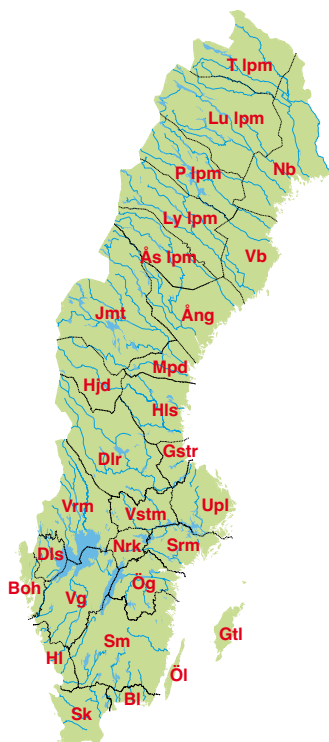

Fågelrapport 2009

THOMAS STRID & MATS WÆRN (RED)

Denna sammanställning utgör den 35:e allmänna fågelrapporten och är den sjunde som tagits fram av den Nationella rapportkommittén (NrK). Rapporten är också den 35:e i raden från SOF:s raritetskommitté (Rk). Rapporten innehåller i huvudsak fynd och sammanställningar från år 2009, men också en del fynd, tillägg och rättelser från tidigare år. NrK redovisar här läget för 209 arter/raser.

Figur 1. Rapportområden i Sverige. De två sydliga lappmarkerna benämns även S Lpl (Södra Lappland) medan de tre nordliga benämns N Lpl.

Vilka arter/raser sammanställs av NrK?

NrK har tagit fram en rapportmall som anger vilka arter som ska sammanställas till Fågelåret. Utifrån denna mall har varje enskild regional rapportkommitté (rrk) markerat de aktuella fynden i Svalan samt skrivit en kommentar som NrK får tillgång till. Rapportmallen utgår från följande grundprinciper:

- Lägga tyngdpunkten på att se trender i fågelfaunan.
- Fokusera på arter som är särskilt viktiga i naturvårdssammanhang. Detta gäller särskilt nationellt rödlistade arter liksom de som finns upptagna på EU:s listor. Tyngdpunkten bör då ligga på att följa häckningsresultaten samt ha kontroll på viktiga rastlokaler och övervintringsplatser.
- Redovisa fynd samt analysera de rariteter som faller utanför Rk:s behandling.

Vilka arter/raser bedöms av Rk?

Rk skall granska och bedöma alla observationer av:

- Nya arter eller raser för landet.
- Arter eller raser som för detta ändamål markerats särskilt i Förteckning över Sveriges fågeltaxa. Denna återfinns på Rk:s hemsida, direktlänk: www.sofnet.org/index.asp?lev=361&typ=1.
- Arter i Kategori D (se nedan för definition): dvärgsnögås, kejsargås, praktand, gulkindad kricka, buffelhuvud, kamskrake, vit pelikan, större flamingo, tatarfalk, spetsstjärtad duva, svartryggad rödstjärt, långstjärtad rosenfink, stäppsparv, blåtojocknäbb, indigofink och gulhuvad trupial. (Även snögås förs till kategori D, men bedöms av respektive rrk).
- Övriga observationer av arter och raser som rrk hänskjuter till Rk, eller sådana som Rk på eget initiativ önskar granska.

Så rapporterar Du

All svensk fågelrapportering sker i den nätbaserade rapportdatabasen Svalan (www.artportalen.se/birds/). Som inloggad användare har du där tillgång till rapportformulär och har möjlighet att ladda upp bl.a. beskrivningar, digitala bilder eller inspelningar. Respektive rrk bearbetar materialet efter behov, och granskar observationer av mer ovanliga arter. Fynd av mycket sällsynta eller svårbestämda taxa går vidare för bedömning av Rk (se ovan).

Kategorier

De i Sverige anträffade fågelarterna indelas, i enlighet med AERC:s (Association of European Rarities Committees) riktlinjer, i fem olika kategorier, A–E, enligt nedan:

- Kategori A: Spontant uppträdande taxa (arter och raser) som häckar eller påträffats minst en gång fr.o.m. år 1950, t.ex. lövsångare och klippsvala.
- Kategori B: Spontant uppträdande taxa (arter och raser) som påträffats minst en gång t.o.m. år 1949 men ej senare. Dessa arter utgörs av garfågel (1783), papegojalka (1860), strömand (senast 1893), dvärgskarv (1913), ökenlöpare (senast 1942) och rosentärna (1949).
- Kategori C: Inplanterade eller förrymda taxa (arter och raser), som etablerat frihäckande och självreproducerande bestånd, vilket i Sverige sedan länge gäller för kanadagås, fasan och tamduva. Till denna kategori förs även fynd av fågel

Åldersbeteckningar

I denna fågelrapport används särskilda beteckningar för en fågels ålder. Med en juvenil (juv.) menas en ungfågel i sin första fullständiga fjäderdräkt. En adult (ad.) är en vuxen, könsmogen fågel i sin slutliga dräkt (som kan vara en sommar- eller vinterdräkt). Hos många större och en del mindre arter kan man även urskilja åldersstadier mellan det juvenila och det adulta (till exempel 1:a vinterdräkt, 1:a sommardräkt etc.). Dessa kallas med ett gemensamt namn för subadulta (subad.). Kan man inte avgöra om en fågel är juvenil eller subadult betecknas den ibland som en yngre fågel, respektive äldre fågel om motsvarande gäller för subadult och adult.

FOTO: MIKAEL NORD

Nunnestenskvätta *Oenanthe pleschanka* 1K hona, Trönningestranden (HI) 28 oktober 2009.

lar som kan anses härröra från sådant bestånd utanför Sverige, vilket för tillfället gäller för amerikansk kopparand och nilgås.

- Kategori D: Taxa (arter och raser) som skulle ha placerats i kategori A eller B, om det inte förelegat visst tvivel huruvida de med säkerhet har uppträtt spontant, t.ex. snögås och indigofink.
- Kategori E: Taxa (arter och raser) vilka betraktas som förrymda eller utsläppta från fångenskap (t.ex. undulat). Till denna kategori förs även införda fåglar som har häckat eller häckar i frihet, men som inte uppnått självreproducerande bestånd (t.ex. stripgås).

I en del fall anges fåglarnas ålder som 1K, 2K, 3K och så vidare. Här är "K" en förkortning av "kalenderår". Således är en "2K-fågel" inne på sitt andra kalenderår. Gränsen för kalenderår går vid årskiftet. En individ kläckt sommaren 2008 var 1K t.o.m. 31.12 2008, men betecknas 2K fr.o.m. den 1.1 2009. Om en fågel t.ex. är 2K eller äldre kan den betecknas 2K+.

Antal fynd, individer och ursprung

Efter varje arts vetenskapliga namn står två talpar inom parentes. Det första anger hur många fynd som gjorts samt hur många exemplar som anträffats av arten till och med 2008. Det andra talparet anger

samma sak, men specifikt för 2009. Summorna följer principen att en individ i landet utgör ett fynd, oavsett hur många år i följd den dyker upp, och hur många landskap den ses i. Ett fynd kan alltså utgöras av en ensam fågel, men det används också då en flock om två eller flera fåglar har uppträtt tillsammans och det finns anledning förmoda att de anlant till platsen tillsammans. Detta innebär att flera individer av framför allt dagsträckande flockfåglar, som skäggrarna, som regel förutsätts ha anlant tillsammans, därför räknas som ett fynd. Däremot betraktas flera exemplar av nattsträckande småfåglar, till exempel brunsångare, som flera fynd även om de rastar tillsammans. Detta för att de förmodas ha anlant enskilt. Om flera ensamt sträckande fåglar, exempelvis tärmåsar, passerar en lokal under samma dag räknas varje individ som ett fynd. En fågel som passerar landskapsgränser, t.ex. havsfåglar, utgör endast ett fynd i landet (men självfallet ett fynd i varje landskap). Givetvis kan det vara svårt att avgöra hur många exemplar som verkligen varit inblandade under ett år, men vi har efter bästa förmåga försökt uppskatta antalet.

Upptäckare, rapportör, medobservatör

För de taxa som granskats av Rk gäller att varje observation förses med namnet på upptäckaren (se nedan) samt de övriga som dokumenterat fyndet genom att skicka in en raritetsrapport, ett fotografi eller ett band. Därutöver namnges upp till två medobservatörer. När fåglar upptäckts och/eller rapporterats och fotograferats av flera olika ornitologer kan sålunda ett flertal namn förekomma i texten. Upptäckaren av varje fågel markeras med en asterisk (*). Med upptäckare menas den eller de som först uppmärksammade fågeln. Om flera observatörer samtidigt får syn på fågeln anges av utrymmesskäl maximalt sex upptäckare och i så fall inga medobservatörer. Då informationen om vem som upptäckt en viss raritet stundtals är bristfällig, får vi be om ursäkt om någon blivit utan asterisk, men vill samtidigt passa på att uppmana till angivande av upptäckare (även om det gäller en själv) i originalrapporterna. Skälen till detta är flera: Främsta orsaken är det så kallade "Ölandssyndromet", dvs. en stor mängd ornitologer underlåter att rapportera en raritet de sett, i tron att den blir rapporterad av någon annan, medan så inte är fallet. Anger man upptäckare (eller helt enkelt "ej upptäckt av under-tecknad") på raritetsblanketten så undviker man att "stjåla äran" och kan i lugn och ro rapportera vad man själv observerat. Alla kan ju inte se allt; under

en kortare observation har kanske någon koncentrerat sig på tertialernas exakta utseende, medan någon annan koncentrerat sig på habitus (eller "jizz" som engelskt lånord). De olika uppgifterna samlade skulle kunna räcka för ett godkännande, medan en tertialbeskrivning allena skulle bedömas såsom varande en "för mager rapport" för att fyndet skall kunna godkännas. Ju fler rapporter, desto fler infallsvinklar och detaljer och därmed större chans för en rättvis bedömning från Rk:s sida. I vissa fall, där rapportörer har samma namn, uppges på begäran numer även rapportörens postadress inom parentes. Detta för att i någon mån försöka skilja dessa observatörer åt.

Förkortningar

Några i rapporten förekommande förkortningar:

- "(B)" – fågelns låte inspelat, t.ex. på audioband
- "(DNA)" – DNA, DeoxiRibonucleicAcid (deoxiribonukleinsyra); fågelns DNA har analyserats och befunnits styrka bestämningen
- "ex." – exemplar
- "(F)" – fågeln tillfredställande dokumenterad med foto
- "honf." – honfärgad
- "in litt." – genom korrespondens (in litteris [latin] "i ett brev")
- "k:a" – kyrka
- "k:n" – kommun
- "N" – norr
- "Nrk" – Nationella rapportkommittén
- "NRM" – Naturhistoriska Riksmuseet
- "O" – ost, öster
- "Rk" – SOF:s raritetskommitté
- "rrk" – regionala rapportkommittéer (ofta med landskapsvisa verksamhetsområden)
- "S" – söder
- "s:n" – socken
- "so. dr." – sommardräkt
- "str." – sträckande
- "Tk" – SOF:s taxonomiska kommitté
- "V" – väster
- "(V)" – fågeln tillfredställande dokumenterad med video
- "vi. dr." – vinterdräkt
- "†" – fågeln avliden och insamlad, efter detta tecken anges var skinnet finns förvarat

Nrk:s skribenter

Bertil Johansson, Christer Olsson, Fredrik Friberg, Kurt Ivarsson, Thomas Karlsson, Nils Kjellén, Henrik Lerner, Håkan Lernefalk, Peter Lindberg, Lars

Lindell, Johan Nilsson, Kristoffer Nilsson, Erik Peurell, Thomas Pettersson, Kristoffer Stighäll, Peter Strandvik, Thomas Strid, Magnus Strömberg, Johan Södercrantz, Martin Tjernberg och Anders Wirdheim.

Raritetskommitténs sammansättning

Under rapportåret 2009 har raritetskommittén bestått av: Magnus Hellström, Kalmar (ordförande); Mats Wærn, Färjestaden (sekreterare); Anders Eriksson, Solna; David Erterius, Malmö; Nils Kjellén, Lund och Krister Mild, Stockholm.

Tack

Våra varmaste tack till alla rapportkommittéer och rapportörer som behandlat och delgivit oss alla de observationer som ligger till grund för årets rapport. Vi vill även tacka Svalangruppen (Lennart Carlsson, Stefan Cherrug, Bertil Johansson och Seth Nilsson) för deras insatser.

Slutligen

Notera att alla observationer som ligger till grund för årets rapport finns tillgängliga i rapporteringssystemet, Svalan www.artportalen.se/birds/. Vi hoppas att ni som läser årets rapport får inspiration till nya ornitologiska aktiviteter och att analyserna av arterna leder till ökad kunskap om landets fågelfauna.

THOMAS STRID

(red. NrK)

Uringe gammalgård

147 91 Grödinge

thomas.strid@huddinge.se

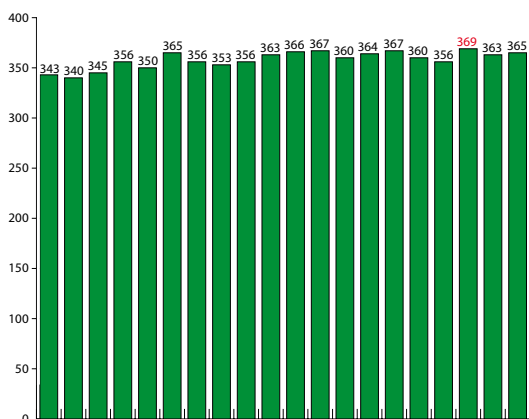
MATS WÆRN

(red. Rk)

Carl Malmstens Väg 21

386 93 Färjestaden

raritetskommitten@sofnet.org

Figur 2. Antalet observerade fågelarter i Sverige per år 1990–2009.

Fågelåret 2009

Sammanfattat av Thomas Strid för NrK

Inget år är, som bekant, likt det andra när det gäller fågelförekomsten. Nedan redovisas kortfattade exempel som bör lyftas fram just från år 2009. Totalt observerades 365 arter (kategori A–C) i Sverige under året.

Häckfåglar, positiva trender

En för vår fauna främmande art är stripgåsen. Sannolikt häckar enstaka par sedan några år tillbaka, och detta år noterades en häckning för första gången i landskapet Ångermanland. Att främmande arter

FOTO: JOHN LARSEN

Under 2009 registrerades 701 revir av rödrom *Botaurus stellaris*. Denna individ reagerar mot en överflygande brun kärrhök, 31 maj 2009.

etablerar sig är naturligtvis inte positivt. Att brunanden har placerats under rubriken positiva trender har en stor osäkerhet inbyggd. Å ena sidan har antalet inrapporterade häckningar varit låg, men samtidigt rapporteras om rekordstora rastande flockar under sensommar – höst med t.ex. inte mindre än 23 000 ex. vid Tåkern. Dessa fåglar kan naturligtvis både ha svenskt och utländskt ursprung och kan således spegla andra populationer än vår svenska. Brun glada hade ett rekordår med inte mindre än 175–180 ex. Däribland noterar vi en säkersställd häckning samt ytterligare misstänkta häckningar i Västerbotten och Lule lappmark. Röddrommen hade också ett rekordår med 701 registrerade re-

vir. Detta trots att inga särskilda inventeringsinsatser gjordes. Den småfläckiga sumphönan som haft några dåliga år ökade glädjande nog till 252 spelande ex. detta år, att jämföra med 159 ex. 2008 och 196 ex. 2007. Skärfläckan i Skåne hade sitt näst bästa år någonsin, och inte mindre än 506 par gick till häckning. Svarthuvad mås har under senare år noterats regelbundet under häckningstid, och att ett par häckade i Skåne bör noteras. Svarthakad buskskvätta verkar också etablera sig som häckfågel i Sverige. Detta år häckade fyra par, tre i Skåne och ett i Småland. Trastsångaren hade sitt näst bästa år någonsin med inte mindre än 514 revir, varav enbart 245 vid Tåkern. Nötväcken är på stark expan-

är alltså svårtolkat. Det ska bli intressant att se hur det nystartade fjällgåsprojektet under 2010 lyckas. En art som verkar vara utgången från Sverige är den amerikanska kopparanden. Inga fynd av arten har godkänts under året. Kanske är detta ett lyckat resultat av det i Europa gemensamma försöket att utrota arten, som haft negativ påverkan på den europeiska kopparanden. Vakteln, som haft många goda år, har nu gått tillbaka efter toppåret 2007 med 1 333 spelande mot 989 i år. Även jaktfalken hade ett mycket dåligt häckningsår. Orsaken till detta kan bero på vikande populationer av artens viktigaste byte, fjällripa. Det är tragiskt att konstatera att vi haft ytterligare ett år utan häckning av svartbent

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

Jaktfalken hade ett dåligt häckningsår i de svenska fjällen 2009. En av orsakerna till detta anses vara att bestånden av fjällripa *Lagopus muta* är vikande. Nipfjället (Dlr) 31 maj 2009.

sion i norr och häckar numera i södra Lappland. Den lär fortsätta att sprida sig vidare norrut. Även pilfinken expanderar norrut, och detta år noterades första häckningen i Åsele lappmark. Slutligen noterar vi att kornsparven hade några ljuspunkter. En, möjligen två häckningar konstaterades på Öland, liksom en möjlig häckning i Blekinge. Skånes bestånd hade ett rätt bra år.

Häckfåglar, negativa trender

Fjällgäsen har noterats rasta i lägre antal än normalt i flera landskap. Samtidigt har inte mindre än 100 fjällgäss noterats på den sedvanliga rastlokalen i Hälsingland, vilket är fler än vanligt. Årets resultat

strandpipare. Blott två individer noterades i Sverige detta år, och fynd i Skåne saknades helt. Också den sydliga kärrsnäppan fortsätter sin tillbakagång, och det svenska beståndet är nu nere under 100 par. År 2009 var ett dåligt gnagarår, vilket innebar få häckningar i fjällen av bl.a. ugglor, fjällabb och rovfåglar. Men trots detta var det anmärkningsvärt att inte en enda hökugglehäckning konstaterades i Sverige. Noteras bör även att fältpiplärkans kräftgång fortsätter. Frågan är om tillbakagången går att stoppa.

Flytt- och invasionsfåglar samt sparsamma arter

Både svartbukig prutgås och rödhalsad gås hade ett

bra år med åtta respektive 28 fynd. Rödhuvad dykand är en art som 2008 hade ett av sina bästa år någonsin med nio observerade ex., men 2009 gjordes endast tre fynd. De fortsatt dåliga siffrorna för praktejder och alfförädare håller i sig. Detta år slog båda arterna nya bottenrekord med endast 50 respektive 18 ex. Däremot hade vitnackad svärta ett rekordår, och inte mindre än tolv hannar noterades. För några havsfågelarter var 2009 ett bra år, medan andra hade ett dåligt år. Dåliga år hade t.ex. stormfågel, grålira (80 ex.) och klykstjärtad stormsvala (50 ex.) samtidigt som mindre lira hade sitt näst bästa år hittills med 115 ex. Ägretthägers expansion fortsätter och ca 120 ex noterades i Sverige.

FOTO: P-G UTTERFORS

Mindre lira *Puffinus puffinus*, Mellbystrand (HI) 24 september 2009.

ge under 2009, vilket åter innebar nytt rekord. Det är nog bara en tidsfråga innan vi har landets första häckning av arten. En art som däremot sågs i ovanligt litet antal var svart stork med endast sju fåglar. Detta avspeglar sannolikt artens vikande trend i östra Europa. Även vit stork hade ett mycket dåligt år, och endast 24 ex. sågs. Stäpphöken var efter några sämre år tillbaka på samma höga nivåer som under första halvan av 2000-talet. Detta år observerades 42 ex. En art som saknades helt 2009 var mindre sumphöna. Det är första gången på 54 år som arten ej konstateras i landet. Senast vi saknade fynd i Sverige var 1956. Däremot hade tuvsnäppan ett rekordår, och inte mindre än 47 fåglar sågs. Det

gamla rekordet var på 30 ex. år 2005. Även prärielöparen hade ett gott år med sju ex. Vittrutten har haft flera dåliga år, och 2009 blev åter ett rekorddåligt år, och endast tio fåglar sågs. Biätaren hade däremot ett mycket bra år, och så många som 58 ex. noterades. Även rostgumpssvalan hade ett bra år med 15 observerade ex.

Rariteter

Bland de mest sällsynta arterna och raserna från 2009 års fyndskörd bör bl.a. nämnas stora antal av stäppörn (4), större turturduva (4), blåstjärt (9), svarthalsad trast (5) och rödhuvad törnskata (4). Två nya arter för landet påträffades, nämligen amerikansk rördrom och gulbrynad sparv. Till och med 2009 har totalt 492 arter i kategorierna A–C anträffats i Sverige, inklusive obest. fregattfågel, obest. atlant-/madeirapetrell och garfågel. Andra höjdpunkter inkluderar t.ex. fynd av smutsgam, mongolpipare, rosenmås, svartstrupig järnsparv, polyglottsångare samt brokig kardinal. Under året har kommittén slutfört en återgranskning gällande de svenska fynden av rödstjärt av den sydostliga rasen *Phoenicurus ph. samamisisicus*, och utfallet presenteras i föreliggande rapport.

Rödlista

Fågelrapporteringen blir allt viktigare när det gäller att hålla koll på hotade eller sårbara arters bestånd i vårt land. Därför anger vi numera kategorisering enligt den svenska rödlistan (2005). Denna anges, i förekommande fall, i rött efter artnamnet enligt nedanstående lista:

- RE** Nationellt utdöd
- CR** Akut hotad
- EN** Starkt hotad
- VU** Sårbar
- NT** Nära hotad

Knölsvan *Cygnus olor*

Hjd: Anmärkningsvärd observation av 1 ensam 2K vid Byarforsen, Sveg 13–24.4 (Göran Storensten, Leif Johansson, Per Åsberg m.fl.).

(HENRIK LERNER)

Sångsvan *Cygnus cygnus*

De största ansamlingarna under vårrastningen noterades i Tysslingen, NrK (4184 ex.), Umeälvens delta och slätter, Vb (3930), Kolstrandsviken, Vrm (2900), Hornborgasjön, Vg (1750), Strömstad, Boh (1640) och Gillberga, Vrm (1500). Flocken i Värmland var den största hittills i landskapet. Stora flockar under höstrastningen noterades i Hästefjordsområdet, Dls (879) och Karungiträsket, Nb (800). Tysslingen och Umeälvens delta visar varje år höga antal, och antalen vid Umeälven närmar sig Tysslingens. Däremot varierar platserna för de andra stora ansamlingarna i landet mellan åren.

(HENRIK LERNER)

Sädgås *Anser fabalis* NT

En svag ökning av det rapporterade antalet möjliga par (svaga och starka häckningsindicer) kan skönjas jämfört med de senaste två åren. Antalen stämmer dock dåligt med den uppskattade populationen. Kraftig kunskapsbrist råder om denna art. Antalet säkra häckningar var endast 10 fördelade på Nb (2), Ås lpm (1), Ly lpm (3), Lu lpm (4).

(HENRIK LERNER)

Fynd av rasen

Anser fabalis rossicus

”Tundrasädgåsen” *A. f. rossicus* är en ras av sädgås som är svårbestämd och olika rkr bedömer något olika i kraven för att observationerna skall bli godkända. För en del landskap blev fynden fler än normalt, medan de för andra landskap blev färre än normalt.

Sk: Vår: 9 fynd av 15 ex. Höst: 9 fynd av 139 ex. Största flocken var 90 ex. vid Vanneberga 6.12 (Johan Elmberg).

Bl: Vår: 1 fynd av 1 ex. Höst: 2 fynd av 21 ex. Den lägsta noteringen i landskapet sedan 2003.

Sm: De största flockarna var under våren 50 ex. rast öster om järnvägen, Hagelsrum, Målilla, Hultsfred 8.3 (Kenneth Rosén, Lena Carlsson) och under hösten 120 ex. födosökande Mörlundaslätten, Hultsfred 8.11 samt 22.11 (Calle Ljungberg).

Öl: 2 vinterfynd, 2 ex. Enetri 2–3.1 (Jeff Price, Markus Tallroth, Anders Friberg m.fl.) och 20 ex. Bredinge 5.1 (Anders Friberg). De högsta sträcksummorna är från Segerstads fyr: 100 str. SV 15.10 och 200 str. SV 25.10 (Christian Cederroth).

Gtl: 8 fynd av troligen 49 ex. Största flocken 33 ex. Landträskdammen, Martebo 20.3 (Lars Brolund).

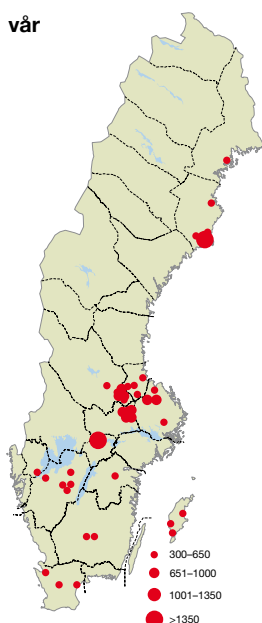
Hl: Vår: 6 fynd av 19 ex. Höst: 1 fynd av 8 ex.

Boh: 1 ex. födosökande Hedängen, Torgonö, Strömstad 16–17.3 bland grågäss och sångsvanar (Hans Petersson m.fl.). Detta var det 25:e registrerade fyndet i Bohuslän. Under det goda sträckåret 2006 gjordes 19 av fynden.

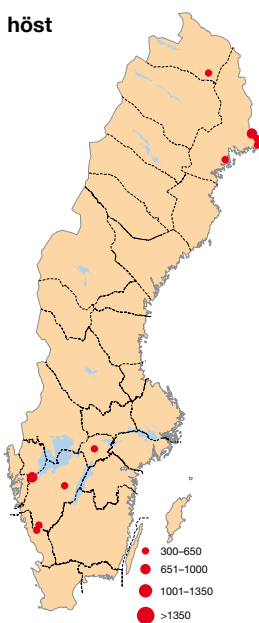
Dls: Vår: 4 fynd av 7 ex.

Vg: Under våren sågs 212 ex. Största flocken var 128 ex.

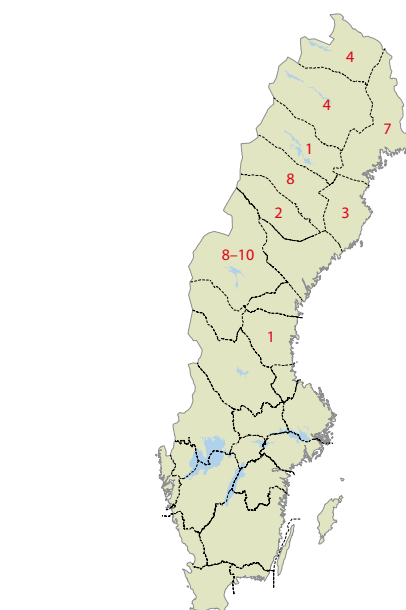
vår

höst

Större rastplatser för sångsvan *Cygnus cygnus* i Sverige 2009 fördelat på vår och höst.

Fynd av sädgås *Anser fabalis* 2009 under omständigheter som tyder på häckning.

Låstad kyrka. Under hösten sågs ungefär 70 ex., flest vid Östen.

Nrk: Endast 2 fynd godkända. 2 ex. Torsta Kvismaren 10.4 (Jonas Melin) och 1 ex. Rysjön Kvismaren 11.10 (Johan Åhlén).

Ög: *Vår:* 12 fynd av cirka 28 ex. *Höst:* 2 fynd av 5 ex. 1 ex. Hackeryd, Västerlösa kyrka 18.1 (Håkan Bengtsson) var enda januarifyndet (inkluderat i vårfynden).

Srm: *Vår:* 3 fynd av 5 ex. *Höst:* 4 fynd av 46 ex. Största flocken var 41 str. mot V Kviksundsbron, Eskilstuna 18.10 (Joachim Strengbom, Yonas Ericsson, Kent Carlsson m.fl.). Samma flock som den i *Vstm*.

Upl: *Vår:* 3 fynd av 4 ex. *Höst:* 2 fynd av 4 ex. Alla observationer gällde 1–2 ex.

Vstm: Totalt 14 fynd av 130 ex. Största flocken 41 str. V Kviksund, Rytterne, 18.10 (Joachim Strengbom m.fl.). Samma flock som den i *Srm*.

Vrm: 2 fynd av 3 ex. 1 rast Herrgården, Värmlands Säby, Årsviken–Kilsviken, Kristinehamn k:n 9.3 (Joachim Landberg) och 2 rast Brosjön, Säftele k:n 13.4 (Lars Viktorsson).

Hls: Under året gjordes en observation av en stor flock. 13 ex., Lillfjärden, 8.9–12.9 (Bo Fagerström m.fl.).

Vb: Under våren vanligare än normalt. I Umedeltat sågs som mest mellan 35–70 ex. 16–18.4 (Ulf Skyllberg, Björn Malmhagen, Christina Adolfsson m.fl.). Utanför Umedeltat sågs som mest 3 ex. vid Brånsjön 21–30.4 (Ulf Skyllberg, Jonas Grahm, Tommy Magnusson), 1 ex. Ytterholmen, Skellefteälven 25.4 (Urban Lundström), 3 ex. Grubbänget 25.4 (Ulf Skyllberg), 4 ex. Åbyn, Burträsk 25.4 (Tobias Burlin), 2 ex. Granvägen, Sävar 28.4 (Niklas Lindberg), 8 ex. Gärde, Lövsånger 30.4 (Niklas Lindberg), 4 ex. Gumboda, Ånåset 3.5 (Ulf Skyllberg), 3 ex. Spisen, Kåge 6.5 (Mattias Laisfeldt). Under hösten sågs 2 ex. Djäkneböle 10.9 (Stefan Delin) och flera fynd vid Umeälvens delta och slätter, 10 ex. Bergön 12.9 (Tommy Magnusson, Johan Forssell, Ralf Norberg, m.fl.), 1 ex. Degernäs 29.9 (Emmanuel Naudot) och 1 ex. Väderhällan 27.10 (Christer Olsson).

Nb: Rekord för landskapet. 40 ex. i Alvik-/Ernsåsområdet, Luleå k:n 25.4–2.5 (Mattias Nordlund, Rolf G Gustafsson, Tony Persson m.fl.) är den största ansamling som noterats. Därutöver följande fynd; 1 ex. Alviksträsk SV Bälinge 26.4 (Mattias Nordlund), 15 ex. Övre Buddbyn, Boden k:n 8–9.5 (Mats Bergquist, Ulf Tenbäck), 11 rast Björkebo, Ängesbyn, Luleå k:n 10.5 (Rolf G Gustafsson) samt 1 rast Gammelstadsvikens nat. res., Luleå k:n 25.5 (Ulf P Eriksson).

Lu lpm: Andra fyndet i lappmarken. 1 rast Kyrktjärn, Vuollerim, 19.5 (Mats Karström). Förra fyndet gjordes 1996 i samma by.

(HENRIK LERNER)

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

Hjd: Första och andra fyndet i Härjedalen, 31 ex. rast Storsjö 8–22.5 (Kent Moén, Emil Moén, Göran Störensten m.fl.) och 1 ex. Ljusnedalssjön 29.9 (Andreas Gullberg).

Ås lpm: Femte och sjätte fyndet i lappmarken, 1 ex. Laxbäcken 24.4 (Inga Olofsson) samt 28–30.9 (Håkan Rune, Inga Olofsson, Isak Vahlström).

P lpm: Sjätte och sjunde fynden i lappmarken, 2 ex. födosökande Rappasundet, Arjeplog k:n 23.5 (Marie Olsson) och 1 ex. Saltmyrans torvtäkt SO Abborrträsk, Arvidsjaur k:n 27.5–11.6 (Stefan Holmberg, Mats Bergquist, Lars Johansson).

T lpm: Sjunde fyndet i lappmarken, 1 1K födosökande Institutet för Rymdfysik, Kiruna k:n 22–26.10 (Johan Arvelius, Lotta Nygård, Ingrid Sandahl m.fl.).

(HENRIK LERNER)

Bläsgås *Anser albifrons*

Ås lpm: Sjätte fyndet i lappmarken. 1 rast Älgsjömyran 2.5–10.5 (Sture Gustafsson, Lars Bruks).

(HENRIK LERNER)

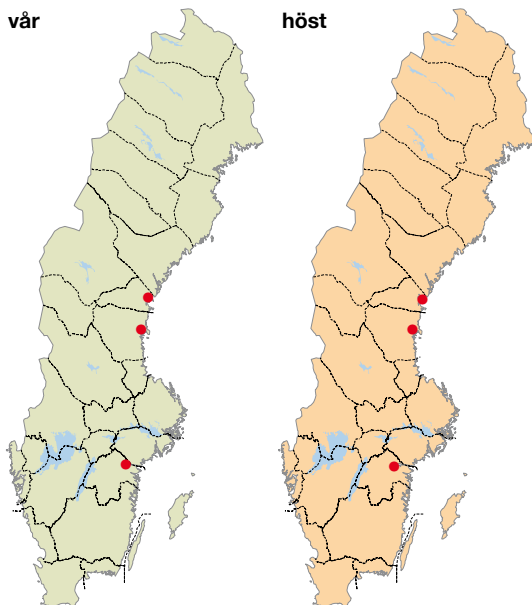
Fynd av rasen:

A. f. flavirostris (28/49 – 1/1)

Sk: 1 2K Vombs ängar 7.5 (F) (*Nils Kjellén, Mattias Ullman m.fl.).

Sällskapade med grågäss, men var inte kvar följande dag. Fjärde fyndet i Skåne. Flest har setts i Västergötland, nio fynd. Dessutom tre fynd vardera från Småland, Östergötland och Närke. Efter den första observationen 1963 gjordes tre fynd på 1970-talet, nio fynd på 1980-talet, sex fynd på 1990-talet och hittills nio fynd sedan sekelskiftet. Ingen påtaglig ökning således. Denna form är något mer regelbunden i Danmark och Norge.

(NILS KJELLÉN)

Rastlokaler för fjällgås *Anser erythropus* där maximumtalet uppgått till fler än 10 individer vår och höst.

Fjällgås *Anser erythropus* CR

Färre fynd än normalt i flera landskap. Endast inom tre områden i landet noterades flockar med fler än 10 exemplar under flyttningen. Det var Norrköping (Ög), Alnö (Mpd) och Hudiksvall (Hls). I Hälsingland uppgick däremot den rastande flocken till 100 ex., vilket är fler än tidigare år. Minst 34 1K sågs i flocken efter häckningssäsongen. För andra året i rad noterades en översomrande fjällgås i Medelpad.

Ög: Under våren rastade som mest 44 ex. under tiden 10–25.4 (Ingemar Karlström m.fl.) vid Beteby, Svensksundsviken. Under hösten fanns minst 20 ad. runt Svensksundsviken 21.9–16.10 (Robert Petersen, Magnus Bergvall m.fl.).

Mpd: Under våren rastade som mest 18 ex. Stornäset–Hörningsholmsområdet, Alnö 24.4–24.5 (Yngve Nylander, Åke Olausson, Bruno Nordin m.fl.). 1 ex. över-somrade vid Stornäset–Hörningsholmsområdet och troligtvis samma individ vid Fagervik, Timrå 5.6–10.8 (Bengt Allberg, Jan-Olof Häggelund, Bernt Carlsson m.fl.). Under hösten noterades 30 ex. förbiflygande Stornäsets reservat 30.8 (Anders Andersson m.fl.).

Hls: Vårfloden uppgick som mest till 62 ex. (Bo Fagerström m.fl.). Under sommaren rastade som mest 12 ex. (Anders Kjellsson, Olle Thyrestam m.fl.). Höstflocken uppgick till 100 ex. (Mats Axbrink, Lars Göran Lindström, Bo Fagerström m.fl.).

Vb: 1 ad. omärkt rast Rengrundets strandängar, Umeälvens delta och slätter 19.8 (Peter Mathisen m.fl.). Fågeln sågs i sällskap med grågäss.

Nb: Första fyndet av rastande fjällgås sedan 2003. 2 ad. rast Björkebo, Ängesbyn 7.5 (Rolf G Gustafsson, Jan Bergström).

Ly lpm: Följande fynd föreligger från lappmarken. 6 ad. i par rast. Ammarnäsdeltat 16.5 (Bernt-Erik Nordenström), 9 rast Kaskeluokt 16.5–17.5 (Håkan Rune, Evy Liljedahl, Daniel Westman), 2 i par rast. Ammarnäs 28.5–3.6 (Tommy Magnusson, Ralf Norberg, Bernt-Erik Nordenström m.fl.) och 1 2K rast. Ammarnäsdeltat 28.5 (Ralf Norberg, Tommy Magnusson).

(HENRIK LERNER)

Fjällgås x vitkindad gås

Anser erythropus x *Branta leucopsis*

Den här hybridtypen är ett resultat av utplanteringarna av fjällgås i Sverige. Observationer har under året gjorts från Gästrikland. Fågeln som sågs under våren kan vara samma individ som de senaste tre åren syns i området. Det är oklart huruvida årets höstfynd bestod av äldre individer från tidigare kända häckningar eller om förnygring har skett även i år.

Gstr: 1 ex. Ridskolan, Lervik 25.5 (Mats Westberg) och 3 ex. Gävletravet 16.8 (Mats Westberg, Helena Persson).

(HENRIK LERNER)

Grågås *Anser anser*

Hjd: Första fynden sedan 2006. 6 ex. rast Byvallen, Sveg 18.4 (Per Åsberg, Göran Storensten) och 1 ex. rast Storsjö 8–9.5 (Kent Moén, Emil Moén m.fl.).

(HENRIK LERNER)

Prutgås *Branta bernicla*

Gtl: 1 ex. Snabben–Nisseviken, Hablingbo–Näs 2–3.1 (Inger Bjärnebrand, Josef Andersson, Lennart Wahlén m.fl.) utgör ett av få vinterfynd på Gotland av arten.

Hjd: Andra fyndet. 9 ex. rast Storsjö 31.10–9.11 (Kent Moén, Emil Moén, Göran Storensten). Första fyndet gjordes 1989.

(HENRIK LERNER)

Fynd av rasen

Branta bernicla brota

Ett blandat år för ”ljusbukig prutgås”. Tangering av högsta årssumman för Öland, men något färre fynd i Skåne och Halland. Det gjordes fler fynd under hösten än våren. Notera årets två sommarfynd i Halland.

Sk: Totalt 8 fynd av 10 ex., jämnt fördelade mellan vår och höst. Under våren observerades 1 ad. str. O Bunkern, Kåseberga 20.5 (Gert Ljungqvist, Sven Splittorff m.fl.), 2 ex. str. O Bunkern, Kåseberga 22.5 (Nils Kjellén, Sven Splittorff), 1 ad. str. O Bunkern, Kåseberga 24.5 (Sven Splittorff, Gert Ljungqvist) och 1 ad. str. O Bunkern, Kåseberga 26.5 (Sven Splittorff). Under hösten observerades 1 ad. str. V Nabben, Falsterbonäset 28.9 (Nils Kjellén), 2 ad. str. SV Nabben 6.10 (Nils Kjellén), 1 ex. rast. Rönne 17.10–18.10 (Mikael Olofsson, Oskar Lindberg m.fl.) och 1 ad. str. S Simrishamn hamn 23.10 (Mattias Ullman, Aron Edman).

Sm: 1 fynd av 1 ex. 1 ex. str. S Händelöphuvud, Västervik 25.10 (Mathias Karlsson, Magnus Kasselstrand, Magnus Köpman).

Öl: Totalt 11 fynd av 13 ex. Under våren observerades 1 ex. str. NO Björnsnabben, Ölands norra udde 21.5 (Svante Martinsson, Stefan Svensson, Martin Heinrich), 1 ex. str. NO Neptuni åkrar – Ölands norra udde 23.5 (Zacke Svensson, Johan Södercrantz, Göran Holm m.fl.), 1 ad. str. NO Ölands norra udde 26.5 (Tobias Berger) och 1 ex. str. NO Ottenby 26.5 (Mats Henriksson). Under hösten observerades 1 ex. Ottenby 26.9 (Folke Göransson), 1 ex. str. S Hulterstad strand – Össby 26.9 (Bertil Breife, Ulf Lindell m.fl.), 2 ad. str. S Triberga läge 26.9 (Jarone Pinhassi, Bertil Breife), 1 ad. str. Övre Ålebäck 27.9 (Jonas Bonnedahl), som mest 2 ex. Ottenby 30.9–25.10 (Gabriel Norevik, Viggo Norrby, Linus Hedh m.fl.), 1 ex. str. S Össby hamn 8.10 (Uno Unger) och 1 ad. str. S Segerstads fyr – Össby – Ottenby 25.10 (Christian Cederroth, Johan Frölinghaus, Gabriel Norevik m.fl.).

HI: 3 fynd av 3 ex. 1 ad. rast. Nidingen 1.6 (Uno Unger), 1 ex. rast. Korshamn, Morups Tänge 4–5.6 (Fredrik Andersson, Björn Granberg) och 1 ad. rast. Nidingen 22.9 (Håkan Söderberg).

Boh: 2 fynd av 3 ex. 1 ex. Grosshamn, Ramsvikslandet, Sotenäs 5.4 (Peter Nilsson, Per Wohlin), och 2 ex. Lökebergs kile, Kungälv 28.9 (Peter Strandvik, Peter Hvass).

(HENRIK LERNER)

Fynd av rasen

Branta bernicla nigricans (84/91 – 8/8)

Ett bra år för rasen även om antalen var lägre än förra årets toppnotering. Endast enstaka fåglar noterades under året. Årets fynd utgjordes under våren av 2 sträckande fåglar 22–23.5 (Öl) och under hösten av 3 sträckande fåglar 26–28.9 (Sk), 1 långstannare 26.9–11.10 (Öl), 1 ad. 3.10 (Srm) samt 1 ad. 8.11 (Boh). Första fyndet för Bohuslän.

Sk: 1 ad. str. SV Kåseberga hamn 26.9 (Sven Splittorff), 1 ad. str. S Revet, Simrishamn 27.9 (Hans-Åke Gustavsson, Jörgen Bernsmo) och 1 ad. str. SV Nabben, Falsterbonäset 28.9 (David Erterius, Bengt Grandin m.fl.).

Öl: 1 ex. str. NO Ölands norra udde 22.5 (Tobias Berger, Göran Holm, Svante Martinsson m.fl.). 1 ex. str. NO Ölands norra udde 23.5 (Tobias Berger, Göran Holm, Svante Martinsson). 1 ex. Södra Udden, Ottenby 26.9–11.10 (gnm Rrk Öland).

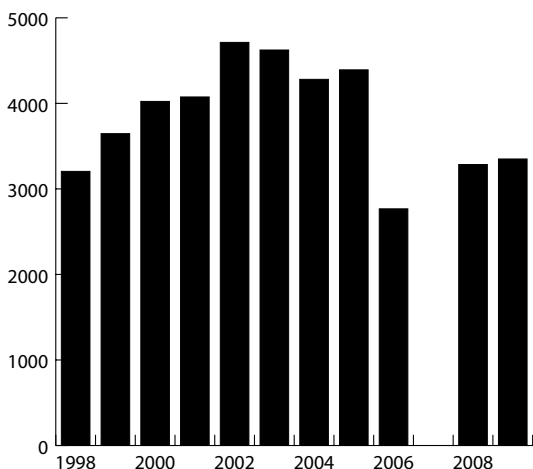
Boh: 1 ad. Åsebukten, Uddevalla 8.11 (Jan Uddén).

Srm: 1 ad. Huvudskär 3.10 (Mats Grahns, Mats Gothnier m.fl.).

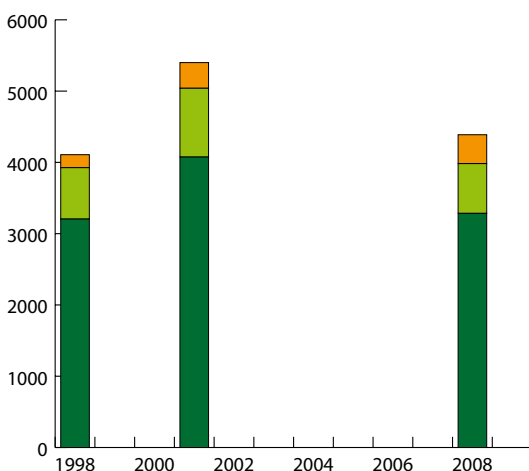
(HENRIK LERNER)

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Sedan 1998 har populationsökningen av vitkindad gås i landet varit uppe på en topp (2000–2005) och sedan dalat ner mot de antal som fanns i slutet av 1990-talet. Två figurer får illustrera utvecklingen för den häckande populationen. Den ena visar utvecklingen på Gotland vilket, är det område som har merparten av populationen. Den andra figuren

Antal par av vitkindad gås *Branta leucopsis* på Gotland 1999–2009. (För 2007 saknas uppgifter.)

Ungefärligt antal par vitkindad gås *Branta leucopsis* i Sverige åren 1998, 2001 och 2008 fördelade på Gotland (mörkgrönt), Öland (ljusgrönt) och övriga Sverige (orange). 2001 var ett av toppåren för populationen. I totalsumman är de häckande individerna vid Stora Värtan–Djurgården i Stockholm inte medräknade.

visar utvecklingen för hela landet fördelat på Gotland, Öland och övriga Sverige exkl. populationen i Stockholmsområdet. Populationen i Stockholmsområdet har fluktuerat mellan 200 och 300 par under perioden (ej inventerad varje år). Då alla områden inte inventeras alla år, har de år som har varit bäst inventerade valts (1998, 2001, 2008). Arten börjar att bli så vanlig att inte alla kolonier eller solitära häckningar rapporteras och därför börjar det bli svårt att sammanställa en total fyndbild. Det är synd då det är en av få arter där etableringen av arten har kunnat följas sedan första häckning i landet.

Hl: 7 häckningar som noterades under året är det högsta antalet någonsin.

Dlr: Sjätte häckningen totalt i landskapet: 1 par häckade i Limsjön, Leksand (Staffan Müller).

Hjd: Sjunde fyndet i landskapet: 1 ex. rast Storsjö 16.5 (Kent Moén).

(HENRIK LERNER)

Kanadagås *Branta canadensis*

Hjd: 3 häckningar rapporterade från Byn, Sveg (Bo Johnsson, Per Lif, Göran Storensten), Linsellsjön (Göran Storensten) och Mullbackarna, Svegsjön (Leif Johansson). Arten började häcka i landskapet 2002 och har fram till 2009 häckat årligen med något enstaka par.

(HENRIK LERNER)

Vitkindad gås x kanadagås

Branta leucopsis x *Branta canadensis*

Det totala antalet av denna hybrid under året var minst 13 ex.

Sm: 13 ex. noterades vid 3 tillfällen under hösten, Erstadkärret, Visingö 2.8 (Martin Widén) och 22.8 (Martin Widén, Åke Ankarberg, Rüdiger Kasche) samt Fågeltornet, Landsjön 6.10 (Martin Widén).

Ög: 1 ex. i Norrköpingstrakten under hösten.

Vstm: Maximalt 7 rastande noterades vid Lagårdssjön under december (Pentti J. Tatti).

(HENRIK LERNER)

Rödhalsad gås *Branta ruficollis* (>366 – 28)

Återigen ett bra år. Tyngdpunkt i maj, september och oktober. Fyndet i Bohuslän gjordes så tidigt som i mars. På Gotland översomrade individer som setts under våren.

FOTO: GÖRAN SNYGG

Två rödhalsade gäss *Branta ruficollis* i flock med vitkindade gäss *Branta leucopsis*, Påarp (HI) 8 maj 2009.

Sk: Totalt 10 ex. 1 ex. str. O Finjasjön 27.4 (Kaj Örjan Svahn, Olof Jönsson), 1 ex. str. NO Fågeltornet, Klagshamns udde 2.5 (Ragnar Alm, Kerstin Lundström), 3 ex. str. Kabusa skjutfält 7.5 (Nils Kjellén), 1 ad. str. O Bunkern, Kåseberga 19.5 (Sven Splittorff), 1 ex. str. O Löddesnäs 21.5 (Lars Nilsson), 1 ex. Spillepeng 21.5 (Fredrik Hansson, Henrik Hansen m.fl.), 1 ex. Skanörs kyrka 12.9 (Thomas Terne), och även vid Lilla Hammars näs 14–30.9 (Hans-Åke Gustavsson, Uno Ungger m.fl.) samt 1 ex. Fjellie 31.10–10.11 (Per Lagerås, Björn Abelson, Carl Jyker m.fl.).

Öl: Totalt 8 ex. 1 ex. str. Stenåsabadet 3.5 (Björn Lindkvist), 1 ex. str. NO Södra Udden, Ottenby 7.5 (Björn Klevemark), 1 ex. str. Södra Udden, Ottenby 9.5 (Jeff Price, Magnus Olsson), 1 ex. str. S Triberga – Sebybadet 9.10 (Thomas Frunck, Arne Holmkvist, Axel Hult-

man), 2 ex. str. SV Södra lundspetsen, Ottenby 9.10 (Arne Holmkvist, Thomas Frunck), 1 ex. rast Ottenby – Enetri – Össby 16–27.10 (Fredrik Bondestam, Jeff Price m.fl.) och 1 ex. str. S Långören – Stenåsabadet – Segerstads fyr – Näsbybadet 23.10 (Mats Waern, Anders Helseth, Jonas Bonnedahl m.fl.).

Gtl: Totalt 8 ex. om man räknar lågt. Översomrarna här rör troligen från de ex. som sågs under våren. 1 ex. Stockviken–Faluddenområdet 29.4–17.5 (Julius Gran-
tén, Johan Olsson m.fl.), 2 ex. Asunden, Othem 2–18.5 (Clas Hermansson, Jörgen Petersson m.fl.), 1 ex. str. NO Andraburg, Hoburgen, Sundre 7.5 (Carl Tholin), 1 ad. Lillvik, När 20.5 (Lars-Inge & Marianne Larsson), 1 ex. Klase, Sproge 30.5 (Måns Grundsten, Bimbi Ollberg, Harald Mørken m.fl.), 1 ex. Petesvik, Hablingbo 13.6–30.7 (Jonas & Bo Ekring m.fl.), 1 ex. i området Grundården, Näs och Rullen, Sproge, 11–15.8 (Mia Holmebrandt, Clas Hermansson m.fl.), 1 ex. Gannar-
reviken, Fröjel 24–25.8 (Leif Hägg, Ulf Lidberg, Åke Anderson m.fl.), 1 ad. Lausviken, Lau 31.8–5.9 (Lukas Lovén, Jörgen Petersson, Karin Åström m.fl.), 1 ad. str. S Hammarnäs, När 8.10 (Per Smittberg) och 1 ex. str. S När fyr 9.10 (Elon Wismén, Herman Drotz).

HI: Sjunde fyndet i Halland och första gången mer än en individ har setts. 2 ex. str. NO Påarp 8.5 (Christopher Gullander, Göran Snygg, Anders Wirdheim).

Boh: Första fyndet i landskapet. 1 ex. Nöddökilen – Torgonö – Skärslätten, Strömstad 15–17.3 (Matti Åhlund m.fl.). Fågeln rastade med andra gäss.

(HENRIK LERNER)

Nilgås *Alopochen aegyptica* (188 – 34)

Inga säkra häckningar av arten utan endast 2 par under häckningstid i Skåne. Senast arten häckade var 2008. Cirka 34 ex. har noterats under året med i stort sett samma fyndbild som förra året.

Sk: Totalt 20 fynd av 24 ex. 2 par observerades på lämpliga lokaler under häckningstid.

HI: Totalt 4–6 ex. fanns i landskapet.

Dls: 1 ex. Holm kyrka, Mellerud 9–11.3 (Håkan Krave, Ingemar Johansson, Ulf Lindell m.fl.). Andra fyndet för Dalsland.

Vg: Minst 4 ex. uppehöll sig i landskapet varav 1 var för-
rymd från en fågelpark.

Vrm: Andra och tredje fyndet i landskapet. Det första gjordes 2002. 1 ex. Norsälvskröken, Gunnita 5–18.6 (Arvo Harjula m.fl.) och 1 ex. str. Hammarö fågelstation 24.9 (Mats Strömberg).

(HENRIK LERNER)

Rostand *Tadorna ferruginea*

Av årets fynd har de i Halland, Dalsland och fågeln i Nollhagaviken, Vg bedömts vara parkrymlingar. De bedöms som rymlingar från Nollhagaparken i Alingsås. 2007 rymde 4 ex. därifrån. Tredje fyndet i Dalsland.

Sk: 1 hona Glimminge plantering, Mälinge Strand 12.8 (Johanna Johansson, Jonas Johansson).

Hl: 1 hona Morups Tänge 1.1–12.2 (Andreas Wernersson). 1 ex. rast. Himleåns mynning, Getterön 30.1 (Johan Frölinghaus, Karl-Erik Gustafsson).

Dls: 1 ad. hanne Bergs mader, Holm 21.4–21.5 (Håkan Krave, Lars Eric Rahm, Magnus Rahm m.fl.).

Vg: 1 ex. Nollhagaviken 29.3–3.5 (Fredrik Åstrand, Mikael Danielsson, Johan Bergquist). 1 ex. Vänersborgsviken 14.5 (Göran Darefelt). 1 ex. Falköping 23.9 (Lennart Ljuhs).

(HÅKAN LERNEFALK)

Gravand *Tadorna tadorna*

Två fynd i i landskap där arten är sällsynt gjordes.

Hjd: Ett par i Bioreningsdammarna, Sveg 21–24.5 (Göran Störensten, Leif Johansson, Per Lif, Per Hansson) vilket är landskapets tredje fyndet.

Lu lpm: Lappmarkens nionde fynd då 1 ex. höll till i Jokkmokk C – Stensundet NV Jokkmokk 22.4 till 7.5 (Sonja Kuoljok). Nionde fyndet i Lule lappmark, senast sedd där 2007 och 2006.

(THOMAS STRID)

Bläsand x gräsand

Anas penelope x *Anas platyrhynchos*

Sk: En hanne vid Svenstorp-Bolshus 17–31.3 (Mattias Olsson).

(THOMAS STRID)

Amerikansk bläsand *Anas americana*

Fem fynd under året. Fynden i Nb bedöms vara samma individ (rrk Nb). Honan i Sk är landskapets och landets andra hona någonsin. (rrk Sk) Tredje fyndet i Hls. Femte fyndet i Vb. Fjärde fyndet i Nb.

Sk: 1 hona rast. Landgrens Holme, Falsterbonäset 7.11 (Tommy Holmgren).

Vg: 1 ad. hanne Almeö, Hornborgasjön 18–19.4 (Bengt Pettersson, Clas Hermansson, Musse Björklund).

Hls: 1 ad. hanne Malgrynnan, Hudiksvall 4.5 (Mats Axbrink).

Vb: 1 3K+ hanne rast. Storavan, Stöcke, Umeälvens delta och slätter 28–29.4 (Henrik Andersson).

Nb: 1 ad. hanne Bodträsket, Boden 10.5 (Mats Bergquist, Roger Söderström, Jan Eriksson). 1 ad. hanne Rastplatsen väg 97, Norra Sunderbyn 31.5–20.7 (Mattias Nordlund, Lars Imby, Göran Hultgren).

(HÅKAN LERNEFALK)

Snatterand *Anas strepera*

Förra året stannade ökningen som skett under 2000-talet av och några större förändringar har inte skett under året, förutom i Ög där en ökning av beståndet bedöms ha skett (rrk Ög). Vid en av de tra-

ditionella simfågelräkningarna vid Tåkern räknades inte mindre än 2730 ex. 14.11 vilket är det högsta antalet hittills (Tåkerns fältstation). Sjätte fyndet i Hjd och fjärde fyndet i P Lpm.

Hjd: 1 hanne Storsjö 18.5 (Emil Moén, Kent Moén).

P lpm: 1 par Mörttjärnbron, Rönnliden 3.5–4.5 (Leif Bildström, Stefan Holmberg, Lars Johansson).

(HÅKAN LERNEFALK)

Amerikansk kricka *Anas carolinensis*

Sjutton fynd under året av 18 individer. Fynden består som vanligt av hannar och har skett under vårförsommar. Det är inte orimligt att samma individ setts på mer än en lokal. Fjärde fyndet från Ö Sm.

FOTO: MATTIAS ULLMAN

Amerikansk kricka *Anas carolinensis*, Skanörs hamnväg (Sk) 24 april 2009.

Tionde fyndet från Ög. Nionde fyndet i Srm. Nionde fyndet för Stockholms rapportområde. Femte fyndet för Ång.

Sk: 1 hanne Vinnö, Vinnö ängar 2–6.4 (Olof Jönsson). 1 hanne Skanörs hamnväg, Falsterbonäset 23.4–5.5 (Lars Samuelson).

Sm: 1 ad. hanne rast. Uknö glo 3.4–5.4 (Magnus Kasselstrand, Mathias Karlsson, Rainer Winkler). 2 hanne rast. Norra delen, Stensjön 21.4 (Toni Hermansson, Håkan Ydregården, Martin Widén, Monica Engstrand).

Öl: 1 ad. hanne Segerstads fyr 7–19.4 (Christian Cederroth, Pav Johnsson). 1 hanne Sälön, Ölands södra udde, Ottenby 7.5 (Magnus Hellström).

Gt: 1 ex. födosökande Kronholmens golfbana 7–10.4 (Anders Olovsson, Olof Armini, Anders Berlin).

Hl: 1 ex. Sik, Tvååker 4.4 (Magnus Andersson). 1 ad. hanne Getteröns naturreservat 4–15.7 (Mikael Nord).
Vg: 1 ad. hanne Kårebro, Hullsjön 25.4–28.4 (Ulf Lindell, Ingemar Johansson, Börje Broström). 1 ad. hanne Hullsjön västsida 15–26.6 (Ulf Lindell, Ingemar Johansson, Kent Kristenson).
Nrk: 1 hanne Löten, Kvismaren 4–6.4 (Bernt Bergström, Ove Pettersson m.fl.).
Ög: 1 ex. Glänåstornet, Tåkern 9–25.5 (Claes Leijon, Anders Olovsson, Lars Gezelius).
Srm: 1 hanne Skåraområdet – Vadsjön 1–13.7 (Tommy Pettersson, Sven-Olov Karlsson, Kjell och Eva Widén).
Upl: 1 hanne rastande Säbysjön, Norra Järvafältet 20–24.4 (Kenneth Sjögren).
Vrm: 1 hanne Norsälvskröken, Gunnita 2–6.4 (Dan Mangsbo, Anders Olovsson).
Ång: 1 hanne födosökande Idbyfjärden, tornet 28.4–1.5 (Jonas Konradsson).

(HÅKAN LERNEFALK)

Stjärtand x gräsand

Anas acuta x *Anas platyrhynchos*

Observationer av denna hybrid har gjorts i Skåne och Västmanland.

Sk: 1 hanne Stavstensudden 17.1–13.3 (Mats Johanneson, Mattias Ullman) samt 16.10 (Mattias Ullman). Samma ex. vår och höst.
Vstm: 1 hanne Södra Ås våtmark, Nora, 5–6.4 (Anders Carlberg). 1 hanne Gyttores reningsdam, Nora, 18.5 (Roland Thuvander).

(THOMAS STRID)

Stjärtand *Anas acuta* NT

Från södra Sverige finns i år säkra häckningar rapporterade från Öl, Gtl och de första säkerställda häckningarna på minst 10 år i Ög (rrk Ög). Få rapporter om häckningar från Vb och Nb. Från Norrlands inland finns enstaka häckningar rapporterade från Hjd, Jmt och N Lpl.

Någon bedömning av beståndet går ej att göra pga. få rapporter. Från Jmt rapporteras om att antalet fynd har sjunkit långsamt de senaste åren. Är det en trend eller en tillfällighet? I vilket fall är stjärtandens status i Jämtland osäker (rrk Jmt).

(HÅKAN LERNEFALK)

Årta *Anas querquedula* VU

Det är som vanligt svårt att bedöma eventuella förändringar i beståndet av årta, som för de flesta ånder. Några rrk tycks dock se en minskning av beståndet. Trenden är minskande sedan flera år vad avser antalet lokaler med årta under häckningstid (rrk Sk). Det är ett av de sämsta åren på länge (rrk Srm). Mer positivt är det från Vb, ett toppår för

2000-talet (rrk Vb). I övrigt tycks beståndet vara oförändrat.

(HÅKAN LERNEFALK)

Skedand *Anas clypeata*

Under en längre tid har beståndet bedömts vara stabilt. Av årets rapporter att döma så finns det ingen anledning att göra någon annan bedömning för i år. Sjunde fyndet i Å lpm. Nionde häckningen i P lpm.

Å lpm: 5 ex. Djupsjötrumman, Laxbäcken 9–10.5 (Inga Olofsson, Jan Banstorp, Daniel Westman m.fl.).

P lpm: En häckning Glommersträsket V, Arvidsjaur 24.6–9.8 (Lennart Wigenstam, Monica Berggren, Michael Jonsson m.fl.).

(HÅKAN LERNEFALK)

Rödhuva dykand *Netta rufina*

Tre fynd av 4 ex. är en försäkring jämfört med de tre senaste åren, då antalet ex. varierat mellan 8 och 11. Två utfärgade hannar sågs i Tåkern utanför Glänås i en gigantisk flock sjöfågel 26–27.10, och 1 ex. fanns kvar t.o.m. 2.11. Hannen som försvann kanske var samma som dök upp i Krankesjön (rrk Ög).

Sk: 1 hanne Silvåkratornet, Krankesjön 29.10 (Lars Leonardson, Jens Morin). 1 ex. Krankesjön 13.12 (Jan Dunfjäll, Bill Andersson, Lars Råberg).

Ög: 2 ad. hanne Glänåstornet, Tåkern 26.10–2.11 (Per Tufvesson, Mats Alderus, Christian Williams, Evert Fredriksson).

(HÅKAN LERNEFALK)

Brunand *Aythya ferina* NT

Antalet rapporterade konstaterade häckningar är mycket lågt. Endast någon/några enstaka häckningar per rapportområde har rapporterats. Detta ger naturligtvis ingen klar bild över hur stort beståndet är. Från Ög rapporteras t.ex. om en säker häckning, men gissningsvis finns omkring 200 par varav minst hälften i Tåkern, men siffran är högst osäker (rrk Ög).

Under höstens simfågelräkningar vid Tåkern rapporteras det ca 15 200 ex. 15.8 och inte mindre än 23 000 ex. 12.9, vilket är en ny rekordsumma, och 12.12 fanns 400 ex. kvar i sjön (Tåkerns fältstation). Detta är en mycket kraftig ökning jämfört med förra året då, det efter några års minskning sågs 4360 ex. Rimligtvis är inte detta enbart svenska fåglar, utan en del kommer troligen österifrån.

Åttonde fyndet i Härjedalen.

Hjd: 1 hanne rast. Storsjö deltat, Storsjö 5.5 (Kent Moén, Emil Moén).

(HÅKAN LERNEFALK)

Brunand x vigg

Aythya ferina x *Aythya fuligula*

Fynd av denna hybrid har noterats från Skåne, Uppland och Ångermanland.

Sk: 1 hanne Hasslarp 15.3 (Oskar Lindberg). 1 hanne Krankesjön 23–28.4 (Björn Abelson, Lise Dahl Hansen m.fl.). 1 hanne Lomma kyrkdamm 14.11 (Lars Nilsson).
Upl: En hanne Solberga, Runmarö skärgård 29.4–4.5 (Raul Vicente, Anders Haglund m.fl.).

Ång: 1 ex. Härnösand 15–19.4 (Bo Flumée, Björn Gustafsson, Stefan Morell, Leif Johansson, Oskar Norrgrann) och samma ex. vid Godstjärn, Säbrå 21.5 2009 (Leif Johansson, Lena Andersson, Thomas Birkö, Kurt Holmqvist, Anders Lindström).

(THOMAS STRID)
FOTO: ERIK LARSSON

Ringand *Aythya collaris*, Gislaveds reningsdammar (Sm) 17 maj 2009.

Ringand *Aythya collaris*

Två fynd under året är i nivå med tidigare år. Andra fyndet för både Jönköpings och Stockholms rapportområde.

Sm: 1 ad. hanne Reningsdammarna, Gislaved 16.5–17.5 (Erik Larsson, Stefan Andersson, Sven Johansson, Bengt Larsson).

Upl: 1 hanne Angarnsjöängen 7–15.4 (Per Lindquist).

(HÅKAN LERNEFALK)

Vigg x bergand *Aythya fuligula* x *Aythya marila*

Fynd av denna hybrid i Skåne och Västergötland.

Sk: 1 hanne rast. Falsterbo kanal 21–28.2 (Mattias Ullman, Mats Johannesson). 1 hanne rast. Nöbbelövs

mosse, Lund 9.3 (Peder Winding). 1 hanne rast. Klagshamns udde 20.3 (Mattias Ullman). 1 ex. Skanörs hamn, Falsterbonäset 12.4 (Nadja Weissaupt).

Vg: 1 hanne Södskärsdammen, Torslandaviken 10.5 (Uno Unger).

(THOMAS STRID)

Bergand *Aythya marila* **VU**

Under året har häckningar i södra Sverige bara konstaterats från Gtl. I övrigt finns häckningar rapporterade från Ång, Vb och Nb. Från fjällen finns rapporter från Jmt och N Lpm. På Gotland verkar det som det finns en liten häckande population längs sydväst- och ostkusten (rrk Gtl). Första gången på många år som häckning noterats i Ångermanland.

(HÅKAN LERNEFALK)

Praktejder *Somateria spectabilis*

En fortsatt dyster utveckling för praktejder, åtminstone vad gäller fynd i Sverige. Totalt 50 ex. under året är en klar bottennotering. Anmärkningsvärt är de få höstfynden. Intressant att notera är att från Gtl rapporteras om att 2009 var ett bra år med 11 fynd. Ett av de bästa åren under 2000-talet. I övrigt kan noteras att fågeln vid Hemörssundet/Avafjärden, Ångermanland konstaterades vara en hybrid-hanne praktejder/ejder. Den sågs på platsen 1–3 maj samt 8 och 12–13 maj (rrk Ång).

(HÅKAN LERNEFALK)

Alförrädare *Polysticta stelleri*

Totalt 19 ex. under året, egentligen bara 18 ex., då det troligen var samma adulta hanne som sträckte förbi Kåseberga i Sk och Tjärhovet i Sm. Årets antal är t.o.m. lägre än bottenåret 2005 med 22 ex.

(HÅKAN LERNEFALK)

Amerikansk sjöorre *Melanitta americana*

(11/11 – 2/2)

Bl: 1 ad. hanne str. NO Sydudden, Utlängan 13.4 (*Lars-Gunnar Lundquist).

Hl: 1 ad. hanne str. S Falkenbergs reningsverk och vidare söderut längs Hallandskusten och därefter rastande i Laholmsbukten 9–17.4 (F) (Ulf Löfås, P-G Utterfors, Thomas Hultquist m.fl.).

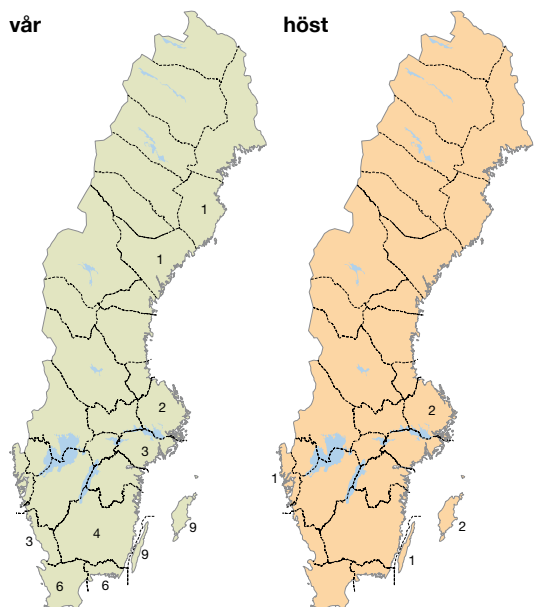
Fågeln som sågs 9 april följdes söderut längs Hallandskusten och landade slutligen utanför Mellbystrand. Den sågs där åtminstone följande morgon och Rk bedömer att det var samma fågel som senare fotograferades vid Påarp 17 april. Således minst två hannar som passerade med sjöorrar i början av april (jämför uppträdandet av vitnackad svärta vid samma tid). Uppenbarligen ingår mindre antal i det

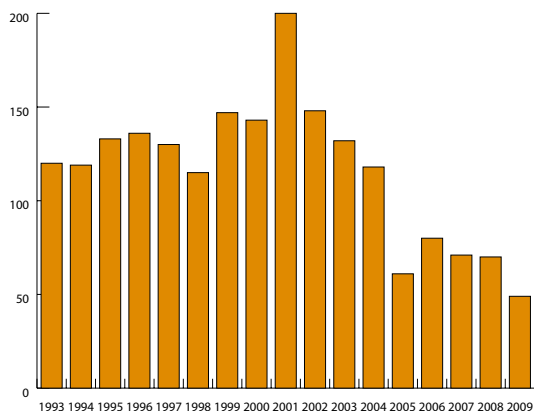
Praktejder *Somateria spectabilis*, Rammsjöstrand (Sk) 8 mars 2009.

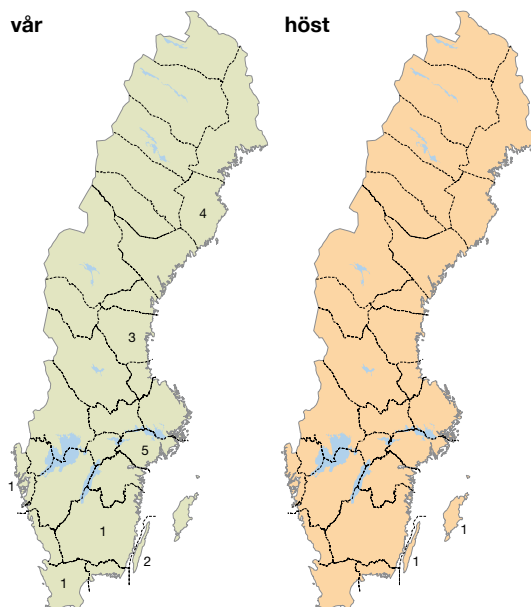
Alförrädare *Polysticta stelleri*, Kuggören (Hls) 25 februari 2009.

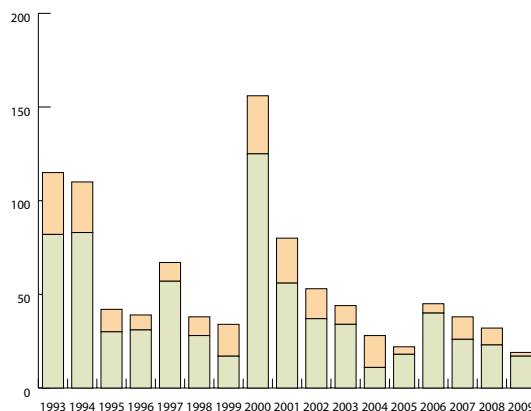
Praktejder *Somateria spectabilis* i Sverige 2009, antal ex. fördelade på vår och höst.

Fynd av praktjejder *Somateria spectabilis* i Sverige 1993–2009.

Alförrädare *Polysticta stelleri* i Sverige 2009, antal ex. fördelade på vår och höst.

Fynd av alförrädare *Polysticta stelleri* i Sverige 1993–2009 fördelade på vår (grönt) och höst (orange).

kraftiga *Melanitta*-sträck som passerar främst södra Sveriges kuster vår och höst. Då fåglarna kan bli gamla är det troligt att samma individer kan återkomma flera år. Till exempel övervintrade en hane vid Blåvandshuk på Jylland i Danmark vintrarna 2002/2003–2009/2010. På grund av de förhållandevis många fynden i Sverige jämfört med övriga Västeuropa och för att fastställa minimikrav för observationer av sträckande fåglar, genomförde Rk under vintern en omgranskning av samtliga fynd. Även om vissa äldre fynd är något sämre beskrivna beslöt Rk att behålla samtliga som godkända, men kommer att ha relativt höga minimikrav framöver.

(NILS KJELLÉN)

son). 1 ad. hane str. Färjestaden 1.5 (Lars Rigbäck).
HI: 1 ad. hane str. S Gubbanäsan 6.4 (Göran Christansson). 1 ad. hane str. S Glommen – Morups Tänge 6.4 (Magnus Andersson, Andreas Wernersson). 1 ad. hane str. S Busör – Skälvik 6.4 (PG Utterfors, Thomas Hultquist). 1 ad. hane Påarp 10–18.4 (Anita Öckner). 2 ad. hannar str. S Morups Tänge 26.4 (Stefan Lagerblad). 1 ad. hane str. S Morups Tänge 3.10 (Lars Sjöström, Mikael Bouveng).
Srm: 1 ad. hane str. NO Södra udden, Landsort 26.4 (Mikael Åsberg, Jon Jörpeland, William Sjöberg). 1 ad. hane str. Södra udden, Landsort 2.5 (Patrik Sieurin, Peeter Boldt-Christmas). 2 ad. hane str. NO Södra udden, Landsort 2.5 (Rasmus Elleby, Bo Holst).
Ång: 1 hane Storstensudden 6–7.5 (David Rocksén).

(HÅKAN LERNEFALK)

FOTO: JOHANNES RYDSTRÖM

Vitnackad svärta *Melanitta perspicillata* tillsammans med sjöorrar *Melanitta nigra*, Påarp (HI) 18 april 2009.

Vitnackad svärta *Melanitta perspicillata*

Ett riktigt toppår för vitnackad svärta med 14 rapporterade hannar. Den adulta sträckande hannen 22.4 vid Utlängan och Öland södra udde bedöms vara samma individ. I HI bedöms det röra sig om 3 hannar, så det verkliga antalet bör vara 12.

Detta innebär 6:e och 7:e fyndet i Bl, 5:e – 7:e fyndet på Öl, fynd nr 9 – 11 i Stockholms rapportområde och 7:e fyndet i Ång.

Bl: 1 ad. hane str. NO Utlängan 22.4 (Lars-Gunnar Lundquist). 1 ad. hane str. NO Utlängan 28.4 (Tobias Ivarsson, Lars-Gunnar Lundquist, Linus Almqvist).

Öl: 1 hane str. Ölands södra udde 22.4 (Göran Andersson). 1 ad. hane str. N Neptuni åkrar 29.4 (Stefan Svens-

Knipa x salskrake ("Knipskrake")

Bucephala clangula x *Mergus albellus*

Fynd görs inte årligen av denna hybrid. Första fyndet i Sörmland.

Gt: 1 hane Snäcks badplats 12.1 (Tord Lantz). 1 ex. födosökande Hammars fiskeläge 26.1 (Lars Brolund).

HI: 1 hane Påarp 15–18.3 2009 (Benny Ahlnér, Örjan Fritz m.fl.).

Srm: 1 ex. Gamla Åsen, Viksätter 2.5 (Ove Sjögrund).

(HÅKAN LERNEFALK)

Salskrake *Mergus albellus* **NT**

Konstaterade häckningar finns i år rapporterade från Nb, S Lpl och N Lpl, dessutom troliga häck-

ningar i Vb. Detta är inom salskrakens normala utbredningsområde. Antalet rapporter är av normal omfattning och beståndet verkar ganska konstant. Från Västerbotten rapporteras dock om en ökande trend av sommarfynd, samtidigt som de rastande antalen långsamt ökar (rrk Vb), vilket får ses som positivt och kanske kan tyda på en ökning av beståndet.

Flockar med mer än 100 ex. finns rapporterade från Sk, Bl, Sm, Gtl, Vg, Nrk, Ög och Srm.

Tredje fyndet i Härjedalen.

Hjd: 1 ad. hona Ljusnedalssjön 10.5 (Andreas Gullberg).
(HÅKAN LERNEFALK)

Amerikansk kopparand *Oxyura jamaicensis*

Inga godkända fynd under året får anses vara positivt. Kanske är det ett resultat av avskjutningskampanjerna ute i Europa.

(HÅKAN LERNEFALK)

Rapphöna *Perdix perdix* NT

Ång: 1 ex. Önska, Grundsunda sn 27.1 (Krister Nordström). Sjunde fyndet i Ångermanland men som vanligt bedömd rapphöna som rymling eller frisläppt i landskapet.

Mpd: 1 hane Stor-Kvällsjön, Tuna 14.5 (Markus Berndt). 1 hona Älva, Alnö 24.5 (Håkan Nilsson). 1 ad. hane Vi, Alnö 30.5 (Åke Olausson). 1 ex. Säter, Alnö 13.6 (Bengt Allberg). Med största sannolikhet utplante-rade (förrymda?) fåglar

(THOMAS STRID)

Vaktel *Coturnix coturnix* NT

Totalt 989 spelande hannar är en svag minskning från förra årets 1027 spelande. Det innebär att 2009 hamnade en bra bit under toppnoteringarna 1333 spel. år 2006 och 1813 spel. år 2007. Häckningar/indikationer på häckningar/höstfynd som ev. kan tyda på häckning:

Öl: 2 ad. + 5 pull Alby 26.7 (Mattias Lindberg).

Nrk: 1 ex. spel. Västra rakan, Kvismaren 6.9 (Håkan Persson).

Vstm: Inga rapporter om häckningar eller ungfåglar, men med ca 20 spelande hannar och tre ringmärkta honor på slättlandet mellan Köping, Kungsör och Arboga finns givetvis stor chans att det åtminstone förekommit något eller några häckningsförsök (Mikael och Patrik Rhönnsstad, muntl.).

Upl: 3 ex. Finsta, Skederid 5.9, troligen en kull (Raoul Wexius, Gunnar Ehrenroth), 1 ex. Tibbleviken, Kungsängen 9.9 (Bo Hellberg), 1 ex. flög upp framför hund Lövstaslättan 16.9 (Per Johan Ulfendahl) samt en helt nyligen död vid Forsmarks kärnkraftverk så pass sent som 2.11 (Mathias Andersson).

Övriga kommentarer:

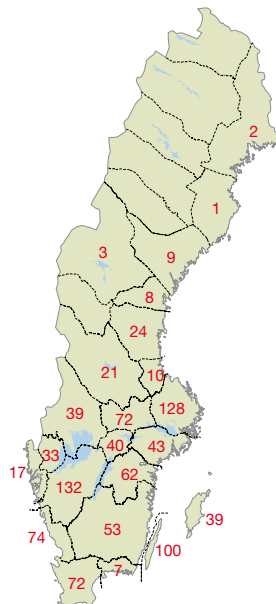
Sk: En ganska tydlig nedgång syns om man jämför med de senaste årens summor: 2005 (143), 2006 (135), 2007 (121) och 2008 (82). Poängteras bör dock att summan från 2005 var "all time high" med råge och att årets summa är helt i linje med millenniets första fem år.

(FREDRIK FRIBERG)

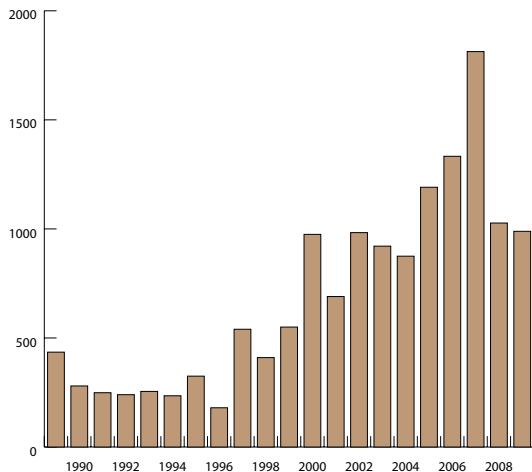
Storlom *Gavia arctica*

Nb: I Norrbotten gjordes ett ovanligt fynd. Det var en storlom som upptäcktes vid Sundet, Boden i skymning-en 31.1 (Mats Bergquist m.fl.). Den 2.2 höll en duvhök på att ta livet av lommen. Lommen togs då om hand av Ove Stefansson och släpptes dagen därpå i Luleälven. Första januari- och februarifyndet i Norrbotten.

(THOMAS STRID)

Landskapsvis fördelning av spelande vaktlar *Coturnix coturnix* våren och sommaren 2009.

Fynd av vaktel *Coturnix coturnix* i Sverige 1989–2009.

Svartnäbbad islom *Gavia immer*

Totalt drygt 60 fynd är en för 2000-talet låg årssumma. Med tanke på att mer än hälften av fynden gjordes på Västkusten (Bohuslän – 22 och Halland – 11), måste uppträdandet i övriga landet betraktas som magert. Anmärkningsvärd är också fördelningen vår/höst. Tidigare har höstfynden dominerat stort, men under 2009 gjordes 38 procent av fynden under första halvåret (24 fynd i jan–jun jämfört med 39 i aug–dec). Landskapsvis fördelning: Sk (6), Bl (2), Sm (3), Öl (3), Gtl (5), Hl (11), Boh (22), Vg (4), Dls (1), Upl (1), Vstm (1), Hls (1), Ång (1) och Vb (3).

Inlandsfynd:

Sk: 1 ad. Ivön 5.8 (Rogier Jacobs).

Sm: 1 ad. str. N Erstadskärret, Visingsö 25.5 (Martin Widen)

Vg: 1 ex. str. N Karlsborg 25.5 (Fredrik Johansson), uppenbart samma individ som vid Visingsö. 1 ad. Vänersborgsviken 2.6 (Göran Darefelt). 1 2K rast. Vänersborgsviken 6.10 (Göran Darefelt, Erik Fogelmark, Ulf Lindell). 1 ad. str. SV Vänersborgsviken 14.10 (Göran Darefelt).

Dls: 1 ad. rast. Rörvik, Vänersborgs k:n 31.5 (Ingemar Johansson, Ulf Lindell).

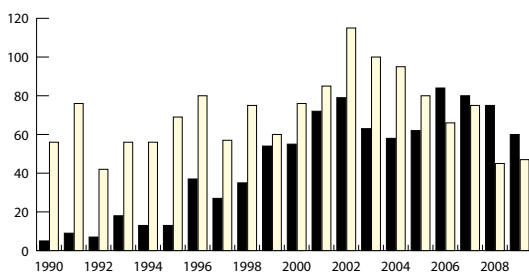
Vstm: 1 ad. rast. Hörendesjön, Sala 24–25.5 2009 (Håkan Johansson m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Vitnäbbad islom *Gavia adamsii*

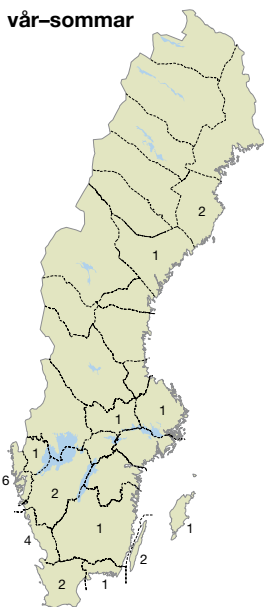
Totalt 47 ex. är en för 2000-talet låg årssumma men på samma nivå som 2008. Då noterades den lägsta summan sedan 1992, och möjligen innebär detta en verklig minskning i uppträdandet i Sverige av denna mäktiga fågel. Landskapsvis fördelning: Sk (3), Bl (5), Sm (1), Öl (3), Gtl (8), Hl (9), Boh (3), Vg (1), Srm (4), Upl (1), Dlr (1), Mpd (1) och Vb (7).

Av de 47 individerna sågs 28 under vårsträcket i apr–maj och 19 på höststräcket i sep–nov. Tidigare har dominansen för vårfynden varit större. Detta pekar mot att minskningen av antalet vitnäbbade islommar i Sverige i första hand beror på att vårsträcket på senare år inte berört vårt land i samma omfattning som tidigare.

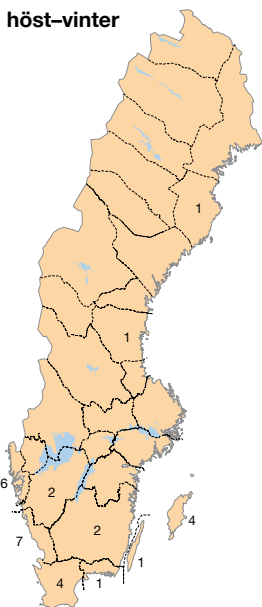

Antal fynd av svartnäbbad islom (mörka staplar) och vitnäbbad islom (ljusa staplar) i Sverige 1990–2009. Fynden av vitnäbbad islom har mer än *halverats jämfört med toppåren i början av 2000-talet.

vår-sommar

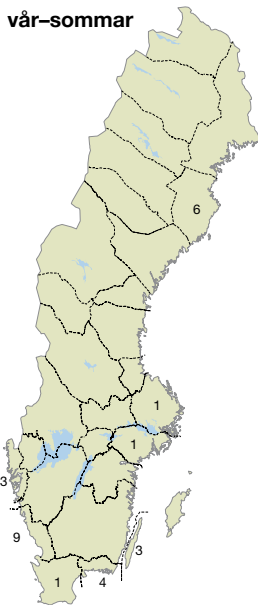

höst-vinter

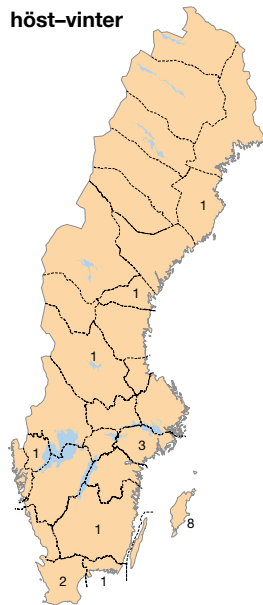

Svartnäbbad islom *Gavia immer* i Sverige 2009, antal ex. fördelade på mars–augusti och september–februari.

vår-sommar

höst-vinter

Vitnäbbad islom *Gavia adamsii* i Sverige 2009, antal ex. fördelade på mars–augusti och september–februari.

Två inlandsfynd:

Vg: 1 2K – rast Vänersborgsviken 13.11 (Göran Darefelt).
Dlr: 1 1K Harbacken, Siljan 29.10 (Kjell Westerdahl, Agneta Westerdahl).

(ANDERS WIRDHEIM)

Ob. islom *Gavia immerladamsii*

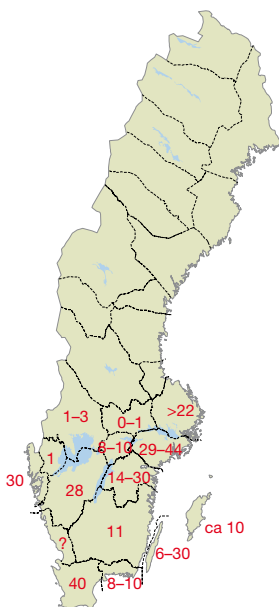
Totalt nio fynd fördelade månadsvis på jan (1), maj (4), sep (1) och okt (3). Två av fynden är från västkusten, fem från Östersjön och två från Bottniska viken. Landskapsvis fördelning: Sk (2), Sm (3), Öl (1), Gtl (1), Gstr (1) och Hls (1). Noteras bör att rapportkommittén i Bl inte längre behandlar observationer av obestämda islommar eftersom dessa inte anses ha något statistiskt värde.

(ANDERS WIRDHEIM)

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Fyndbilden för Norrland är den traditionella. Inga häckningsfynd norr om linjen Gästrikland – södra Värmland som antyder häckning. I södra Sverige är utbredningen ojämn med koncentrationer till sydvästra och nordöstra Skåne, Västkusten, mellersta Skaraborg, södra Öland, Gotland och Stockholmsområdet.

Från 2006 rapporterades 265 häckningar att jämföra med 2007 då 248 rapporterades och 2009 226. Man får vara ytterligt försiktig med tolkningen, i synnerhet när man nedan kan se hur ojämn rapporteringen är, även från välbevakade landsdelar som

Rapporterade häckningar av smådopping *Tachybaptus ruficollis* i Sverige 2009.

Öland. Men visst finns en nedåtgående trend. Efter den vintern 2009/2010 får vi se om det blir en fortsatt minskad rapportering.

Vstm: 1 spel Norsa, Munktorp, 19.7 (Peter Ekelund, Staffan Ekelund), 1 ex. Norsa 31.7 (Peter Ekelund, Staffan Ekelund) och 4.8 (Jörgen Lindberg). 1 1K Norsa 18.8 (Jörgen Lindberg).

Vrm: 1 par häckade i Sörmons grustag, V Karlstad, 22.4–10.6 (Hans Bucht, Roger Jonasson m.fl.). Spelande smådoppingar vid Önnerudsdammen, V Karlstad 13.6 (Roger Jonasson) och 12.9 noterades 2 ad. och 1 1K i samma damm (Dan Norberg). 1 ex. noterades i lämplig biotop, Karlstad 22.5 (Göran Selander).

Dlr: Inga indikationer på häckning finns. Fortfarande finns bara en häckning konstaterad i Dalarna: Vassjön, Borlänge 1996 (rrk Dlr).

Gstr: 1 ex. Rudsjön, Bomhus 13–15.7 (Sven H Jansson, Esbjörn Nordlund m.fl.). För andra året i rad har det rapporterats fynd under häckningstid vid Rudsjön, Bomhus.

(THOMAS KARLSSON)

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Sparsam rapportering från Norrland, vilket är naturligt med tanke på bl.a. stora avstånd. När det gäller populationen i Götaland så är den geografiskt ojämn. Man skönjer en viss ökning i området runt Hornborgasjön. I Skaraborg var gråhaken en mycket ovanlig häckfågel före Hornborgasjöns höjning. Likaså noteras en långsam ökning av beståndet på Gotland.

Sk: Möjlig häckning rapporterades från minst 75 lokaler, där Hasslarps dammar och Bulls måse hade vardera 12 par.

Sm: I Flaten, Vena höll det till 1 ex. under april–juni (Thomas Nilsson, Kenneth Rosén m.fl.). Troligen var den fågeln ensam och ingen häckning genomfördes (rrk Östra Småland).

Öl: Häckningskriterier från drygt 30 olika lokaler. Häckning har konstaterats på 14 av dessa lokaler. Antalet häckande par verkar stabilt för tillfället (rrk Öl).

Gtl: Cirka 15 konstaterade och 22 möjliga häckningar fördelade på 15 lokaler (rrk Gtl).

Hl: En konstaterad häckning och 5 par på lämpliga häckningslokaler, samtliga i Laholms kommun (rrk Hl).

Vg: Ingen räkning i Hornborgasjön. Senaste räkningen gjordes 2007 och då bedömdes 180 par finnas i sjön. Vid Agnestadssjön sågs som mest 4 par. Dessutom sågs fåglar på ytterligare 4 lokaler, och på två av dessa konstaterades att det rörde sig om par (rrk Vg).

Ög: Ingen inventering av Tåkerns bestånd. I övrigt rapporterad ifrån ett tiotal lokaler under häckningstid. En häckning i skärgården vid Äspholm, Arkösunds skärgård där ruvande fåglar sågs i maj och även par med unge i juli (Johan Elfström, rrk Ög).

Nrk: 17 häckningar/häckförsök gjordes under året. Det är ett klart bättre resultat än föregående två år och är förhoppningsvis ett trenderbrott (rrk Nrk).

Vstm: 1 par Noren, Norberg, 25.4–22.5; ruvande fågel sågs 15.5 (Torbjörn Jansson m.fl.).

Upl: Totalt 20 påbörjade häckningar och ytterligare åtminstone 12 par i lämpliga häckningsbiotoper gör 2009 till det antalsmässigt bästa året i Uppland.

Dlr: Inga säkra häckningar konstaterades. I Bingsjön, Rättvik, sågs som mest två par och två ensamma fåglar under perioden 25.4–4.7 (Siv Tillsjö, Urban Grenmyr, Lars Wallström m.fl.).

Gstr: Rapporterad från tre lokaler varav två häckningsförsök och en lyckad häckning, Harkskärsfjärden 15.8 (Per Aspenberg, Martin Alexandersson). En ny lokal för arten var Bysjön vid Bodås där ett par hittades i mitten av maj och sågs bygga bo och möjligen även ruva (Kjell Pålsson, Tomas Widholm m.fl.). 1 par Gruvviken, Västerfjärden, Storsjön 8.5–18.7 (Anders Ekholm, Johan Södercrantz m.fl.).

Hls: Dåligt rapporterad sedan flera år. Under 2009 ca 10 par (rrk Hls).

Mpd: 1 par Gubbrå, Njurunda 6–29.5 (Ingemar Marklund, Bruno Nordin, Jan-Eric Larsson). Max 4 ad. Västerviken, Mingen 26.4–6.6 (Jan-Olof Hägglund, Stefan Wikander, Ingemar Marklund m.fl.). Ev häckningsframgång vid de båda sedan tidigare kända häcklokalerna ej kontrollerad.

Ång: Häckning konstaterad på minst sju lokaler samt par på ytterligare minst tio (rrk Ång).

Vb: Två konstaterade häckningar i norra delen av landskapet, Södra Grundfjärden, Burvik och Brännträsket, Ostvik samt 28 fynd med häckningsindiciär är en siffra som ligger en bra bit ifrån sanningen vad gäller artens utbredning i landskapet (rrk Vb).

Nb: Gråhakedoppingens status är konstant och häckar i ungefär samma antal som tidigare år. Noterbart är att det tillkommit en ny häckplats i Bodens kn.

Jmt: Liksom ifjol observerades arten i Ånnsjön under en stor del av juni, men till skillnad från förra året sågs bara en ensam individ. Fyndet i Storsjön nära Verkön är också intressant och kan tyda på häckning (rrk Jmt).

Ly lpm: Tre säkra häckningar och en åtminstone påbörjad (Lrk).

P lpm: 2 säkra och 2 möjliga häckningar rapporterade från trakten av Arvidsjaur.

Lu lpm: 1 par Kojkulträsket, Kåikul, Jokkmokk (Lars Sundberg m.fl.), 4 ruvande Tjåkak, NV Kåikul, Jokkmokk (Robert Stenmark).

(THOMAS KARLSSON)

Svarthakedopping *Podiceps auritus* NT

Rapporteringen tyder inte på några större förändringar från föregående år. Doppingar rapporteras flitigt i början av häckningssäsongen, men rapporter från den senare delen säsongen då häckningar lättast säkerställs är betydligt fåtaligare. Inte ens det

av ornitologer välbesökta Öland undgår tyvärr detta fenomen. Från Skåne, Blekinge, Halland, Bohuslän och Dalsland har inga häckningar rapporterats. I övriga områden är rapporteringen likvärdig med tidigare år.

Öl: Uppskattat 12–15 par, men endast en säker häckning vid bevattningsdamm öster om Aledal: 4 par 19.5–1.6, vid besöket 1.6 sågs 5 pull (Birgitta Andersson).

Vg: 24 säkra, 1 trolig häckning och 37 par på 19 lokaler där de setts mer än en dag finns rapporterade (rrk Vg).

Nrk: 13 häckningar finns rapporterade och misstanke om ytterligare ett tiotal häckningar i landskapet (rrk Nrk).

Ög: Totalt omkring 60 par med säkerställda häckningar på sju lokaler. Majoriteten av paren fanns vid Rosenkällsjön, Linköping där som mest 63 ex. sågs den 6.5 (Anders Jörneskog m.fl.). Gissningsvis står sig häckningspopulationen i Östergötland med omkring 100 par (Rrk).

Srm: Totalt ca 98 par i lämplig häckningsmiljö. I 37 av dessa fall kunde häckning konstateras vilket är en ovanligt hög andel (rrk Srm).

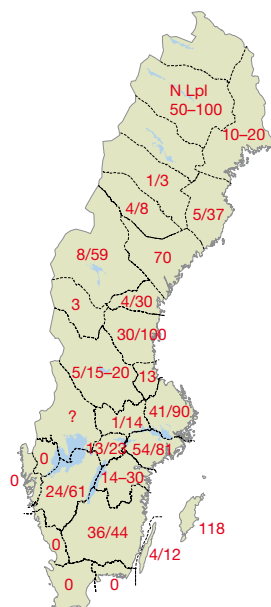
Upl: 43 säkra häckningar och uppskattningsvis 45 möjliga häckningar.

Vstm: 12 häckningar, eller troliga häckningar, på 8 lokaler rapporterade (rrk Vstm).

Dlr: 5 häckningar. Populationen i Dalarna bedömdes 1996 till 15–20 häckande par (rrk Dlr).

Gstr: De kusthäckande svarthakedoppingarna tycks ha en stabil numerär liksom i de båda kustnära sjöarna Rudsjön och Kastsjön i Bomhus.

Hls: Ca 30 par rapporterade från insjöhäckningar. Under 2007 års kustfågelinventering noterades 68 par, en stam

Rapporterade häckningar av svarthakedopping *Podiceps auritus* i Sverige 2009.

som dock tenderar att öka. Minst 100 par i Hälsingland således (rrk Hls).

Mpd: Inget tyder på någon förändring av antalet häckande par i jämförelse med de senaste åren (Rrk).

Ång: Totalt minst 70 par noterade i lämplig häckmiljö (rrk Ång).

Vb: Årets resultat blev 5 konstaterade häckningar, varav tre i Prästsjön, Umeå, samt 32 troliga häckningar. Ett resultat som ligger i linje med de senaste årens rapporter (rrk Vb).

Nb: Inga ungar sedda i år, men arten häckar på ett flertal platser. Rrk bedömer att antalet häckande par i landskapet är 10–20.

Hjd: Tre häckningar konstaterade, varav en troligen misslyckad i Stationstjärnarna (rrk Jmt/Hjd).

Jmt: Vid Ändsjön fanns som vanligt 5–10 par på plats, men endast en unge sågs under sommaren. Totalt i landskapet noterades åtta konstaterade häckningar och 51 sannolika/möjliga häckningar på ca 26 lokaler. Detta ligger i linje med de två senaste årens rapporter, men mörkertalet är stort (rrk Jmt/Hjd).

Ly lpm: 4 häckningar och 4 misstänkta.

Ås lpm: 1 häckning 2 par lämplig häckningsbiotop.

P lpm: 1 par Glommersträsket V, Glommersträsk 3.5–2.8 (Lennart Wigenstam m.fl.).

Lu lpm: 1 par Ahvenjärvi O Hakkas 23.5–4.8 (Åke Israelsson m.fl.).

T lpm: 1 par Ala Lompolo, Kiruna, 6.5–3.9 (Karin Molin m.fl.) och 1 par Yli Lompolo, Kiruna, 4.5–9.8 (Lotta Nygård m.fl.).

För den norra delen av Lappland, dvs. de tre nordligaste lappmarkerna, uppskattas populationen till 50–100 par (rrk N Lpl).

(THOMAS KARLSSON)

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis* EN

Det svenska beståndet har inte förändrats sedan 2008. Återigen har arten häckat i Skåne, vilket är glädjande.

Observationernas fördelning i övrigt framgår av kartbilderna. I år har bilden kompletterats med observationer från Sörmland, Uppland och Öland där den svarthalsade inte är lika regelbunden. Den helt övervägande delen av ströobservationerna görs också under våren. Höstobservationerna är betydligt färre och kommer i första hand från Skåne och Bohuslän förutom att enstaka exemplar håller sig kvar i Hornborgasjön. Fyndplatserna i Västergötland är inte alls lika många som under våren. Man kan anta att svarthalsad dopping i allmänhet sträcker ut till havet rätt omgående.

Ett vinterfynd på Hönö i Göteborgs norra skärgård är värt ett extra omnämnande, det var inte bara Hönös första fynd utan även Sveriges tredje januari-fynd hittills (rrk Boh).

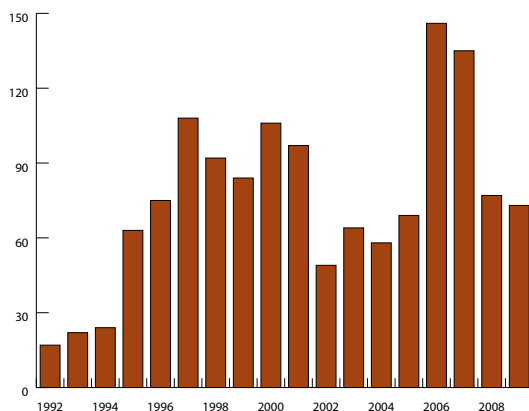
Häckningar:

Sk: Vid Furuhus mosse upptäcktes 1 par 12.4 (Gustav Tallroth m.fl.), vilket följdes av ytterligare 1 par den 24.4. Ett av dessa par gick till häckning och fick 3 ungar 22.5–9.6 (Göran Paulson m.fl.).

Vg: I Hornborgasjön häckade 72 par och de fick tillsammans ut endast 26 kullar. Som mest sågs här 116 ex. under vårens räkningar (Hornborgadokumentet 2009, rrk).

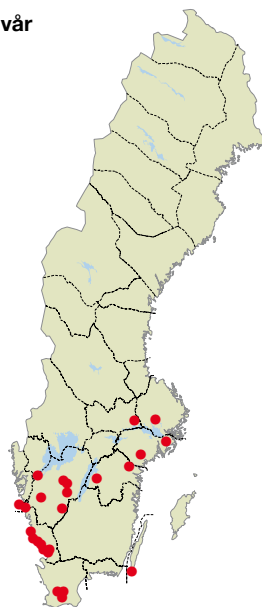
Övriga observationer

Sk: 5–7 ex. under våren vid de klassiska lokalerna Vombsjön, Krankesjön och Näsbyholmssjön (rrk). Årets enda höstfynd gjordes vid Hasslars dammar med 1 ad. 22.7–4.9 (Mats Rellmar m.fl.).

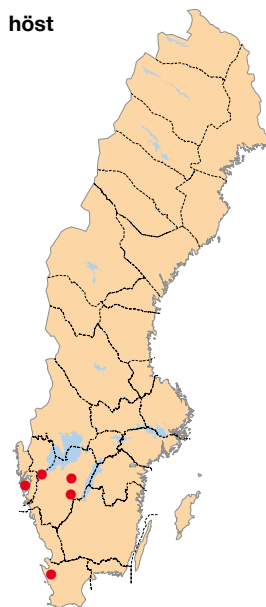

Minsta antalet konstaterat häckande svarthalsade dopingar *Podiceps nigricollis* i Sverige 1992–2009.

vår

höst

Fyndplatser för rapporterade svarthalsade dopingar *Podiceps nigricollis* i Sverige vår resp. höst 2009.

Öl: 1 ex. Björnsnabben, Ölands norra udde 11.4 (Göran Holm, Tobias Berger, Markus Tallroth m.fl.). Ölands 28:e godkända fynd (rrk Öl).

HI: Ett bra år för arten med totalt 17 ex, samtliga under våren (rrk HI).

Boh: 1 ex. Röds sund, Hönö 23–28.1 (Monica Brink m.fl.), 2 ex. Torslandaviken 25.4 (Ola Wennberg m.fl.). 2 ex. str S Hönö 5.5 (Tina Widén m.fl.). 2 ad. + 1 1k Södra Hjälmsvik, Kalvöfjorden, Orust 22.8–28.8 (Thomas Liebig, Christer Lind, Stefan Oscarsson m.fl.), dessutom 1 ex. kvar 6.9 (Stefan Avenfors)

Vg: Utanför Hornborgasjön gjordes 11 fynd om totalt 22 individer, alltså helt i linje med de senaste årens uppträdande (rrk Vg).

Ög: Två fynd av rastande fåglar. 2 ex. Fröjerums våtmark,

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Stormfågel *Fulmarus glacialis*, Höllviksstrand (Sk) 5 juni 2009.

Grensholm 8–23.5 (Tommy Tyrberg, Christian Williams m.fl.) och 2 ex. vid Glänästornet, Täkern 18.5 (Anders Olovsson). Har setts samtliga år under 2000-talet förutom 2006 (rrk Ög).

Srm: 1 ex. Ågestasjön 5–7.5 (Lasse Lööv m.fl.), 2 ex. Vadsjön, Nyköping 9.5 (Lennart Wahlén, Kjell och Eva Widén, Ragnar Falk m.fl.), 1 ex. Ågestasjön 22.5–13.6 (Stefan Ertestam, Anders Frunck m.fl.)

Upl: 2 ex. Hjälstaviken 10.5–11.5 (Ragnar Hall m.fl.).

Vstm: 2 ex. Asköviken, V.-Barkarö, 2.5 (Torbjörn Hegedüs m.fl.).

(THOMAS KARLSSON)

Mindre albatross *Thalassarche chlororhynchus* (1/1 – 0/0)

Tillägg: Den fågel som sågs i Öresund, Skåne den 8 juli 2007 (och tidigare i Storbritannien 30 juni–3 juli samma år, där den bl.a. omhändertogs utmatad men släpptes följande dag) har efter en utredning av Brittiska Rk ansetts tillhöra nominatrasen *T. c. chlororhynchus* som häckar på öar i Sydatlanten (Rowlands m.fl. 2010). Rasbestämningen grundar sig främst på den övre näbbsköldens utseende, vilket skiljer denna form från *T. c. carterii* som häckar i Indiska Oceanen. Svenska Rk instämmer i bedömningen och väljer därför att godkänna fågeln till ras. Vissa auktorer menar att de två formerna bör betraktas som goda arter, men den officiella ståndpunkten i Sverige och Storbritannien är för närvarande att behandla dem som raser.

(NILS KJELLÉN)

Stormfågel *Fulmarus glacialis*

Uppträdde ovanligt sparsamt under första halvåret men talrikare under hösten. Totalt sett måste dock 2009 (likt 2008) betraktas som ett år med för 2000-talet tämligen få stormfåglar i svenska vatten. I Bohuslän, det landskap där arten uppträder i störst antal, var de högsta dagssummorna 153 ex. Kråkudden, Hönö 4.10 och 150 ex. Rörö 7.10. Totalt noterades i september och oktober ”bara” 656 resp. 673 ex. i landskapet.

Östersjöfynd:

Gtl: 1 ex. str. S Faluddens fyr, Öja 2.11 (Bimbi & Tina Ollberg).

(ANDERS WIRDHEIM)

Gulnäbbad lira *Calonectris diomedea*

Totalt 7–9 ex., osäkerheten orsakad av att några individer kan ha räknats på flera olika platser. Observerad såväl under sommaren (jun–jul) som på hösten (sep–okt). Samtliga observationer:

Sk: 1 ex. Hovs hallar–Gröthögarna 21.7 (Johan Åhlén, Lage Johnson m.fl.). Fågeln snurrade några gånger i Laholmsbukten innan den drog västerut. 1 ex. Kullen 28.9 (Alf Petersson). 1 ex. Båstad hamn 1.10 (Mattias Ullman, Peter Spetz m.fl.). Troligen samma individ sågs även i Båstad hamn 5.10 (Jim Sundberg, Håkan Granbohm, Leif Klinteroth m.fl.).

HI: 1 str. N Nidingen, HI 18.6 (Uno Unger m.fl.). 1 str. S Glommen–Busör–Skälvik 21.7 (magnus Andersson, Pav Johnson, Christopher Gullander m.fl.). 1 str. S Glommen–Grimsholmen–Busör–Skälvik (Magnus Andersson, Christopher Gullander m.fl.) och senare N Mellbystrand–Påarp (Thomas Hultquist m.fl.). 1 str. S Backfiskarudden, Onsala 26.9 (Mikael Käll m.fl.) och

Glommen–Morups Tänge samma dag (Stefan Johansson, Magnus Andersson m.fl.).

Boh: 1 str. S Kråkudden, Hönö 21.7 (Tina Widén m.fl.). 1 ex. Kråkudden, Hönö 31.7 (Andreas Karlsson, Johannes Hermundsson, Roger Eskilsson m.fl.). 1 ex. Hällö, Sotenäs 31.7 (Jörgen Olsson, Jan Johansson m.fl.). 1 ex. Tångevik, Sotenäs 3.10 (Jan Artursson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Grålira *Puffinus griseus*

Totalt drygt 80 ex., vilket är något mindre än förra året och ännu en för 2000-talet förhållandevis låg årssumma. Som vanligt döljer sig även i summan ett antal dubbelräkningar i form av fåglar som passerar genom ett eller flera landskap och ses på flera platser.

FOTO: ANDERS ERIKSSON

Balearisk lira *Puffinus mauretanicus*, Vinga (Vg) 31 juli 2009.

Månadsfördelningen var jul (1), aug (3), sep (ca 30), okt (ca 45) och nov (2). Landskapsvis fördelas fynden på Sk (53), Hl (37), Boh (48) och Vg (3). Inga fynd utanför västkusten, och bortsett från ett fynd i slutet av juli och två fynd i november gjordes alla fynd under perioden 16.8–7.10.

(ANDERS WIRDHEIM)

Mindre lira *Puffinus puffinus*

Drygt 115 ex. innebär den näst högsta årssumman efter 1998, då ca 170 ex. noterades. Landskapsvis fördelas fynden på Sk (12), Hl (24), Boh (ca 100), Vg (14), Srm (1) och Upl (1). Månadsvis är fördelningen maj (2), jun (3), jul (ca 65), aug (ca 25), sep

(ca 10) och okt (ca 10).

Två östersjöfynd (som möjligen gäller samma fågel) är anmärkningsvärda:

Srm: 1 1K+ str SO Hartsö–Enskär fstn 21.10 (Kalle Brinnell, Lennart Wahlén).

Upl: 1 str O Horssten 11.10 (Anders Sennmalm, Anders Haglund, Svante Söderholm m.fl.).

Högsta dagssumma:

Boh: 14 ex. str. S och 4 ex. str. N Kråkudden, Hönö 21.7 (Martin Alexandersson, Tina Widén, Peter Hamrén m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Balearisk lira *Puffinus mauretanicus*

(28/28 – 1/1)

Boh: 1 ex. Måseskär 30.7 (F) (*Folke Sjöberg).

Vg: 1 ex. Vinga 31.7 (F) (*Anders Eriksson, *Mikael Molin m.fl.).

Då inga dräktdetaljer verka skilja anser vi det troligt att båda observationerna gäller samma fågel. Efter det första fyndet 1977 sågs endast fem baleariska liron på 1980-talet. Arten har dock varit i stort sett årlig sedan 1997. Sommarfynden från juli–augusti dominerar, men åtta har setts i september och tre i oktober, med den senaste vid Grötvik, Hl 7 oktober 1984. Från Danmark finns ungefär 64 fynd t.o.m. 2009 (netfugl.dk).

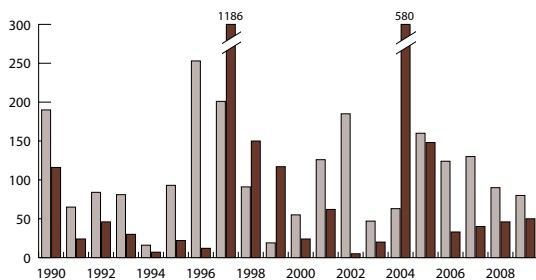
(NILS KJELLÉN)

Klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa*

Ca 50 ex. innebär ännu en förhållandevis låg årssumma. Liksom 2008 dominerar dessutom Hl stort. Utanför sträckan Glommen (Hl) till Kattvik (Sk) sågs bara drygt 10 ex. Landskapsvis fördelas fynden på Sk (23), Hl (46) och Boh (6), månadsvis på sep (ca 10), okt (ca 40) och nov (1).

Höga antal:

Sk: 14 str. V Yttre Kattvik 5.10 (Stefan Göransson, Ulf Lindell, Martin Stjernman m.fl.).

Observationer av grålira (ljusa staplar) och klykstjärtad stormsvala (mörka staplar) i Sverige 1990–2009. Båda arterna når våra vatten från Nordatlanten, men trots det finns ingen tydlig samstämmighet i uppträdandet hos oss.

HI: 15 str. Laholmsbukten 4.10 2009 (Musse Björklund, PG Utterfors m.fl.) och 25 str. S Glommen samma dag (Gabriel Norevik, Per Österman, Stefan Göransson m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Havssula *Morus bassanus*

Havssulan ses numera i det närmaste året om med en mindre kulmen under våren i mar-maj samt en större under hösten i aug-nov. Årets uppträdande kan betraktas som normalt för 2000-talet. I Bohuslän noterades exempelvis ca 7000 ex. vilket kan jämföras med medianvärdet för de senaste tio åren på 7500 ex.

FOTO: MIKAEL NORD

Klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa*, Glommen (HI) 28 september 2009.

Fem fynd från Östersjön, varav en fågel kunde följas från Kåseberga (Sk) upp till Kalmar (Sm):

Sk: 1 ad. och 1 ex. Kåseberga 6.4 (Sven Splittorff). 1 1K Falsterbo 26.9 (Kaj Örjan Svahn).

Bl: 1 2K str. O Lindö udde – Hasslö 2.2 (Fredrik Lennartsson, Jonas Persson). 1 2K str. O Lindö udde – Stenshamn 6.4 (Jan Svantesson, Lars-Gunnar Lundquist).

Sm: 1 2K str Kolboda-Tjärhovet-Bottorp, Kalmar 6.4 (Christer Håkansson, Hans Bohlin, Harald Persson m.fl.).

Öl: 1 2K str N Ottenby – Eckelsudde – Mörbylånga – Färjestadens hamn 6.4 (Per Österman, Bengt Sjösten, Håkan Alm m.fl.). 1 ad. Södra Udden, Ottenby 28.4 (Ove Ericsson, Göran Andersson m.fl.).

Hls: 1 ad. rast. Hornslandet, Hudiksvall 11.7 (Helena Persson).

Högt antal:

Boh: Minst 1200 str. S Grosshamn, Ramsvikslandet 7.10 (Hans Petersson, Jan Johansson m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Ofta bristfällig rapportering, men några områden har detaljerade uppgifter: Gtl: 10 323 par (10 521 par 2008), Vänern 2 973 bon (något färre än 2008). Överlag ges en tämligen stabil bild av förekomsten, men med på sina håll betydande omfördelning mellan kolonier. Storskarvens just nu stabila situation belyses också av en ny enkätundersökning: Roland Staav och Henri Engström redovisar drygt 43 000

FOTO: KRISTER CARLSSON

Havssula *Morus bassanus*, Kattvik (Sk) 4 oktober 2009. En stor andel av de havssulor som kommer nära land i Sverige har trasslat in sig i nät eller linor.

par såväl 2006 som 2009. Båda åren fanns det drygt 190 kolonier. Materialet kommer senare att redovisas i en artikel samt ingå i en förvaltningsplan som är under utarbetande.

(LARS LINDELL)

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis*

Förekomst och uppträdande i paritet med föregående år. Majoriteten av fåglarna ses fortfarande i norra Bohuslän där det också görs gott om observationer under häckningstid. Häckplatsen på Soteskär i Sotenäs kommun kontrollerades emellertid inte 2009. Där fanns åtta bon 2008 (rrk Boh). Längre söderut längs västkusten noterades en fortsatt ökning under

vinterhalvåret och arten sågs frekvent ner till nordvästra Sk.

Högsta dagssummor landskapsvis:

Sk: 14 ex. Törekov 1.1–9.3 (Mats Westberg, Oskar Lindberg, Dan Hammarlund m.fl.).

HI: 172 ex. Nidingen 1–31.10 (Nidingens fågelstation).

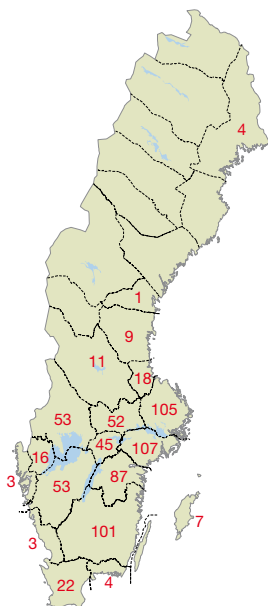
Boh: 1400 ex. Ramskär–Segelskären 7.8 (Matti Åhlund).

Vg: 26 Pusteskär, Tistlarna 28.10 (Gösta Olofsson).

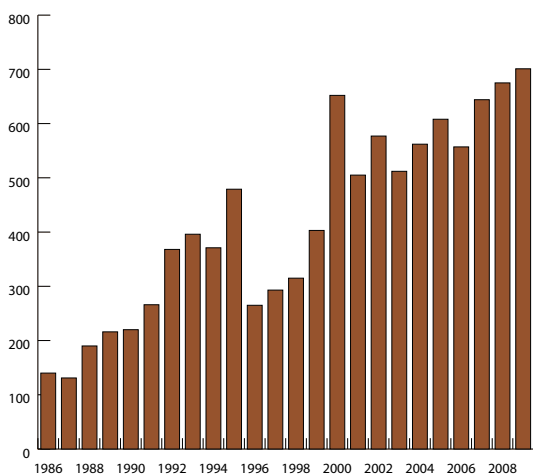
(ANDERS WIRDHEIM)

Rördrom *Botaurus stellaris* NT

Totalt 701 revir är ny rekordnotering, trots att inga särskilda inventeringar har bedrivits. Noterbart är

Antal spelande rördrommar *Botaurus stellaris* i Sverige 2009.

Rapporterade rördrommar *Botaurus stellaris* i Sverige 1986–2009.

att i rapportområde Sörmland (exkl. Stockholms rapportområde) noterades endast 87 revirhävande rördrommar 2009 vilket enligt rrk Srm ”är något färre än de senaste fyra åren och även något färre än genomsnittet (98 spelande/år) under 2000-talet. År 2000 då rördrommen senast var riksinventeringsart rapporterades inte mindre än 145 spelande fåglar i rapportområdet.”

Anmärkningsvärt fynd:

Jmt: 1 ex. Nulltjärnbäcken, Vålådalen 16.4 (Annica Ideström). Andra fyndet i Jämtland.

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: LARS HANSSON

Amerikansk rördrom *Botaurus lentiginosus*, Lindänget, Orsa (Dlr) 24 april 2009.

Amerikansk rördrom *Botaurus lentiginosus*

(0/0 – 1/1)

Dlr: 1 ex. Lindänget, Orsa 24.4 (F) (*Lars Hansson m.fl.).

Ny art för landet och en ganska oväntad sådan (se utförlig beskrivning nedan). Artens vanor liknar de hos vår rördrom, men den har en tendens att visa sig mer öppet. I Danmark hittades en död på Fanö 10.11 1961 och en ropade vid Bygholms Vejle på Nordjylland våren 2001–2004. Från Norge finns ett fynd (aug. 1956), från Färöarna två fynd (1930 och 1952) och från Island sex fynd. I Storbritannien hade 40 fynd gjorts t.o.m. 2008 (Hudson m.fl. 2009), men av dessa dateras inte mindre än 32 till

före 1950, och många av dessa härstammar från 1800-talet.

(NILS KJELLÉN)

Kohäger *Bubulcus ibis* (8/8 – 1/1)

Ång: 1 ex. Loänget, Berg 7.6 (F) (*Tomas Rylander, Anna Peman, Tomas Birkö m.fl.).

Första fyndet i Ångermanland och det första i Norrland överhuvudtaget. En återgång till mer normala förhållanden efter inflödet av minst fyra ex. 2008. Från Danmark finns 14 fynd t.o.m. 2009 varav flertalet setts i maj (netfugl.dk). Arten är på spridning från Sydvästeuropa och har nyligen konstaterats häckande i bl.a. Storbritannien och Holland.

(NILS KJELLÉN)

FOTO: MARTIN ALEXANDERSSON

Kohäger *Bubulcus ibis*, Berg (Ång) 7 juni 2009.

Rallhäger *Ardeola ralloides* (14/14 – 1/1)

Bl: 1 ad. Utlängan 5.7 (F) (*Lars-Gunnar Lundquist, *Linus Almqvist m.fl.).

Öl: 1 ad. str. SV Västrevet, Ottenby 5.7 (*Fredrik Ellin, Harald Persson).

1995: Upl: 1 ad. Bokarbynsjön, Vendel 5.6 (*Thomas Pless).

Fågeln i Uppland 1995 anses vara samma som sågs vid Dalälven följande dag och påverkar således inte fyndstatistiken. Årets rallhäger sträckte förbi Ottenby och upptäcktes senare samma dag rastande på Utlängan. Senast det begav sig var innanför Strandbaden i Skåne 2004 och fynden verkar inte öka. Detta kan nog förklaras av att rallhägern inte spri-

dit sig påtagligt norrut i Europa i sen tid, till skillnad från de övriga tre vita hägrarna. Fynden fördelar sig på maj (4), juni (6), juli (2), september (1) och november (2). Från Danmark finns åtta fynd varav två härstammar från 1800-talet (netfugl.dk). Av 140 fynd i Storbritannien gjordes 69 före 1950 (Hudson m.fl. 2009).

(NILS KJELLÉN)

Silkeshäger *Egretta garzetta* (137 – 9)

Totalt stannar årets fynd på nio. Detta om man summerar antalet fynd per landskap samt tar hänsyn till att en fågel i Västergötland och Bohuslän sannolikt utgörs av samma ex. Men sannolikt finns naturligtvis risk för att även ytterligare fåglar gästade flera landskap. Årets antal ligger hur som helst inom det normala.

Fyndet i Småland är Jönköpings rapportområdes tredje fynd, på Gotland gjordes landskapets sjunde fynd och fågeln i Göteborg var rapportområdets femte.

Sk: 1 ex. sågs tillfälligt ute på Måkläppen 30.5 (Hans-Åke Gustavsson).

Bl: 1 ex. Torstävaviken 2.5 (Anders Adolfsson, Jan Svanesson, Jörgen Pisch m.fl.). 1 ex. Utlängan 12.5–13.5 (Lars-Gunnar Lundquist, Anders Adolfsson, Tommy Eriksson m.fl.).

Sm: 1 ex. Draven 28–29.5 (Sven Johansson, Stefan Andersson, Bengt Larsson, Mats Alderus m.fl.).

Gtl: 1 ex. Lausviken 4.5 (Josef Andersson, Lukas Lovén, Jörgen Petersson m.fl.).

Hl: 1 rast Falkenbergs reningsverk – Morups tånge (Hl) 9.5 (Nils Andersson, Magnus Andersson, Stefan Lagerblad m.fl.).

Vg: 1 ex. Välen–Askims strand 18–21.8 (Bengt Adamsson m.fl.). Den 17 augusti sågs en silkeshäger vid Lökebergs kile i Bohuslän. Sannolikt var det den fågeln som dök upp i Välen dagen därpå. Fågeln hann förutom Välen även pröva på närbelägna Askims strand där den sågs för sista gången på kvällen den 21 augusti.

Boh: 1 ex. Haby bukt, Ramsvikslandet 19.5 (Joachim Thelin m.fl.) och sannolikt samma fågel vid Bottnefjorden, Tanum 23.5 (Hans-Olof Johansson). 1 ad. Härholmen, Ryskärsfjorden, Kungälv 30.5 (Karl-Johan Bondeson). 1 ex. Lökebergs kile, Kungälv 17.8 (Peter Strandvik, Peter Hvass, Petra Söderqvist).

(THOMAS STRID)

Ägretthäger *Egretta alba* (507 – 121)

När man summerar antal exemplar sedda per landskap får man 121 ex. Denna siffra får man naturligtvis ta med en nypa salt då den både innehåller dubbelräkningar mellan landskap men även möjligen underskattningar av antalet i vissa landskap t.ex. på Gotland. Hur som helst ger den en tydlig

bild av storleksordningen av antalet fynd under året som visar på att vi åter slagit årsrekord.

Vi har de senaste åren flaggat för att häckning sannolikt kommer ske i Sverige av denna art som är i expansion norrut i Europa. Och detta år har möjligen en häckning skett vid Storsund på Gotland. Men snart lär vi säkert ha säkerställda häckningar i något sydligt landskap.

Endast ett vinterfynd gjorde detta år (på Gotland).

Anmärkningsvärda fynd:

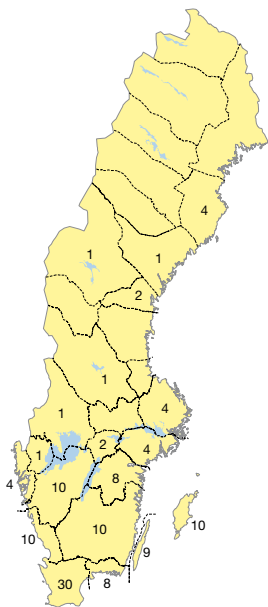
GtL: Häckning kan misstänkas ha skett i Storsund där tre ex. sågs från början av april till augusti (Lars Brolund, Torsten Green-Petersen m.fl.). Notera även fyra utsräckande fåglar den 10 september i Sundre. Ett vinterfynd gjordes där ett ex. fanns vid Stockviken från 15 november till 9 december (Per Smitterberg, Carl Tholin, Daniel Green).

Dls: 1 ex. Knä sjö, Bengtsfors 15.5 (Lars Hasselberg). Tionde fyndet i Dalsland.

Mpd: 1 ex. rast Stornäskajen, Alnö 6–9.6 (Anders Andersson m.fl.). 1 ex. förbifl. Hörningsholm, Alnö 5.9 (Peter Nilsson, Ulrika Hägglund, Ingemar Marklund m.fl.). 4:e och 5:e fynden för Medelpad.

Jmt: 1 ex. Rammsjön 24.5 (Leif Eriksson, Hans Grundahl). 1 ex. Tysjöarna fågelskyddsområde 2.6 (Hans Grundahl, Christer Pålsson, Ulla Henriksson m.fl.). Det bedöms vara samma fågel och därmed har landskapets andra fynd gjorts av arten.

(THOMAS STRID)

Antal rapporterade ägretthägrar *Egretta alba* i Sverige 2009 (hela året).

Gråhäger *Ardea cinerea*

Mpd: 6 häckande par på en lokal i Timrå k:n juni–juli (Stefan Wikander m.fl.). Första häckningen i landskapet sedan 1995. Endast två häckningar konstaterade tidigare, 1983 och 1995, och då solitärhäckningar. Under senare år har arten setts under häckningstid och i lämpliga häckbiotoper allt oftare, men inga säkra häckningar har konstaterats förrän nu.

(FREDRIK FRIBERG)

Purpurhäger *Ardea purpurea* (39/39 – 1/1)

Sk: 1 ex. Bulls måse, Ekeby 6.5 (F) (*Mattias Olsson m.fl.).

Första fyndet sedan 2005, vid en typisk årstid. I lik-

FOTO: LASSE OLSSON

Purpurhäger *Ardea purpurea*, Bulls måse (Sk) 6 maj 2009.

het med rallhägern verkar inte heller purpurhägern bli vanligare hos oss. Från Danmark finns 22 fynd t.o.m. 2009 (netfugl.dk). I Storbritannien granskas den inte längre av Rk och den första häckningen konstaterades 2010.

(NILS KJELLÉN)

Svart stork *Ciconia nigra* (ca 688, 7) **RE**

Antalet fynd av svart stork i Sverige 2009 blev det klart lägsta under 2000-talet, att jämföra med de 23 fynd som gjordes året innan. Trenden har under 2000-talet varit vikande, något som säkert hänger ihop med att arten minskar på flera håll i östra Europa.

Halland, och inte minst Getterön, har därmed återigen visat sig ha en stark dragningskraft för arten.

Hl: 1 ad. Trönninge ängar 19–22.5 (Joakim Lindblom m.fl.). 1 ad. Getterön 21.5 (Kjell Andersson). 1 ad. Lagaöset 22.5 (Mikael Haraldsson). 1 ad. Getterön 7–10.6 (Reino Andersson).

(THOMAS STRID)

Brun glada *Milvus migrans*

Fortsatt allt starkare ställning för brun glada. Med 175–180 fynd nåddes på nytt en årssumma högre än alla tidigare. För en del landskap är dessutom summorna lågt hållna då det på flera håll finns fler observationer gjorda, men rapporter som krävs för

FOTO: MAGNUS ULLMÄN

Brun glada *Milvus migrans* och kråka *Corvus c. cornix*, Glimminge mosse (Sk) 7 maj 2009.

publicering saknas. I Norrbotten har man konstaterat häckning för åtminstone tredje året i följd. Miss-tankar om häckning finns nu även i Västerbotten och Lule lappmark. Under 2009 fick Torne lappmark sitt fjärde fynd, Jämtland sitt sjätte fynd samt Dalsland och Pite lappmark sina åttonde fynd.

Uppskattat antal individer per landskap: Sk (75–80), Bl (6), Sm (4), Öl (2–3), Gtl (11), Hl (5), Boh (1), Dls (1), Vg (7), Nrk (2), Ög (3), Srm (5), Upl (12), Vstm (13), Vrm (–), Dlr (2), Gstr (2), Hls (5), Mpd (–), Ång (3), Vb (6), Nb (3 par), Jmt (1), P lpm (1), T lpm (1).

(ERIK PEURELL)

Röd glada *Milvus milvus*

Totalt 2272 utsträckande vid Nabben, Falsterbo (Nils Kjellén, David Erterius) ligger något under fjolårets rekordnotering på 2891 sträckare. Efter en nedgång de senaste höstarna var ungfågelsandelen på 58 % den klart lägsta hittills (genomsnittet 1973–2009 ligger på 76 %). Detta skulle kunna bero på att häckningsutfallet allmänt blivit något sämre i den allt tätare skånska populationen. Det svenska beståndet var nere i ungefär 50 par kring 1970 men uppskattades till 1950 par 2008 (Hellström & Strid 2009), en fantastisk återhämtning. Det blir därmed allt viktigare internationellt, eftersom gladan minskat i flera länder i Västeuropa i sen tid. I Danmark är gladan fortfarande förvånansvärt sällsynt och föremål för ett nystartat räddningsprojekt. År 2008 häckade 71–84 par, efter en uppgång med 50 % sedan 2007 (Nyegaard & Grell 2009). Nedan redovisas häckningar utanför Skåne och fynd i Norrland.

Bl: Spontan rapportering gav 32 häckfynd, samma antal som under fjolåret. Artens etablering i landskapet har möjligtvis planat ut.

Sm: Minst 15 par häckar i Kronobergs län och beståndet fortsätter att öka. Sammanlagt 2–5 par i Jönköpings län innebär en svag tendens till expansion. Rimligen 10 par i Kalmar län, också det en ökning.

Öl: Troligt är att en häckning återigen ägt rum på mellersta Öland med en flygg unge som resultat och av rapporterna att döma är det eventuellt ytterligare något par som håller på att etablera sig.

Boh: Ett par med permanent revir i Strömstad 19.4–25.6.

Vg: Hela sju konstaterade häckningar, plus en plats där en ungfågel setts med gamla fåglar under eftersommaren och minst ett permanent revir. Gladan håller på att etablera sig på allvar i landskapet.

Ög: Flera intressanta sommarobservationer, men några häckningar eller juvenila fåglar har inte rapporterats.

Dlr: 1 ex. Fryksås, Orsa 20.6 (Kristian Kjellberg) och 1 1K Fredriksberg, Ludvika 13.7 (Marie Olsson m.fl.).

Gstr: 1 ex. Bysjön, Bodåsdalgången 27.8 (Peter Ahlin) utgör 9:e fyndet i landskapet sedan 1920-talet och det 8:e under 2000-talet.

Mpd: 1 ex. Skottssundslätten, Njurunda 19.4 (Rolf Eriksson, Margareta Wetterholm) är det andra fyndet i modern tid. Det föregående gjordes 1989.

Litteratur:

Nyegaard, T. & Grell, M. B. 2009. Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 2008. *Fugleåret 2008*, 155–181. DOF.

(NILS KJELLÉN)

Smutsgam *Neophron percnopterus* (6/6 – 1/1)

Öl: 1 yngre subad. Klinta, Smedby 9.8 (F) (*Rolf Jansson).

Satt på ett kadaver vid vägkanten och en förvånad observatör hann precis få upp kameran. Frågan är var den blev av sedan. Första iakttagelsen sedan den fågel som flög runt södra Sverige våren–sommaren 2000. Av tidigare smutsgamar har tre setts på Öland och två i Skåne. I övrigt spridda fynd upp till Häl-singland. Från Danmark finns tre fynd; 1918, 1970 och 1993 (netfugl.dk).

(NILS KJELLÉN)

Ormörn *Circaetus gallicus* (80/80 – 1/1)

Sk: 1 2K+ gjorde sträckförsök över Falsterbonäset 12.9 (F) (*Stellan Bygård m.fl.).

Femte hösten i rad med septemberfynd i Falsterbo. Under dessa fem höstar har endast fyra iakttagelser av ormörn gjorts i övriga Sverige. Inget tyder dock på att det är samma fågel som återkommer år från år. Långsiktigt ökar fynden knappast i landet. Sedan de officiella sträckräkningarna i Falsterbo inleddes 1973 ligger genomsnittet på 0,5 ormörnar per höst. Från Danmark finns 41 fynd t.o.m. 2009 (netfugl.dk) och i Finland har 54 fåglar setts t.o.m. 2007.

(NILS KJELLÉN)

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Inte mindre än tre fynd gjordes i Åsele lappmark. Detta var lappmarkens 5:e – 7:e fynd.

Ås lpm: 1 hona str. NO Meselefors 18.5 (Lars Bruks). 1 hona bobesök? Tosktjärnen 4.6 (Sture Gustafsson, Erik Kilander). 1 ex. födosökande Ålgsjömyran 14.7–17.7 (Sture Gustafsson, Inga Olofsson).

(THOMAS STRID)

Blå kärrhök *Circus cyaneus* NT

Sm: Två julifynd av ad. hannar.

Öl: *Häckning:* Ett par södra delen av Stora alvaret (Anders Helseth, Bosse Carlsson m.fl.). Årets häckning var den första på ön sedan 1974! I början på maj sågs hannen i paret lämna över byte till honan på marken, den 10.7 noterades sex ungar i boet och den 29.7 observerades fyra ungar göra kortare flygturer under uppsikt av hannen. Troligtvis förolyckades två av ungarna under ett kraftigt regnoväder i slutet av juli (rrk Öl). Även i övrigt gjordes en del intressanta sommarfynd, till exempel ett par vid Petgårde träsk 15.6 (Leif Bildström) och en 2K hanne Norra Lunden–Möckelmossen 21–28.6 (Ostenby fågelstation, Patric Gullström).

Gtl: Tre fynd i juni–juli, alla avseende hannar, men inga fynd som tyder på häckning (rrk Gtl).

HI: Ovanligt många fynd av enstaka fåglar i juni–juli. Dessutom en stationär hane i Vapnödalen större delen av sommaren och 1 ad. hona i kraftig ruggning på samma plats 18–20.6 (Anders Wirdheim m.fl.).

Boh: Fem sommarfynd, varav ett avser spelande fåglar.

Inga indicier dock på någon häckning i området (rrk Boh)

Dls: Två sommarfynd av enstaka fåglar (rrk Dls).

Vg: Under perioden 1.6–31.7 gjordes åtta fynd, men inget som indikerar häckning (rrk Vg).

Nrk: Sju sommarfynd, men inget av dem tyder på häckning, utan rör snarare kringstrykande subadulta fåglar som inte ingått häckförsök (rrk Nrk).

Ög: Tre fynd i juni–juli av enstaka fåglar, men inget som indikerar häckning (rrk Ög).

Srm: Två observationer gjordes under häckningstid, dels 1 hona i slutet av maj samt 1 hane i slutet av juni (rrk Srm).

Upl: Nio individer bedömdes ha översomrat. Dessa sågs under perioden 1.6–5.7. Ytterligare några fynd gjordes senare i juli, men dessa fåglar var med största sannolikhet förbisträckande (rrk Upl).

Vstm: Fynd i juni–juli gjordes på nio lokaler, men inte i något fall under omständigheter som tyder på häckning (rrk Vstm).

Vrm: Fyra observationer av enstaka hannar i juni–juli, men inget fynd som tyder på häckning (rrk Vrm).

Dlr: Sju fynd i juni–juli, men inget som tyder på häckning (rrk Dlr).

Gstr: Fyra fynd i juni–juli (rrk Gstr).

Vb: Möjlig häckning: 1 par Degerbyängarna, Skellefteå, 15–27.7 (Erik Normark). Därutöver fem fynd i juli av enstaka ex. (rrk Vb).

Nb: Inga tydliga tecken som tyder på häckningar. Det är svårt att avgöra om de fåglar som sågs under häckningstid verkligen häckade eller var kringströvande individer (rrk Nb).

Hjd: Trolig häckning i Mittåkläppsområdet. I övrigt obsar under häckningstid i Storsjö (rrk Hjd).

Jmt: Ett junifynd från lämplig häckningsmiljö, men i övrigt inga fynd som direkt tyder på häckning detta år (rrk Jmt).

N Lpl: Inga säkra tecken på häckningar i år, dock sågs revirhävande blåhökare på en lokal. Antalet fynd är ungefär lika lågt som 2006, medan antalet obsar var dubbelt så många åren 2007–08 (rrk N Lpl).

Det mest märkliga i årets fyndbild var att den enda säkerställda häckningen i vårt land konstaterades på Öland. Drygt 70 sommarfynd i Göta- och Svealand under året är en hög summa och eventuellt en följd av att det urusla gnagaråret över stora delar av Norrland kan ha lett till massvandring söderut.

(CHRISTER OLSSON)

Stäpphök *Circus macrourus*

Summerar man antal fynd per landskap får man totalsumman 42 varav 15 på våren och 27 på hösten. Då är vi därmed åter tillbaka på den höga nivån vi hade åren 2001–2005 med 41–58 fynd per år. Under åren 2006–2008 gjordes 29–33 fynd. I summan ovan har alla augustifynd bedömts som höst-

fynd. Men åtminstone de tidiga augustifynden i Närke och Sörmland skulle naturligtvis även kunna bedömmas som sommarfynd.

Notabla fynd är en fågel redan i slutet på mars på Öland samt Ångermanlands andra fynd av arten hittills. Det första var en skjuten adult hanne 3 maj 1952 från Rundvik i Nordmaling.

Samtliga fynd:

Sk: Åtta höstfynd: 1 1K str. SV Möllebacken, Gröndalund 21.8 (Mattias Ullman). 1 1K födosökande Börringe – Havgårdssjön – Börringe 20.9–24.9 (Olof Persson, Christian Ljunggren, Ronny Malm). 1 1K Sandby mosse, Revingefältet 21.9 (Lars Råberg, Björn Abelson). 1 1K Rönnen, Norra Häljaröd 29.9 (Mats Rellmar). Och

FOTO: LASSE OLSSON

Stäpphök *Circus macrourus* ad. hanne, Tjolöholm (HI) 5 april 2009.

i Falsterboområdet följande fynd av sträckande fåglar: 1 1K hanne 8.9 (Måns Karlsson m.fl.). 1 1K 13.9 (Anders Eriksson, Nils Kjellén). 1 1K 15.9 (Tommy Holmgren). 1 1K 19.9 (Anders Eriksson, Oscar Carheden, Nils Kjellén).

Bl: Tre fynd (1 vår, 2 höst): 1 3K+ hanne str NO Utlängan 30.4 (F) (Tobias Ivarsson, Lars–Gunnar Lundquist). 1 1K str S Utklippan 6.9 (Johan Åhlén, Lennart Eriksson, Lage Johnson). 1 1K Utlängan 8.9 (Lars–Gunnar Lundquist).

Sm: Två höstfynd: 1 1K Hyllingen 9.9 (Douglas Gustafsson). 1 ad. hanne Repperda, Vetlanda 29.9 (Kjell Conradsson).

Öl: Fyra fynd (3 vår, 1 höst): 1 3K+ hanne Gettlinge, Klinta 28.3 (Anders Helseth). 1 2K str N Ölands norra udde 27.4 (Tobias Berger, Stefan Svensson). 1 ad. han-

ne str N Ölands norra udde 24.5 (Mats Alderus, Per–Arne Fransson, Håkan Åberg m.fl.). 1 1K Solberga 27.9 (Anders Kling).

Gtl: Sex fynd (2 vår, 4 höst): 1 ex. Hoburgen, Sundre 1–2.5 (Ola Wizén, Björn Lilja, Torsten Green–Petersen m.fl.). 1 ex. Rivet, Sundre 7–9.5 (Per Smitterberg, Carl Tholin, Bimbi Ollberg). 1 1K Flisviken – Muskmyr – Hoburgen, Sundre 10–16.9 (Mattias Gerdin, Carl Tholin, Fredrik Litsgård m.fl.). 1 1K str SV Hoburgen, Sundre 13.9 (Per Smitterberg, Ola Wizén, Björn Lilja m.fl.). 1 1K Muskmyr – Hoburgen, Sundre 2–3.10 (Stellan Hedgren, Jonas Andersson, Sören Eriksson m.fl.). 1 ad. hanne Fleringe k:a 9.10 (Stellan Hedgren).

HI: Fem fynd (4 vår, 1 höst): 1 ad. hanne Ölmevalla strand–Tjolöholm 5.4 (Erik Hansson). 1 ad. hanne str. V Näsbokrok, Ölmevalla 16.4 (Håkan Nilsson). 1 2K

FOTO: ANDERS ERIKSSON

Stäpphök *Circus macrourus* 1K, Nabben, Falsterbo (Sk) 19 september 2009.

hanne Morups Tänge – Munkagårdsfloen, Morup 28.4 (Lars Lundmark, Bertil Larson, Magnus Andersson) och troligen samma i Halmstad 28.4 (Thomas Hultquist). 1 ad. hona förbifl. Trottabergsvåtmarken, Möllegård, Söndrum 22.5 (Martin Tjernberg). 1 1K Bassås, Onsala 7–9.9 (Mikael Käll).

Vg: 1 1K hona rast. Amundtorp, Paradissjön, Skövde 22–27.9 (Karin Gällman, Jan Yseus, Jörgen Fritzon).

Nrk: 1 ad. hanne str Myrö 8.8 (Erik Törnvall). 1 1K str SO Rynningeviken – Oset 30.8 (Magnus Friberg, Per Wedholm m.fl.).

Srm: Tre höstfynd: 1 2K hanne förbifl. Vattungarna 7.8 (Leif Nyström, Tommy Ubbesen). 1 1K Berga ängar, Sorunda 27.8–2.9 (Anders Westlund). 1 ad. hanne str. V Skogsstigen, Trosa 19.9 (Göran Andersson).

Upl: Fyra vårfynd: 1 ad. hanne str. Angarnsjöängen 9.4

(Anders Axencrantz, Anders Blom, Björn Östman). 1 3K+ hane str. N Katthagen, Högby, Lövsaslätten 10.4 (Jan Wärnbäck). 1 2K honf. Katthagen, Högby, Lövsaslätten 4.5 (Jan Wärnbäck). 1 2K hane Broängarna 5–7.5 (Bo Hellberg mfl).

Vrm: 1 1K flög norrut vid Rävåsa, Ölmeviksområdet 1.9 (Dan Mangsbo).

Ång: 1 ad. hane Näggårdstjärn 3.5 (Bo Flumée).

Vb: 1 3K hane Grubbänget, Umeå 24–25.8 (Karl-Gunnar Rehn m.fl.).

Nb: 1 1K Lomtjärn, Piteå C 25.8 (Lars Sandberg).

(THOMAS STRID)

Ängshök *Circus pygargus* EN

På fastlandet konstaterades 11 säkra häckningar/häckningsförsök samt två troliga, vilket är av samma storleksordning som 2007 och 2008 (15–16 resp. 11). På Öland genomfördes ingen inventering detta år och från Gotland saknas beräkning av antalet häckande par. Trots bristande/saknade uppgifter från dessa viktiga landskap torde arten hålla ställningen även 2009, dvs. runt 50 par.

Sk: 2 par i nordöstra Skåne fick ut 4 flygga ungar.

Sm: Ett par uppehöll sig under häckningstid i Kalmar kommun men troligen utan att lyckas få ut några ungar.

Öl: För första gången sedan 2003 inventerades inte ängshöken på Öland under året. På Svalan har troliga och säkra häckningar rapporterats från ett femtontal lokaler, vilket med all sannolikhet är en grov underskattning. Under 2008 konstaterades 33 häckande par på ön

Gt: 4–6 par, främst på norra delen.

Ög: Rapporter om häckning/häckningsförsök finns från Svensundsviken, Tåby kyrka och från två platser på Östgötaslätten. Tyvärr verkar samtliga av dessa ha misslyckats då inga 1K fåglar observerats i anslutning till häckningsplatserna

Upl: Fyra par skred till häckning varav åtminstone två av dessa lyckades producera flygga ungar (2+1). Ytterligare två starkt misstänkta häckningar/häckningsförsök finns därutöver.

(MARTIN TJERNBERG)

Större skrikörn *Aquila clanga* (304/304 – 5/5)

Endast fem fynd. Två i Skåne, ett i Uppland och två i Västerbotten. Notabelt att endast ett höstfynd gjordes. Det var en fågel som var i Västerbotten en dryg vecka. Fåglarna i Skåne var kvar sedan december.

Sk: 1 4K på Falsterbonäset 1.1 (Nils Kjellén, Erling Jirle, Uno Unger m.fl.) och därefter samma fågel i främst Börringe/Havgårdsområdet 4.1–21.2 (Johan Stenlund, Peter Persson, Karin Sjöstrand m.fl.). 1 3K sågs också tillfälligt vid Havgårdssjön 7.1 (Johan Stenlund, Bo Lassen). Bägge örnarna var övervintrare från november i fjol.

Upl: 1 2K+ str. NV Lill-Tibble, Balingsta 3.4 (Ulf Karlsson).

Vb: 1 ad. str. O Granvägen 5, Nedre Sävarån 15.8 (Mikael Wikström). 1 3K V Spöland, Vännäsby 28.8–6.9 (Emma Vidmark, Jonas Grahn, Tommy Magnusson).

(THOMAS STRID)

Mindre skrikörn *Aquila pomarina* (257 – 6)

Fyra individer sågs i Skåne, och på Öland bedöms ett och samma exemplar ha observerats vid flera tillfällen i maj och därefter en årsunge i september. Därmed gjordes totalt sex fynd i Sverige under året. Detta är ett ganska lågt antal. Men antalet kan variera kraftigt mellan åren. De föregående fyra åren

FOTO: KRISTER CARLSSON

Mindre skrikörn *Aquila pomarina* 1K, Ottenby (Öl) 20 september 2009.

har det varierat enligt följande; 13 fynd 2008, 3 fynd 2007, 15 fynd 2006 och 7 fynd 2005.

Sk: På våren sågs tre olika individer med 1 4K+ str NO Falsterbonäset 12.5 (Bengt Grandin, Mattias Ullman, Tommy Holmgren), 1 4K+ str NV Djuramåsa, Domsten 17.5 (Johan Stenlund, Peter Bjurenstahl, Thomas Svanberg m.fl.) och 1 3K+ str NO Stureholm, Mjöhult 20.5 (Johan Stenlund). Den enda observationen under hösten var 1 3K+ Nabben, Falsterbonäset 1.8 (Nils Kjellén). De bägge örnarna i nordväst siktades i Danmark (Hellebæk och Gedser) innan de sträckte in i Skåne och den förstnämnda kunde upptäckas här tack vare direktrapport från danska skådare.

Öl: 1 3K+ Ölands norra udde 10.5 (Stefan Svensson, Tobias Berger, Hans Lomosse m.fl.). 1 3K+ Eketorp

– Södra baspunkten 23–24.5 (Rrk Öland). 1 1K Ottenby – Mellby 20–28.9 (gm Rrk Öland). Även om en del omständigheter indikerar att det kan ha rört sig om olika individer på norra respektive södra Öland i maj så väljer rrk Öl en försiktig linje och bedömer det som en individ. Även mellan de båda observationerna finns rapporter om mindre skrikörn på mellersta och södra Öland med ingen av dessa har styrkts med godkänd raritetsrapport eller foto på Svalan.

Tillägg:

2006: Sm: 1 ad. str Husebymaden, Skatelöv 5.9 (Per-Sture Ljungdahl). Andra godkända fyndet i Kronobergs län.
2008: Vg: 1 ex. Stora Veka, Hornborgasjön 25.5 (Rrk Vg).

(THOMAS STRID)

Ob. skrikörn *Aquila clanga/pomarina*

Nb: En skrikörn 4K+ som ej kunde bestämmas sågs vid Badplatsen, Smedsbyn 2.5 (Andreas Livbom). Det mesta lutade åt större skrikörn men besvärliga omständigheter gjorde att den lämnades obestäm.

(THOMAS STRID)

Kungsörn *Aquila chrysaetos* NT

Totalt i landet kontrollerades 717 revir varav 410 var besatta (57 %). Av dessa lyckades 88 par (22 %) att producera 106 ungar, dvs. 0,26 ungar/besatt revir. Antalet kullar med två ungar var 18, vilket är en låg siffra. Häckningsresultatet var det sämsta under perioden 2003–2009, t.o.m. sämre än 2006 (0,31 ungar/besatt revir). Orsaken till den dåliga föryngringen var främst brist på föda (skogshöns och skogshare), därtill dåliga väderleksförhållanden under äggläggningsperioden. Några kommentarer från landskapen/länen i södra Sverige:

Sk: Åtta par varav sex fick ut 8 flygga ungar.

Gt: 53 kända revir varav 50 kontrollerades, samtliga besatta. Totalt producerades 20 ungar. Populationen på Gotland torde vara en av de tätaste globalt sett!

Sm: *Kronoberg:* Ingen häckning rapporterad. Endast ett fynd under häckningstid och det gäller en 3K-fågel. Ett par isolerade fynd av adulta fåglar finns dock i början av april från två olika lokaler.

Kalmar län: Ett par observationer av adulta fåglar under häckningstid.

Jönköpings län: Tre säkra revir har kartlagts, och länets tredje säkra häckning sedan 2001 konstaterades. Häckningsutfallet blev två ungar, varav en hittades död en bit från boet vid senare tillfälle. Samtliga revir återfinns i länets SV och V delar. Därutöver har äldre fåglar setts i ytterligare tre områden under delar av häckningstiden.

HL: Tre besatta revir men ingen lyckad häckning.

Nrk: Ett besatt revir men ingen lyckad häckning.

Ög: Båda de befintliga reviren sedan tidigare år, som delas med angränsande landskap, var sannolikt besatta men det förefaller inte ha skett någon häckning.

Srm: Sex besatta revir men ingen ungproduktion.

Upl: Ett besatt revir men ingen häckning i det kända boet. Förmodligen finns alternativbo i området.

Vrm: Spelflygande par observerades i fem revir i Torsby kommun. Inget av paren tycks ha gått till häckning.

(MARTIN TJERNBERG)

Stäppörn *Aquila nipalensis* (40/40 – 4/4)

Sk: 1 4K Sillesjö 22.3 (F) (Thomas Svanberg m.fl.). 1 2K str. SV Nabben, Falsterbo 13.10 (F) (*Nils Kjellén, *David Erterius m.fl.). 1 2K Skabersjö gods 29.10–31.12 (F) (Måns Löfgren m.fl.).

Öl: 1 2K Sibyllas jaktstuga 21.8–19.11 (F) (Joakim Johansson m.fl.).

Fågeln vid Sillesjö fanns kvar sedan 2008 och hade

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Stäppörn *Aquila nipalensis* 2K, Skabersjö (Sk) 31 december 2009.

setts i Skåne till och från sedan hösten 2007. Falsterbofågeln hade inte setts tidigare någon annanstans, men sågs sträcka in vid Stevns klint på Själland. Såväl fågeln vid Skabersjö som ölandsfågeln fanns kvar en bra bit in på 2010 och klarade sannolikt en övervintring. Medan fynden av mindre skrikörn för närvarande tenderar att minska har observationerna av stäppörn snarast ökat på senare år. Tre ”nya” fynd under ett år utgör nytt årsbästa. Från Danmark finns 25 fynd t.o.m. 2009 (nefugl.dk) och i Finland har 45 stäppörnar observerats t.o.m 2007.

(NILS KJELLÉN)

Rödfalk *Falco naumanni* (13/13 – 1/1)

Gtl: 1 2K hanne Överöstris, Alva 7–8.7 och senare vid Skåls, Näs 11–13.7 (F) (*Bo Fagerström, Petter Simonsson, Tord Lantz, Stellan Hedgren m.fl.).

Efter ett tomt år noterades arten åter hos oss. Trots att rödfalken minskat i Sydeuropa i sen tid har fynden i Sverige snarast ökat något. Möjligen indikerar detta att våra fåglar har ett mer östligt ursprung. Månadsfördelningen är: maj (7), juni (2), juli (2), augusti (1), september (1) och oktober (2). Samtliga utom tre har varit hannar. I Danmark har 11 fynd gjorts, varav två sedan sekelskiftet ([netfugl.dk](#)).

(NILS KJELLÉN)

FOTO: ANDERS WESTLUND

Rödfalk *Falco naumanni* 2K hanne, Skåls (Gtl) 12 juli 2009.

Tornfalk *Falco tinnunculus*

Under 2009 konstaterades det att tornfalken har blivit häckfågel i Gästrikland. Inte mindre än tre häckningar hittades.

Gstr: Häckning Hamrångeängarna, Hamrånge 12.7–26.7 (Ulf Svahn, Anders Sennmalm, Sven H Jansson). Häckning Ytterbyn, Järbo 20.7 (Ulf Hultinger). Häckning Högbo 22.7–19.8 (Thomas Åberg, Magnus Åström, Lotta Enbarr).

(THOMAS STRID)

Aftonfalk *Falco vespertinus*

Efter det goda året 2008 med sammanlagt 113 bokförda aftonfalkar är vi i och med 2009 tillbaka till

de mediokra årssummor som vi haft allt som oftast under seklets första decennium. Årets 52 fåglar, varav 34 ex. 22.4–28.6 och 18 ex. 11.7–14.9 (7–14.11), är faktiskt den lägsta årssumman under perioden 1992–2009 och endast två tredjedelar av medianen för samma period.

Sent fynd:

Sk: 1 1K Bräcke mölla, Lerhamn 7–14.11 (Karl G Nilsson, Kaj Möller, Alf Petersson).

Fynd i Norrland:

Mpd: 1 2K hanne Bjärme, Sättna 15.5 (Ulf Nilsson).

Vb: 1 2K hanne str. N Lillhällan, Holmön, Holmöarna 30.5 (Micael Jonsson).

FOTO: KRISTER CARLSSON

Aftonfalk *Falco vespertinus* 1K, Kristianstad (Sk) 29 augusti 2009.

Ås lpm: 1 2K hona Lomsjö 27–28.6 (Mattias Edman, Anna-Maria Eriksson, Inga Olofsson, Sture Gustafsson). Första fyndet i Ås lpm.

(THOMAS PETTERSSON)

Stenfalk *Falco columbarius*

Öl: Häckning: En häckning upptäcktes på södra Öland så sent som i mitten av juli i en för arten ny typ av biotop på Öland – en strandnära talldunge omgiven av jordbruksmark. Paret verkar ha fått två ungar på vingarna och i början av augusti hade samtliga fåglar lämnat häckplatsen. På matningsmenyn noterades bland annat ladusvala och hämpling. (Per Törnquist m.fl.). Annars brukar häckningar på Öland i regel vara knutna till Stora alvaret, men i år finns endast några få rapporter om fåglar här och inget som direkt indikerar häckning (rrk Öl).

Gtd: Två sommarfynd av enstaka hannar, men inga häckningsmisstankar (rrk Gtd).

Srm: Ett julifynd av en hanne (rrk Srm).

Vstm: Ett junifynd av ett ex. är det enda sommarfyndet (rrk Vstm).

Vrm: Ett fynd vardera i juni och juli av enstaka ex. (rrk Vrm).

Dlr: Tre säkra häckningar är rapporterade, alla från Malung-Sälen, varav två från Tisjön (rrk Dlr). Tillägg häckning 2008: 2 1K pulli/nyligen flygga Tisjön, 26.7 (Börje Dahlén), ger två säkra häckningar detta år.

Gstr: Två julifynd av enstaka ex. (rrk Gstr).

Mpd: Två fynd under häckningstid, vilket är en normal siffra för landskapet (rrk Mpd).

Ång: Två sommarobservationer, men ingen av dem tyder på häckning (rrk Ång).

Vb: Fyra fynd av enstaka ex. i juni–juli, men inget av dem tyder på häckning (rrk Vb).

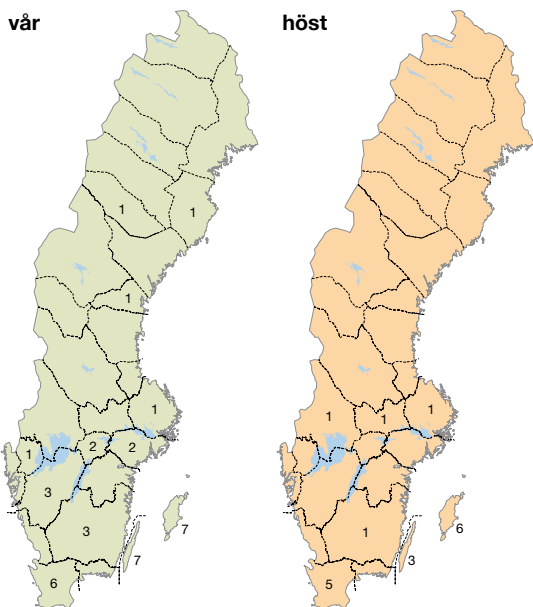
Hjd: Två starkare häckningsindikationer, nämligen vid Mittådalen och Storsjö (rrk Hjd).

Jmt: Inga fynd med strakare häckningsindikationer föreligger.

N Lpl: Häckar sparsamt nedom själva fjällområdet. Höga häckningsindiciet föreligger från tre lokaler (rrk N Lpl).

Den lilla stammen på Öland hankar sig envist kvar år efter år. Häckningsfynden av stenfalk har i ganska många fall en tendens att uppdagas som en bieffekt av ornitologiskt letande efter andra arter på mer eller mindre välkända norrlandslokaler.

(CHRISTER OLSSON)

Aftonfalkar *Falco vespertinus* i Sverige 2009, fördelade på vår och höst.

Jaktfalk *Falco rusticolus* VU

Utanför häckningsområdet i fjällen rapporterades under vinter/vår (=vår) 12 och under höst/vinter (=höst) 15 individer vilket är ganska normala förekomster. Noterbart är den jaktfalk som nu för femte vintern i rad övervintrade i NV Skåne och som åter uppenbarade sig i samma område under hösten.

Häckning:

Dlr: Ett etablerat revir men ingen häckning.

Jmt län: 50 revir kontrolleras årligen i Jämtlands län. Av dessa var 22 besatta 2009 men endast åtta lyckades med häckningen. Reproduktionen uppgick till 0,91 ungar/besatt revir – således en miserabel säsong för arten (Ulla Falkdalen). Den mycket dåliga riptillgången föranled-

FOTO: LASSE OLSSON

Jaktfalk *Falco rusticolus* 2K, Galtabäck (Hl) 3 april 2009.

de länsstyrelsen att ta det kloka beslutet att avlysa ripjakten på renbetesfjällen under hela jaktsäsongen 21.9 2009–28.2 2010.

Vb län: Vid länsstyrelsens sommarkontroll av kända revir konstaterades sju lyckade häckningar av åtta par som skred till häckning. De sju paren fick ut totalt 19 ungar, dvs en relativt god förnygring (2,4 ungar/besatt revir). Antalet häckande par var emellertid endast hälften av vad som brukar konstateras under ett "normalår".

Nb län: I länsstyrelsens årliga uppföljningsområde, nationalparksblocket, lokaliserades 7 revirhållande par samt 4 ensamma fåglar. Detta är ett väsentligt sämre resultat än normalt. Endast två av paren lyckades med häckningen och fick ut totalt 6 ungar, dvs. 0,86 ungar/besatt revir. Under "normalår" brukar antalet besatta revir vara ungefär det dubbla mot vad som konstaterades 2009.

Att reproduktionen i fjällen varierar starkt mellan åren är naturligt och beror till stor del på variationer i födotillgång men även av vädersituationen under mars–april. Det har nyligen framkommit uppgifter om att fjällripan under en 15-årsperiod har minskat dramatiskt och kontinuerligt i antal, åtminstone lokalt, både i Sverige och Norge. Detta kan på sikt utgöra ett allvarligt hot mot jaktfalkens existens i Skandinavien eftersom fjällripan är en mycket viktig födoresurs, framför allt under vårvintern.

Tillägg:

2007: Vg: 1 ad. Ytterberg, Hornborgasjön 14.10 (Rrk Vg).

(MARTIN TJERNBERG)

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus* VU

2009 års säsong innebar i södra Sverige en kraftig ökning av antalet falkpar som dök upp på nya lokaler. Vi kontrollerade också fler berg i år, minst 104 lokaler besöktes och falkpar noterades på 90 platser (men i åtminstone två fall rörde det sig om par som var på tillfälligt besök i ett angränsande berg så antalet revirhävande par har beräknats till 88). Detta är 16 par (18 %) fler än föregående år. Antalet häckande par ökade från 66 till 81 och av de senare misslyckades 23 par (28 %) av skilda anledningar (predation, störning, regn etc.). Antalet lyckade häckningar låg på ungefär samma nivå som 2008. Antalet beräknat flygga ungar ökade till 143. Vi får gå tillbaka över 50 år i tiden för att finna liknande

siffror för södra Sverige. Medelproduktionen ungar/påbörjad häckning (1,8), var något lägre än de tre föregående åren.

Totalt ringmärktes 200 ungar i hela landet varav 161 med färgringar. Sedan färgmärkningsprojektet inleddes 1978 har 1876 falkar märkts och återfyndskvoten fram till år 2000 låg på 27 % (inklusive avlästa falkar). Av 108 häckande falkar i södra Sverige var 20 % omärkta (till en stor del invandrade falkar från den sydnorska populationen, där ringmärkning förekommer mera sporadiskt). 31 % av falkarna har kunnat individavläsas medan årsfärgen lästs på 37 %. Medianåldern för de häckande falkarna i södra Sverige var fem år och den äldsta honan var 12 år och hannen 11 år.

I mellersta Sverige och södra Norrland observerades 14 par varav tre var nyetablerade. I Västerbotten och Norrbotten har bara vissa delområden inventerats för att få en uppfattning om bl.a. reproduktionen.

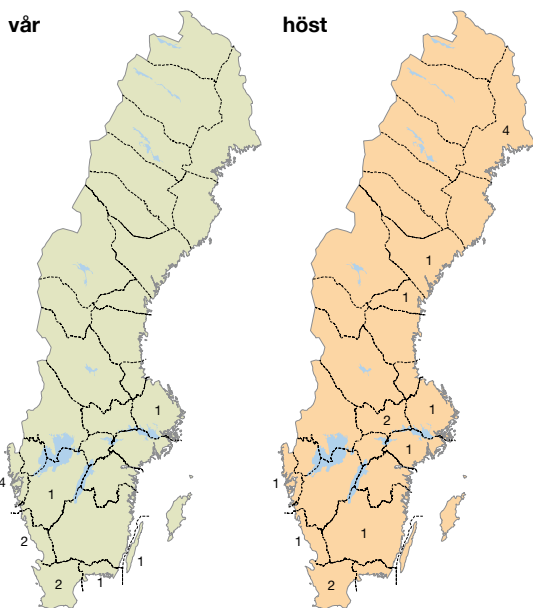
Totalt besöktes minst 184 lokaler i hela landet. Par hittades på 137 lokaler. Antalet häckande par blev 126 och lyckade häckningar minst 86. Antalet ungar blev minst 207 och lägger vi till de 16 ungar som sattes ut med hacking ökar antalet till 223. Produktionen för de vilda paren har legat kring 2,4 ungar per lyckad häckning.

Den totala stammen beräknas till ca 90 par i södra Sverige, 14 i mellersta Sverige och minst 125 par i norra Sverige, dvs. minst 230 par.

Under 2000-talet har pilgrimsfalkstammen i södra Sverige haft en årlig tillväxt på ca 10–12 % trots att flera honor haft en försämrad reproduktion sannolikt på grund av höga halter av flamskyddsmedel i kroppen. Överlevnaden för falkarna är så god att det kompenserar för en lägre reproduktion. Tillväxten för den nordliga populationen ligger sannolikt på betydligt lägre nivå men förtätning sker i vissa områden samtidigt som falkarna börjar återta gamla häckningsberg i kustområdet. Att falkstammen ökar innebär också hårdare konkurrens om de attraktiva reviren och vi finner nu att falkarna i södra Sverige börjar utnyttja små klippbranter vid sjöar eller inne i skogen eller till och med i stenbrott, något som vi bedömde som otänkbart för flera år sedan.

Sk: Två nya revir etablerades i Skåne varav det ena i en kustnära brant med vandringsleder både ovan och nedanför boet. Falkarna blev konstant störda under häckningssäsongen och ruvade långt över normal tid på ägg som aldrig kläcktes (Leif Klinteroth).

Falkarna på Kullaberg häckade på sin gamla bohylla

Jaktfalk *Falco rusticolus* i Sverige 2009, antal ex. nedanför fjällvärlden fördelade på vår och höst.

och kläckte fram fyra ungar men vid ringmärkningstillfället den 1 juni återfanns bara en död unge i boet, de övriga hade sannolikt tagits av berguv (Alf Pettersson).

På Lantmännens silo i Helsingborg har ett syskonpar hållit ihop i flera år. En positiv händelse var att hanen fick en ny partner och vi slapp därmed bekymra oss för eventuell incest med den storasyster han tidigare hållit ihop med. Till systemens heder skall dock nämnas att hon fungerat utmärkt som fostermor och fött upp 7 ungar varav en har häckat i vilt tillstånd i Halland. Den nya honan värpte fyra befruktade ägg och tre ungar blev flygga (Christer Strid).

Sm: Efter minst 50 års uppehåll fick Småland äntligen sina första falkpar. Två par påbörjade häckning, det en paret misslyckades medan det andra fick ut två ungar (Lars Gezelius).

Pilgrimsfalkhonan S7 frisläpptes som unge vid Leksand 1999 och häckar sedan 2002 öster om Varberg. *Falco peregrinus*.

Gtl: På Lilla Karlsö häckade liksom tidigare år ett falkpar. Honan, som var utfärgad, hade en röd ring av en typ som vi inte använt i Sverige och kan möjligtvis härstamma från Polen. Två ungar blev flygga (Måns Hjernerqvist).

HI: Falkpar observerades på 10 lokaler, däribland ett par som hävdade revir på Lantmännens silo i Falkenbergs hamn (Leif Klinteroth). Nio par påbörjade häckning, tre misslyckades och 15 ungar blev flygga. Vid åtminstone en misslyckad häckning blev orsaken klarlagd – ett prydligt visitkort i form av en berguvfjäder visade vem som tagit ungarna.

En intressant historia har honan S7, som häckat sedan 2002 öster om Varberg (se bild). Hon kläcktes ur ett insamlat ägg från Bohuslän 1999 och sattes ut som hacking-unge på Leksandbröds silo i Dalarna. Året där-

efter observerades hon regelbundet i Varbergs hamn och på Getterön för att 2001 slå följe med en jämnårig hane och etablera revir några mil öster om Varberg (Christer Andersson, Pär Sandberg). Under åren 2002-2009 häckade hon med tre olika hanar och fick 18 ungar. Getterön har under de här åren varit falkparets viktigaste jaktmark.

Boh: Landskapet är inte helt lättinventerat med alla sina branter men extra inventeringsinsatser gav fem nyetablerade par (Tommy Järås m.fl.). Totalt noterades par på 24 lokaler varav 22 par häckade men antalet lyckade häckningar blev bara 13 (59%) med 28 ungar, d.v.s. i snitt 1,3 ungar/påbörjad häckning. I minst tre fall berodde de misslyckade häckningarna sannolikt på berguvspreddation (i ett bo hittades skallen av en dödad falk).

FOTON: PETER LINDBERG

Ett av 2009 års bon av pilgrimsfalk i västra Sverige. *Falco peregrinus*.

Dls: Under senare år har falkarna expanderat i Dalsland men det finns fortfarande gott om tomma falkberg som väntar på att återbesättas. Tio par häckade i landskapet vilket var ett par mer än föregående år. Åtta lyckade häckningar med 19 ungar. (Sture Orrhult, Kent Nilsson)

Vg: Bättre utdelning blev det i Västergötland med tre nya par. Ett av paren i södra Västergötland hade antagligen häckat oupptäckta redan 2008 och i år kunde fyra ungar ringmärkas (Klas Hagborg). En större vindpark är planerad att byggas inom en 2 km-radie från falkarnas boplatser och diskussioner har förts med vindkraftsföretaget för att finna alternativ lokaliserings för ett antal vindsnurror.

Ännu ett nytt par hittades i en bergbrant som under åren 1992-1996 tjänstgjorde som utplanteringslokal

för 19 ungar från avelsprojektet. Paret påbörjade sannolikt häckning men misslyckades av okänd anledning (Jan-Åke Persson).

Det tredje nya paret hittades vid en obetydlig sjöbrant några meter ovanför vattenytan. En av de häckande falkarna var ringmärkt som bounce i Opplands Fylke i Norge år 2004. Boet låg dolt på en klipphylla under en täckande gran och falkarna som häckade för första gången fick ut en unge, trots störningar från motorbåtar som körde trollingfiske under branten.

Totalt inräknades 24 par i Västergötland varav 19 genomförde lyckad häckning med 51 ungar (Leif Bengtsson, Rolf Hermansson, m.fl.).

Ög: Par observerades på fyra lokaler. Samtliga par påbörjade häckning men ett par misslyckades i samband med kläckningsperioden. Ett nytt par vid Bråviken hade etablerats 2008 och i år häckade falkarna för första gången. Tre ungar kunde ringmärkas men det är en viss osäkerhet om alla ungarna kom på vingar. Totalt fick de tre paren 8 ungar (Lars Gezelius).

Vrm: Värmlands tidigare fem kända häcklokaler utökades med en ny lokal där parning sågs men någon häckning blev aldrig säkerställd. Fem par häckade varav ett par misslyckades och de övriga fyra fick ut 14 ungar (Tomas Johansson, Stefan Strandberg m.fl.).

Nrk: Ännu inget etablerat par men sex ungar från avelsprojektet frisläpptes från en hacking-bur på Kilsbergen (Michael Andersson).

Dlr: Sex par häckade och av dessa lyckades fyra med en produktion av 8 ungar. I ett av fallen kunde den misslyckade häckningen tillskrivas berguv medan det andra paret kvarlämnade två rötägg på bohyllan (Lars Nilsson). Den tidigare omskrivna honan E8, kläckt i avelsprojektet och utsatt 1998 utanför Leksand, återkom från sin vanliga övervintringsplats på ett kyrktorn i Holland i mitten av mars. Hon har sedan 2000 häckat i samma berg med fem olika hanar och med dessa fått ut 19 ungar.

Den nya populationen i Mellansverige härstammar till största delen från de falkar som satts ut från avelsprojektet sedan 1994. Falkar utsatta i Dalarna har återfunnits häckande förutom i Hälsingland och Jämtland även i Halland. Årets tillskott blev 4 ungar från avelsprojektet på Nordens Ark.

Hls: I Hälsingland inräknades falkar på sex lokaler men ett av paren kan ha rört sig mellan två berg. Fyra eller eventuellt fem par påbörjade häckning men endast två lyckades med totalt 3 ungar. Ytterligare fyra ungar från avelsprojektet frisläpptes i Hälsingland.

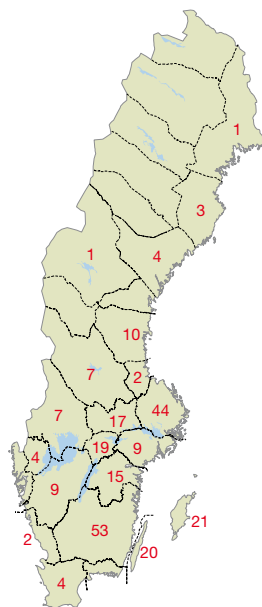
Av elva kontrollerade falkar var 5 omärkta och 6 märkta (Stig Norell, Åke Englund, Calle Zetterlund). Tre kunde individavläsas, två kom från Dalarna och den tredje var märkt utanför Vänersborg i Västergötland 2006. Detta är ett av de första återfynden som visar på en kontakt mellan delpopulationerna i mellersta och sydvästra Sverige. Däremot är det okänt om falken verkligen häckade.

Jmt: Två par i sydöstra delen av Jämtland är kända. Ett par misslyckades troligen med häckningen medan det andra fick två ungar.

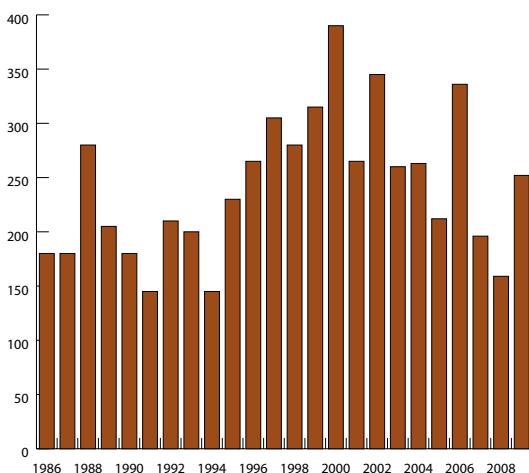
Mpd: Första häckningen på decennier i landskapet. En ensam falk sågs redan den 18 april vid ett berg och i maj observerades ett par. Honan i paret var ringmärkt 2007. Tre ungar märktes i juni (Peter Nilsson, Per Helttunen).

Vb-län: Minst 19 lokaler besöktes och falk (par eller ensamma individer) observerades på 7 lokaler (Emma Vidmark). Sannolikt påbörjade minst 5 par häckning men bara ett par följdes upp noggrannare där tre ungar kunde ringmärkas.

Nb-län: I södra delen av länet inventerades en standardrutt där 26 lokaler besöktes (Sture Orrhult, Kent Nils-

Spelande småfläckiga sumphönan *Porzana porzana* i Sverige 2009.

Rapporterade småfläckiga sumphönan *Porzana porzana* i Sverige 1986–2008.

son). 19 par var eller hade varit på plats tidigare under säsongen och sannolikt påbörjat häckning. Av dessa fick 17 par ut 39 ungar, dvs i medeltal 2,3 ungar per lyckad häckning.

Norrbottnens Ornitologiska Förenings falkgrupp besökte ytterligare 13 lokaler i mellersta och norra Norrbotten (Berth-Ove Lindström, Anders Olofsson m.fl.). På två lokaler observerades flygga ungar, på fyra lokaler observerades varnande falkar under sommaren som tydde på häckning och på ytterligare fyra hade falkparen misslyckats. Summan för Norrbottens län blir då 39 besökta lokaler (72 året innan), 19 lyckade häckningar med 45 ungar (72 året före).

(PETER LINDBERG)

PROJEKT PILGRIMSFALK, NATURSKYDDSFÖRENINGEN

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana* VU

Totalt 252 spelande år 2009 innebär en glädjande ökning från de två föregående årens bottennoteringar (196 spel. år 2007 och 159 spel. år 2008). Kommentarer från rrk:

Sk: "Ett riktigt dåligt år! Under våren hördes blott fyra tillfälligt spelande individer 6.5–3.6 vilket är den lägsta siffran i *FiSk*-ens historia!"

Stora antal spelande (fler än 3):

Öl: Görans dämme, Hulterstads våtmark (10)

Sm: Steningen (4), Ryningen, Mörlunda (4)

Ög: Tåkern (8)

Nrk: Kvismaren (12)

Upl: Angarnsjöängen (6)

(FREDRIK FRIBERG)

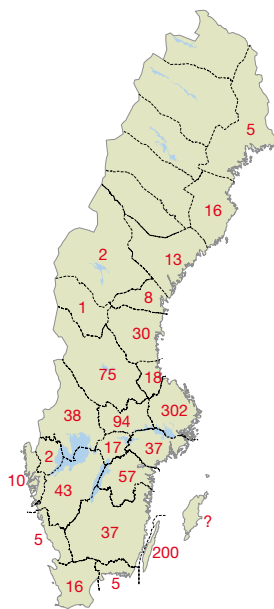
Mindre sumphöna *Porzana parva*

Inget godkänt fynd av mindre sumphöna 2009, innebär det första året utan arten sedan 1956!

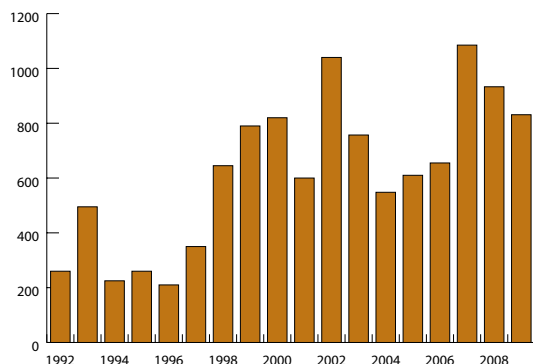
(FREDRIK FRIBERG)

Kornknarr *Crex crex* NT

Totalt noterades 831 spelande kornknarrar på fastlandet vilket är något lägre än förra årets inventeringsresultat 933 spelande – båda årssummorna får betraktas som relativt normala. Intressant är fördelningen mellan fastlandslandskapen, med näst intill

Spelande kornknarrar *Crex crex* i Sverige 2009.

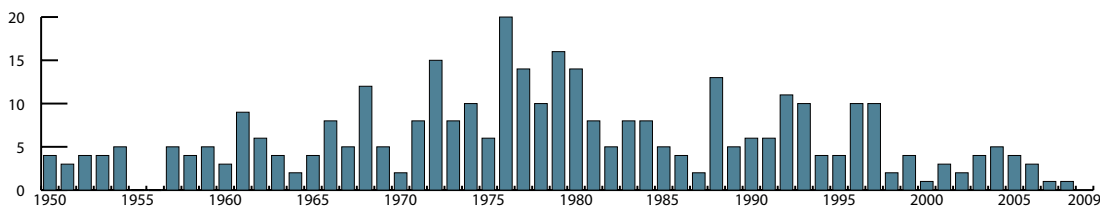

Rapporterade kornknarrar *Crex crex* i Sverige (exkl. Öland och Gotland) 1986–2009.

rekordår i Uppland med 302 spel., samtidigt som Västergötland upplevde ett mycket dåligt år med 43 spel. I början av 2000-talet (t.ex. 2002) var summorna i dessa två landskap likvärdiga med varandra.

Största koncentrationen var 25 spel. inne på Marma skjutfält, norra Uppland.

Den totala årssumman för Öland 2009 hamnar på <200 fåglar från ca 120 olika lokaler (rrk Öl).

Rapporterade mindre sumphönor *Porzana parva* i Sverige 1950–2008.

Förra årets riktade inventering av kornknarr på Öland gav en maxsumma på 206 spelande kornknarrar (Wallin m.fl. 2008).

Inga rrk-kommentarer finns från Gotland, där noteringar i Svalan om hyfsat stora antal finns från ex. Lina myr (20 spel.), Storsudret (12 spel.) och Kyrkmyr (14 spel.). Under förra årets inventering noterades på Gotland hela 552 spel. hannar.

Anmärkningsvärda fynd:

Sk: Höstfynd är inte vanligt i Skåne varför den individ som hittades nydöd utanför Systembolaget i Simrishamn 10.9 (Jon Hall, Bengt Bengtsson) förtjänar ett omnämnande.

Öl: 2 vuxna och 8 pulli sprang över R136 strax söder Resmo 26.7 (Peter Ahlin).

Upl: Tomas Nilsson, fågelintresserad jordbrukare, skrämd upp 2 ex. framför skördetröskan vid Sättrasjön, Uppsala-Näs, 1/9. Observationen bedöms indikera häckning (rrk Upl).

Hjd: 1 ex. spel. Hede 23–29.6 (Kalle Källebrink, Eva Johansson m.fl.). Andra fyndet i Härjedalen.

Rättelse 2008:

I *Fågelåret 2008* publicerades om kornknarr både en artikel (sid 51–59) och en ordinarie arttext. Artikeln baseras på riksinventeringen och var skriven senare med tillgång till nyare uppgifter. Det är värt att korrigera landsskapsfördelningen från arttexten med anledning av riksinventeringen och artikeln.

Vstm: 75 sp. skall vara 85.

Vrm: 53–60 sp. skall vara 50–64.

Nb: 0 sp. skall vara 2.

Summan under 2008 blir således minst 1585, varav det på fastlandet noterades 933 spelande.

Litteratur:

Wallin, K., Wallin, M. & Truvé, J. 2008. Skattning av antalet kornknarrar på Öland 2008. *Länsstyrelsens meddelandeserie* 2008:19. Länsstyrelsen Kalmar län.

(FREDRIK FRIBERG)

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Jmt: 1 ex. Frösön 19–21.4 (Emma Bergman m.fl.). Jämtlands fjärde fynd.

(FREDRIK FRIBERG)

Sothöna *Fulica atra*

Några fynd nedan indikerar att sothönan expanderar i norr.

Hjd: 1 ex. födosökande Funäsdalssjön 8–10.5 (Andreas Gullberg, Göran Storensten, Kent Moén, Emil Moén). Första fyndet i Härjedalen.

Ås lpm: 1 ad. Laxbäcken, tornet, Laxbäcken 29.4–14.5 (Håkan Rune, Leif Johansson, Ulf Andersson m.fl.) Andra fyndet i Åsele lappmark.

P lpm: 1 ad. med revir Glommersträsket V, Glommersträsk 23.5–7.7 (Leif Bildström, Ingemar Olofsson m.fl.). 8:e fyndet i Pite lappmark, där den sågs senast 2007.

(FREDRIK FRIBERG)

Jungfrutrana *Grus virgo* (11/13 – 1/1)

Dlr: 1 ex. Lilla Holmsjön, Torsång 10.5 (F) (*Per Gustafsson) och Lunden, Orsa 11.5 (F) (*Lars Hansson m.fl.).

Fyndet överensstämmer väl med tidigare fyndbild. Flertalet fåglar har setts i maj och i huvudsakligen i södra halvan av landet. Sedan 1970-talet har arten observerats med knappt ett decenniums mellanrum.

(KRISTER MILD)

FOTO: LARS HANSSON

Jungfrutrana *Grus virgo* Lunden, Orsa (Dlr) 11 maj 2009.

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta*

Endast från Sk finns bra rapportering avseende hela rapportområdet. Där fanns det näst högsta antalet hittills, 506 par som bedömdes ha inlett häckning. Bästa år före 2009 var 2002 med 680 par. I Sk svarade förekomsten vid Lundåkrabukten (113 par 2009 jämfört med enstaka par åren före) för en stor del av ökningen. I övrigt häckning i de normala landskapen (Bl, Öl, Gtl, Hl, ö. Sm).

(LARS LINDELL)

Tjockfot *Burhinus oedicnemus* (48/48 – 3/3)

Totalt gjordes tre fynd. Två i Skåne och ett i Hälsingland. Därmed har totalt tio fynd gjorts i Skåne

och fyndet i Hälsingland var landskapets tredje.

Sk: 1 ex. Nabben, Falsterbonäset 2.5 (Karl-Gustav Sjölund m.fl.). 1 ex. Västraby 19.5 (Thomas Svanberg m.fl.).

Hls: 1 ex. stöttes upp från den steniga stranden vid fyren i Bergön, Rogsta 23.7 (Mats Axbrink m.fl.). Den flög ut till en liten ö c.a 200 meter från fyren, där den ibland kunde ses födosökande under kvällen.

(THOMAS STRID)

Svartvingad vadarsvala *Glareola nordmanni* (23/24 – 2/2)

Sk: 1 ad. Hjularöd och Vombs ängar 18–25.7 (F) (*Henrik Pihlemark, *Peter Spetz m.fl.).

Upl: 1 ad. Jönköping 22.7 (*Mats Edholm).

Årets två sommarfynd stämmer väl in i fyndbilden, och såväl Uppland som Skåne har tidigare fynd.

(KRISTER MILD)

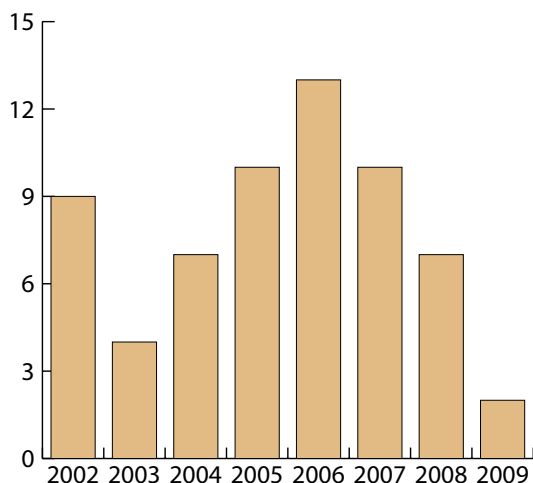
Svartbent strandpipare *Charadrius alexandrinus* **RE**

Blott två svartbenta strandpipare observerades i landet och för första gången på flera decennier sågs inte arten alls i Skåne. På Öland var det troligen samma hane som återkom till Ottenbyområdet och på Gotland gjordes öns fjärde fynd under 2000-talet. Den svartbenta strandpiparen slutade häcka regelbundet i Skåne 2002 och därefter har endast ett fåtal häckningar konstaterats.

Öl: 1 ad. hane Ottenby 30.4–25.7 (Magnus Bladh m.fl.).

Gd: 1 hona Brissund 12–13.5 (Carl Tholin, Björn Lilja, Tord Lantz, Magnus Larsson).

(KRISTOFFER NILSSON)

Rapporterade svartbenta strandpipare *Charadrius alexandrinus* i Sverige 2002–2009.

Mongolpipare *Charadrius mongolus* (7/7 – 1/1)

Öl: 1 honf. Beijershamn 27–29.6 (F) (*Harald Persson m.fl.).

Samtliga svenska fynd har gjorts från slutet av juni till början av augusti. I väntan på en övergripande utredning av fynd av arten väljer Rk att inte ta ställning gällande rastillhörigheten.

(KRISTER MILD)

Ökenpipare *Charadrius leschenaultii* (12/12 – 1/1)

Öl: 1 hane so. dr. Norrvik 27.7–2.8 (F) (Anders Helseth, *Erik F Nordberg m.fl.).

Tidsmässigt och geografiskt sammanfaller årets fynd väl med tidigare års fyndbild.

(KRISTER MILD)

Sibirisk tundrapipare *Pluvialis fulva* (63/64 – 1/1)

Boh: 1 ex. so. dr. str. Ödsmåls kile 11.8 (*Peter Strandvik).

Årets fynd av en fågel i sommardräkt sammanfaller väl med tidigare års sommarfynd med en topp av fåglar i slutet av juni till början av augusti. Som mest har sex ex. noterats under ett år, nämligen 1998.

(KRISTER MILD)

Småsnäppa *Calidris minuta*

Sk: Aprilfynd är ovanliga och ett marsfynd är därmed extremt: 1 ex. rastade 25–29.3 på Nabben (Mattias Ullman, Tommy Holmgren, Lars Nilsson m.fl.).

Det är sällan som extrema fenologifynd får något utrymme i *Fågelåret*, men i detta fall är det befogat med ett undantag!

(CHRISTER OLSSON)

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Nb: Två konstaterade häckningar. Indicier på häckning rapporterades från totalt sex lokaler i kustbandet och skärgården. Arten verkar hålla ställningarna där men är sedan många år utgången som häckfågel innanför kustlinjen (rrk Nb)

Hjd: 1 ad. lämpl. biotop Glötesvålen, Glöte, Linsell 2.7 (Kristoffer Lager).

Jmt: Ett 50-tal rapporter inkom, men de flesta av dessa härrör från de säkra lokalerna Stekenjokk (varifrån en handfull häckningar också rapporterades), Lavsjön eller Tysjöarna, och i vissa fall gäller det säkert samma individer (rrk Jmt).

Mosnäppans väldokumenterade stam längs Norrbottenskusten blev detta år ganska magert täckt.

Det kan vara av intresse att se närmare på dåligt karterade förekomster i Jämtland och Härjedalen, och härmed uppmanas till i större uppmärksamhet och ökad rapportering i dessa områden under kommande säsong.

(CHRISTER OLSSON)

Vitgumpsnäppa *Calidris fuscicollis* (21/21 – 1/1)

Öl: 1 ex. so. dr. Norrvik, Ottenby samt Ölands södra udde 23–26.5 (F) (*Henrik Lind m.fl.).

Årets fynd av en fågel i sommardräkt sammanfaller väl med tidigare års värfynd, från mitten av maj till början av juni. Även den geografiska förekomsten är i linje med artens sydostliga fyndbild i landet.

(KRISTER MILD)

Tuvsnäppa *Calidris melanotos* (291/297 – 47/48)

Tuvsnäppan hade ett rekordår i landet med inte mindre än 47 fynd av 48 fåglar. Detta slår tidigare rekord på 28 fynd av 30 fåglar från 2005 med råge. Vad som varit skälet till årets rekordinflöde är okänt.

Notabla fynd är att två tuvsnäppor sågs bli tagna av rovfågel. Dels en på Öland och en i Uppland som togs av duvhök. Fågeln vid Asköviken stannade t.o.m. 6 november, vilket troligen är den senaste noteringen någonsin i Sverige!

Blekinge fick sitt 7:e och 8:e fynd, Jönköpings rapportområde sitt 5:e, Östergötland sitt 7:e, Västmanland fynd 6–7, Värmland fynd 9–10, Hälsingland sitt 2:a och Västerbotten sitt 7:e.

Sk: 9 fynd (1 vår, 8 höst): 1 ex. Saxåns mynning, Lundåkrabukten 21–23.5 (Nils Kjellén, Peder Weibull, Johannes Ljungberg). 1 ex. Äspet, Åhus 1.8 (Björn Svärd). 1 ex. Jordberga sockerbruk, Klagstorp 11–12.8 (Ronny Malm, Kerstin Svalin). 1 ex. Äspet, Åhus 18.9 (Lars Lundquist, Flemming Sörensen). 1 1K Södra Sockerbruksdammarna, Örtofta 26–30.9 (Max Lundberg, Bertil Svensson, Thomas Kraft). 1 1K Smygedungen, Smygehuk 13.10 (Ronny Malm). 1 ex. Simremarken 15.10 (Mattias Ullman). 1 1K Gröna jaktstugan, Foteviken 18.10 (Tommy Holmgren, Jonas Holmqvist, Claes Larsson).

Bl: 1 ad. Utlängan 22–26.7 (Lars-Gunnar Lundquist, Linus Almqvist, Thomas Daleke). 1 1K Utlängan 27–28.9 (Lars-Gunnar Lundquist, Linus Almqvist).

Sm: 1 1K Draven 13.9–21.9 (Stefan Andersson, Bengt Larsson, Sven Johansson).

Öl: 12 fynd: Ett värfynd (flera observationerna i Beijershamn antas vara samma individ) och ca. 5 individer under sommaren (två fåglar i Beijershamn, en Stenåsa, en Seby och en Segerstad, dock viss osäkerhet). Höstfynden mer svårbedömda, men ett troligen 7 individer (fyra vid Segerstad–Seby, en Risinge–Västerstadsviken, samt

en Ottenby). 1 ex. Beijershamn 1–10.5 (Arne Ekström, Leif Tägtström m.fl.). 1 ex. Beijershamn 15–16.5 (Ulf Broberg, Andreas Karlsson). 1 ad. Beijershamn 22–24.7 (Mattias Gerdin m.fl.). 1 ad. Stenåsabadet 1–3.8 (Robert Tuveson, Johan Myhrer). 1 ex. Beijershamn 2.8 (Bo & Elsbet Lundström). 1 ex. Sebybadet 4–13.8 (Eva Ekman Eriksson, Mats Bjersing). 1 ex. Beijershamn 29.8 (Paul Andersson, Kalle-J Löfberg). 1 1K Risinge hamn 8.10 (Joakim Hagström). 1 1K Sebybadet 8–11.10 (Clas Cronlund, Jan Cronlund, Jörgen Zakrisson m.fl.). 1 ex. Västerstadsviken 10.10 (Bengt Norström). 1 1K Gammalsbyören, Seby 20.10 (Matthis Kaby m.fl.). 1 1K Ottenby 20–25.10 (Rainer Winkler m.fl.). Segerstads fyr: 1 ad. hane 23.8 (Christian Cederroth m.fl.). 1 1K hane 9–12.9 (Christian Cederroth m.fl.).

FOTO: KRISTER CARLSSON

Tuvsnäppa *Calidris melanotos* 1K hane, Sebybadet (Öl) 11 oktober 2009.

1 1K hane 12–13.9 (Christian Cederroth m.fl., nytt ex!). 1 1K hona 4–6.10 (Christian Cederroth m.fl.; tagen av rovfågel, dog). 1 1K hane 7–12.10 (Sven Johansson, Ingvar Johansson m.fl.).

Gd: Fem fynd (1 vår, 4 höst): 1 ex. Haugbjärja bodar, Faludden 14–15.6 (David Lundgren, Morgan Johansson, Eric Blomgren m.fl.). 1 ad. hona Närsholmen, När 5–9.9 (Per Smitterberg, Tina Ollberg, Marcus Ollberg m.fl.). 1 ex. Närsholmen – Virudden, När 16–17.9 (Per Smitterberg, Lars Brolund m.fl.). 1 1K Norsholmen, Färö 16–20.9 (Ola Wizén, Björn Wester, Josef Andersson). 1 ad. hane Glasskär, Närsholmen, När f:g 8.10 (Per Smitterberg).

Hl: Två värfynd: 1 ex. Getteröns naturreservat 20.4 (Mikael Nord). 1 ex. Tjolöholm 24.4 (Erik Hansson).

Boh: 1 ex. Nöddökilen, Strömstad 14.5 (Martin Kvarnbäck, Anton Kvarnbäck).

Vg: 1 ad. rast. Stora Veka, Hornborgasjön 11.7 (Gunnar Jakobsson).

Ög: 1 ex. flög förbi det Stora tornet vid Nybro Roxen den 12.10 (Kjell Carlsson).

Srm: 1 ex. Östra Styran 1.8 (Thomas Fransson, Berth Nygren m.fl.). 1 1K rast Tullgarnsnäs 19.9 (Stefan Clason).

Upl: 1 ex. södra delen av Vendelsjön 14–16.5 (Thomas Pless, Kenneth Pless m.fl.). 1 1K Ströms mad, Fysingen 18.8 (Tommy Eriksson, Anders Eriksson m.fl.). 1 ex. Adelsö kyrka 24–26.8 (Micke Nederman, Urpo Könömäki, Jukka Markkanen m.fl.). 2 1K Ströms gård, Fysingen 23–30.9 (Peter Bergman, Ronny Melbéus, Thomas Strid m.fl.). Den ena blev tagen av duvhök den 30 september (Thomas Strid).

Vstm: 1 1K Hällby, Västerfärnebo sn 8–15.10 (Daniel Green). 1 ex. Lövsta-pumpen, Askövik, Dingtuna sn 30.10–6.11 (Åsa och Robert Ekberg, Janne Virking). Teoretiskt skulle det kunna vara en och samma individ som givit upphov till båda fynden, men rrk har ändå valt att betrakta dem som två olika.

Vrm: 1 ex. Norra Hyn 5–6.5 (Hans Flyman, Magnus Köpman m.fl.). 1 ex. Hygntornet, Åräs Viken–Kilsviken 6–8.7 (Erik Landgren, Anders Carlberg, Gabriel Norevik m.fl.).

Hls: 1 1K Malgrynnan, Hudiksvall 13.8–16.8 (Mats Axbrink).

Vb: 1 ex. Täfteå reningsverk 3.5 (Gunnar Odell).

(THOMAS STRID)

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Hjd: 1 ex. födosökande Storsjö deltat, Storsjö 20.7 (Kent Moén, Emil Moén). Tredje fyndet för Härjedalen.

(FREDRIK FRIBERG)

Skärnsnäppa *Calidris maritima*

Endast tre häckningar rapporterade (n. Lpl och Jmt), vilket kan antas vara några få procent av den svenska populationen.

(LARS LINDELL)

Kärnsnäppa *Calidris alpina*

Fynd av rasen:

Calidris alpina schinzii "Sydlig kärnsnäppa"

CR

Nu går det brant utför! Den svenska populationen av sydlig kärnsnäppa är nu troligen klart under 100 par, med tydlig koncentration till Öland! Sammanfattning av kommentarer från rrk:

Sk: Antalet par fortsatte att minska 2009 och totalt hittades maximalt 17–18 par. 16 av dessa fanns i SV och 1–2 fanns i NO. Antalet par minskade således med 30 % jämfört med 2008. Minskningen var 27 % mellan 2007 och 2008. Populationen uppgick 2009 till ca 10 % av vad den var i början av 1990-talet. En-

staka spelande fåglar observerades vid Håslövs ängar i nordost, men ingen häckning konstaterades. Dessutom sågs 1–2 individer (ej rasbestämda) under slutet av april–början av maj vid Saxåns mynning vilket borde följas upp 2010. Intrycket är att inga eller mycket få äggkullar kläckts och inga ungar observerades. "Om inte predationstrycket minskar snabbt och dramatiskt kommer sydlig kärnsnäppa att försvinna som skånsk häckfågel. Därmed sällar de sig till en växande skara våtmarskararter som kommer att behöva hjälp för att behålla livskraftiga populationer." (rrk Sk).

Öl: Observerad under häckningstid på <20 lokaler, med varierat antal per lokal. Flest sågs i Ottenbyområdet, där fågelstationens strandängsinventering visade att minst 13 par skred till häckning. Flera kullar sågs, medan andra utsattes för predation (Ottenby Fågelstation, Magnus Bladh). Från övriga lokaler finns inga konstaterade häckningar. Notera dock att flera kända häcklokaler är skyddade med beträdnadsförbud under häckningstid. Detta kan vara en förklaring till att lyckade häckningar undgår upptäckt. Förra årets strandängsinventering, utförd av Länsstyrelsen, visade på 61 par (Wallin m.fl. 2009).

Gtl: 1 ex. sj. Austerviken, När 7.4 (Michael Tholin, Carl Tholin). 1 ex. sj. Aurriv, Hamra 26.5 (Tommy Lindberg m.fl.). 2 ad. upprörd, varnande Haugbjärga bodar, Faludden 10–21.6 (Per Smitterberg, Mats-Åke Persson, Tord Lantz m.fl.). Även om årets rapporter inte avspeglar hela beståndet så är vi nog dessvärre inte allt för långt från sanningen.

Hl: Totalt 6–7 häckande par, ett par vid Getterön och 5–6 par vid Båtafjorden. Med ett undantag förlorades alla bon på grund av predation. Boet som kläcktes (vid Båtafjorden) resulterade i 3 flygga ungar.

Upl: Inga fynd under häckningstid från Björns skärgård. Här har en population omfattande 1–6 par funnits 2002–2008.

Litteratur:

Wallin, M., Wallin, K. & Truvé, J. 2009. Fågelfaunan på Ölands sjömarker – inventeringar 1988–2008. *Länsstyrelsens meddelandeserie* 2009:08. Länsstyrelsen Kalmar län.

(FREDRIK FRIBERG)

Prärielöpare *Tryngites subruficollis* (72/75 – 7/7)

Totalt har sju prärielöpare noterades under året, samtliga under hösten. Sannolikt årsrekord och defenitvt ett höstrekkord. Tre av årets fåglar sågs i Skåne, två på Öland och vardera ett ex. i Småland och Närke. Fågeln i Småland var Jönköpings rapportområdes andra fynd och fyndet i Närke landskapets första.

Sk: Tre fynd: 1 ex. Nabben, Falsterbonäset 15.9 (David Erterius, Nils Kjellén, Erik Mølgaard). 1 ex. sträckförsök Nabben, Falsterbonäset 28.9 (David Erterius, Pekka Westin). 1 ex. Södra Sockerbruksdammarna, Örtofta 17.10–21.10 (Pär Vamborg, Per Lagerås).

Sm: 1 ex. rast. Erstadkärret, Visingsö 4.10 (Åke Ankarberg, Gunnar Jakobsson, Rüdiger Kasche). 2:a fyndet i länet.

Öl: 1 1K Stora Ören 5.10 (Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson, Edvin Klein m.fl.). 1 1K Skärlövs ör, Hulterstad 6–9.10 (Jesper Danielson, Magnus Renmyr, Donát Hullmann m.fl.). 1 1K Ottenby 6–11.10 (Jörgen Fritzson, Magnus Hallgren m.fl.). Rrk Öl bedömer att två individer var inblandade i årets observationer.

Nrk: 1 1K rast. Öbyå kern, Kvismaren 2.10 (Peter Gustafson, Andreas Sandberg). Första fyndet för landskapet! Upptäcktes på ett nysatt fält tillsammans med ljungpipare och tofsvipor. Fågeln observerades sedan under en dryg timme innan den tog höjd och drog söderut.

(THOMAS STRID)

FOTO: KRISTER CARLSSON

Prärielöpare *Tryngites subruficollis* 1K, Schäferiängarna, Ottenby (Öl) 10 oktober 2009.

Dubbelbeckasin *Gallinago media* NT

Under vårflyttningen (28.4–26.5) rapporterades från Götaland och Svealand ca 138 fåglar varav 113 spelande. Både totala antalet fåglar och antalet spelande överstiger medeltalet för perioden 2000–2008 (112 resp. 80 ex.). Under höstflyttningen rapporterades 55 individer 24.8–15.11, vilket är något färre än föregående år (67 ex.).

Från artens häckningsområde rapporterades 29 spelplatser som omfattade 187 hannar, dvs. ungefär samma resultat som 2008. I framförallt Jämtland bedrivs, inom åtgärdsprogrammet för dubbelbeckasin, ett målinriktat och omfattande inventeringsarbete vilket delvis förklarar landskapets dominans i

nedanstående sammanställning.

Hjd: 22 spelande på 6 lokaler.

Jmt: 140 spelande på 16 lokaler.

S Lpl: 23 spelande på 6 lokaler.

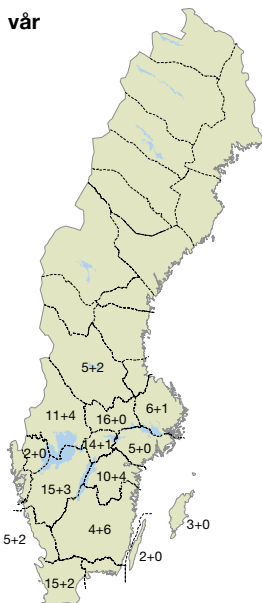
N Lpl: 2 spelande på 1 lokal.

(MARTIN TJERNBERG)

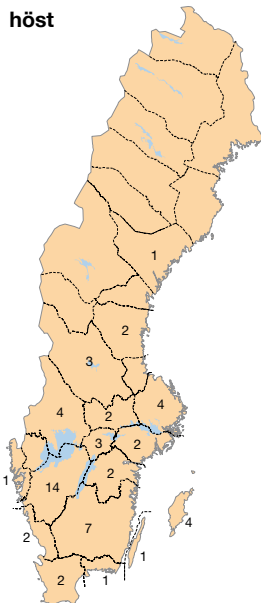
Rödspov *Limosa limosa* CR

I nordöstra Skåne genomfördes även i år en rödspovsinventering enligt simultanmetoden 18 april och efter denna samt kompletterade observationer så uppskattas populationen till minst 52 ex. vid Kristianstads Vattenrike. Utöver dessa gjordes fynd

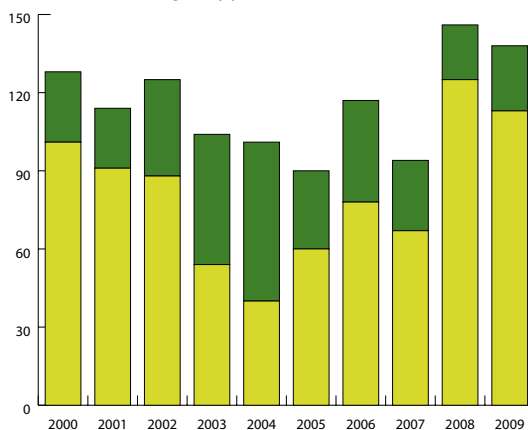
vår

höst

Dubbelbeckasin *Gallinago media* nedanför fjällvärlden i Sverige 2009. Vårobservationerna fördelas på spelande individer och övriga rapporterade ex.

Antal dubbelbeckasiner *Gallinago media* nedanför fjällvärlden i Sverige 2000–2009 fördelade på spelande (ljusgrön) och endast observerade (mörkgrön).

på en handfull lokaler under häckningstid. Bilden från Skåne är med andra ord ungefär densamma som i fol. På Öland uppskattas antalet häckande par till 30–33, på Gotland fanns max 25 par, två par i Halland och i Östergötland konstaterades två häckningar.

Anmärkningsvärda fynd:

Öl: 83 ex. Ottenby 15.7 (Andreas Gullberg)

Hjd: 1 ex. Storsjödelat, Storsjö 8.6 (Göran Storensten)

Den stora ansamlingen vid Ottenby är ännu större än fjolårets antal och fyndet i Härjedalen är landskapets andra fynd.

(KRISTOFFER NILSSON)

Fynd av rasen:

Limosa limosa islandica

Efter att under några år ha rapporterats i ganska stora antal finns det under 2009 endast rapporter om 13 godkända "islandicor". Rrk Öland påtalar att man inte får in raritetsrapporter på alla rödspovar av rasen så härmed utgår en uppmaning om att fortsätta rapportera samtliga "islandicor" noggrant så att vi snart kan ge en samlad bild av rasens utträdande i Sverige. Från rapportkommitéerna:

Sk: Ungfågeln från hösten -08 fanns kvar kring Skanörs revlar åtminstone fram till början av mars (Mattias Ullman m.fl.). Den 19.4 sågs där en rödspov i vinterdräkt (Hans-Åke Gustavsson) som troligen var samma individ. Gamla fåglar är ovanliga i Skåne, men i år sågs 1 ad. (i sällskap med 1 juv.) i september vid Ängsnäset–Måkläppen (Mattias Ullman, Nils Kjellén, m.fl.). Totalt 4 ungfåglar under hösten är lite under medel för 2000-talet.

Öl: 1 1K Södra udden, Ottenby 8–10.10 (Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson m.fl.).

HI: ca 5 ex. vid Getteröns naturreservat under hösten.

Vg: Detta år gjordes endast ett fynd av denna ras, vilket är betydligt lägre än de senaste åren.

(MAGNUS STRÖMBERG)

Myrspov *Limosa lapponica* VU

Inga häckningar konstaterades i år, men några observationer gjordes som vanligt under häckningstid.

Lu lpm: 1 hona Sjöområdet Rijtsemjavratja, Ritsem, Gällivare 12.6 (Anders Sennmalm m.fl.)

Ly lpm: 1 ex. Marsivagge 6.6 (Peter Lantz)

T lpm: 1 hane sp. (dold lokal) 8.6, 1 hane Rengärdan, Pulsjärvi 9.6 (Ragnar Alm, Kerstin Lundström), 1 hane sp. (dold lokal) 24.6

Anmärkningsvärda fynd:

Hjd: 3 ex. Kariknallarna, Bruksvallarna 29.7 (Jan Cronlund), 2 ex. Funäsdalssjön 31.7 (Magnus Billqvist, Ola Elleström, Erling Jirle). Sjunde och åttonde fyndet i Härjedalen.

Högsta sträcksumman:

Vb: 5601 str. SV Lövöbådan, Holmsunds skärgård 26.7 (Joakim Lessman, Jan Melander)

(KRISTOFFER NILSSON)

Storspov *Numenius arquata* VU

Den 19 april skedde ett rekordsträck av storspov på Öland och inte mindre än 6350 ex. sågs vid Ottenby (Erik F Nordberg, Göran Andersson, Ove Ericsson). Göran Andersson skriver: "Kulmen 06:15–08:45 på en ca 10 km bred front. Största flock 300 ex! Sträck hördes även kl 04."

Detta här det högsta antalet som finns noterat på *Svalan*, överhuvudtaget, och som det tycks är det den högsta registrerade dagsumman i Sverige hittills.

Samma dag noterades även 2036 ex. str O Urtorp, Sturkö (Anders Adolfsson) i Blekinge. Detta är den näst högsta dagssumman hittills för Blekinge (slås endast av 2625 ex. str O samma lokal 23.4 2005; Thomas Rodeson), och det är också en av de högsta dagssummorna för Sverige. Gissningsvis ingår dessa fåglar i mängderna vid vid Ottenby.

(FREDRIK FRIBERG)

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis*

(484/536 – 15/18)

Fynden av dammsnäppa fortsätter att ligga lågt i Sverige och 15 fynd av 18 individer är det näst lägsta antalet under 2000-talet. Årets första fynd gjordes 16 april och det sista 19 augusti. Intressant med två fynd i norra Sverige, varav en möjlig häckning i Norrbotten!

Landskapsvis fördelning med kommentarer kring några av fynden:

Sk: 5 fynd under året, ganska jämt fördelade under perioden april–juli, är en tangering av årsbästa för Skånes del. Alla fynden avser rastande fåglar som endast stannade någon enstaka dag.

Bl: 1 ad. Utlången 16–19.4 (F) (Lars-Gunnar Lundquist, Linus Almqvist, Christer Herremo m.fl.). Blekinges nionde fynd av denna östliga *Tringa*-vadare, samt det tidigaste på året för landskapet.

Sm: 1 rast Erstadkärret, Visingö 12–13.6 2009 (Åke Ankarberg, Rüdiger Kasche m.fl.).

Öl: 1 ad. Beijershamn 12–13 samt 21.6 (Kristoffer Lager, Henrik Andersson m.fl.). 1 1K Norrvik, Ottenby 23.7 (Anton Arnesson, Frida Johnsson m.fl.). 1 1K Vikegård, Högnäsvik 26.7 (Peter Mathisen). Tre fynd under året. Anmärkningsvärt är att två av fynden rör ungfåglar.

Vg: Återigen fynd från Hornborgasjön, där 2 individer sågs (dock ej på fjolårets häckplats, men kanske var det samma par som försökt sig på häckning i annan del av sjön?). Dessutom ett fynd av en sträckande individ i Vänern.

Dls: 1 ex. rast. Järns sannar, Melleruds k:n 26.7 (Håkan Krave). 3:e fyndet i landskapet.

Vb: 1 rast Nagelhamnsviken, Yttre Västerfjärden 5–8.6 (Emmanuel Naudot, Peter Mathisen m.fl.). 1 1K rast Lunnagrundet, Umeälvens delta och slätter, Umeå k:n 19.8 (Andreas Garpebring). Fynd nr 10–11 i landskapet varav det senare utgör det första höstfyndet.

Nb: 3 ex. upprörd, varnande Möröfjärden, Alvik-/Ersnäsområdet, Luleå k:n, 24.5–28.6 2009 (Per Sandberg m.fl.) En sensationell upptäckt av troligen häckande dammsnäppa i Möröfjärden. Snäpporna syntes på samma plats under minst en månad, med parning, bortjagande av kråkor och annat. Eventuellt sågs också en fjärde fågel på samma lokal. Tredje fyndet i Norrbotten.

(MAGNUS STRÖMBERG)

FOTO: PETER NILSSON

Parande dammsnäppor *Tringa stagnatilis*, Möröfjärden, (Nb) 24 maj 2009.

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Endast två tidigare marsfynd finns kvalitetssäkrade i Artportalen. Det gäller två fynd från Skåne 2008. Således är årets fynd från Småland värt att uppmärksamma.

Sm: 1 ex. rast. Djurle myr 31.3 (Christer Wendeler).

(THOMAS STRID)

Tereksnäppa *Xenus cinereus* (185/187 – 5/5)

Totalt gjordes fem fynd under året. Tre i maj och ett vardera i juni och juli. Detta är ett ganska normalt antal och fynden ligger inom artens normala fyndbild. Åttonde fyndet i Blekinge och det sjätte i Sörmland.

Sk: 1 ex. Nabben, Falsterbonäset 10.5 (Hans-Åke Gustavsson, Kristian Svensson, Bengt Grandin m.fl.). 1 ex. Stavstensudden 6.7 (Erik Nordström).

Bl: 1 ex. Elleholm 1.6 (Adrian Nilsson).

Hl: 1 ex. rast. Morups Tänge 25.5 (Kjell Andersson).

Srm: 1 ex. Balingsta den 18.5 och troligen samma ex. vid Reveln, Torö 22–23.5 (Mats Grahn, Kerstin Gustafsson, Thomas Fransson).

(THOMAS STRID)

Wilsonsimsnäppa *Phalaropus tricolor* (9/9 – 1/1)

Gtl: 1 hona Haugbjärge bodar, Öja 9–16.6 (F) (*Michael Tholin, *Carl Tholin m.fl.).

Korrektion: 2008: 1 hona Inre Stockviken 27.5 samt 1–11.6 (*Mats Svensson, *Magnus Svensson, Björn Lilja, Ola Wizén, Anders Kraft, Gösta Reiland m.fl.).

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

Tereksnäppa *Xenus cinereus* ad., Örudden, Torö (Srm) 23 maj 2009.

Även detta år dyker en wilsonsimsnäppa upp i samma område på sydöstra Gotland och under samma tidsperiod som året innan. I 2008 års rapport redovisades två fynd av wilsonsimsnäppa från området. Rk anser dock efter fördjupad granskning i samband med 2009 års fynd att det inte med säkerhet går att visa att de två rapporterade fynden 2008 verkligen avser olika fåglar. De föreslagna skillnaderna i näbb längd mellan 2008 års individer kan inte uteslutas bero på bl.a. fotovinkel, och att den utfärgade fågeln hade annan scapularteckning än fågeln i vinterdräkt har observerats och dokumenterats på olika sidor av respektive individ. Vidare har skillnaden i dräktutveckling mellan de rapporterade individerna

2008 tidigare tagits som förevändning för att det rörde sig om två individer, men ny kunskap om extremt snabb dräkturveckling hos bl.a. spovsnäppa (Hashimoto, Rogers & Chandler 2010) ger nya inblickar i hur förvånande snabbt övergången mellan olika dräkter kan ske hos vadare. Vi har också tagit del av nordamerikansk erfarenhet som visar att ruggningen hos wilsonsimsnäppa kan gå mycket snabbt.

2009 års fågel bestämdes av observatörerna efter korrespondens med amerikansk expertis, till en 2K-fågel baserat på handens ruggningsmönster, och till hona baserat på ljusgrå hjässa och ovalsida med inslag av rostrött. Även näbbformen bedömdes i fält av observatörerna att ha avvikit från fågeln 2008.

FOTO: HANS BISTER

Wilsonsimsnäppa *Phalaropus tricolor*, Haugbjärga bodar (Gtl) 12 juni 2009.

Rk arbetar dock efter försiktighetsprincipen, inte minst i fall som detta där den publicerade kunskapen är bristfällig, och väljer därför att publicera fågeln som obestämd till ålder. Samtidigt görs bedömningen att årets fynd utgörs av samma individ som fågeln 2008. Rk kan naturligtvis inte utesluta att två, eller t.o.m. tre, olika individer av denna art dykt upp på samma lokal under de två åren, men vi menar att detta inte styrkts på tillfredsställande sätt. Årets fågel påverkar följaktligen inte totalsumman.

Observation passar väl in i artens fyndbild, med huvudsakliga fynd från maj till början av juni och med flest fynd på Gotland och Öland.

(KRISTER MILD)

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus fulicarius*

Totalt 13 ex., varav några sågs både i Hl och Sk. Landskapsvis fördelas individerna på Sk (6), Öl (4), Hl (3–4), Boh (1), Vg (1) och Ång (1). Den månadsvisa fördelningen var maj (3), jul (1) okt (6), nov (2) och dec (1).

Sk: 2 str. V Kattvik 5.10 (Johan Stenlund m.fl.). 1 rast. Världens ände, Ystad 5–7.10 (Jonn Leffmann m.fl.). 2 str. Båstad 7.10 (Johan Stenlund). 1K rast. Albäcksåns mynning, Trelleborg, 8.12 (Erik Nordström m.fl.).

Öl: 1 ad. rast. Bläsinge badplats 9.5 (Tommy Lindberg m.fl.). 1 ad. Gammalsbyören 10–29.5 (Tore Holsendahl, Oskar Wändell, Håkan Persson m.fl.). 1 2K+ rast. Sandvik, Ottenby 2–3.7 (Frida Johnsson, Markus Tall-

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus fulicarius*, Trelleborg (Sk) 8 december 2009.

roth, Simon Werngren m.fl.). 1 1K ringm. Ölands södra udde 14–15.11 (Ottenby fågelstation).

Hl: 1 1K str. S Backfiskarudden, Fjärehals 4.10 (Mikael Käll m.fl.) och möjligen samma ex. Mellbystrand 4.10 (Bengt Larsson m.fl.). 1 1K str. S Gubbanäsan (Johan Frölinghaus) och Glommen 7.10 (Stefan Göransson, Magnus Andersson m.fl.). 2 1K str. S Busör (PG Utterfors) och Skummeslövsstrand – Eskilstorpsstrand 7.10 (Johan Stenlund, Phil Benstead m.fl.).

Boh: 1 1K rast. Havsbadshamnen, Lysekil 1.11 (Gabriel Berndtsson).

Vg: 1 1K rast Vänersborgsviken 8.10 (Göran Darefelt, Fredrik Lång, Thomas Bernhardsson m.fl.).

Ång: 1 ad. hona Tärnskäret, Sandstensfjärden 17.5 (Magnus Zetterström, Bo Flumée, Pekka Bader m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus*

Totalt noterades drygt 160 ex., men i denna summa ingår sannolikt flera dubbelräkningar där samma individ noterats på flera lokaler eller flera dagar i sträck. För ovanlighetens skull gav vårsträcket något mera än höststräcket, drygt 75 ex. jämfört med ca 65 ex. Bland annat räknades i maj 31 ex. mot N i Västerbotten och 11 ex. mot N i Norrbotten. Fågeln som sågs i Sk efter mitten av juni ingår inte i summan för vårsträcket.

Landskapsvis fördelas observationerna på Sk (62), Bl (8), Sm (2), Öl (11), Gtl (1), Hl (12), Boh (6), Vg (5), Srm (1), Upl (3), Ång (2), Vb (31) och Nb (11). Månadsvis är fördelningen apr (8), maj

(ca 70), jun (15), jul (1) aug (14), sep (21), okt (24), nov (1) och dec (1).

Anmärkningsvärda observationer:

Sk: 14 ad. i flock mot O, Käseberga 19.6 (Sven Splittorff).

Nrk: 1 ad. str N Klåvudden, Harge, 3.5 (Andreas Sandberg, Anders Kronhamn).

Upl: 1 3K fanns på och runt Björn 16.6–21.7 (Lennart Söderlund, Ulrik Lötberg, m.fl.). Fågeln blev ofta mobbad av kustlabbpåret på ön men höll senare ihop med flera adulta kustlabbar.

(ANDERS WIRDHEIM)

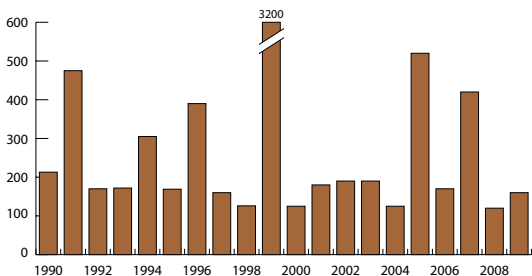
Fjälllabb *Stercorarius longicaudus*

Det var ont om smågnagare i fjälltrakterna sommaren 2009, vilket innebar att endast ett få-

FOTO: LASSE OLSSON

Bredstjärtade labbar *Stercorarius pomarinus*, mörk, intermediär och ljus morf, Mellbystrand (Hl) 4 oktober 2009.

Rapporterade bredstjärtade labbar *Stercorarius pomarinus* i Sverige 1990–2009. Uppträdandet i Sverige styrs inte enbart av lämmelförekomsten på tundran utan även av höstvädret i framför allt södra Sverige.

tal fjälllabbar inledde häckning. Däremot sågs större ansamlingar av fjälllabbar på flera håll, något som också tyder på dålig tillgång på föda. Under vårflyttningen gjordes nio fynd längs landets kuster och under hösten totalt ca 90. Landskapsvis fördelas fynden utanför fjällkedjan på Sk (41), Öl (5), Gtl (2), Hl (8), Boh (8), Vg (11), Ög (2), Vrm (2) Vb (7), Nb (2) och Jmt (1). Den månadsvisa fördelningen är maj (6), jun (3), aug (24), sep (40), okt (13) och nov (2).

Vårfynd:

Sk: 1 ad. Käseberga 13.6 (Sven Splittorff).

Öl: 1 3K+ str S Norra Kvinneby strand 15.6 (Svante Martinsson).

Gtl: 1 ad. mot N Kuppen 17.5 (Tord Lantz, Jim Sundberg).
Boh: 1 ad. Klädesholmen 9.5 (Christer Lind).
Vg: 1 ad. Vänersborgsviken 5.6 (Thomas Bernhardsson).
Vb: 1 ad. str NO Östögrundet 27.5 (Emmanuel Naudot). 1 ad. str NO Lillhällan, Holmöarna 30.5 (Micael Jonsson, Aron Sandling, Peter Mathisen).
Nb: 2 ad. str N Rödkallen, Luleå skärgård 22.5 (Staffan Sundin m.fl.).

Anmärkningsvärt sent fynd:

Vg: 1 1K Brottkärr, Askim och senare Eklanda, Mölndal 29.11–2.12 (Hans Wetsberg, Per-Anders Svensson m.fl.). Fågeln var i dålig kondition och togs om hand för rehabilitering. Den släpptes senare vid Klåva, Hönö i Boh 12.12 (Tommy Järås m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Storlabb *Stercorarius skua*

Liksom 2008 ett medelår för storlabb i Sverige, och likt 2008 koncentreras merparten av fynden till västkusten under ganska få dagar. Landskapsvis fördelas observationerna på Sk (65), Bl (3–4), Sm (1), Öl (1), Gtl (1), Hl (40), Boh (104), Vg (12), Dls (1) och Ång (1). Månadsvis fördelning: jan (1), mar (1), maj (3), jun (3), jul (49), aug (22), sep (57), okt (90) och nov (4).

Inlandsfynd och Östersjöfynd redovisas:

Sk: 1 1K Simrishamn 14.9 (Hans Larsson m.fl.).

Bl: 1 ex. str O Lindö udde 8.3 (Fredrik Lennartsson). 1 ex. str NO Utklippan 18.10 (Martin Heinrich). 1 ex. str SO Lindö udde 4.11 (Fredrik Lennartsson, Jan Svanteson) och troligen samma ex. str SV Utlängan 8.11 (Linus Almqvist, Lars-Gunnar Lundquist).

Sm: 1 ex. str S Stensö, Kalmar 10.5 (Fredrik Ellin).

Öl: 1 ex. str S Triberga läge 7.6 (Bertil Breife).

Gtl: ex. str NO sedd från Gotlandsfjärn 7.6 (Per Smitterberg). Sannolikt samma individ som sågs på Öland samma dag.

Dls: 1 ex. vid Rörvik 8.8 (Ingemar Johansson).

Vg: 2 str SV Vänersborgsviken 24.8 (Björn Johansson). 2 ad. str SV Vänersborgsviken 25.8 (Göran Darefelt). 1 str S Sävälången 24.9 (Gunnar Johansson).

Ång: 1 str S Härnö södra, Härnön 8.7 (Björn Gustafsson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Svarthuvad mås *Larus melanocephalus*

Omkring 40 svarthuvade måsar är en normal års-summa på senare år. I Skåne observerades flera individer i olika skrattnäskolonier och i Krankesjön sågs en hävda revir i par med skrattnäsk och senare under perioden matades två ungar. Landskapsfördelning: Sk (20–25), Bl (5), Öl (3), Gtl (3), Vg (1), Hl (3), Ög (1), Vrm (1). Månadsfördelning: april

(14), maj (10), juni (1), juli (2), aug (6), sep (3), okt (3), dec (1).

Anmärkningsvärda fynd:

Ög: 1 1K Herrebrottippen, Borgs kyrka, Norrköping 4.9 (Mikael Eberhard). Fjärde fyndet i Östergötland.

Vrm: 1 ex. edsbjörke station, Björken/Backatjänsomr., Sunne 20–21.5 (Patric Gullström, Johan Olsson, Moa Gullström).

Vinterfynd:

Sk: 1 1K Tågarp, Simrishamn 15.12 (Hampus Lejon).

(KRISTOFFER NILSSON)

Svarthuvad mås x skrattnäsk

Larus melanocephalus x *Larus ridibundus*

En hybrid mellan dessa arter har nu setts sedan 2002 i Härnösandstrakten. Detta år sågs den vid Speckstatjärn och Härnö södra mellan den 13 maj och 9 juli (Dan Tjell, Pekka Bader, Leif Johansson, Joakim Lessmann).

(THOMAS STRID)

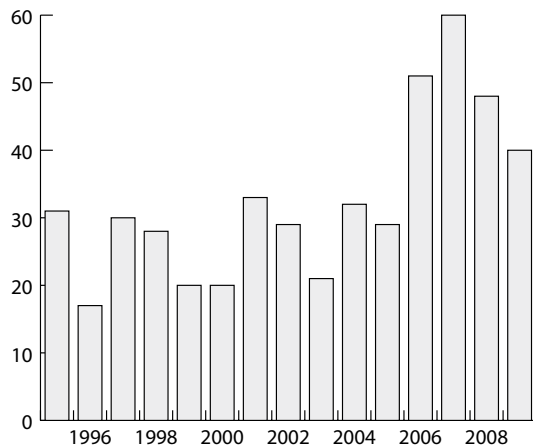
Dvärgmåsar *Larus minutus*

Gtl: En misstänkt häckning på Klasen/Fjaugen, där 3 nyligen flygga ungfåglar sågs 15.7 (Per Flodin).

Vg: Liksom 2003–2008 häckade dvärgmåsar framgångsrikt i Årsviken tillsammans med tärnor och skrattnäsk. Vid inventeringen 11 juni fanns minst 4 revir på ett tidigare igenväxt men restaurerat fågelkärr. Strax därefter avbröts häckningarna dock på denna lokal, men ett av paren påbörjade ny häckning på en närliggande lokal och minst en unge blev flygg (rrk Vg).

Ög: Som vanligt gjordes många observationer av dvärgmåsar vid Roxen och Tåkern. Inga häckningsindicer är dock gjorda under året (rrk Ög).

Upl: Lyckade häckningar skedde bara på fyra lokaler: Södra Vendelsjön 29 par med minst 37 ungar (Anders Arnell, Anssi Laurila), Tegelsmora kyrksjö 11 par

Rapporterade svarthuvade måsar *Larus melanocephalus* i Sverige 1995–2009.

till häckning, senare 4 par ruvande plus ett 1 par med 3 ungar, Lövstabukten 12 par och Harudden, Kallrigafjärden 2 par (Martin Tjernberg). Inga lyckade häckningar skedde i Hjälstaviken. En bidragande orsak tros vara att översomrande tranor ger sig ut på bankarna och plockar små ungar (rrk Upl).

Vstm: Även under 2009 noterad som häckande vid Askö-viken. Tidsmässigt noterad mellan 27.4 och 20.7 (fl. obs.) och med som mest 18 ruvande individer utanför Tornudden 24.6. Liksom tidigare år tycks dock häckningsutfallet ha varit tämligen klen då endast två flygga ungar noterades (Torbjörn Hegedüs).

Dlr: Häckningar: 2 häckande par noterades Tisjökölen, Tisjön, Malung-Sälen, 5–6.6 (Börje Dahlén, Hans-Erik Eriksson, Jonas Svensson), vilket är färre än de senaste fem åren. Ett par observerades med bobygge vid

av landskapet, har bestått under innevarande sekel (rrk Ång).

Vb: Nio konstaterade häckningar med 5 ex. ruvande Granön, Tavelsjö 23.5 (Anders Enetjärn), 16 pull Prästsjön, Umeå 24.5–11.6 (Christer Olsson m.fl.), 10 1K Ostögrundet, Ostnashalvön 12–19.7 (Per Hansson, Andreas Garpebring), 1 pull Skatagrundet, Djäkneboda 14–15.7 (Kjell Grankvist), 1 pull Lillskärsudden, Sörmjöle 16.7 (Micael Jonsson), 5 pull Sandviken, Rickleå, Bygdeå 25.7 (Per Wedholm), 5 pull Vadarön, Umeälven, Gran, Umeå 28.7 (Ann-Margrethe Iseklint) och 6 1K Utbörtingen, Holmsund 29.7 (Per Wedholm). Möjliga häckningar: Indicier på häckning har i övrigt noterats från 27 lokaler. En normal fördelning mellan konstaterade häckningar och möjliga häckningar, men antalet kläckta/flygga ungar var förhållandevis lågt (rrk Vb).

FOTO: LARS EDENIUS

Dvärgmåsen *Larus minutus*, har sin starkaste svenska förekomst i norra halvan av Norrland.

Flinesjön 30.5 (Mats Alderus, Håkan Åberg, Per-Arne Fransson) men uppföljande observationer av häckningsindicier saknas. Hls: Fyra fåglar sågs vid Storön, Forsa under tecken som tyder på häckning (rrk Hls).

Mpd: Även i år finns tecken som tyder på ett eventuell häckningsförsök vid Hörningsholm (rrk Mpd).

Ång: Arten häckade säkert eller högst sannolikt på åtminstone fyra lokaler under 2009: På två skär vid Järnashalvön, i Kornsjöjärn (varav minst 6 ungar) väster om Bjästa och i Helgumsjön väster om Sollefteå. Ytterligare minst tre potentiella häckningslokaler finns rapporterade under året, och sett till fördelningen av lokaler med födosökande individer är det troligt att det finns ytterligare häckningslokaler att upptäcka i landskapet. Den geografiska fördelningen av häckningslokaler, längs ett öst-västligt stråk genom centrala delarna

Nb: De största flockarna med upp till 800 ex. sågs under våren och försommaren i i Gammelstadsvikens NR, Harrbäcksfjärden, Storön, Persöfjärden samt Kukkula (rrk Nb). Häckningar: 20 ex. ruvande Gäddvik 30.5 (Herman Sundkvist), 5 par Svartholmen, Bertnäsfjärden (Staffan Sundin), 20 par i lämpl. häckbiotop Bastunäset, Norrfjärden 5.7 (Staffan Sundin), 1 1K pulli/nyligen flygg Svartskatortnet, Ersnäsfjärden 11.7 (Mattias Nordlund), 1 häckning Hamnviksgrundet, Piteå 12.7 (Stefan Holmberg), 1 häckning Stadsviken, Haparanda (Bo Hallman, Anders Johansson) 20 pulli/nyligen flygga Kalalahti, Seskarö 27.7 (Anders Johansson).

Hjd: Minst tre par fick ut 5 pulli, Storsjödeltat, Storsjö 13.5–18.7 (Mats Axbrink, Peter Bryngelson, Ruona Burman m.fl.).

Jmt: 10 ex. besökte bebodda bon Moarna, Medstugan,

Åre 25.6 (Herman Sundkvist) samt 3 ex. (2 1K+1 ad) Åresjön, Åre 15.7 (Yngve Larsson).

S Lpl: I Rusksele, en tidigare okänd lokal för arten, sågs både ad. och ungfåglar under sommaren, vilket är den enda plats i S Lpl varifrån starkare häckningsindiciet förelåg 2009 (rrk S Lpl).

N Lpl: Stora flockar sågs på flera platser under maj månad men inga häckningsfynd föreligger från lappmarkerna, trots att fåglar setts regelbundet vid Glommersträsket V och Ringletsjöarna (rrk N Lpl).

Detta år blev det en klenare översikt av dvärgmåsens svenska förekomst, vilket dock inte bör leda till oro alltför mycket efter senare års intensiva inventeringar av de kuthäckande bestånden i Norr- res-

Anmärkningsvärd är den förhållandevis stora spridningen med fynd i åtta landskap, varav flera i Östersjöområdet. Landskapsvis fördelas fynden på Sk (9), Bl (1), Sm (1), Öl (1–2), Hl (11), Boh (6), Vg (1) och Upl (1).

Inlands- och Östersjöfynd:

Sk: 1 1K Hörte hamn (Peter Spetz m.fl.) och Kämpinge (Peter Öhrström 3.10. 1 1K Ystad (Gustav Tallroth, Tobias Larsson m.fl.) och Smygehamn, Trelleborg 4.10 (Kerstin Svalin).

Bl: 1 1K Utlängan 5–10.10 (Lars-Gunnar Lundquist, Jan Svantesson, Anders Lindgren m.fl.).

Sm: 1 1K str S Revsudden – Kalmar – Stensö 29.9 (Leif Tägtström, Harald Persson, Fredrik Ellin m.fl.).

FOTO: KRISTER CARLSSON

Tärnmås *Larus sabini* 1K, Ventlinge strand (Öl) 9 oktober 2009.

pektive Västerbotten, där lejonparten av den svenska stammen hittas. Inte heller några lapplandsfynd som visar på fortsatt expansion längst i norr, eller tecken på expansion längre söderut i Norrland, finns från 2009.

(CHRISTER OLSSON)

Tärnmås *Larus sabini*

Totalt 32 ex. men i denna summa ingår sannolikt flera fåglar som antingen räknats i olika landskap samma dag eller noterats på olika lokaler dagarna efter varandra. Ett visst inflöde kom från väster i slutet av september och spädades senare på i början av oktober. Enbart juvenila fåglar (1K) noterades.

Öl: 1 1K str S Scoutdalen, Sandbergen 29.9 (Håkan Alm). 1 1K Ventlinge strand 8–17.10 (Kurt Holmqvist, Lars-Ola Westerlund m.fl.). Möjligen samma individ och då också den fågel som sågs i Sm 29.9.

Vg: 1 1K Nollhagaviken 4.10 (Lars Andersson)

Upl: 1 1K Björn 25.10 (Oskar Wändell, Axel Hultman, Weine Erlandsson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Silltrut *Larus fuscus* **NT**

Hjd: 1 3K+ str V Sveg 22.6 (Johan Södercrantz, Per Åsberg). Sjätte fyndet för Härjedalen.

Ås lpm: 1 ad. Kvarnviken, Rönnäs, Malgomaj, Vilhelmina k:n 10.5 (Håkan Rune, Ulf Andersson, Inga Olofsson, Jan Banstorp mfl.) och 1 förbifl. Klimpfällsdeltat,

Klimpfjäll, Vilhelmina k:n 30.6 (Jan Linder, Sven H Jansson) Fynd 8 och 9 i Åsele lappmark.

(FREDRIK FRIBERG)

Kaspisk trut *Larus cachinnans*

Den kaspiska truten börjar bli så pass vanlig att det blir allt svårare att sammanställa arten för vissa landskap. Årets uppträdande bör betraktas som helt normalt på senare år.

Landskapsfördelningen ser ut så här: Sk (450–550), Bl (117), Sm (4), Öl (ett bra år med normalt uppträdande, >800 rapporter), Gtl (37), Hl (8–10), Ög (1), Upl (3).

Godkända av Rk:

Sm: 1 1K Kolboda, Kalmar 25.8 (Peter Sieurin), 1 1K Kråkelund, Oskarshamn 4.10 (Calle Ljungberg), 1 3K Kolboda, Kalmar 24.10 (Peter Sieurin), 1 ad. Kolboda, Kalmar 26.10 (Calle Ljungberg).

Ög: 1 1K Häradsuddens soptipp, Norrköping 1.10 (Christian Williams).

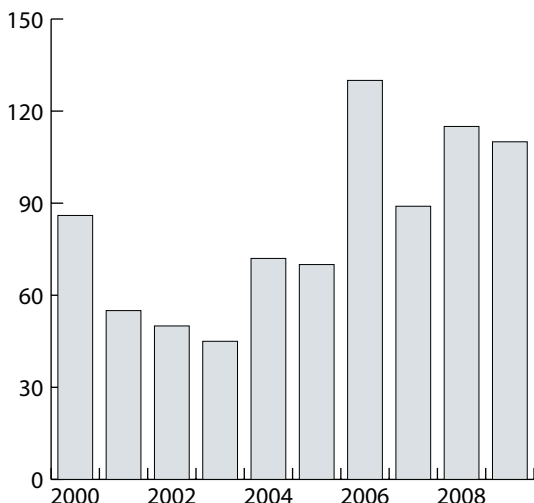
Upl: 1 1K Skeppsbron, Stockholms ström 22.8 (Hans Larsson m.fl.), 1 1K Stockholms ström 4.9 (Måns Grundsten m.fl.), 1 1K Spårområdet Norra station, Stockholm 28.10–3.11 (Petter Simonsson m.fl.)

Sjunde fyndet i Östergötland och första, andra och tredje fyndet i Uppland.

(KRISTOFFER NILSSON)

Medelhavstrut *Larus michahellis*

Före 1999 gjordes 79 fynd av denna vackra trut och de senaste åren har antalet varit tresiffriga vilket visar vilken fantastisk utveckling arten har haft hos oss. En kraftig majoritet av fynden görs i regel i Skå-

Rapporterade medelhavstrutar *Larus michahellis* i Sverige 2000–2009.

ne. Landskapsfördelningen ser ut så här: Sk (80–100), Bl (8), Öl (6), Gtl (7), Hl (1)

Godkänd av RK:

Ög: 1 1K Häradsuddens soptipp, Norrköping 9.10–28.10 (Christian Williams).

Första fyndet i Östergötland.

(KRISTOFFER NILSSON)

Vitvingad trut *Larus glaucoides*

Två fynd gjordes under året, vilket är något lägre än genomsnittet de senaste två decennierna. Den vitvingade truten ser dock inte ut att minska lika dramatiskt som vittruten, och arten bedöms som stabil på vissa av häckningsplatserna på Grönland.

FOTO: KRISTER CARLSSON

Vitvingad trut *Larus glaucoides* 2K, Nordersund (Bl) 18 januari 2009.

Hl: 1 2K Morups Tänge 6.1 (Kristoffer Nilsson, Jan Petersson, Magnus Andersson m.fl.)

Boh: 1 2K+ Grundsund, Skaftö 21.2 (Jens Weibull).

Två fåglar som dök upp 2008 var kvar under 2009:

Bl: 1 2K Hörvik–Nordersund 14.1–2.2 (Kerstin Lindgren, Thomas Nilsson m.fl.). Den 12.2 sågs Blekinge-individen även på Bornholm.

Vg: 1 2K Göteborgs hamn–Slotsskogen 1.1–20.4 (Ola Wennberg, Jens Ramnebro, Göran Andersson, Carl Jyker m.fl.).

(KRISTOFFER NILSSON)

Vittrut *Larus hyperboreus*

Tio vittrutar under 2009 är återigen en rekordlåg årssumma. Både Öland och Skåne saknar fynd i år

och det får man gå tillbaka flera decennier för att finna ett år då det inträffade. Arten har även minskat i Danmark under 2000-talet.

Bl: 1 2K Torhamns udde 24.4 (Evert Werkström, Christer Herremo).

Gtl: 1 2K Storgrunn, Näsudden 17.1 (Per Smitterberg).

Hl: 1 3K–Morups Tänge 6.4 (Andreas Wernersson m.fl.).

Upl: 1 1K Högbytorpstippen, Upplands–bro 27.12–31.12 (Håkan Markstedt, Mårten Wikstyröm m.fl.).

Gstr: 1 1K Forsbacka soptipp, Forsbacka, Gävle 31.12 (Sven H Hansson m.fl.).

Ång: 1 ex. Östra kanalen, Härnösand 4.1–17.5 (Fredrik Litsgård m.fl.), 1 3K Öfjärden, Arnäs 24.4 (Jonas Konradsson m.fl.), 1 3K Östra kanalen, Härnösand 30–31.12 (Stefan Morell m.fl.).

Rosenmåsar *Rhodostethia rosea* (19/19 – 1/1)

Ly lpm: 1 ad. Luspholmen, Storuman 19–25.4 (F) (*Håkan Rune m.fl.).

Andra fyndet i landskapet Lappland efter att en 2K-fågel sågs vid Vittangi, Torne lappmark 24 november 1992. Fynd från övriga Norrland saknas helt.

(MAGNUS HELLSTRÖM)

Tretåig mås *Rissa tridactyla* **EN**

På Nidingen i Hl häckade 36 par. Det innebär en liten minskning jämfört med de båda närmast föregående åren (2007 – 41 och 2008 – 40):

Hl: 36 par häckade på Nidingen och minst 50 pull noterades (Nidingens fågelstation).

FOTO: JÖRGEN WIKLUND

Rosenmåsar *Rhodostethia rosea* ad., Luspholmen, Storuman (Ly lpm) 23 april 2009.

Nb: 1 2K Storstadsvaken, Bergsvikssundet, Piteå 22.4 (Staffan Sundin, Sven–Erik Sundberg m.fl.), 1 2K Alviksgården, Alvik–/Ersnäsomr., Luleå 10–13.5 (Rolf G Gustafsson, Peter Nilsson m.fl.).

Lu lpm: 1 ex. Jokkmokk 3–22.2 (Kjell Wågberg m.fl.).

Åttonde fyndet i Lule lappmark och i Ångermanland bedöms Härnösandsfynden som samma individ.

(KRISTOFFER NILSSON)

Havstrut *Larus marinus*

Ås lpm: 1 2K rastande Vilhelmina reningsverk, Vilhelmina 31.5 2009 (Leif Bildström). Fjärde fyndet i Åsele lappmark.

(FREDRIK FRIBERG)

Som vanligt gjordes även en del inlands- och Östersjöfynd. Landskapsvis (Skåne och västkusten undantagna) fördelas dessa på: Bl (9), Sm (17), Öl (25), Dls (2), Vg (20), Ög (1), Srm (16), Upl (5), Dlr (1), Gstr (3), Ång (5 – 9 ex.), Vb (6), Nb (1), P lpm (1).

(ANDERS WIRDHEIM)

Småtärna *Sternula albifrons* **VU**

Som vanligt en noggrann rapportering från Sk: 103 par jämfört med ca 70 par 2008. Från Öl endast ca 10 häckningar via *Svalan* att jämföra med en heltäckande inventering på uppdrag av länsstyrelsen 2008, då totalt 67 par inräknades. Arten bedöms på Öl ha en uppåtgående trend, men ur ett

längre perspektiv (från 1970-talet) troligen ganska stabil (rapport från Länsstyrelsen i Kalmar län 2009). I Hl möjligtvis en tillbakagång (eller sämre rapportering). Från Nb skärgård rapporterades 5 säkerställda häckningar och några ströboobservationer. Detta är något färre häckningar än tidigare år (som mest 12 häckningar i Nb 2006).

(LARS LINDELL)

Sandtärna *Gelochelidon nilotica* (61/71 – 3/3)

Bl: 1 ad. S Utklippan 4.5 (*Christer Herremo, Hans Evefall).

Öl: 1 ad. str. SV Ölands södra udde 30.4 (Markus Tallroth, Frida Johnsson m.fl.).

Gtl: 1 ad. Aminne, Lausviken 4.5 (*Tord Lantz).

Samtliga fynd ligger väl samlade inom en femdagarsperiod, och det kan inte uteslutas att ett par av fynden rör en och samma fågel. Rk har dock valt att betrakta dem som tre olika individer.

(MAGNUS HELLSTRÖM)

Skräntärna *Hydroprogne caspia* VU

Sk: Numera återfinns den endast som häckfågel i den nordöstra skärgården och under året häckade 3 par, 2 par på Gruarna och 1 par på Trueskär. De två paren på Gruarna producerade sannolikt 2 ungar vardera och paret på Trueskär lyckades till slut få en unge på vingarna efter två misslyckade häckningsförsök. Totalt 5 flygga ungar är samma resultat som året innan, men då häckade 4 par (Nils Waldemarsson).

Bl: Blott två säkra häckningar har inkommit. En vardera från Sölvesborga och Karlskrona kommun. I övrigt fem fynd med kriterier för möjlig häckning: Ronneby (1) och Karlskrona (4). Förhoppningsvis beror det låga antalet på bristfällig rapportering. Så sent som ifjol rapporterades 25 säkra häckningar (rrk Bl).

Sm: I år fanns 65 häckande par på Furö, Oskarshamn (Tommy Larsson). Det är en minskning med 20 par sedan 2008. Utöver Furö fanns i år tio par längs kusten mellan Mönsterås och Torsås (Tommy Larsson) och ett par i Torsås kommun (Tomas Lundqvist, Johannes Rydström). Totalt häckade alltså 76 par i Småland 2009, 2008 fanns totalt 92 par (rrk Östra Sm).

Gtl: 26 bon Grauten, Rute, 1 bo Avagrunn, Färö och 11 bon Utholmen, Västergarn (Kjell Larsson).

Vg: 1 par, tillika Vänerns enda år 2009, häckade i Dalbosjöns Vg-del (Thomas Landgren).

Ög: 80 par räknades in vid häckningsplatsen runt Röskären, Gryts skärgård 2.6. Då ringmärktes även 83 pulli (Lars Gezelius). En normal siffra sett under 2000-talet då antalet par pendlat mellan 60 och 122 par (rrk Ög).

Srm: På Gräskären, Oxelösunds skärgård, landskapets säkraste häckplats de senaste åren, sågs 40 ex. 25.5 (Leif Carlsson) samt 50 ad. i par med bo samt 5 pull 9.6 (Jan-Eric Hägerroth). Inalles 30 bogropar noterades senare på säsongen och bara några få ungar blev flygfärdi-

ga (Roland Staav). Därutöver ett par med 2 ungar Skötkobben Sandhamn samt 2 par med 3 ungar Bocköreservatet (rrk Srm).

Upl: På den kända häckningslokalen i Björns skärgård misslyckades häckningarna under 2009. Ca 110 par tärnor gick till häckning, av dessa lade ca 85 par tidigt. Predation sågs av havsörn som åt ägg i maj (2ggr). Ungar kläcktes, men samtliga prederades av gråtrut. 50 par lade om, men återigen äggpredation (3ggr) av havsörn. Detta är tredje året utan ungar! (Ulrik Lötberg m.fl.). Dessutom en koloni på Tisslan, Svartlöga omfattande 20 par, där 12 ungar ringmärktes (Roland Staav). Därutöver många ströhäckningar: Pälsten, Singö skärgård (Fredrik Bondestam m.fl.), Blecksnedan, Hållnäs östra skärgård (Martin Amcoff, Björn Svensson), Örsten, Singö 1 par med en flygg unge (Ragnar Hall, Ulf Gärdenfors m.fl.), Östra Hållskäret, Singö skärgård 1 par med en flygg unge (Joakim Johansson, Rune Johansson m.fl.), Hållskären, Singö skärgård (Roland Staav), Tistronören, Singö skärgård (Ulf Svahn), Flisan, Sennebyhaken (Roland Staav), Lillö, Svenska Högar (Mikael Åsberg m.fl.), Hundskär, Svartlöga 1 par med 2 ungar ringmärkta (Roland Staav), Salskären, Blidö (Roland Staav), Storasken, Blidö 1 par med 1 unge (Roland Staav), Svartlöga, Blidö (Viggo Norrby, Jesper Norrby), 1 par med 2 ungar Skötkobben Harö skärgård, 1 par med 1 unge Hötterskär, 1 par med 1 unge Sundskärgården samt 1 par med 1 unge Rödkobbarna, Västra Vitaharan, Nassafjärden.

Hls: Ett par sågs som vanligt på Jättegången (rrk Hls).

Mpd: Sjätte till nionde konstaterade häckningarna. Fyra häckningar är mycket bra jämfört med en som har varit det normala de senaste åren; 2 par Storholmsfläsan, Alnö, samt 1 par vardera på två andra öar utanför Alnö (rrk Mpd).

Ång: Tre säkra eller troliga häckningar, inklusive två boungar, från norra delen av landskapets kust är en tämligen normal fyndbild sett över innevarande sekel. (rrk Ång).

Vb: Häckningar: 1–2 par bo Långviksskatan, Täftelandet (Birger Risberg, Gunnar Odell), 1 par bo Lillskärsuden, Sörmjöle (Maud Tyboni, Kjell Grankvist, Katarina Stenman m.fl.), 1–2 par permanent revir Obbola-Storbådan, Obbola skärgård 29.5–24.6 (Christer Olsson, Thomas Sundström), 1 par bo Petlandskär, Holmsunds skärgård (Christer Olsson, Tommy Magnusson, Thomas Sundström), 1 par upprörd, varnande Gråskärshällan, Hörnefors skärgård 2.6 (Niklas Lindberg, Peter Nordin), 1 par bo Obbolstenarna, Obbola skärgård 23.6 (Emmanuel Naudot), 1 par bo Skvalphällorna, Holmsunds skärgård 29.6 (Peter Mathisen), 2 pull ringm. Trutskär, Holmsunds skärgård 1.7 (Umedeltats Fältstation) samt en häckning Hällgrundet, Lantvallen, Djäkneboda (Kjell Grankvist). Nio till elva häckande par är ett häckresultat i nivå med de bästa åren under 2000-talet. Detta utan att besök gjordes på häckplatserna på Holmöarna. Som vanligt saknas kolonier av häckande par. Alla häckningarna har varit mer eller mindre solitärhäckningar (rrk Vb).

Nb: Förutom på den numera klassiska lokalen Storgundet vid Rödkallen där 65 par sågs och 49 ungar ringmärktes, så konstaterades även en solitärhäckning vid Patta Peken (Lars Harnemo, Ivan Harnemo m.fl.).

Att engagera sig i fågelskydd kan bjuda på mycket kluvna känslor, vilket inte minst gäller när man betraktar hotbilden mot skräntärnan, där landets klart största koloni har havsörnen som sin värsta fiende! Eftersom en så oerhört stor andel av landets stam är knuten till några få men stora kolonier, spelar tillfälligheter ofta in när man vill göra en jämförelse mellan häckningsresultaten hos landets skräntärnor under två olika år. Vissa positiva tendenser kan dock ses hos stammen längs Norrlandskusten, vilken tycks vara på tillväxt. Kanske påspädd från ställvis starka stammar på den finska sidan.

(CHRISTER OLSSON)

Svarttärna *Chlidonias niger* **VU**

I ett nationellt perspektiv går det fortfarande hyggligt bra för svarttärnan. I år rapporterades sammanlagt 235 häckningar från 13 lokaler, fördelade landskapsvis enligt följande: Sk (3 lokaler/31 par), Sm (1/2), Öl (1/2), Vg (1/61), Nrsk (2/6), Ög (1/15), Upl (1/80), Vstm (3/38). Notera den geografiskt mycket ojämna förekomsten med mer än hälften av landets häckande population på bara två lokaler, Hornborgasjön i Vg och Tämnen i Upl!

Större (minst 25 ex.) ansamlingar och sträcksummor utanför häckningslokalerna:

Srm: 30 ex. Blacken, Mälaren, vid Torshälla huvud, Eskilstuna, 15.7 och 23.7 (Sten Ljungars m.fl.).

Fynd i Norrland:

Gstr: 1 1K födosökande Värvik, Orarna-området 22.8 (Martin Alexandersson, Olle Thyrestam).

Ly lpm: 1 ad. Idbäcken, Rusksele 13–16.7 (Inga Olofsson, Bo Nensén, Andreas Livbom, Håkan Rune).

Tredje fyndet i Ly lpm.

(THOMAS PETTERSSON)

Vitvingad tärna *Chlidonias leucopterus*

Likt flertalet år står Skåne för det stora flertalet av observationerna av vitvingad tärna. Under året gjordes 35 fynd av 117 individer med en tyngdpunkt i de södra delarna av landet. Noterbart är ett fynd i Norrbotten samt ett sent fynd i Halland. Landskapsvis fördelning med kommentarer:

Sk: Ca 80–90 ex. noterades under maj månad med kraftigast inflöde i mitten på månaden. Främst berördes de sydliga slättsjöarna, endast 1 fågel noterades i NO, vil-

ket stämmer väl överens med att fåglarna kom in från sydväst (höga antal i Holland och Danmark) och att sedan majoriteten vek av mot ost/sydost. Ett högsommarfynd av 1 ad. Lomma Södra, Lomma k:n 14.7 (Kristian Ståhl) är udda medan 2 1k fåglar i aug är helt enligt tidigare mönster.

Bl: 1 ex. Stenshamn, Utlängan 5.7 (F) (Lars-Gunnar Lundquist, Linus Almqvist). Nionde fyndet i landskapet.

Sm: 6 ex. Draven, Gislaveds k:n 15.5 (Sven Johansson m.fl.). Sjunde fyndet i Draven.

Öl: 1 ad. Kapelludden 22–25.5 (Kjell-Olof Hedlund, Björn Johansson, Niklas Sterner m.fl.). 1 ex. Gammalsbyören, Gräsgård 4.7 (Joakim Johansson, Douglas Gustafsson m.fl.). Två fåglar är ett ganska normalt antal på Öland nuförtiden. Denna art ses klart oftare nu än för 20 år sedan.

FOTO: MAGNUS ULLMAN

Vitvingad tärna *Chlidonias leucopterus*, Glivarpa mosse (Sk) 12 maj 2009.

Gtl: 1 ad. Inre Stockviken 13.5 (Mats Svensson, Lena Essedahl, Torsten Green-Petersen m.fl.). 2 ad. Stockvikens fågeltorn, Stockviken 10.6 (Mats Svensson, Magnus Svensson).

HI: 1 ad. rast Dammen, Getterön, HI 5.10 2009 (Reino Andersson, Håkan Sivencrona m.fl.). Ett extremt sent fynd av arten. Under 2000-talet finns inget ytterligare fynd under oktober. I övrigt gjordes tre fynd.

Ög: 1 ad. Beteby, Svensksundsviken, Norrköpings k:n 23.5 (Fredrik Sahlin, Robert Petersen). 1 ad. Kungsbro, Roxen, Linköpings k:n 24.5 (Erik Johnsson m.fl.). Fynd nummer 12 och 13 i landskapet.

Nb: 1 ad. födosökande Porsnäs fjärden, Norrfjärden 28.6 (Per Sandberg, Lars Sandberg m.fl.). 4:e fyndet för landskapet och det 2:a för Piteå kommun.

(MAGNUS STRÖMBERG)

Skäggjärna *Chlidonias hybrida* (20/27 – 2/2)

Nrk: 1 ad. Oset, Rynningeviken 9–10.10 (F) (*Håkan Carlestam, Johan Åhlén, Erik F Nordberg m.fl.).

Hls: 1 ad. Ålsjön 14–15.6, Muckeltjärn, Edsbyn 16.6 och därefter åter vid Ålsjön 17.6 (F) (*Matthis Kaby, *Ulrika Kaby, Stefan Persson m.fl.).

Första fynden för både Hälsingland och Närke. Skäggjärnan har anträffats i landet under hela sommarhalvåret, men de två tydliga fyndtopparna hittas i andra halvan av maj samt, kanske något oväntat för en tjärna med sydligt ursprung, så sent som i början av oktober. Årets fynd är därför relativt tidstypiska.

(MAGNUS HELLSTRÖM)

Kentsk tjärna *Sterna sandvicensis* EN

Från Sk och Gtl rapporterades häckande par i samma storleksordning som året innan: Sk ca 130 par (150 par 2008) och Gtl ca 148 par (137 par 2008). I Bl hittades ett större antal kentska tjärnor döda, tillsammans med skrattnåsar, i den största kolonin på Norrören, Sölvesborg (Le Carlsson). I Bl dessutom ytterligare 1 par i Sölvesborg och 3 par i Karlskrona kommun. Från Hl saknas återigen uppgifter, på Öland är arten utgången, och i ö. Sm häckade 2 par i Mönsterås kommun. I Sk gjordes det första januarifyndet, Ravlunda 18–31.1 (Aron Edman m.fl.). I Hls 4:e fyndet, i Vb ett fynd. Inlandsfynd gjordes i Sm/F.

(LARS LINDELL)

Sillgrissla *Uria aalge*

Sk: Inga uppgifter finns från artens kärnområde Hallands Väderö. Från Kullen finns en intressant observation om 2 adulta fåglar som tillsammans med en juvenil fågel sågs 5.8 (Mats Peterz).

Bl: Max 5 ex. Utklippan 2–8.6 (Ida-Linnea Laudon, Gabriel Norevik, Simon Werngren m.fl.). Det har aldrig konstaterats någon häckning av arten i Blekinge, och den här rapporten är intressant ur den synvinkeln (rrk Bl).

Boh: Förutom sträckare under sommaren sågs två ungdomsfåglar i början av aug. 1 1K Segelskären, Tanum 5.8 (Fredrik Spak) och 1 1K Gula skären, Gåsö, Lysekil 8.8 (Magnus Larsson, Martin Larsson).

Ög: 25 par beräknades häcka vid Röskären, Gryts skärgård, vid inventering 16.6 (Lars Gezelius). Över snittet som legat runt 15 par de senaste 15 åren (rrk Ög).

Srm: På skären vid Grän ringmärktes 220 ungar och 59 adulta fåglar 8.7 (Jan Ohlsson, Roland Staav m.fl.) vilket är ett högt antal och visar på en lyckad häcknings-säsong för grisslorna. Häckningstid: 80 ex. Gunnarstena 23.4 (Mats Gothnier, Jan Ohlsson) och 100 ex. 31.5 (Gert Andersson), 50 ex. i lämplig biotop Vattungarna, Oxelösund 25.5 (Leif Carlsson), 25 ex. i lämplig

biotop Gula skären, Källskären, Oxelösund 25.5 (Leif Carlsson) och 20 ex. i lämplig biotop Tordmulen, Källskären, Oxelösund 6.6 (Markus Forsberg). Inlandsfynd: 1 ad. rastande Bibybron, Hedfjärden, Eskilstuna 1–6.10 (Kent Carlsson, Jorma Jokinen, Tommy Emanuelsson m.fl.).

Upl: Häckningar har rapporterats från tidigare kända lokaler enligt följande: Stridsbådan 15 ex. 26.5, Abborrhällen 10 ex. 29.5, (troligen ca 7 resp. 5 par) och på Svenska Högar 146 ad. + 179 ungar ringmärkta. På öarna kring Understen, Singö skärgård, ringmärktes 13 ungar. Det häckande sillgrisslebeståndet i Stockholms län bedömdes omkring år 2000 till cirka 600 par, men är numera betydligt större. (Roland Staav i mail).

Ång: Inte heller detta år några mer noggranna räkningar på Bonden i juni–juli (rrk Ång).

Ännu ett år då närmare rapporter saknas från de viktigaste tillhållen i landet: Karlsöarna och ön Bonden. Man tar dock gärna till sig den positiva bilden av utvecklingen hos sillgrisslestammen i Stockholms skärgård.

(CHRISTER OLSSON)

Alkekung *Alle alle*

I år observerades cirka 1340 alkekungar i landet. Som vanligt är det Västkusten som står för flest fynd under hösten och antalet kulminerar som vanligt under november. Under våren är det dock annorlunda. Sedan 2005 har det gjorts åtta fynd under perioden 1 mars–30 juni i Östersjön och blott tre på Västkusten. Bara i landskapet Södermanland har det setts fem alkekungar under våarna 2005–2009. Landskapsfördelningen ser ut så här: Sk (21), Bl (1), Sm (1), Hl (43), Vg (4), Boh (1260), Srm (3), Gstr (1), Hls (1), Vb (2).

Anmärkningsvärt fynd:

Vb: 1 ex. str. NO Lillhällan, Holmön 20.5 (Micael Jonsson, Aron Sandling, Tomas Sandling). Fynd i maj görs långt ifrån årligen.

Högsta sträcksumman:

Boh: 700 ex. str. S Hällö, 21.11 (Owe Hougström m.fl.)

(KRISTOFFER NILSSON)

Lunnefågel *Fratercula arctica* RE

Totalt observerades cirka 110 lunnefåglar vilket bör betraktas som en återgång till ett mer normalt uppträdande efter fjolårets låga antal. Flest fynd gjordes i vanlig ordning i slutet av september och början av oktober vid Västkusten och som vanligt när det gäller sträckande arter utmed kusten bör det flaggas för att dubbelräknade individer säkert kan förekomma i materialet. Sk (25), Gtl (2), Hl (27), Boh (57).

Högsta antal:

Boh: 14 ex. Kråkudden, Hönö 4.10 (Mikael Molin m.fl.)

Vår- och sommarfynd:

Sk: 1 ad. str. SV Mistluren, Kullaberg 21.7 (Mårten Müller, Thomas Svanberg), 1 ex. str. S Helikopterplattan, Scaniaparken, Malmö 21.7 (Johan Fagefors) samt Bar-sebäckshamn, Kävlinge 21.7 (Michael Averland).

Hl: 1 ad. str. S Malön, Onsala 10.5 (Mikael Käll).

Boh: 1 ex. str. Kråkudden, Hönö 9.4 (Roger Eskilsson), 1 ad. str. Kråkudden, Hönö 10.5 (Stefan Svanberg m.fl.).

Fynd i Östersjön:

Gtl: 1 str. SV Nyrevsudde, Tofta skjutfält 5.10 (Per Smit-terberg), 1 ex. str. S Närsholmen, 11.10 (Ola Wizén).

(KRISTOFFER NILSSON)

Turturduva *Streptopelia turtur*

Fjölårets rekordlåga årssumma, 47 ex., följdes i år av en nästan lika låg, 56 ex., den näst lägsta under pe-rioden 1992–2009. Det är långt ifrån de tresiffriga tal som var legio fram till 1990-talets början.

Sena fynd (fr.o.m. 1.11):

Nb: 1 1K Unbyn 30.10–1.11 (Krister Jakobsson, Jan Bergström).

(THOMAS PETTERSSON)

Större turturduva *Streptopelia orientalis*

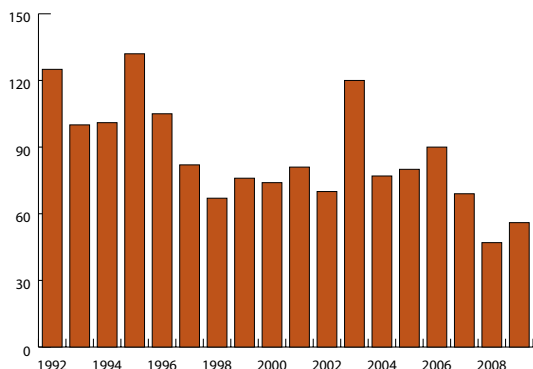
(18/18 – 4/4)

Vg: 1 ad. Tästorp, Falköping 1.1–12.4 (F) (Hasse Lager m.fl.). 1 ad. Tibro 1.1–8.3 (*Jan Zäll, Musse Björklund).

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

Större turturduva *Streptopelia orientalis*, Huddinge (Srm) 15 april 2009.

Rapporterade turturduvor *Streptopelia turtur* i Sverige 1992–2009.

Srm: 1 ad. Kynäsvägen 4, Huddinge 15.4 (F) (Thomas Strid, Karin Nyberg m.fl.).

Nb: 1 1K Hedenäset, Övertorneå 1.12 (F) (*Marianne Berglund gm. Norrbottens rapportkommitté).

Första fyndet för Sörmland. Inte mindre än fyra individer, varav två nyupptäckter, innebär den högsta noteringen hittills för arten. Större turturduvan har traditionellt betraktats som en sällsynt gäst i Väst-palearktis, men faktum är att arten verka häcka regelbundet i de östligaste delarna av europeiska Ryssland, strax sydväst om Perm (Wilson & Korovin 2003).

(MAGNUS HELLSTRÖM)

Tornuggla *Tyto alba* CR

Detta år har det inkommit rapporter om tornugglor från två landskap. Från Öland rapporteras glädjande om att tornugglor ha gästade två holkar som tornuggleprojektet satt upp. Dock noterades ingen långstannande individ, men det bör poängteras att ingen holkkontroll skedde efter sommaren (Projekt tornuggla Öland). Från Gotland har åtta spelande individer noterats mellan 10 februari och 8 juli. Samtliga fynd har gjorts på Gotlands södra halva. Övriga fynd från Gotland: 1 ex. Langhammarshammaren, Fårö (Micke Nederman, Roland & Carin Staav m.fl.). Denna fågel kom faktiskt insträckande och sågs sedan tillfälligt på dagkvist i en stenmur. Hur situationen varit i Skåne vet vi inte.

(THOMAS STRID)

Fjälluggla *Bubo scandiacus* CR

Boh: 1 ex. förbifl. Klövedal, Tjörn, Boh 23.7 (Dag Aurell).

Vstm: 1 ad. Virsbo bruk, Ramnäs, 25.3 (Inge Larsson).

Dlr: 1 ex. Fryksås, Orsa 10.12 (Rickard Wahlqvist m.fl.). Första fyndet i Dalarna sedan 1999 (rrk Dlr).

Jmt: 1 ex. Skifferbrottet, Finnsäter, Offerdal 8.10 (gnm Gunnar Kvarnlöf).

Annat var inte att vänta det magra gnagaråret 2009 än endast fyra tillfälliga fjällugglefynd, alla utan någon som helst anknytning till att vi äntligen ska återfå fjällugglan som häckande i den svenska fjällvärlden.

(CHRISTER OLSSON)

Hökuggla *Surnia ulula*

Sk: Hökugglan vid Orebackens camping, Sjöbo från i fjol fanns kvar vid årets inledning till 14.2 (Oscar Danielsson, Thomas Nilsson, Charlotte Wigermo m.fl.). Samma datum hittas 1 ex. vid Sjötorps ängar, Krankesjön, och denna fanns kvar till 28.3 (Gabrielle Rosquist, Emil Lundahl, Nadja Weisshaupt m.fl.). Utöver dessa två publikfriare hittades 1 ex. vid Torekov 17.2 (Phil Bensstead).

Sm: 1 3K+ Hagnebo, Nybro 1–8.1 (kvar sedan 21.12 2008) (Bertil Sanner, Bill Andersson m.fl.) och 1 ex. Strängsmåla, Emmaboda 15.11 (Fabian Idensjö).

HI: 1 ex. Bösarstippen, Skällinge 18.1–18.3 (Mikael Nord m.fl.). 1 ex. Susedalens rastplats, Slöinge, 25.1–3.2 (Krister Carlsson, Johnny Carlsson m.fl.). 1 ex. rast Tjolöholm 16.2 (Thomas Carlen).

Dls: 1 ex. Järbo, Färgelanda k:n 28.2–1.3 (Anders Regeskog m.fl.) och 1 ex. Vassviken, Änismkog, Ämåls k:n 25.11 (Erik Skogh).

Nrk: 1 ex. Högby, Kägla-området 25.2 (Jörgen Lindberg) och 1 ex. Södra Tolsboda, Villingsbergs skjutfält 10.10 (Hely Olsson).

Upl: 1 ex. Djuprundan, Valö sn., Östhammars k:n 1.1–17.3 (Mats Edholm, Brita Tibell m.fl.), 1 ex. 28.1–13.3 i området kring Holm kyrka, Holm sn, Enköpings k:n (Eric Blomgren, Per Andersson m.fl.), 1 ex. 1.2 vid Skattmansöadalens NR, Enköpings k:n (Bengt Ottosson), 1 ex. 1.6 Ramhäll, Alunda, Östhammars k:n (Mats Edholm & Brita Tibell), 1 ex. 10.11 Gartbol, Faringe, Uppsala k:n (Lars Lundstedt) samt 1 ex. från 13.12 och året ut vid Burunge, Vendel, Tierps k:n (Lars Bern, Mats Wilhelm, Raoul Wexius m.fl.).

Vstm: 1 ad. Hagggholmen, Kolbäck, 25.2 (Ulf Carlsson), 1 ex. Borgåsen, Sura, 11–12.2 (Ralf Lundmark m.fl.) och 1 ex. Ståltorp, Sura, 11–22.3 (Sören Larsson m.fl.).

Dlr: Tre fynd i januari–februari, samt fyra fynd i september–november (rrk Dlr).

FOTO: LASSE OLSSON

Hökuggla *Surnia ulula*, Valinge (HI) 14 februari 2009.

Gstr: 1 ex. Spångmuren, Hamrånge 24.10 (Tommy Sjöberg).

Hls: Sju fynd och av dem endast ett som kan indikera häckning, nämligen av ett ex. som tillfälligt sågs vid en uggelholk men vid ett senare besök inte återfanns (rrk Hls).

Mpd: Tre fynd, varav två under häckningstid (rrk Mpd).

Ång: Ett magert år med endast fyra observationer och inga häckningsindikationer (rrk Ång).

Vb: Tio fynd i april–juli samt tre fynd i november (rrk Vb).

Nb: Inga tecken på häckningar, bara enstaka fynd under häckningstid (rrk Nb).

Hjd: Nio fynd under året. Inga konstaterade häckningar (rrk Hjd).

Jmt: Drygt hälften av rapporterna (ca 15 st) härrör från slutet av september och framåt vintern. Då observerades ensamma hökugglor främst i västra och norra Jämtland. Dessutom tre fynd som tyder på häckning: 1 ex. i lämplig biotop Gärde, Offerdal 23.4 (Göran Boström), 1 ex. i lämplig biotop Ånn 14.6 (Per Nyberg, Johan B Nilsson) och 1 ex. Brattåsmyn, Enafors, Åre 24.6 (Martin Kvarnbäck, Anton Kvarnbäck).

S Lpl: Fem fynd i maj–juli. Totalt sedd på 29 lokaler under året, men inga fynd som tyder på häckning (rrk S Lpl).

N Lpl: Inga tecken på häckningar; 2009 var ett mycket dåligt gnagarår och betydligt färre observationer gjordes jämfört med 2008 (rrk N Lpl).

FOTO: KRISTER CARLSSON

Hökuggla *Surnia ulula*, Sjöbo (Sk) 4 februari 2009.

Notera att inte en enda någorlunda säkerställd häckning av hökuggla finns att rapportera om från 2009. Var det verkligen så illa? Även om 2009 var ett gnagarmässigt bottenår.

(CHRISTER OLSSON)

Kattuggla *Strix aluco*

Mpd: Tre häckningar konstaterade under året trots den dåliga sorktillgången. Födan konstaterades bestå av mestadels fåglar och flera av ungarna dog innan de var flygga, sannolikt av svält (rrk Mpd).

Ång: En säkerställd häckning med två ungar från det klassiska området längs Ångermanälvens nedre lopp, samt tioalet observationer av främst spelande individer från samma område 25.3–25.10. Totalt sett dock ett

svagare år än det föregående, med endast en observation utanför nyss nämnda kärnområde (rrk Ång).

Vb: 1 spelande ex. Myckle, Skellefteå 21.3–20.4 (Stig Holmqvist m.fl.). Högst troligt samma individ som hävdade revir på platsen även 2008 (rrk Vb).

Jmt: 1 spelande hanne Åre 19–23.4 (Jan Karlsson, Johan Råghall). Jämtlands elfte kattugglefynd.

Någon ytterligare norrländsk expansion var inte att vänta svaga sorkåret 2009. Nordgränsen för kattugglans fasta svenska utbredningsområde går alltså i södra Ångermanland, med enstaka fynd tillfälligt norr därom.

(CHRISTER OLSSON)

Slaguggla *Strix uralensis*

Nrk: Ett spelande par Askersunds k:n 17.3–28.4 (Tage Carlsson, Andreas Tranderyd m.fl.), 1 ex. Ågrena 22.3 (Henrik Randén) och 1 spelande ex. Östervik 29.3 (Anne-Marie Johansson, Henry Johansson). Paret i Askersunds kommun finns fortfarande kvar och häckade troligen. Dessutom observationer på ytterligare två platser varav åtminstone den ena ligger i närheten av där ett par häckade framgångsrikt år 2005.

Srm: Ett ringmärkt ex. hittat skadat vid Starrkällan, NO Sörtorp, Vingåker 26.4 (gm Kalle Källebrink).

Vstm: Fem konstaterade häckningar har rapporterats i följande kommuner: Sala (1), Ljusnarsberg (2) och Hällefors (2). Dessutom har ropande fåglar hörts, eller iakttagits under häckningstid, på 22 lokaler, kommunvis fördelade: Västerås (3), Köping (2), Sala (12), Surahammar (1), Norberg (1), Skinnskatteberg (2) och Hällefors (1) (rrk Vstm).

Dlr: Flera slagugglor hittades döda och andra sågs utmatade inne i samhällen under årets första månader. Ropande fåglar hördes dock i alla kommuner utom Avesta och Borlänge. Endast 20 par konstaterades häcka med följande kommunfördelning: Säter: 1 par (Kjell Kroon m.fl.), Ludvika: 2 par (Ulf Risberg m.fl.), Falun: 3 par (Kurt Holmqvist, Lotta Bonde m.fl.), Leksand: 3 par (Lars Lindell, Anders Hans m.fl.), Mora: 1 par (Lars-Göran Hansson) och Malung-Sälén: 10 par häckade inom Malung sn (Bror-Erik Larsson m.fl.). Som jämförelse kan nämnas att 2007 konstaterades häckning av 58 par varav 19 i Leksand och 22 i Malung-Sälén, de två kommuner där ornitologerna har bäst koll på sina slagugglor (rrk Dlr).

Hjd: 1 ex. förbifl. Skälingshån, Långå 24.6 (Arne Ekström) och 1 ex. Käringsjön, Rogen, Tännäs 22.7 (Thomas Karlsohn). Enstaka obsar varje år De här är 15:e och 16:e fynden genom åren (rrk Hjd).

N Lpl: I år blev det bara en notering och det tragiskt nog av en ihjälkörd slaguggla. Slagugglan är mycket ovanlig i N Lpm (rrk N Lpl).

Arten har alltså en ganska skarp sydgräns i Tivedsskogarna, med ytterst få fynd söder därom. När ska vi få glädjen att rapportera om det första skån-

ska fyndet? Överlag mycket dystra rapporter om häckningsutfallet under 2009, med sitt magra födounderlag för slagugglorna.

(CHRISTER OLSSON)

Lappuggla *Strix nebulosa* NT

Sk: 1 ex. Björnaboda, Eljaröd 7–8.3 (Johan Niss m.fl.) och 1 3K Banvallen, Falsterbonäset 15–19.3 (Anders Håkansson m.fl.).

Sm: 1 ex. Trollamåla – Brunamåla, Emmaboda 2.2–14.3 (Fabian Idensjö, Torgny Berntsson) och 1 ex. funnet trafikskadat Delary, Älmhult, 7.3 (Håkan Winqvist).

HI: 1 ex. Mästocka skjutfält 19–26.4 (Jörgen Holst m.fl.) och 1 ex. Bållalt 19.9–2.10 (Göran Andersson m.fl.). Den förstnämnda fågeln fanns enligt personalen på

Srm: 1 t ex. Kolstuganavtaget, NO Bjälken, Eskilstuna 4–13.6 (Hannu Kiuttu, Ilva Hansson, Bo Gustafsson m.fl.). Sjunde fyndet under 2000–talet.

Vstm: Fyra konstaterade häckningar rapporterade, kommunvis fördelade: Västerås (1), Surahammar (1), Lindesberg (1) och Norberg (1). Två troliga häckningar rapporterades från Köping resp. Sala k:n.

Dlr: Inga rapporterade häckningar, dock två ropande lappugglor under året. Årets tolv observationer är något bättre jämfört med 2008 (rrk Dlr).

Gstr: Åtta rapporterade fynd i januari–mars, samt ett fynd vardera i april, maj och juli (rrk Gstr).

Hls: Nio fynd av elva fåglar. Med tanke på den svaga sorkstammen är det osannolikt att några fåglar gick till häckning (rrk Hls).

FOTO: MIKAEL NORD

Lappuggla *Strix nebulosa*, Bållalt (HI) 30 september 2009. Notera de nya (lite mörkare) pennorna i vingen. Med hjälp av detta ruggningsmönster och teckningen på enskilda handpennor kunde det fastställas att denna fågel inte var identisk med den lappuggla som sågs i Mästocka några km bort under våren.

skjutfältet kvar i området till en bit in på sommaren. Fågeln i Bållalt dog 2.10 inför ögonen på tillresta fågelskådare. Ruggningsmönster och individegna teckningar på handpennorna visar att det rörde sig om två olika fåglar.

Dls: 1 ex. Klockerud, Bengtsfors k:n 4–19.4 (Jan Artursson, Kent-Åke Gustavsson m.fl.). Femte fyndet för Dalsland.

Vg: Fortsatt rekorduppträdande 2009, då även en spelande fågel noterades. Hela sex fynd gjordes (rrk Vg).

Nrk: 1 ex. Fågelåsen, Nysund Nrk 1.1–18.3 (Sören Hedberg, Mårten Persson), 1 ex. Porla brunn 10.1–12.3 (Ari Laine, Magnus Friberg m.fl.), 1 ex. Sveafallen 4.5 (Leif Paakkonen) och 1 ex. Karsjön 6.6 (Åke Lorin). Hela fyra fynd av arten i landskapet detta år vilket gör att vi numera är uppe i 19 fynd totalt (rrk Nrk).

Mpd: Tre fynd, samtliga från kusten, vilket visar på födobrist (rrk Mpd).

Ång: Under första kvartalet sågs arten framför allt längs kustlandet, som en avklingande förlängning på det rikliga uppträdandet från hösten 2008. Endast en observation från sommaren respektive hösten, och inga indicier på häckning (rrk Ång).

Vb: Arton individer inräknade på 14 lokaler under januari–februari. Dessutom 1 spelande ex. Gorpatjärnli (som en bieffekt av blåstjärtfynd på samma lokal!) 2–3.6 (Mikael Wikström m.fl.) samt ett oktoberfynd (rrk Vb).

Nb: Återigen ett dåligt år för lappugglan. Enligt Ove Stefansson blev resultatet en misslyckad häckning och ungefär 40 olika sedda ugglor, varav sex hittades döda un-

der året (rrk Nb).

Jmt: Endast tre sena höstobservationer av lappuggla detta bottenår för ugglorna (rrk Jmt).

S Lpl: Endast två fynd under året, båda i Sorsele kommun (Ly lpm) (rrk S Lpl).

N Lpl: Endast en observation, vilket säger allt om att 2009 var ett mycket dåligt gnagarår (rrk N Lpl).

Svältande lappugglor hoppades hösten 2008 på chansen att hitta mer föda långt söder om det normala utbredningsområdet och effekter av detta sågs ännu några månader in på 2009. Det är inte många år sedan en spelande lappuggla i Västergötland sågs som något omöjligt, men var en realitet våren 2009.

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Lappuggla *Strix nebulosa*, Banvallen, Skanör (Sk) 19 mars 2009.

Tillägg:

2008: Sm: 1 ex. Urshult 24.12 (Klaus Brodersen gnm Dan Hammarlund). Andra fyndet i Kronobergs län.

2008: Vg: 1 ex. Hansjön, Tiveden 26.4 (Rrk Vg). Fågeln som sågs i Hol, Vårgårda, med ett visst mellanrum mellan observationerna, är bedömd som samma individ.

(CHRISTER OLSSON)

Jorduggla *Asio flammeus* NT

Sk: Inga konstaterade häckningar, men fem fynd av 1–2 ex. i juni–juli (rrk Sk).

Sm: Två jordugglor observerades under häckningstid från Ryningen resp. Mörlundaslättan. Häckningar i östra Småland är sällsynta (rrk Östra Sm).

Öl: Häckningar rapporterade från tre lokaler. Observerad

under häckningstid från ytterligare ca tio lokaler från Egby i norr till Ottenby i söder. För andra året i rad häckade alltså jordugglan på ön, dock i betydligt mindre omfattning än under 2008. Liksom då låg tyngdpunkten på sydöstra Ölands strandängsmarker (rrk Öl).

HI: 1 ex. i Vapnödalen den 15.6. En trolig häckning på Malön (arten har häckat här tidigare) och en mycket trolig häckning norr om Falkenberg (rrk HI).

Boh: 1 ex. Torslandaviken 11.6–2.7 (Stefan Svanberg m.fl.) och 1 ex. Långeskär, Havstensunds skärgård, Tanum 26.7 (Fredrik Spak).

Dls: 1 ex. Uppsal Torp, Färgelanda kn 10–13.6 (Monica Svensson, Astor och Ulla Korp) och 1 ex. Bergs mader/Gösjön 21.5–25.6 (Ingemar Johansson, Björn Höök m.fl.).

Vg: Inga starka häckningsindicer finns. Det finns dock ett flertal fynd under juni–juli från fem olika platser (rrk Vg).

Nrk: En tillbakagång i antalet observationer jämfört med föregående år. Som vanligt flest rapporter från Kvismaren där arten noterades under häckningstid från 16.4 till 11.7. Dessutom 1 ex. Stora Mellösa 9.6 (Leif Sildén) och 1 ex. Snavlunda, Lindbacka 20.6 (Ola Erlandsson).

Ög: Ett par sågs inom Svartåmynnings naturreservat, Roxen, under häckningstid och det är troligt att häckning skett med okänd framgång (rrk Ög).

Srm: Fynd under häckningstid: 2 ex. översvämningsmarken, Goringeholm, 31.5–2.7 (Björn Carlsson, Kent Söderberg, Staffan Hellbom m.fl.) och 1 ex. Svanviken 5.6 (Peter Malmberg).

Vstm: En häckning, som resulterade i tre ungar, konstaterad. Antalet observationer ökar i landskapet. Troligtvis häckade arten på flera lokaler, t ex. Gnien, varifrån det föreligger ett flertal rapporter från häckningstid (rrk Vstm).

Dlr: Inga rapporterade häckningar men ovanligt många sommarfynd. Dock är det bara från fem lokaler (vid Hedemora, Borlänge, Falun, Leksand respektive Orsa) som två ex. är rapporterade under häckningstid (rrk Dlr).

Gstr: Trots överlag dålig sorktillgång gavs vissa indikationer på häckning från flera lokaler. a fåglar i maj–juni noterades från Inre Fjärden–Gävle, Hilleängarna (2 ex), Hamrångeängarna, Lövtjärn–Källsjön (2 ex), Björke, Kungsbäck–Alborga (2 ex) och Kilan–Årsunda. På flera av dessa platser kan enligt Rrk:s bedömning häckningsförsök gjorts (rrk Gstr).

Hls: Under senare år har oväntat många fynd gjorts under sommaren. I år gjordes ett tiotal sommarfynd varav några vid Maden, Ålsjön och Flygstaden kan indikera häckning (rrk Hls).

Mpd: Observerad sommartid på åtta lokaler, samtliga relativt kustnära. Dock inga med några starkare häckningsindicer (rrk Mpd).

Ång: Från juni–juli finns ett par dussin rapporter spridda i landskapet, dock inga säkra eller troliga häckningar noterade (rrk Ång).

Vb: Ingen häckning konstaterad. Under perioden 14 maj till 18 juli observerades enstaka ex. på 33 lokaler, vilket är mycket förvånande med tanke på den magra tillgången på sork. Under 2008, då sorktillgången var betydligt bättre, observerades jorduggla på 21 lokaler! (rrk Vb).

Nb: Inga tecken på häckningar i år, dock sågs jordugglor på många platser under häckningstid, men de flesta av dem var troligen fåglar som gett upp hoppet om häckning pga bytesbrist (rrk Nb).

Jmt: Av årets 23 rapporter är det inga observationer tyder direkt på häckning. Nära hälften av rapporterna avser troligen samma 1–2 ex. som uppehöll sig nära flygplatsen på Frösön mellan 19 maj och 12 juli (rrk Jmt).

S Lpl: Sedd på sex lokaler i Ly lpm och tre i Ås lpm under juni–juli (rrk S Lpl).

N Lpl: Inga tecken på häckande jordugglor finns från 2009 (rrk N Lpl).

Den svenska jordugglestammen har gått kräftgång i många år och det äger därför sitt intresse att bevaka den mer i detalj med denna mer utförlig rapportering. Några av få ljusglimtar 2009 var häckningarna på Öland och positiva rapporter från Västmanland. De många sommarfynden från exempelvis Dalarna, Hälsingland och Norrbotten får ses som negativa tecken och bör generellt tolkas som fåglar som inte häckat detta år.

(CHRISTER OLSSON)

Kungsfiskare *Alcedo atthis* VU

Efter ett antal år med svaga häckningsresultat, med det riktiga bottenknäppet 2006, bjuder 2009 på glädjande rapporter om ökade häckningsframgångar från flera landskap. Särskilt i Skåne och Östergötland tycks omständigheterna vara gynnsamma för kungsfiskaren. Det rapporterade antalet säkra och möjliga häckningar ligger 2009 runt 100, vilket är ett bra resultat för 00-talet. Den hårda vintern 2009/2010 gör dock att förhoppningarna om en fortsatt generell ökning måste hållas nere.

Sk: Tio till elva säkra häckningar på sju lokaler och rapporter om häckningskriterier på ytterligare 26 platser runt om i landskapet.

Bl: Endast en möjlig häckning efter fyra raka år med konstaterade häckningar, trots ett gott antal observationer under vårvintern.

Sm: Totalt åtta säkra kullar på fem lokaler i Östra Småland, varav två kullar på en lokal i Västerviks kommun, och övriga sex kullar på fyra lokaler i Emån, Hultsfreds kommun. Dessutom en häckning i Jönköpings rapportområde.

HI: Fyra konstaterade häckningar. Dessutom tre permanenta revir under häckningstid.

Boh: Totalt fyra häckningar i landskapet varav en misslyckad.

Vg: Två konstaterade häckningar och ytterligare tre möjliga häckningar.

Nrk: Totalt sju häckningar, varav tre misslyckade, på fyra lokaler.

Ög: 2009 var ett mycket bra år för kungsfiskaren i Östergötland och antalet ökar för fjärde året i rad enligt uppgifter ifrån ringmärkaren Juhani Vuorinen. Totalt räknades 24 boplatser som resulterade i 49 kullar.

Srm: En möjlig häckning.

Upl: På fyra lokaler sågs kungsfiskare på sätt som indikerar häckning. På ytterligare sex lokaler gjordes observationer under häckningstid.

Vstm: Sammanlagt nio häckningar och häckningsförsök.

Dlr: Två konstaterade häckningar och två troliga.

Gstr: En trolig häckning.

(ERIK PEURELL)

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

Kungsfiskare *Alcedo atthis*, Huddinge (Srm) 21 februari 2009.

Biätare *Merops apiaster*

Sammanlagt gjordes 25 fynd av ca 58 ex., vilket båda är mycket höga siffror. Av fynden gjordes 16 enbart i Skåne och Blekinge med sammanlagt ca 41 individer.

Större flockar (minst 5 ex.):

Sk: 18 ex. str. SV Bunkern, Käseberga 20.5 (Sven Splittorff, Gert Ljungqvist). 5 ex. födosökande Falsterbo fyr, Falsterbonäset 11.6 (Måns Karlsson).

Bl: 5 ex. str. O Torhamns udde 10.5 (John Persson, Olof Persson).

Upl: 8 ad. födosökande Svartlöga, Blidö sn 10.5–11.5 (gm Roland Staav).

(THOMAS PETTERSSON)

Blåkråka *Coracias garrulus* RE

Ett enda fynd gjordes under 2009, men det gällde i gengäld en långstannande årsunge som hann glädja många tillresta innan den trillade av sin pinne (enligt ett obekräftat BMS-larm lär blåkråkan ha hitats död 16.10).

Vstm: 1 1K Rällså, Ramsberg 27.9–14.10 (Per Klingberg, Anders Kronhamn m.fl.). Sjunde fyndet i Vstm sedan år 1900.

(THOMAS PETTERSSON)

Härfågel *Upupa epops* RE

Sammanlagt rapporterades 63 härfåglar under 2009 i Sverige, varav hälften (33 ex.) på våren (9.4–11.6)

FOTO: DANIEL PETTERSSON

Blåkråka *Coracias garrulus*, Rälla (Vstm) 5 oktober 2009.

och den andra hälften (30 ex.) på hösten (22.7–2.11). Därtill kommer några fynd som är att betrakta som vinterfynd, alternativt mycket sena höstfynd:

HI: 1 ex. Trönningestranden, Påarp 2–25.1 (Clas Cronlund). Kvar sedan 2008.

Ång: 1 ex. Ramsele socken 2.12 (Christer Karlsson gm Anders Andersson).

Tillägg:

2007: Sm: Ett mycket anmärkningsvärt fynd var den härfågel som iakttogs vid Traryd 17–19.1 (Bertil Möllersten m.fl.).

(THOMAS PETTERSSON)

Göktyta *Jynx torquilla* NT

Vg: Ett göktytepar noterades med en andrakull då fyra ungar ringmärktes vid Ulvhult i Västergötland den 27 juli (Lars-Ove Nilsson).

Detta lär vara den första konstaterade andrakullen av arten i Sverige.

(THOMAS STRID)

Gråspett *Picus canus*

Dls: Inga häckningsindicier, men tre fynd under häckningstid (rrk Dsl).

Vstm: Sjutton fynd av 1–2 ex. under april–juli (rrk Vstm).

Dlr: Sju rapporterade häckningar samt en trolig. Dessutom sedd på ytterligare 42 lokaler under häcktid. Resultatet är slående lika 2008 med sex häckningar, en trolig och 44 lokaler (rrk Dlr).

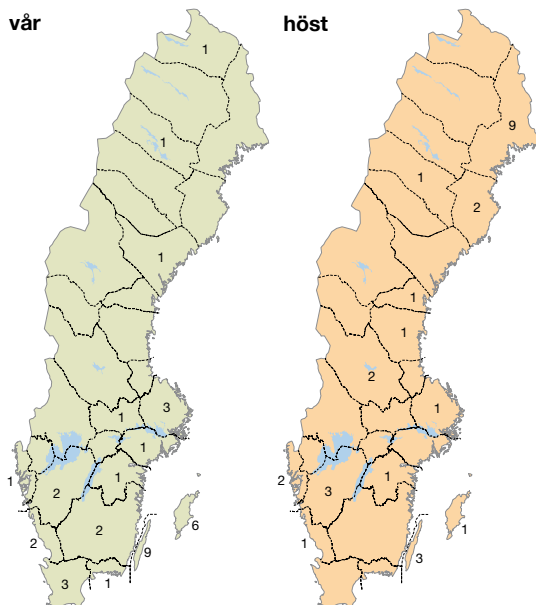
Gstr: Från 2009 finns fyra regelrätta bofynd och en observation indikerande sent stadium i häckning (rrk Gstr).

Hls: Antalet säkra häckningar från 2009 uppgår till nio. Dessutom noterades gråspettar under året på ytterligare 49 lokaler, varifrån häckningsindicier föreligger. Mörkertalet är stort då det under inventeringen 2007 rapporterades 150 platser med häckningsindicier (rrk Hls).

Mpd: Inga konstaterade häckningar, men fynd av uppskattningsvis 37 ex. under häckningstid (rrk Mpd).

Ång: Ett fåtal noterade häckningar per år är normalt för denna allmänna doldis. I övrigt noteras arten tämligen väl spridd i landskapet (rrk Ång).

Vb: En häckning konstaterad vid Hössjö (Peter Sunesson). Dessutom fynd av sju ropande ex. i april–juni (rrk Vb).

Härfågel *Upupa epops* i Sverige 2009, antal ex. fördelade på vår och höst.

Nb: Tjugofyra fynd noterade under häckningstid mars–juni även ett par häckningar är hittade, och det tillhör ovanligheterna. (rrk Nb).

Jmt: Åtta fynd (av totalt ca 75) gjordes under perioden 15 april–31 juli, men inget med några högre häckningsindicer. Ytterligare fem ropande hannar rapporterades i början av april (rrk Jmt).

N Lpl: Tre fynd i april–juli (rrk N Lpl).

Efter några år med ovanligt god rapportering av denna under häckningstid så svårfunna art blev 2009 ett tydligt mellanår, med få häckningsfynd/häckningsindikationer och därför har arten fått en ovanligt summarisk genomgång i Fågelåret.

(CHRISTER OLSSON)

FOTO: PETER NILSSON

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos*, Norrbotten 26 mars 2009.

Gröngöling *Picus viridis*

Ång: Årets två fynd passar tidsmässigt väl in i den generella fyndbilden för landskapet, med högsta observationsfrekvensen i sydost. Arten verkar fortsatt ha sin nordliga utbredningsgräns kring Ångermanland, och är inte riktigt årligt förekommande i landskapet (rrk Ång).

Alla ornitologer norr om trakterna av Härnösand får tålmodigt fortsätta vänta på att gröngölingen ska visa någon tendens till att vilja expandera längre norrut!

(CHRISTER OLSSON)

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos* CR

Ög: En hona sågs vid Stensnäs, Torpön i trakten av sjön Sommen 1 augusti (Anders Nyberg, Disa Nyberg).

Vrm: Två häckande par vilka fick ut två respektive minst tre ungar. Tre av de vuxna fåglarna härstammar från utplanterade fåglar. Utöver dessa par finns uppgift om en hona och en hanne.

Nedre Dalälven: Två hannar, vilka planterades ut 2008, fanns kvar i samma område där de släpptes. Under sommaren släpptes ytterligare fem ungfåglar ut i samma trakt.

Hls: En hona observerades tillfälligt vid Sässmanområdet, Voxnans dalgång vid Edsbyn den 15 februari (Örjan Davidsson).

Ång: En hanne sågs likaså tillfälligt vid Skagstjärn, Grundsunda 10 april (Sofia Lund, Torbjörn Johansson).

Vb: En hona uppehöll sig på talgmatningar kring Holmsund från början av året och sågs sista gången den 2 april. Den 5 mars upptäcktes en hanne på Lövudden, Holmsund vilken var kvar till den 17 april. Möjligt är det samma fågel som den 13 mars sågs vid Kont och den 27 april vid Fläsebadet. Båda vid Yttre Västerfjärden på södra delen av Obbolaön. Det kan även vara samma fågel som den 12 maj hävdade revir i Umeälvens delta. Mycket anmärkningsvärt var observationen av två omärkta individer på samma lokal vid Bjuröklubb den 30 maj (Niklas Lindberg, Joakim Wallström, Matias Laisfeldt). Totalt har alltså fyra individer befunnits på samma "sträcklokal" inom loppet av 10 dagar! Den 16 maj observerades en hanne på Holmögdad, Holmön (Emmanuel Naudot, Henrik Johansson m.fl.) Den 19, 20 och 23 maj sågs troligen samma hanne vid Lillhällan, Holmön (Micael Jonsson m.fl.). Sista observationen på Holmöarna var en hona som sågs vid Norra Grossgrundet den 6 augusti (Per Bernhardtson). Den 2 maj upptäcktes en hona födosökande vid Bjuröklubbs fyr. Från den 9 maj sågs både hanne och hona i området kring Bjuröklubb. Den 19 maj fångades båda individerna och det visade sig då att hannen var märkt med en rysk ring och hade dessutom färgringar på båda benen. Honan märktes och färgmärktes (Håkan Engström). Efter kontroll visade sig den märkta ryska fågeln vara märkt i ryska Karelen, cirka 65 mil från Bjuröklubb.

Nb: En hanne observerades på en kustnära lokal i Kalix kommun 27.1. Från och med 28.1 och året ut har en hanne uppehållit sig på en annan kustnära lokal i Luleå kommun. Sannolikt rör det sig om två olika individer (rrk Nb).

(KRISTOFFER STIGHÅLL)

PROJEKT VITRYGGIG HACKSPETT

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus* NT

Sm: En häckning konstaterades i Marieholmsskogens naturreservat (Lars Petersson, Stefan Andersson).

Vg: 1 par Klippans naturreservat, Björketorp 2.1–29.3 (Leif Jonasson m.fl.).

Dls: Inga häckningsindicier, men fyra fynd under april, varav det mest intressanta var av ett trummande par på Brurmossen, Mo, Åmåls k:n 12.4 (Roger Gran).

Nrk: Inga säkra häckningar inrapporterade detta år. Under häckningstid dock noterad på flera platser med lämplig biotop, varav flera på Villingsbergs skjutfält. Generellt sett är det i Garphyttans nationalpark de flesta observationerna görs under vintern och på Villingsbergs skjutfält under sommaren. Dessutom ett par i lämpl. häckningsbiotop Bredmossen, Tjurlången 29.3 (Johan Moberg) och 1 hona Ormesta holme, Oset 13–30.4 (Olle Liljedahl, Anders Jacobsson m.fl.).

Ög: Vid Trolleflods naturreservat, som numer är en pålitlig lokal för tretåig hackspett i landskapet, sågs en honfärgad och vid något tillfälle två honfärgade fåglar 3.3–

FOTO: KRISTER CARLSSON

Tretåig hackspett *Picoides tridactyla*, Skårtaryd naturreservat (Sm) 13 mars 2009.

26.4 (Christian Williams m.fl.). Vid ett brandhygge vid Lämmetorp, Finspångs kommun, sågs dels på våren en hane 14.5 (Jan Dorell) samt under hösten en hona 3.10 (Björn Ström, Kjell Antonsson). I övrigt föreligger ytterligare ett fynd: En hona som uppehöll sig vid Borghamn, Vättern 10.4 (Gunilla Wetterling).

Srm: Vid Trehörningen, brandfältet, Eskilstuna, har det konstaterats en lyckad häckning med två flygga ungar som resultat. I området har 1–2 individer setts till och från 16.1–2.12 (Lennart Eriksson, Kent Carlsson, Leif Carlsson m.fl.). Därutöver finns fynd från sex olika revir, vilka kommunvis fördelar sig på Eskilstuna (3), Strängnäs (2) samt Nyköping (1).

Vstm: Fynd under häckningstid och under omständigheter som tyder på häckning, har rapporterats från 23

lokaler, varav tre konstaterade häckningar, kommunvis fördelade: Hallstahammar (1), Köping (7), Sala (1), Surahammar (2), Lindesberg (2), Nora (3), Fagersta (2), Skinnskatteberg (3), Hällefors (2) (rrk Vstm).

Inga rörelser söderut tycks ha förekommit av den tretåiga hackspetten under 2009. Notera dock häckningarna i Småland och Östergötland, två landskap där sådana mycket sällan konstateras.

(CHRISTER OLSSON)

Korttälärka *Calandrella brachydactyla*

Blott fyra fynd under året. Ny art för Hälsingland.

Bl: 1 ex. Utlången 25.5 (Lars-Gunnar Lundquist). 1 ex. Utlången 15.9 (Lars-Gunnar Lundquist).

Gtl: 1 ex. Träbron, Lina myr 25.5 (Per Smittberg).

Hls: 1 ex. Hölick 24–30.10 (Mats Axbrink).

(JOHAN SÖDERCRANTZ)

Tofslärka *Galerida cristata* **RE**

Tre fynd gjordes vilket får betraktas som ett lågt antal. I Skåne gjordes ett sommarfynd 14 juni i Brantevik. Intressant fynd med tanke på att det även gjordes ett höstfynd i Simrishamn hösten 2008. Möjligen samma fågel. I Skåne noterades dessutom ett ex. kring stadsdelen Kirseberg i Malmö vid fyra tillfällen under november och december.

Ett fynd av en tofslärka i Västerbotten var överraskande. Den hittades tack vare en beställd inventering med anledning av ett vägbygge. Sedan kunde tofslärkan beskådas i nästan fyra månader på platsen.

Sk: 1 ex. Brantevik 14.6 (Magnus Ullman). 1 ex. Kirseberg, Malmö 14.11, 28.11 samt 19–20.12. (Alexander Cherrug m.fl.).

Vb: 1 ex. Naturbruksgymnasiet, Umeå 15.6–7.10 (Niklas Lindberg, Tommy Magnusson, Jan Melander m.fl.).

(THOMAS STRID)

Trädlärka *Lullula arborea*

Hjd: 1 ex. Högen, Älvros 28.8 (Göran Störensten). 5:e fyndet i Härjedalen.

(FREDRIK FRIBERG)

Berglärka *Eremophila alpestris* **VU**

Sk: Under första halvåret tre fynd av totalt 8 ex. där observationen av 3 ex. Världens ände, Ystad 14.2 (Sven Splittorff m.fl.) kan omnämnas. Höstens första var tidig och sågs vid Hasslarp 30.9 (Thomas Svanberg). Resterande delen av året bjöd på 14 fynd av 30 ex. Största flocken utgjordes av 6 ex. Löddesnäs 14–15.11 (Tommy Holmgren m.fl.).

Bl: Sex ex. 28.10–8.11, varav alla utom ett sågs på Utlången (rrk Bl).

Sm: Totalt gjordes tre fynd i området av nio fåglar på Vingsö i november. Dessutom 1 ex. Torplanda Airport, Mörlundaslätten, 14.11 (Calle Ljungberg, Kenneth Rosén, Lena Carlsson).

Öl: En möjligen optimistisk bedömning ger sammanlagt 20 fynd av 25 ex, vilket är över medianen för senare år, men i ett längre perspektiv ändå dyster statistik (rrk Öl).

Gtl: Sex fynd av sju ex. är ett gott år för arten, som har varit fåtalig på ön under senare år (rrk Gtl).

Hl: Förutom 3 ex. vid Ringhals udde i början av januari, endast rapporterad från Galtabäck (numera artens kärnområde under övervintringen i Halland) under första halvåret. Som mest sågs 19 ex. under januari–mars och 4 ex. fanns kvar till 12.4. Under andra halvåret sågs två ex. i september. Vid Galtabäck rapporterades som mest 20 ex. under oktober–december. Vid Lisered rastade upp till 13 ex. under december. Dessutom gjordes ströfynd på olika lokaler av totalt 16 ex. i oktober, 20 ex. i november och 5 ex. i december (rrk Hl).

Boh: Åtta fynd omfattande minst 29 ex, vilket är en normal totalsiffra för de senaste åren. Sista rapporten från våren var från 15 april och den första för hösten 4 oktober. Som mest 14 ex. Ramsvikslandet 27.2–15.4 (Kenneth Johansson m.fl.).

Vg: Bara sju fynd av totalt tio individer, vilket får ses som lågt för senare år (rrk Vg).

Srm: En förbiflygande fågel vid Reveln, Torö 23.3 (Kimmo Kangasvieri) samt en fågel på Gunnarstenarna 1.11 (Björn Östman).

Vb: 1 ex. str N Rotnäsudden, Umeälvens delta och slätter, 24.2 (Micael Jonsson, Aron Sandling), 1 ex. förbifl. Lövöbådan, Holmsunds skärgård, 27.10 (Viktor Nilsson, Joakim Lessmann) och 2 ad. Tuppholmen, Hörnefors 27.10 (Stefan Delin). Tre fynd av fyra individer får anses vara en relativt hög årssumma för berglärkan i Västerbotten (rrk Vb).

Nb: Tre fynd finns noterade från 2009. Dels två på våren i Luleå kommun och därtill troligen det första säkra för Pajala kommun, såvitt rrk vet (rrk Nb).

Hjd: En häckning (3 ungar) Sto–Mittåkläppen, Mittåkläppen 8.6–27.7 (Isaac Enquist, Anders Carlberg, Hans Cronert, Hans Bohlin m.fl.) samt 1 ex. förbifl. Anåkroken, Mittådalen 28.6 (Stig Löwenhamn, Johanna Löwenhamn).

Jmt: Efter ett år utan berglärkefynd gjordes 2009 åter ett par ur häckningssynpunkt intressanta observationer: 1 varnande ex. Gettryggen, Snasahögarna 20.7 (Daniel Andersson), 2 ex. Storulvåfjällen 22.7 (Daniel Andersson) och 1 ex. Ruhkiesvaerie, Frostviken 30–31.7 (Patrik Sandgren).

S Lpl: Ett fynd finns noterat från Åsele lappmark, det sjätte kända för denna del av Lappland (rrk S Lpl).

N Lpl: Endast ett fynd under häckningstid är noterat under året (rrk N Lpl).

Svagaste rapporteringen hittills från vår borttynande svenska berglärkestam i fjällvärlden. Utmed flyttstråken och på övervintringsplatserna längs

Västkusten finns inget som bryter en fortsatt nedåtgående, långsiktig trend.

(CHRISTER OLSSON)

Rostgumpsvala *Cecropis daurica*

Femton fynd, samtliga under våren–försommaren är högsta årssumman sedan 2003 då 19 ex. noterades.

Sk: 1 ex. str. O Bunkern, Kåseberga 29.4 (Sven Splittorff). 1 ex. födosökande Smygedungen, Smygehuk 30.4–1.5 (Peter Spetz). 1 ex. Falsterbo fyr, Falsterbonäset 2.5 (Måns Karlsson, Lars Samuelson).

Bl: 1 ex. Sydudden, Utlängan 24.5 (Lars-Gunnar Lundquist, Thomas Daleke).

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Rostgumpsvala *Cecropis daurica*, Falsterbo fyr (Sk) 2 maj 2009.

Öl: 1 ex. Ölands södra udde, Ottenby 29.4 (Anton Arnesson, Lasse Linde). 1 ex. födosökande Mellersta Lunden, Ottenby 23.5 (Rrk Öland). 1 ex. födosökande Ölands södra udde, Ottenby 13.6–14.6 (Gabriel Norrevik).

Gtl: 1 ex. födosökande Norra delen, Paviken 15.5 (Charley Wiklund). 1 ex. str. NO Hoburgsklippan, Hoburg 17.5 (Tord Jeppsson).

Hl: 1 ex. rast. Tjolöholm 13.5 (Erik Hansson). 1 ex. rast. Trönninge ängar 27.5 (Margareta Lindh, Göran Lindh).

Vg: 1 ex. Holmängen, Vänersborgsviken 5.5–8.5 (Robert Tuveson, Nilla Tuveson).

Srm: 1 ex. Reveln, Södra Torö 6.5 (Tord Jeppsson, Matti Eriksson m.fl.).

Upl: 1 ex. Hjälstaviken 10.5–11.5 (Martin Tjernberg)

m.fl.). 1 ex. Långgångsjön, Lidingö 12.5 (Peter Lundberg m.fl.).

(JOHAN NILSSON)

Större piplärka *Anthus richardi*

Med 6 vårfynd och 43 fynd under hösten är större piplärkan tillbaka på en mer normal årssumma efter fjolårets 26 fynd. Dock noterades inga vinterfynd, vilket har varit brukligt under senare delen av 2000-talet.

Vårfynd:

Sk: 1 ex. Åby ängar, Araslövssjön 9.5 (Anders Larsson, Fredrik Ahlström).

Öl: 1 ex. Ölands norra udde 9.5 (Anders Lundquist, To-

FOTO: KRISTER CARLSSON

Större piplärka *Anthus richardi*, Kungsstenarna, Ottenby (Öl) 9 oktober 2009.

bias Berger, Göran Holm).

Hl: 1 ex. rast. Getterön – Varbergs hamn 2.5 (Karl-David Arvidsson, Annika Byskata, Stefan Hage). 1 ex. rast. Getteröns camping, Getterön 14.5 (Per Lagerås).

Srm: 1 ex. Sandemar slott 11–12.5 (Klas Karp).

Vb: 1 ex. rast. Lillskärsudden, Sörmjöle 6.5 (Micael Jonsson, Aron Sandling, Tommy Magnusson, Eskil Norgren).

Anmärkningsvärt fynd:

Mpd: 1 rast. Tornet, Stornäsets reservat 5–7.10 (Jan-Olof Hägglund, Stefan Heimdahl m.fl.). Andra fyndet i Mpd.

Tillägg:

2008: Sm: 1 ex. Bränneriet, Skatelöv 26.4 (Stig Johnsson,

Per-Sture Ljungdahl, Nils-Arne Thunell). Åttonde fyndet i Kronobergs län, och det första vårfyndet.

(JOHAN NILSSON)

Mongolpiplärka *Anthus godlewskii* (12/12 – 1/1)

Nb: 1 1K Kalix-Nyborg 9.11 och senare funnen död på platsen 22.11 (E, †, NRM) (*Peter Wikström, Lena Norgren).

Fågeln höll till i en dikeskant där det, efter riktigt snöfall, var barskrapat av snöplogen. Ett beteende som blev ödesdigert – fågeln blev trafikedad och återfinns nu i Naturhistoriska riksmuseets samlingar i Stockholm.

(ANDERS ERIKSSON)

FOTO: THOMAS BERNHARDSSON

Fältpiplärka *Anthus campestris* 1K, Västra stranden, Halmstad (Hl) 26 juli 2009.

Fältpiplärka *Anthus campestris* EN

Artens kräftgång fortsätter och antalet par synes fortsätta minska. Under 2008 noterades i Skåne 42 revir, varav 25 hyste häckande par. Någon motsvarande inventering gjordes inte 2009, men att döma av spontanrapporteringen handlade det sannolikt om ett minskat antal revir. I Halland noterades fyra revir med permanenta par i tre och konstaterade häckningar i två av reviren. Sträckräkningen i Falsterbo gav sammanlagt 10 ex., fem vardera i augusti och september, den första 9.8 och den sista 13.9 (Nils Kjellén). Antalet utsträcktande fältpiplärkor 2009 var i samma storleksordning som 2008 (8 ex.). Utanför Sk och Hl gjordes

pektive 13 fynd. Elva fynd gjordes under våren och nio under hösten är en normal fyndbild. För tredje året i rad saknas riktiga sommarfynd. Citronärslan på Öland 8 april är den tidigaste någonsin sedan en fågel sågs i Skåne februari–mars 1993 och den ungfågel som höll till vid Lomma kustdammar i Skåne under hela senhösten fram till 12 december är den senaste någonsin.

Sk: 1 ex. Hasslarps dammar 9.8 (Mats Rellmar, Mikael Jönsson). 1 1K str. SV Nabben, Falsterbonäset 22.8 (David Erterius, Nils Kjellén). 1 1K födosökande Lomma kustdammar, Lomma 31.10–12.12 (Andreas Lundgren).

FOTO: KRISTER CARLSSON

Citronärsla *Motacilla citreola* 1K, Lomma kustdammar (Sk) 21 november 2009.

Bl: 1 2K hane Utklippan 12.5 (Christer Herremo, Hans Evelfalk, Carl-Ivan Carlsson).

Sm: 1 1K rast. Erstadkärrret, Visingsö 22.8 (Martin Widén, Åke Ankarberg, Rüdiger Kasche).

Öl: 1 ex. rast. Kalvhagen, Mörbylånga 8.4 (Linus Hedh). 1 hane födosökande Pölen, Ölands södra udde, Ottenby 28.4 (Pav Johnsson). 1 2K+ hona Pölen, Ölands södra udde, Ottenby 16.5 (Mats-Åke Persson). 1 2K+ hane Beijershamn 2–4.6 (Kalle-J Löfberg, Harald Persson). 1 1K Ölands norra udde 21.8 (Svante Martinsson, Tobias Berger, Stefan Svensson).

Gtl: 1 2K hane födosökande Brissund 29.4–30.4 (Magnus Larsson, Carl Tholin, Mattias Gerdin). 1 hane Katthammarsvik 3.5 (Tord Lantz, Jörgen Petersson, Magnus Martinsson). 1 ad. hane str. Bredsandsudde, Gotska Sandön 21.5 (David Lundgren). 1 ex. Hoburgs-

klippan, Hoburgen 12.9 (Carl Tholin, Tommy Lindberg, Stellan Hedgren, David Lundgren).

Srm: 1 hane Sandemar 17.4 (Jan-Erik Eklund, Gunnel Forsström). 1 hane födosökande Vadarängen V kanalen, Sandemar 30.4 (Magnus Ösmark).

Upl: 1 1K Ströms mad, Fysingen 22.8 (Tommy Eriksson, Järfälla). 1 1K rast. Horssten 26.8 (Anders Haglund).

Dlr: 1 1K Ingarvsdammen, Falun 27.8 (Urban Grenmyr, Per Gustafsson, Lars Wallström).

Mpd: 1 ex. Prästtjärnen, Selånger 27.4 (Mattias Edman).

(JOHAN NILSSON)

Forsärla *Motacilla cinerea*

Det fortsätter att gå bra för forsärlan på de flesta håll i landet. Ett fåtal rrk noterar svaga minskning-

FOTO: LASSE OLSSON

Forsärla *Motacilla cinerea* 1K, Svartrå (HI) 3 juli 2009.

ar, medan flertalet redovisar stabil eller ökande förekomst. Vinterfynd görs över en stor del av landet och fynd i januari gjordes så långt norrut som i Ångermanland.

Sk: Ca 55 par finns rapporterade under häckningstid.

Bl: Häckningar i år blev 27 st.

Öl: 38 ex. noterade, vilket innebär det näst bästa året hittills, endast överträffat av 2006 års 42 ex. Den ökande trenden håller i sig liksom ökningen av sommarfynden. Ännu finns dock inga observationer som indikerar häckning på Öland. Kanske är våra vattendrag för små och torra sommartid. Så nära som i östra Småland finns numera dock en hel del häckande forsärlor.

Gtl: Nio individer är en hyfsad årssumma.

Boh: Fyra säkra häckningar, och nio ytterligare revir kon-

staterade. (Populationen beräknad dock till minst 500 par i Bohuslän)

Nrk: En svag minskning i rapporteringen kan märkas i årets rapportering. Trots detta kommer under häckningstid rapporter från 28 olika lokaler med lämplig biotop och från 20 av dessa rapporteras två adulta fåglar. På hela 12 lokaler har dessutom lyckad häckning noterats under året! Mörkertalet är fortfarande stort och artens ökning i landskapet torde det inte råda några tveivel om.

Ög: Tyvärr visas en vikande trend för arten i Östergötland då det totala beståndet beräknas till omkring 10–15 par (Juhani Vourinen) att jämföra med 2004 då antalet bedömdes till 30–40 par.

Srm: Från året finns rapporter om fem häckningar. Ar-

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

Forsärla *Motacilla cinerea* hona, Ulva kvarn (Upl) 17 maj 2009.

tens häckningsstatus verkar vara synnerligen stabil. Allt sedan 2005 har det rapporterats 3–4 häckningar. Blir spännande att se vad den stränga vintern 2009–2010 kommer att innebära.

Vstm: 84 häckningar eller troliga häckningar rapporterade, vilket är nio färre än året innan.

Dlr: 24 säkra häckningar, 11 troliga och dessutom observerad på ytterligare 74 lokaler som kan betraktas som lämpliga häckningsbiotoper. Uppskattningen 150 häckande par i landskapet står sig även detta år. Till detta kommer ett stort antal fynd som mera kan betraktas som sträckfynd.

Gstr: Forsärlan är numera en etablerad häckfågel i landskapet. Ett försök att bedöma antalet lokaler med observationer som tyder på häckning ger ca 29 stycken.

Hls: 19 konstaterade häckningar och dessutom fynd på ytterligare 16 lokaler med tecken på häckning bekräftar tidigare års uppskattningar om att populationen kan uppgå till i storleksordningen 100 par.

Mpd: Fortsatt höga siffror med 31 fynd under häckningstid varav flera är på nya lokaler.

Ång: Rapporter från knappt trettio lokaler ganska spritt i landskapet, om än glest i nordväst. Detta är den nivå som arten verkar ha legat på de senaste tre åren.

Vb: Efter år av oförklarlig fåtalighet (om man ser till förekomsten i omkringliggande regioner) kom så äntligen ett genombrott för forsärlan i Västerbotten! Årets fynd av 19 individer är rekord med hästlängder! Dock kan tilläggas att det fortfarande mest rör sig om förbisträckande och rastande individer.

Hjd: 4 konstaterade häckningar och 11 fynd i övrigt under häckningstid. Verkar sprida sig.

Jmt: Forsärlan verkar nu enligt rapporteringen vara stabil på kring 50 fynd per år i Jämtland. Inga säkra häckningsfynd gjordes i år, men 15–20 platser kan anses som möjliga/sannolika häckningslokaler. Dessa ligger ganska väl spridda över landskapet.

Lpl: En säker häckning i Ly lpm. Dessutom finns några fynd av forsärla från den norra delen av lappland.

(MAGNUS STRÖMBERG)

Sädesärla *Motacilla alba*

Fynd av rasen:

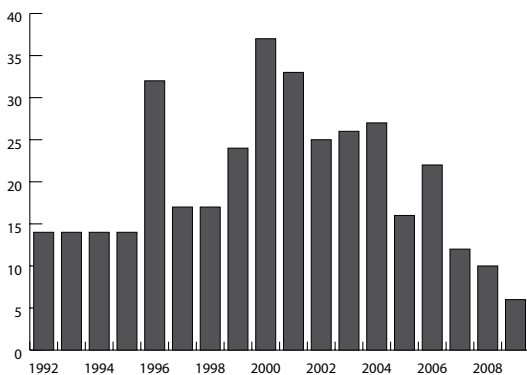
Motacilla alba yarrellii

Under 2009 rapporterades endast sex sädesärlor av rasen *M. a. yarrellii*, samtliga hannar och det är den lägsta summan sedan 1990? Antalet rapporter av engelsk sädesärla fortsätter att minska kraftigt.

Öl: 1 2K+ hanne födosökande Karsnabben, Böda hamn 29–30.3 (Tobias Berger, Göran Holm). 1 hanne rast. Beijershamn 18.5 (Mats Thorin).

Gdt: 1 ad. hanne Själsö hamn, Själs 31.3 (Carl Tholin, Magnus Larsson).

Vg: 1 3K+ hanne rast. Hjo hamn 29.3 (Andreas Gustafsson, Torbjörn Johansson, Musse Björklund). 1 ad. han-

Rapporterade engelska sädesärlor *Motacilla alba yarrellii* i Sverige 1992–2009.

ne Mellersta dammarna, Hills golfbana, Mölndal 6.4 (Magnus Rahm, Lars Eric Rahm, Magnus Lundström). Ång: 1 ad. hane födosökande Sparrudden 5.4 (Leif Johansson).

(JOHAN NILSSON)

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

I Norrland har häckning konstaterats i Hls, Vb, Nb, Jmt samt i flera av lappmarkerna.

Dlr: 1 par i lämpl. häckbiotop Gopshus, Mora 25.4 (Ralf Lundmark). 2 par lämpl biotop Ribbåsen, Älvdalen 19.5 (Johan Råghall). 2 ex. föda åt ungar Blyberg, Älvdalen 12.6 (Mattias Högborg). 1 sj. Värmdersberget, Orsa 14.6 (Per Ax).

(JOHAN NILSSON)

FOTO: JONAS ROSQUIST

Svartstrupig järnsparv *Prunella atrogularis*, Viarps mosse (Sk) 24 oktober 2009.

Svartstrupig järnsparv *Prunella atrogularis*

(1/1 – 1/1)

Sk: 1 ex. Viarps mosse, Viarp 24–25.10 (F) (*Nils Kjellén, Elsy-Britt Schildt m.fl.).

Sveriges andra fynd av arten och vid den tid på året man kan förvänta sig. De finska fynden är sju till antalet och är alla gjorda under hösten sånär som på en övervintrande individ på ett fågelbord. Av dessa fynd gjordes hela tre under hösten 2000 och efter ett uppehåll på nio år gjordes ett fynd på Hangö udde den 29 oktober 2009 (William Velmala, in litt.). Måhända en slump, men ändå intressant med två nordiska fynd under samma år. Arten tillhör en exklusiv skara sibiriska rariteter, tillsammans med

t.ex. sibirisk järnsparv, som setts i Sverige men som fortfarande saknas i det digra fyndmaterialet från Brittiska öarna.

(ANDERS ERIKSSON)

Alpjärnsparv *Prunella collaris* (12/12 – 1/1)

Bl: 1 ex. Utlängan 12–13.5 (F) (*Lars-Gunnar Lundquist m.fl.).

Fynd på Utlängan för andra året i rad! Även om det naturligtvis inte kan uteslutas att det rör sig om samma fågel gör Rk bedömningen att årets fågel utgör ett nytt fynd. Den senaste tioårsperioden har en svag ökning av fynd i Nordeuropa kunnat skönjas.

(ANDERS ERIKSSON)

FOTO: CHRISTIAN CEDERROTH

Alpjärnsparv *Prunella collaris*, Utlängan (Bl) 13 maj 2009.

Sydnäktergal *Luscinia megarhynchos*

(58/58 – 1/1)

Gtl: 1 sj. Stora Beckrevet, Gotska Sandön 25.5 (B) (*Henrik Grahn, *Aron Edman m.fl.).

Det är möjligt (eller kanske t.o.m. troligt) att ytterligare en sydnäktergal sågs i anslutning till fågelns på Gotska Sandön. Trots ökad ornitologisk aktivitet och ökade kunskaper tenderar sydnäktergalen snarare att minska än öka i Sverige. Arten är nätt och jämnt årlig.

(ANDERS ERIKSSON)

Blåhake *Luscinia svecica*

Fynd av rasen:

Luscinia svecica cyanecula (54/54 – 1/1)

Hl: 1 hanne ringm. Nidingen 15.5 (F) (Johan Frölinghaus, *Mikael Hake).

Rasen är fortfarande påtagligt sällsynt i Sverige, detta trots att den häckar så nära som på Jylland och i norra Polen. Om något så tenderar fynden snarare att minska än öka vilket är ännu märkligare då den nordliga delen av populationen är stadd i ökning.

(ANDERS ERIKSSON)

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

Blåstjärt *Tarsiger cyanurus*, Källiden (Ång) 5 juli 2009.

Blåstjärt *Tarsiger cyanurus* (38/38 – 9/9)

Öl: 1 honf. Bjärby badplats, Runsten s:n 16–17.10 (F) (*Karl-David Arvidsson, Elisabeth Evjen, Gabriel Norvik, Annika Byskata m.fl.).

Gtl: 1 honf. Ammunde, Burs 13.10 (*Tina Ollberg, Marcus Ollberg).

Upl: 1 honf. Svenska Högarna 29.9 (*Bill Douhan, *Anders Eriksson).

Ång: 1 3K+ hanne Källiden 28.6–9.7 (F) (*David Rockén m.fl.).

Vb: 1 outfärgad hanne sj. Gorpatjärnliden 2.6–15.7 (F) (*Jean-Michel Roberge m.fl.). 1 2K+ hona ringm. Stora Fjäderägg 25–29.9 (F) (Paul Irving, Peter Bowman m.fl. gm Stora Fjäderäggs fågelstation). 1 1K ringm. Stora Fjäderägg 1.10 (F) (Paul Irving, Peter Bowman m.fl. gm Stora Fjäderäggs fågelstation).

Nb: 1 1K hanne ringm. Haparanda Sandskär, 7.9 (F) (Gunnar Andersson, Bertil Schelander, Peter Strandvik, Peter Keil). 1 honf. ringm. Haparanda Sandskär 11.9 (F) (Gunnar Andersson, Peter Keil, Bertil Schelander, Peter Strandvik).

Nio fynd, och därmed en putsning av förra årets rekordnotering på sju fynd. Uppträdandet var inte helt oväntat sett i ljuset av det formidabla uppträdandet i Finland där inte mindre än 380 sjungande hannar noterades och 50 häckningar kunde konstateras. Ny art för Ångermanland.

(ANDERS ERIKSSON)

FOTO: KRISTER CARLSSON

Blåstjärt *Tarsiger cyanurus*, Bjärby badplats (Öl) 16 oktober 2009.

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

2009 rapporteras ca 95 häckande par, vilket möjligen är en minskning sedan 2008, då ca 116 par rapporterades häcka. En svag minskning noteras i alla rapportområden utom på Öland. Förutom de konstaterade paren, sjunger 150–200 hannar ytterligare, och där döljer sig säkert något ytterligare häckande par. För 2009 redovisas följande siffror (2008 års inom parentes):

Sk: 47 permanenta revir eller säkra häckningar.

Bl: 4 Konstaterade häckningar (7–2008).

Kronoberg: En konstaterad häckning, och sju revir (3 häckningar–2008).

Ö Sm: Två häckningar och ett revir (8 revir–2008).

Jönköping: 7 häckningar och 3 ytterligare revir.

Öl: 9 konstaterade häckningar. Har blivit vanligare (6–2008).

Gtl: Ingen konstaterad, men en misstänkt häckning (4–2008).

Hl: 3 konstaterade häckningar (knappt 10–2008).

Göteborg: 1 häckning och ett permanent revir. Ett ökat antal observationer.

Boh: Två häckningar, varav ett i ett naturligt berg.

Vg: 6 häckningar och 5 ytterligare revir.

Ög: Endast en häckning, med en hybridhanne x rödstjärthona (5 häckningar 2008).

Dls: Inga häckningar. Ett augustifynd.

Nrk: En häckning (4–2008).

Srm: En häckning (6 häckn–2008).

Sthlm: En häckning, ett revir (2–3 häckn. 2008).

Upl: En häckning o en sj. hane (3 häckn, ett häckningsförsök och fem sj. hannar 2008).

Vstm: Fyra häckn. och ett perm. revir (2 häckningar, 4 trol. häckn. och 4 sj. hannar 2008).

Vrm: Inga häckningar (liksom 2008).

Dlr: Två häckningar (tre trol. häckn. 2008).

Gstr: En häckning (en häckn. och en trol. dito 2008).

Hls: Ett par och möjligen ytterligare ett revir (liksom 2008).

Mpd: Ett fynd (en häckning 2008).

Ång: Fyra fynd (ett fynd 2008).

Vb: Ett fynd (tre fynd 2008).

Nb: Ett fynd (liksom 2008).

Hjd: Ett fynd (Inga 2008).

Jmt: Två fynd (inga 2008).

Lpl: Inga fynd (ett fynd i N Lpl 2008).

Nordliga fynd :

Mpd: 1 ad. hane Åstholmen, Tynderö 9.5 (Staffan Bergman).

Ång: 1 ad. Järnasklubb, Nordmaling 11.4 och 9.5 2009 (Ralf Norberg, Stefan Delin m.fl.). 1 ex. Husum, Grundsunda 13.4 (Jonas Konradsson). 1 ex. Hamnen, Härnösand 19–20.4 (Bo Flumée, Björn Gustafsson). 1 ad. Norrbyn, Hörnefors 23.4 (Sven Blomqvist).

Vb: 1 ex. Lövöbådan, Holmsunds skärgård 16.4 (Thomas Sundström m.fl.).

Nb: 1 hane Pitsund, Piteå 24–27.7 (Oskar Lindberg m.fl.).

Hjd: 1 hane Västvallen, Lofsdalen 10.5 (Majvor Roos, Göran Storensten).

Jmt: 1 ex. Sandnäset, Dvärsätt, Krokom 20.4 (Eva o Lars-Erik Grenholm). 1 ex. Norderön, Östersund 31.5 (Kim Woxlägd).

(PETER STRANDVIK)

Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*

Fynd av rasen:

Ph. ph. samamisisicus (0/0 – 0/0)

Korrektion: Tidigare godkända och publicerade fynd gäller Öland 1988, Öland 1993, Skåne 1996 och Öland 1996. Efter en återgranskning utförd

under 2008–2009 anser Rk att dokumentationen av samtliga fyra fynd är för bristfällig för att ett godkännande skall kunna motiveras. Således underkändes samtliga. Potentiella felkällor kan röra hybrider rödstjärt X svart rödstjärt eller ev. nominatfåglar med vita inslag i vingen. Övergångszoner mellan nominatformen och *Ph. ph. samamisisicus* är bristfälligt kända, men fåglar från sådana områden bör också beaktas.

(MAGNUS HELLSTRÖM)

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquatus*

Totalt har 57 svarthakade buskskvättor noterats i Sverige under 2009. Och då är ej de ungar som

FOTO: THOMAS HULTQUIST

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquatus*, Skälvik (Hl) 5 mars 2009.

kom fram från årets häckningar medräknade. Detta är det näst högsta antalet under ett år, endast slaget av föregående års rekord på 74 ex. Av årets 57 svart-hakade har 49 ex. bedömts vara av västlig ras och en av östlig ras. Endast sju har varit obestämde.

Glädjande var även att inte mindre än fyra häckningar gjordes. Tre i Skåne och en i Småland. Alla dessa häckningar var lyckade och producerade tillsammans minst 13–14 ungar.

Samtliga fynd:

Sk: 25 ex., alla bedömda till västlig ras. Totalt tre häckningar, vilka tillsammans resulterade i minst tio ungar. Häckningar skedde vid Glimminge strögård, Gislöv Simrishamn (1 unge) (Hans Larsson m.fl.), Smyge re-

ningsverk, Smygehamn (3 ungar)(Peter Spetz m.fl.) och Sandbacka (4+2 ungar) (Nils Kjellén m.fl.). Ett vinterfynd gjordes med en hanne som var kvar sedan december 2008 vid Barsebäcks mosse till åtminstone till 5.4 (Arne Holgersson m.fl.).

Bl: Två fynd av västlig ras. 1 hona Munkahusviken 10.4 (Måns Elmberg m.fl.) och 1 ad. hanne Utlången 23.4 (Lars-Gunnar Lundquist).

Sm: 1 hanne Djurle myr 13.5 och 17.5 (Ronny Johansson m.fl.). 1 ad. Ingsbergssjön, Nässjö 25.8 (Jan Pettersson). Häckning: Ett par häckade framgångsrikt i Kallmar kommun med en konstaterad kull (3–4 flygga pull) och ytterligare en mycket sannolik flygg kull!

Öl: Fyra bestämda till västlig ras och fyra obestämda. Västliga: 1 hanne Skärlöv 2.4 (Donát Hullmann m.fl.).

hanne Gerum, Tanum 13 april (Sune Westman) och 1 hanne Toröd, Klövedal, Tjörn 19 april (Krister Svanvik, Per Undeland, Petra Söderqvist m.fl.). Ej rasbestämd fågel: 1 hanne Dyröd, Kungälv 15 april (Göte Svensson, Birgit Jansson, Gunnar Wikman).

Dls: 1 hona av västlig ras Tösse Prästgård, Åmåls k:n 17.3 (Björn Höök m.fl.). Ny art för Dalsland!

Vg: Två fynd av västlig ras: 1 ex. Ramstorps viltvatten, Lagmansered 21.11–3.12 (Jan Mogol m.fl.). 1 ex. Kavlås våtmarker, Kavlås 12–13.4 (Magnus Hallgren m.fl.)

Ög: 1 ex. Svålinge, Tåkern 4–9.3 (Anders Elf m.fl.) Landskapets sjunde fynd genom tiderna.

Nrk: Två fynd av den västliga rasgruppen: 1 hanne Egersta, Tysslingen 10.4 (Toni Berglund, Michael Andersson, Anders Jacobsson m.fl.). 1 hanne Hättinge, Tyss-

FOTO: JOHANNES RYDSTRÖM

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquatus maurus/stejnegeri*, Rödkallen (Nb) 23 september 2009.

1 honf Orminge rör, Ottenby 8–9.4 (gm Rrk Öland). 1 hanne Kungsgården, Ottenby 30.4–2.5 (Viggo Norrby m.fl.). 1 hanne Näsby 1.5 (gm Rrk Öland). Obest ras: 1 3K+ hanne Södra Udden, Ottenby 5–17.3 (Magnus Hellström m.fl.). 1 hanne Hahns fiskarstugor, Ottenby 7–10.10 (gm Rrk Öland). 1 honf. Össby by 8–10.10 (Anders Johansson m.fl.). 1 hanne Näsby 9.10 (gm Rrk Öland)

Gt: Två fynd av västlig ras: 1 ex. Stockvikens fågeltorn, Stockviken 4–6.4 (Mats Svensson, Magnus Svensson, Carl Tholin m.fl.). 1 ex. Holmhällar 22.5 (Albin Thorsson, Eric Thorsson m.fl.).

Hl: Totalt 11 ex, samtliga av västlig ras förutom en av obestämd ras.

Boh: Två fynd av västlig ras och en obestämd. Västliga: 1

lingen 30.8–6.10 (Bengt Jalsborn, Kerstin Signal m.fl.). Åttonde respektive nionde fyndet i landskapet och av den östliga rasgruppen (*maurus/stejnegeri*) har endast ett fynd gjorts.

Dlr: Ett fynd av västlig ras: 1 hona Aspeboda, Falun 13.4 (Börje Pettersson m.fl.). Nionde fyndet i landskapet.

(THOMAS STRID)

Fynd av rasgruppen:

S. t. maurus/stejnegeri (149/156 – 1/1)

Nb: 1 honf. Rödkallen, Luleå skg. 22.9–1.10 (F) (*Hans Larsson m.fl.).

Rasen blir alltmer sällsynt i landet och är numera nätt och jämnt årlig.

(ANDERS ERIKSSON)

Isabellastenskvätta *Oenanthe isabellina*

(11/11 – 1/1)

Upl: 1 ex. Barkarby flygfält 6–9.12 (F) (*Kenneth Sjögren, Anders Eriksson, Tommy Eriksson m.fl.).

Andra fyndet för Uppland och det datummässigt senaste i Sverige. Hösten var dock synnerligen mild ända in i december och 10 december, då fågeln inte kunde hittas, hade vintern kommit till Stockholms-trakten.

(ANDERS ERIKSSON)

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

Isabellastenskvätta *Oenanthe isabellina*, Järvafältet (Upl) 7 december 2009.

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe*

Fynd av rasen:

O. o. leucorhoa (35/35 – 1/1)

HL: 1 2K+ hanne ringm. Nidingen 1.9 (F) (*Uno Unger, Stefan Gunnarsson, Magnus Kinsch).

En överväldigande majoritet av de svenska fynden utgörs av just ringmärkta fåglar på Nidingen. Inte särskilt underligt med tanke på svårigheterna att bestämma rasen i fält – det helt avgörande i bestämningen är storleksmåten.

(ANDERS ERIKSSON)

Nunnestenskvätta *Oenanthe pleschanka*

(27/27 – 2/2)

HL: 1 hona Trönningestranden 28.10 (F) (*Mattias Rundberg, *Christopher Gullander).

Srm: 1 hona Oxelösunds hamn 25–27.10 (F) (*Jan Karlsson, *Jan Gustafsson, Per Flodin m.fl.).

Andra fyndet för Sörmland. Arten har en påtagligt ostlig fyndbild i Sverige men med fyra, i detta sammanhang avvikande, fynd i Halland. Precis som i fallet med övriga rara stenskvättor finns märkligt få fynd från Skåne, endast ett fynd från 1995.

(ANDERS ERIKSSON)

FOTO: JONAS ROSQUIST

Medelhavstenskvvätta *Oenanthe hispanica*, Ransvik, Kullaberg (Sk) 14 oktober 2009.

Medelhavstenskvvätta *Oenanthe hispanica*

(12/12 – 1/1)

Sk: 1 1K hanne ssp. *hispanica* Ransvik, Kullaberg 14.10 (F) (David Erterius, *Alf Petersson m.fl.).

Fågeln var av den ljusstrupiga typen, och tillhörde nominatrasen *Oe. h. hispanica*. Endast ett av de tidigare svenska fynden har ansetts tillhöra denna ras, nämligen individen i Västmanland 8–13.11 1996. Även det var en ung hanne.

(ANDERS ERIKSSON)

Ökenstenskvätta *Oenanthe deserti* (44/44 – 1/1)

Gtl: 1 hanne Grötlingboudd 25.10 (F) (*Marita Westerland, Bimbi Ollberg m.fl.).

Med åtta fynd är Gotland det landskap i Sverige där flest ökenstenskvättor har setts. Landskapet är även begåvat med lika många fynd av nunnestenskvätta vilket även det är mest i Sverige. Datum mycket typiskt.

(ANDERS ERIKSSON)

Ringtrast *Turdus torquatus*

Vinterfynd av ringtrast är mycket ovanligt i Sverige. Detta år gjordes två fynd, ett i Skåne och ett i Västerboten. I artportalen finns endast sju tidigare godkända vinterfynd (december–februari).

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Ringtrast *Turdus torquatus* 2K hanne, Löddesnäs (Sk) 10 januari 2009.

Sk: 1 2K hanne Löddesnäs 8.1–2.3 (Ingemar Andell m.fl.).
Vb: 1 2K hanne Omberget, Holmsund 26.1–2.2 (Per Hansson m.fl.).

(THOMAS STRID)

Svarthalsad trast *Turdus atrogularis* (32/32 – 5/5)

Sk: 1 ad. hanne Klågerup 29.1–25.2 (F) (*Christer Brandt, Tommy Holmgren m.fl.).

Upl: 1 2K hona Bällsta, Vallentuna 25.1–11.4 (F) (*Peter Boldt-Christmas m.fl.). 1 2K+ hanne Hummelsta 15.2 (F) (genom Rrk Uppland).

Vb: 1 2K hanne Lasarettssdammen, Umeå 24.1 (F) (Niklas Lindberg, *Nils Karlsson m.fl.).

Nb: 1 hanne Storön 9.1 (F) (*Peter Wikström).

Arten tenderar att bli mer och mer regelbunden på

vintern och uppsöker gärna fågelmatningar. Fem fynd är nytt årsrekord och är resultatet av något av en invasion under vintern 2008/2009. Även i övriga Europa noterades ovanligt höga antal. Studier av släktskapet mellan *ruficollis* och *atrogularis* har visat att formerna bör betraktas som två arter, vilket också SOF:s taxonomikommitté har beslutat att anamma.

(ANDERS ERIKSSON)

Gräshoppsångare *Locustella naevia* NT

T lpm: 1 sj. Stordalens nat. res. 28.6–3.7 (Benny Modig mfl.). Första fyndet för Torne lappmark och för de norra lappmarkerna överhuvudtaget.

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Svarthalsad trast *Turdus atrogularis* ad. hanne, Klågerup (Sk) 2 februari 2009.

Flodsångare *Locustella fluviatilis* NT

Totalt 136 sjungande flodsångare och ytterligare 1 ex. ringmärkt under hösten. Antalet flodsångare har varit mycket konstant under senare år och har 2004–2009 varierat mellan 131 och 142 ex.

Höstfynd:

Bl: 1 ex. Utklippan 18.9 (Olof Persson, Christer Herremo). Fjärde höstfyndet för landskapet. Liksom de tre föregående gjordes även detta på Utklippan.

Nordliga fynd:

Hjd: 1 sj. Duvberg, Sveg 18–28.6 (Gunnel Långström, Göran Storensten m.fl.). 1 sj. Långå 21–26.6 (Per Lif, Per Åsberg, Johan Södercrantz m.fl.). Tredje och fjärde fynden i Härjedalen.

Jmt: 1 sj. Svenstavik 18.6 (Bertil Roos). 1 sj. Lockåsen, Myssjö 26–30.6 (Kjell Jönsson, Kim Woxlägd, Hans Grundahl). Fynd nummer 9–10 hittills och andra året i rad med sjungande flodsångare i Jämtland.

Ås lpm: 1 sj. Hälla 22–28.7 (Sven Lidgren m.fl.). Första fyndet i Åsele lappmark.

(FREDRIK FRIBERG)

Vassångare *Locustella luscinioides* NT

Totalt noterades 34 revir med sjungande hannar. Av dessa hittades 12 revir vid Tåkern där det på tre av platserna också observerades honor. Åtta hannar fångades och färgmärktes, sex av dessa vid märkplatsen ”Renstad yttre”. Under sensommaren ring-

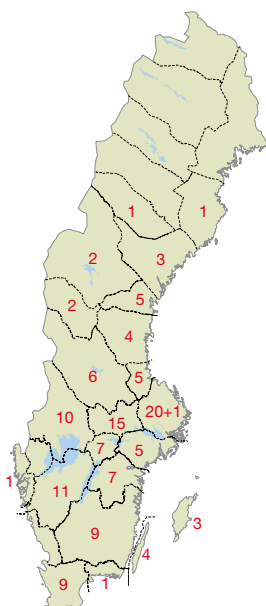
märktes fyra ungfåglar varav den senaste så sent som 26.8. Svenska populationen av vassångare är alltså mer än någonsin tidigare koncentrerad till Tåkern.

Dessutom ringmärktes 1 ex. under flyttning (Utklippan).

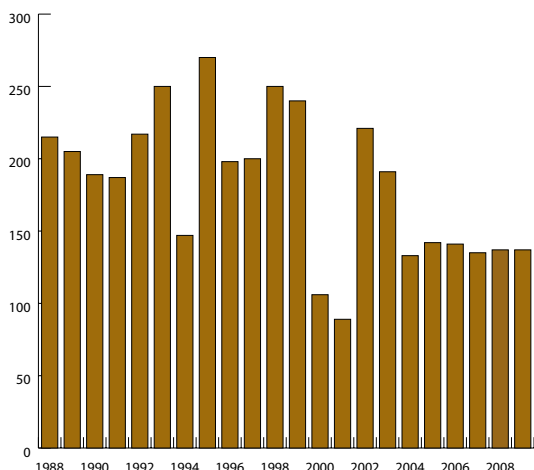
År 2009 (42 flygga) är därmed det näst bästa året efter 2007 med 48 flygga.

Från Östergötland rapporteras även ett mycket tidigt fynd från 12 april, det tidigaste svenska fyndet hittills som det verkar.

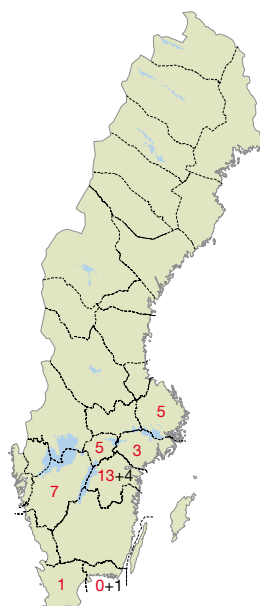
År 2009 kom att bli det första året sedan 1989 som inga observationer gjordes vid Hammarsjön vilken tidigare utgjorde artens kärnområde i Skåne.

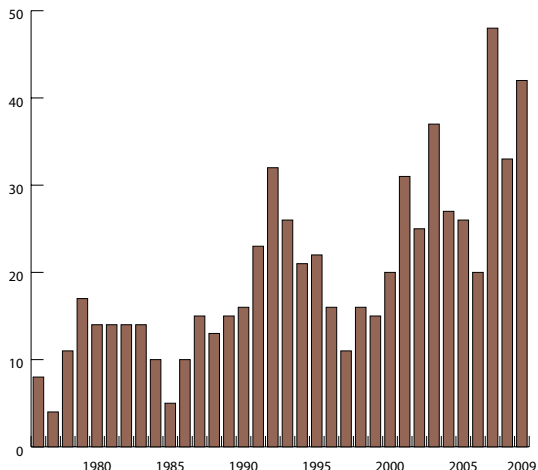
Sjungande flodsångare *Locustella fluviatilis* i Sverige 2009.

Rapporterade flodsångare *Locustella fluviatilis* i Sverige 1988–2009.

Sjungande vassångare *Locustella luscinioides* i Sverige 2009.

Rapporterade vassångare *Locustella luscinioides* i Sverige 1976–2009.

Några rrk-kommentarer:

Sk: Årets enda vassångare sjöng vid Länsmansbäcken, Krankesjön 30.4–10.5 (Nils Kjellén m.fl.).

Bl: 1 2K+ ringmärkt Utklippan 10.5 (Utklippans Fågelstation, Karl-Joel Sundholm, Hans Evefalk m.fl.). Blekinges femte vassångare och den tredje fågeln på lokalen. De två tidigare fynden där gjordes 1971 och 1973, även de i samband med ringmärkningsfångst.

Vg: 7 individer under året, varav 3 individer noterades vid Detterns naturreservat (svårt att veta säkert hur många individer det rört sig om här, ev fler.).

Ög: Täkern se ovan. Övriga observationer: 1 sj. Striern 12.4–8.5 (Axel Jensen, Elis Ölfvingsson m.fl.).

Nrk: Sammanlagt fem fynd är en god utdelning. Två av fåglarna ringmärktes dessutom, fågeln i Rynningeviken

m.fl.), 1 ex. sj. Örsundet, Sörfjärden, Eskilstuna 29.5–29.6 (Ilva Hansson, Ingvar Enning, Barbro Hedström m.fl.) och 1 ex. sj. Lillholmen, Sörfjärden, Mälaren, Eskilstuna 22.7 (Kent Söderberg).

Upl: Hjälstaviken, i vassen utanför Kvarnberget där en hanne hördes sjunga under större delen av sommaren (Pekka Westin m.fl.). I början av augusti sågs en ungfågel under goda omständigheter i samma område (Emil Lundahl & Ragnar Hall). I vassarna i den nordvästra delen av Hjälstaviken hördes en sjungande individ mellan 11.5–30.5 (Yngve Hareland m.fl.) och åter 7–17.8 (Pekka Westin). Sånguppehållet skulle kunna indikera häckningsaktivitet men vi nöjer oss med en häckning i Hjälstaviken i år. Övriga sjungande fåglar: 1 ex. Rådasjön, Söderby-Karl 11.5–13.6 (Lennart Larsson m.fl.), 1

FOTO: ANITA ÖCKNER

Busksångare *Acrocephalus dumetorum*, Vapnö (Hl) 6 juni 2009.

den 9.6 och fågeln i Fågelsjön den 15.7. Tre olika fåglar bedöms ha funnits i Kvismareområdet under sommaren. 1 sj. Segersjöviken, Segersjö 4.5 (Bengt Hansson). 1 sj. Rysjön, Kvismaren 26.5–15.7 (Magnus Sandberg, Ronny Nilsson m.fl.). 1 2K hanne sj. Rynningeviken 9.6–17.7 (Lennart Eriksson m.fl.). 1 sj. Värstamaden, Kvismaren 11.6–15.7 (Johan Åhlén m.fl.). 1 sj. Fågelsjön, Kvismaren 13.7 (Albin Enetjärn m.fl.). Fågeln ringmärktes 15.7 (Kvismare Fågelstation).

Srm: Trenden med flera sjungande fåglar fortsätter. Under året gjordes tre fynd vilket kan jämföras med 2007 och 2008 då fyra ex. hördes. Sett i ett längre perspektiv tillhör 2009 ett av de bästa åren för arten i vårt rapportområde. Fågeln vid Örsundet bedöms vara samma fågel som 2008. Samtliga fynd: 1 ex. sj. västra Bondkroken, Strängnäs 21.5–7.6 (Erik Widuss, Petter Sundin, Staffan Hellbom

ex. Ösmaren, Roslags-Bro, (Gabriel & Joakim Ekman), 1 ex. Lövstaåns utlopp, Garnsviken Sigtuna 26.4–3.7 (Ingemar Johansson m.fl.) och 1 ex. södra delen av Eds-sjön 29.4–7.6 (Björn Wester, Bo Hallman m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Busksångare *Acrocephalus dumetorum* NT

Sammanlagt 56 sjungande och 2 ringmärkta ex. är en ganska medioker årssumma och innebär att vi är tillbaka på normala nivåer efter toppen 2007 och 2009 med 109 respektive 90 flygga ex. I Uppland konstaterades landskapets andra häckning, vid Häl-len, Västland där en hanne sjöng från 20.6 (Kenneth & Thomas Pless). Den 19.7 fångades en hona

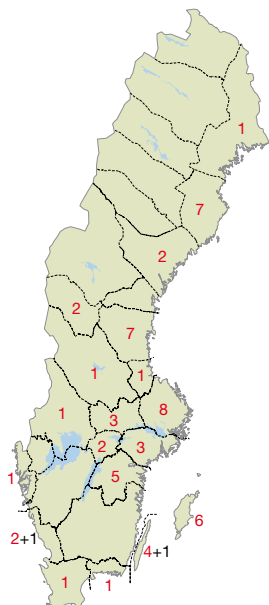
med ruvfläckar (Björn Lundgren) och vid ett besök 4.8 sågs och hördes två ex. på samma lokal.

Extremfynd:

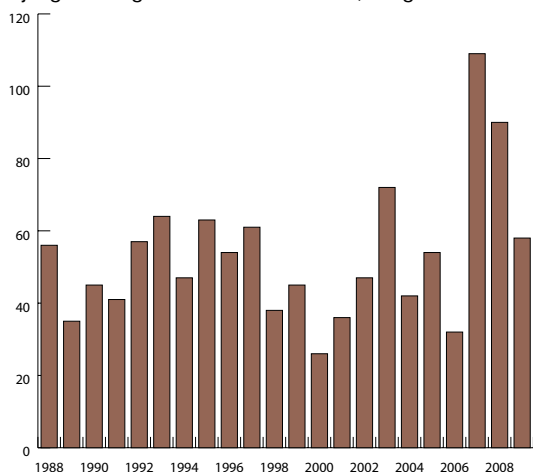
Öl: 1 1K ringmärkt Södra Udden, Ottenby 5.11 (Ottenby fågelstation). Det senaste fyndet någonsin i Sverige och det första fyndet i november!

Hjd: 1 ex. sj. Övre Kyrkbyn, Tännäs 16–25.6 (Björn Klevemark, Eva Klevemark m.fl.). 1 ex. sj. Ljungdalen 24–29.6 (Johan Södercrantz, Per Åsberg m.fl.). Fynd 3 och 4 i Härjedalen.

(FREDRIK FRIBERG)

Busksångare *Acropcephalus dumetorum* i Sverige 2009. Sjungande fåglar markerade med rött, övriga med svart.

Rapporterade busksångare *Acropcephalus dumetorum* i Sverige 1988–2009.

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

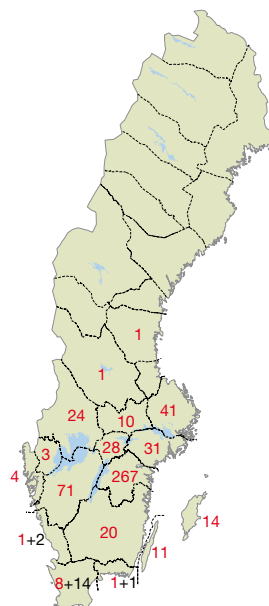
Jmt: 1 ex. sj. Blåhammarmyren 5.6 (Christer Pålsson, Gunnar Kvarnlöf). 1 ex. sj. Målsta, Frösö 3.7 (Mats Axbrink). Fynd nummer 8–9 i Jämtland.

Ås lpm: 1 ex. sj. Lomsjö 23.6–28.6 (Anna-Maria Eriksson, Mattias Edman). Första fyndet i Åsele lappmark.

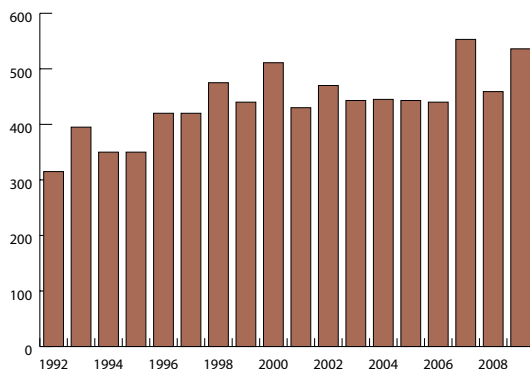
(FREDRIK FRIBERG)

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* NT

Totalt fanns 514 revir i Sverige 2009, varav 245 enbart vid sjön Tåkern, vilket är sjöns näst bästa siffra genom tiderna (Lars Gezelius). Sverigesumman är den näst bästa som någonsin registrerats men beror enbart på det stora antalet från Tåkern. En ovanligt stark förekomst rapporteras också ifrån närliggande lokaler i västra och centrala Östergötland.

Sjungande trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* i Sverige 2009.

Rapporterade trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* i Sverige 1992–2009.

I östra Svealand (främst Uppland och Södermanland) rapporteras däremot om en tydlig nedgång. Rrk Srm kommenterar: "Totalt hördes 25 ex. under året vilket kan jämföras med toppåret 2005 då 50 ex. rapporterades. Även om man tar hänsyn till förändrade gränser för rapportområdet så rör det sig om en tydlig tillbakagång. Framförallt verkar arten ha minskat i de norra delarna av rapportområdet." Rrk Uppl är inne på samma linje: "Även om trenden varit nedåtgående några år i Tämnares så är årets sju hanner ett veritabelt ras för arten. 2004 fanns inte mindre än 44 revir i Tämnares! Orsaken till minskningen i Tämnares kan bero på att fjolårsvassen till stora delar försvann vintern 2008/2009. Sett till

FOTO: PEDER KINBERG

Stäppsångare *Hippolais caligata* 1K, Svaneskären (Boh) 14 augusti 2009.

landskapet som helhet var stammen 2009 i princip halverad med genomsnittet för åren 2000–2008 (46 sjungande)."

(FREDRIK FRIBERG)

Stäppsångare *Hippolais caligata* (15/15 – 1/1)

Boh: 1 1K Svaneskären 14.8 (F) (*Peder Kinberg).

Ny art för Bohuslän och faktiskt det första augustifyndet i landet. Arten har nu anträffats i åtta av landets landskap, och flest fynd har Öland och Gotland. Samtliga utom en har setts vid kusten.

(DAVID ERTERIUS)

Polyglottsångare *Hippolais polyglotta* (2/2 – 1/1)

Dlr: 1 ex. sj. Islingby 27.5–1.6 (F, B) (*Yngve Johansson m.fl.).

Ny art för Dalarna, och det första fyndet i Sverige sedan 1984. Den satt och sjöng i en villaträdgård och bjöd på fina obsar till mångas glädje. Arten häckar som närmast sällsynt i södra Holland, där en svag ökning har noterats under senare år. Från Danmark föreligger sammanlagt fem fynd, varav tre vårfynd, närmare bestämt från första halva av juni. Datummässigt stämmer således fågeln i Dalarna väl överens med det danska våruppträdandet.

(DAVID ERTERIUS)

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

Polyglottsångare *Hippolais polyglotta*, Islingby (Dlr) 29 maj 2009.

Rödstrupig sångare *Sylvia cantillans* (59/59 – 3/3)

Gt: 1 hanne Stora Beckrevet, Gotska Sandön 26.5 (F) (*Johannes Rydström, *Aron Edman, *Andreas Wernersson, *Henrik Grahn m.fl.).

Hl: 1 hona ringm. Nidingen 30.5 (F) (*Uno Unger, Anette Unger, Anders Magnusson, Mikael Käll).

Gstr: 1 hona, trol. 2K ringm. Eggegrund 24.5 (F) (*Patrik Wildjang, *Janne Sjöberg).

Samtliga fynd synnerligen tidstypiska. Tredje fyndet för Eggegrund, sjätte för Nidingen samt Gotlands sjätte fynd och det första för Gotska Sandön.

(DAVID ERTERIUS)

Sammethätta *Sylvia melanocephala* (5/5 – 1/1)

Gdt: 1 3K+ hane ringm. Hoburgsklippan, Sundre s:n 12.5 (F) (Leo Larsson, Åsa Steinholtz, Bengt Jonsson m.fl.).

Ny art för Gotland och inte helt oväntat med tanke på de tidigare fynden på närbelägna sydostliga utposter, närmare bestämt Ottenby på Öland (två fynd) samt Utklippan i Blekinge (ett fynd). Tre av de tidigare fynden har gjorts i samband med vårsträcket, och ett av dessa, nämligen det på Utklippan i Blekinge 8–14.5 2000, stämmer datummässigt väl överens med det gotländska fyndet.

(DAVID ERTERIUS)

FOTO: SUNDRE FÅGELSTATION

Sammethätta *Sylvia melanocephala*, Hoburgsklippan (Gtl) 12 maj 2009.

Höksångare *Sylvia nisoria* VU

Från flera håll rapporteras det om att landets höksångare fortsätter att ha det svårt. Ett problem är att flera rrk noterar att rapporteringen är bristfällig. Härmed riktas en uppmaning om att rapportera alla höksångare som ses och under vilka omständigheter som observationerna görs!

Sammanfattning från rapportkomitéerna:

Sk: Vinterfynd: 1 1K Höganäs reningsverk 21.11–1.12 (Karl G Nilsson, Johan Stenlund m.fl.) Vinterfynd är en ny företeelse i landet, men 1 ex. höll stånd fram till 1.12. I övrigt ett normalt år för arten i landskapet. Trots att det sakta men säkert går utför med arten i landskapet, är de få som finns kvar i SO, livskraftigt envisa.

Bl: Trolig häckning: 1 ex. Långören 24.7 (Dan Hammarlund, Elisabet Hammarlund). Förutom julifyndet på Långören noterades fyra vårex och åtta höstex, vilket är ett hyggligt antal. Sex av dessa fångades i samband med ringmärkningsarbete.

Sm: 1 1k ringmärkt Sjöby Skatelöv 9.9 (Per–Sture Ljungdahl, Tomas Lundqvist). Femte fyndet i kronobergs län och det fjärde ringmärkta. Dessa fyra är samtliga 1k–fåglar, fångade under tidig höst. Dessutom flera revirhävda hannar sedda och hörda i Kalmar län.

Öl: Mycket ofullständig rapportering. RrkÖl har tyvärr en bristfällig kunskap om höksångarens förekomst på Öland och vi vet inte ifall arten ökar eller minskar.

Gtl: 22 revirhållande fåglar eller häckningar. Från Høburgen rapporteras det om 37 ringmärkta höksångare.

FOTO: KRISTER CARLSSON

Höksångare *Sylvia nisoria*, Ottenby (Öl) 23 maj 2009.

Hl: Två 1K fåglar ringmärkta vid Grötvik.

Boh: 1 2K hane Tjälleviks mosse, Hönö 25.5 (Leif Andersson m.fl.) 3 1K Tjurpannan, Tanum 1.6–13.7 (Fredrik Spak, Peter Strandvik, Lennart Appelqvist m.fl.). Höksångaren för en tynande tillvaro, som häckfågel i norra Bohuslans kustlandskap. Senast arten noterades som häckare var 2006, på samma lokal som i år. Möjligen har inte alla tänkbara häcklokaler på skärgårdens öar besökts de senaste åren, men arten verkar vara utgången från Orust, som fram till 2001 var ett säkert fäste med flera häckande par. Biotopen där har väsentligen växt igen, tyvärr!

Vg: Under året gjordes fynd av 2 individer, en hane under våren och en 1K under hösten.

Nrk: 1 1K ringm. Venastugan, Rynningeviken 8.8 (Len-

Öl: 1 ex. ringm. Södra Udden, Ottenby 10.9 (Ottenby fågelstation). Detta var endast det tredje fyndet av nord-sångare på Öland. De bägge tidigare blev också ringmärkta vid Ottenby, 8 oktober 1982 och 31 juli 1995.

Ly lpm: 1 sj. Ammarnäs 28.6 (Gustav Eriksson) och 1 sj. Blattnickele 2.7 (Fredrik Grensman).

P lpm: 1 sj. Flukavägen, Ruotaktjärn, Arjeplog k:n 4.6 (Rolf G Gustafsson). Det tredje fyndet hittills för Pite lappmark.

T lpm: Fem fynd av sex ex. Även tecken på häckning vid Rallarkyrkogården, Tornehamn, 9.7–3.8 (Bent Hansen), där två adulta fåglar sågs med föda åt ungar.

(DAVID ERTERIUS)

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus* (ca 1358 – 24)

24 kungsfågelsångare är en låg men ändå normal summa. Under åren efter rekordåret 1996 har antalet pendlat mellan 21 och 90 fåglar per år.

Artens uppträdande år 2009 är geografiskt ovanligt koncentrerat med fynd enbart från sydöstra Skåne till norra Uppland. Mediandatum för påträffade fåglar är 22 oktober, vilket är ett sent datum. Endast fyra kungsfågelsångare påträffades före 21 oktober.

Öarna Björn och Horssten i Uppland noterade tre fynd vardera. Den 21 oktober hittades sex nya kungsfågelsångare i landet på årets bästa dag.

Nedan listas de fyra fynden före 21 oktober samt höstens sista fågel.

Sk: 1 ex. Simris, Simrishamn 27.10 (Jörgen Bernsmo).

Öl: 1 ex. Norra lunden, Ottenby 11.10 (Göran Arstad).

Upl: 1 ex. Svenska Högarne 9.10 (Bill Douhan). 1 ex. Horssten 16.10 (Anders Haglund). 1 ex. Björn 18.10 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund).

(BERTIL JOHANSSON)

Taigasångare *Phylloscopus inornatus* (ca 1491 – 56)
56 taigasångare är lägre än genomsnittet för de senaste åren. Efter år 2000 har antalet pendlat mellan 27 och 189 ex. per år.

Vår (15 – 1)

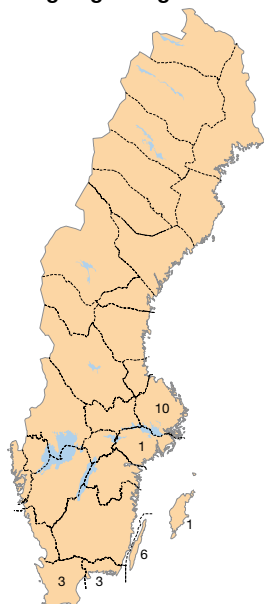
Gtl: 1 ex. Alkärret, Faludden 3.5 (Mikael Ackelman, Lukas Lovén).

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

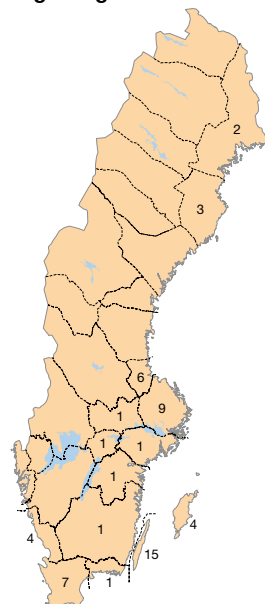

Taigasångare *Phylloscopus inornatus*, Össby (Öl) 18 oktober 2009.

Kungsfågelsångare

Taigasångare

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus* och taigasångare *Phylloscopus inornatus* i Sverige hösten 2009.

Sjätte vårfyndet på Gotland, tillika det tredje vid Faludden. Gotland står i särklass för vårfynd av taigasångare, följt av Öland och Västmanland med två fynd vardera. Mediandatum för alla vårfynd är 1 maj.

Höst (ca 1476 – 55)

Höstens första taigasångare sågs 19 september och de sista upptäcktes 27 oktober. Mediandatum för uppträckt av höstfåglar år 2009 var 4 oktober, ett för arten normalt datum. Tidiga fåglar sågs huvudsakligen i de nordliga landskapen från Upl och norrut och sena fåglar sågs huvudsakligen i söder. Detta följer artens normala mönster.

Nedan listas taigasångare år 2009 på västkusten norr om Kullen, i inlandet samt höstens första och sista fåglar.

Sk: 1 ringm. Bingsmarken 27.10 (Tom Malm).

Sm: 1 ex. Askeryds skola, Aneby 26.10 (Douglas Gustafsson).

Öl: 1 ex. Össby 27.10 (Elin Paakkonen, Torbjörn Mossberg, Frida Sjösten).

HI: 1 ringm. Grötvik 29.9 (Christopher Gullander, Peter Franzén). 1 ex. Harplinge 30.9 (PG Utterfors). 1 ex. Lerjan, Galtabäck 8.10 (Roland Asteling). 1 ex. Stationsparken, Halmstad 23.10 (Henrik Gustafsson, Christopher Gullander).

Nrk: 1 ringm. Åssön 30.9 (Jan Rees, Nina Rees, Anders Karlsson). Första fyndet för Närke.

Ög: 1 ex. ringm. Häradsjär 11.10 (F) (Lars Nilsson, *Elis Ölvingson, Vesa Jussila).

Den 22 oktober dök alltså en individ upp på Öland respektive i Skåne, vilka tillsammans med den i Blekinge får anses ligga inom det typiska datumintervallet för artens uppträdande i landet. Däremot är fågeln i Östergötland ganska tidig. Sedan tidigare finns tre godkända fynd från första oktoberdekaden, med 2 oktober som det tidigaste datumet. Decemberfyndet var det andra i landet.

(DAVID ERTERIUS)

FOTO: MARKUS TALLROTH

Bergstaigasångare *Phylloscopus humei*, Skärlov (Öl) 31 oktober 2009.

Srm: 1 ex. Eskilstuna 27.9 (Viktor Eriksson).

Vstm: 1 ringm. Hötjärn 19.9 (Bertil Rahm, Petter Ohlsson, Peter Ohlsson).

Vb: 1 ringm. Stora Fjäderägg 19.9 (Per Wedholm).

(BERTIL JOHANSSON)

Bergstaigasångare *Phylloscopus humei* (48/48 – 5/5)

Sk: 1 ex. Gislövs Stjärna 22.10 (F) (*Niklas Holmqvist, *Hans Larsson m.fl.). 1 ex. ringm. Falsterbo fyr 12.12 (F) (*Måns Karlsson, Emil Lundahl, Alex McIvor m.fl.).

Bl: 1 ex. Saltstensudden, Utlängan 30.10 (F) (*Lars-Gunnar Lundquist).

Öl: 1 ex. Skärlov 22–31.10 (F, B) (*Magnus Renmyr m.fl.).

Videsångare *Phylloscopus schwarzi* (71 – 5)

Fem fynd gjordes av denna art som det senaste decenniet har setts i antal mellan noll och tolv per år. Geografiskt är årets uppträdande normalt men tidsmässigt senare än vanligt. Fågeln vid Bägbyudd 24.10 är den senaste hittills för landskapet Öland.

Öl: 1 ex. Näsby 18.10 (Erik F Nordberg, Markus Tallroth). 1 ex. Solberga 21.10 (Rainer Winkler). 1 ex. Bägbyudd 24.10 (Tobias Berger, Göran Holm, Gabriel Norvik).

Srm: 1 ex. Södra udden, Landsort 23.10 (Raul Vicente).

Upl: 1 ex. Horssten 18.10 (Weine Erlandsson, Anders Eriksson).

(BERTIL JOHANSSON)

Brunsångare *Phylloscopus fuscatus* (82 – 3)

Tre fynd av brunsångare gjordes år 2009. Två av dessa var fältobservationer och en av fåglarna ringmärktes. Arten är årlig fastän knappt i landet.

Sk: 1 ex. Gislövs Stjärna, Gislöv Simrishamn 11.10
(Hampus Lejon, Hans Larsson).

Bl: 1 1K ringm. Utklippan 21–22.10 (Martin Heinrich, Tommy Forslund). 1 ex. Utlängan 26–28.10 (Lars-Gunnar Lundquist, Michael Tholin, Mikael Olofsson).

(BERTIL IOHANSSON)

Gransångare *Phylloscopus collybita* av den östliga rasen *tristis*, Stavstensudden (Sk) 5 januari 2009.

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Fynd av rasen:

Ph. c. tristis (132 – 12/12)

Sk: 1 ex Stavstensudden, Sk 5.1 (F) (*Mattias Ullman).
1 1K ringm. Falsterbo fyr 20.10 (F) (Måns Karlsson,
Marcus Bergström, Peder Winding).

Öl: 1 1K ringm. Ottenby 17.10 (F, B) (Anton Arnesson m.fl.). 1 ex. Torngård 19.10 (F) (*Johan Myhrer). 1 1K ringm. Ottenby 21.10 (F, B) (Anton Arnesson m.fl.). 1 1K+ ringm. Ottenby 22.10 (F) (Anton Arnesson m.fl.). 1 1K ringm. Ottenby 28.10 (F) (Anton Arnesson m.fl.). 1 1K ringm. Ottenby 11.11 (F, B) (Anton Arnesson m.fl.). 1 1K ringm. Ottenby 12.11 (F) (Anton Arnesson m.fl.). 1 1K ringm. Ottenby 15.11 (F) (Anton Arnesson m.fl.).

Upl: 1 ex. Björn, Björns skärgård 10–11.10 (F, B) (*Alexander Hellquist m.fl.). 1 ex. Örskrärsundet 10.10 (F) (*Petter Haldén, Jan Wärnäck, Mikael Malmaeus, Peter Schmidt).

En närmare redogörelse kring uppträdandet och bedömningsgrunderna för gransångare av rasen *Ph. c. tristis* kommer att redovisas separat i *Vår Fågelvärld*.

(MATS WAERN)

Brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapilla*

NT

Ingen häckning konstaterades under året, men det fanns några möjliga områden, i framför allt Skåne och Halland, där häckning kan ha skett. Årets summa hamnar på 85 individer och det är en tillbakagång efter fjolårets rekorduppträdande, men är ändå en högre årssumma i ett längre perspektiv. Femte fyndet i Östergötland och tionde samt elfte fyndet i Bohuslän.

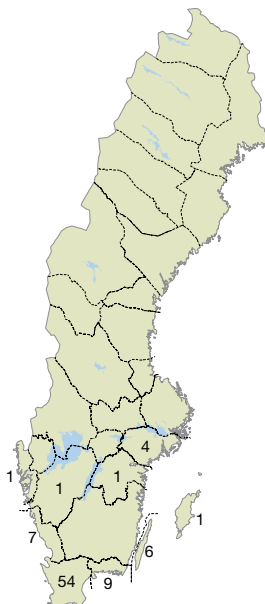
Anmärkningsvärda fynd:

Hl: 4 sj. hannar Dömostorps strövområde, Hasslöv 1.5
(Andreas Wernersson, Markus Andersson).

Boh: 1 hanne Härmanö 20.4 (Lasse Svensson), 1 hanne sj. Ersdalen, Hönö 25.5 (Hans Börjesson m.fl.).

Ög: 1 hanne sj. Stocklycke, Omberg 1–5.6 (Jörgen Olsson m. fl.)

(KRISTOFFER NILSSON)

Rapporterade brandkronade kungsfåglar *Regulus ignicapilla* i Sverige 2009.

Mindre flugsnappare *Ficedula parva* NT

Endast enstaka häckningar och revirhävare rapporterades från det normala utbredningsområdet. En häckning (den 12:e) i Vb. Höstfynd görs normalt också i mitten av oktober (*Sveriges fåglar*, 2002, anger ”början av okt.”).

(LARS LINDELL)

Halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis*

Halsbandsflugsnapparens trend utanför Öland och Gotland är splittrad, men sett till de senaste 5–10 åren tycks förekomsten på fastlandet vara relativt stabil. I Blekinge har arten enligt rrk en klart vikan-

FOTO: ANITA ÖCKNER

Halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis*, Hornsjön (Öl) 2 maj 2009.

de trend i landskapet och endast endast två fynd noterades. I Skåne noterades 4 ex. vilket är över medeltalet och rrk Sk anger ”ihållande vindar från ostsektorn under andra halvan av april till början av maj” som en förklaring. I Småland var förekomsten relativt normal med 8 fynd av 10 ex, men värt att notera är fjärde fyndet för Kronobergs län. Också Sörmland upplevde ett relativt normalt år med 11 exemplar, fördelade över perioden 26.4–31.5.

Udda fynd:

Sk: Under hösten fångades en 1K hona vid Barsebäckshamn 8.9 (Raymond Klaasen). Höstfyndet är faktiskt endast det 3:e genom tiderna i Skåne och dessutom det första septemberfyndet.

Sm: 1 2K+ hane Kvarnen, Lidhemssjön 25.4 (Ola Karlsson, Johan Sandström, Per Forsberg m.fl.). 4:e fyndet i Kronobergs län. 1 par med bo Lindö, Kalmar 29.4–15.6 (Tomas Järnetun m.fl.).

Gd: Tidigt fynd: 1 hane Ammunde, Burs 15.4 (Bimbi Ollberg).

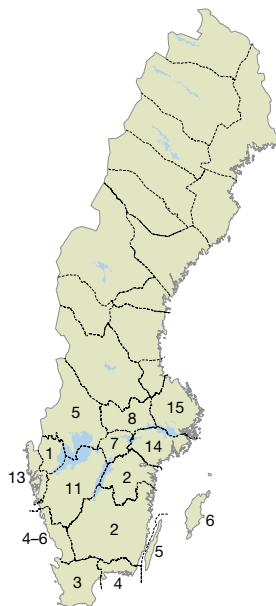
HI: Tidigt fynd: 1 hane flög ihjäl sig mot fönster vid Nybygget, Simlångsdalen 15.4. Fågeln var ringmärkt som bounce vid Horns kungsgård på norra Öland 2006 (gm Christopher Gullander).

Upl: En knepig individ höll till i trädgårdar nära Svamporget, Norby, Uppsala under perioden 18.5–13.6. Flugsnapparforskarna vid Uppsala universitet med Tomas Pärt och Anna Qvarnström i spetsen menar att det mest sannolika är att det är en ren 2K-hanne med en liten brakslapp om att det kan vara en återkorsning mellan en hybrid och en ren halsbandsflugsnappare. De som dyker upp utanför det normala utbredningsområdet ligger nära till hands att anta vara många 2K-fåglar och/eller fåglar med svartvitflug-gener inblandade vilket gör situationen knepig men givetvis intressant.

(FREDRIK FRIBERG)

Skäggmес *Panurus biarmicus*

Skäggmесen är en svårbedömd art när det gäller häckning. Många vassområden är vidsträckta och bedömningen utgår från det ganska grova måttet ”antalet lokaler med observationer i häckningstid”. Hur många par som faktiskt häckar är näst intill omöjligt att avgöra. Årets sammanräkning slutar på 101 lokaler, vilket är en liten förbättring efter ett par svaga år under andra hälften av 00-talet, och lokalsumman är nu tillbaka nära mediannivån (100 lokaler) för de se-

Antal lokaler med skäggmес *Panurus biarmicus* i Sverige 2009, fördelade landskapsvis.

naste 20 åren. Samtidigt kan man anta att summan är i lägsta laget, med tanke på att bara tre lokaler är nämnda i Skåne och två i Östergötland.

Nordliga fynd:

Gstr: Normalt uppträdande med höst- och vinterfynd, dock inga fynd under häckningstid. 35 ex. Villa Rettig 1.1–28.3 (Marie Brandtman, Håkan Söderman m.fl.). 2 ex. Fredrikskans, Inre Fjärden 4.1 (Andreas Widing). 1 ex. Muddret, Tippen, Inre Fjärden 1.3 (Olle Thyres-tam). 4 ex. Orarna, Orarna-området 15.10 (Per Aspen-berg, Martin Alexandersson). 2+2 ex. ringm. Villa Ret-tig 8.11 och 22.11 (Håkan Söderman, Marcus Thures-son). 2 ex. Tippen, Inre Fjärden 22.11 (Kjell Wallin, Göran Dahlbäck, Stefan Flodin, Pia Hedblom). 2 ex. Villa Rettig 13.12 (Anders Johansson).

Hls: Den flock som övervintrade vid Granskär kan myck-et väl ha gått till häckning, men inga direkta indicer finns. Endast tre rapporter under vår och sommar och inga spår under höstens ringmärkningsverksamhet ty-der på att ingen häckning skedde.

Mpd: Max 6 ex. Vikarbodarna, Björköfjärden, Njurunda 31.1–17.3 (Leif Johansson, Göran Sävén, Bruno Nord-in m.fl.). Fåglarna kvar sedan 4.11 2008.

(ERIK PEURELL)

Entita *Parus palustris*

Mpd: 1 sj. Sticksjön, Selånger 23.6 (Hans Terelius). 9:e fyndet för Medelpad. Senast observerad 1998.

(FREDRIK FRIBERG)

Lappmes *Parus cinctus* NT

Dlr: Lappmesen sågs vid fågelmatning i Klutsjön, Fosk-ros, Älvdalen 1.1–16.3 med som mest 3 ex. Övriga fynd är 1 ex. Gubbmyren, Sälén 14.2 (Disa Nyberg, Anders Nyberg), 1 ex. Dyllen, Storsäteren, Idre, Älvdalen 10.3 (Lars Österberg), 3 ex. Hävlingen, Älvdalen 14.3 (Daniel Green), 1 sj. Foskros, Idre, Älvdalen 16.6 (Björn Klevemark, Eva Klevemark) samt 1 ex. Eländesgravens naturreservat, Älvdalen 6.10 (Per Gustafsson).

Mpd: 1 ex. Åstholmen, Tynderö 27–29.9 (Staffan Berg-man, Stefan Heimdahl, Stefan Wikander m.fl.). Senast observerad 2007, då i slutet av juli.

Vb: 1 ex. Mickelsträsk 20.9 (Christer Olsson), 3 ex. Grundskatan, Bjuröklubb 24–25.9 (Erik Normark), 1 ex. Osnäshalvön 4.10 (Jonas Gustafsson), 1 ex. grav-ka-pellet, landsförsamlingskyrkan, Skellefteå 5.10 (Erik Normark), 1 ex. Lövöudden, Holmsund 9.10 (Chris-ter Olsson), 1 ex. Skrämräsk, Skellefteå 10.10 (Urban Lundström, Daniel Lundström), 1 ex. str SV Sönerst-grundet 11.10 (Katarina Stenman, Peter Mathisen), 1 ex. Tavastudden, Täftelandet 18.10 (Emmanuel Nau-dot), 1 ex. Nagelhamnsviken, Yttre Västerfjärden 18.10 (Micael Jonsson), 1 ex. Lövöudden, Holmsund 23.10 samt 30.10 (Micael Jonsson, Aron Sandling, Sven Gus-tafsson) och 1 ex. str SV Tavastudden 11.11 (Emmanu-el Naudot). Tolv fynd av 14 ex. är ganska bra resultat för

arten, särskilt bra med tanke på att det var dålig fart på mesar i allmänhet. Majoriteten av fynden sker vid kus-ten, därför extra roligt med några fynd en bit in i landet. Åter fynd vid såväl Bjuröklubb som vid Sönerstgrun-det efter ett års uppehåll (rrk Vb).

Nb: I inlandet gjordes ett bofynd vid Lakaträsket 4.6 (Curt Carlqvist). Därutöver 37 fynd av 60 ex. i Pajala kommun, samt 1 ex. Rautiorova eko-park, Övertorneå 24.9 (Rolf Lahti). Vid kusten gjordes följande fynd: 1 ex. Piteå skärgård 25.10 (Staffan Sundin), 4 ex. Vuo-noviken, Haparanda, 24.7 (Magnus Billqvist, Ola Elle-ström, Erling Jirle) samt max 4 ex. Haparanda Sandskär 18.9–8.10 (Haparanda Sandskär fågelstation m.fl.).

Hjd: En säkerställd häckning (6 pulli) vid Kärringsjön, Rogen (Hans Cronert, Thomas Bernhardsson m.fl.). Dessutom observerad i Rogenområdet i januari (Martin Rydberg Hedén), samt med 2 ex. i Tännäs 3.8 (Gunnar Wallin, Kerstin Wallin).

Samtliga rapporter från häckningstid förefaller avse häckningen vid Kärringsjön, i övrigt föreligger inga fynd från andra platser i Rogenområdet (rrk Hjd). Inga lappmesrörelser som nådde Svealand tycks ha förekommit hösten 2009. Arten börjar leva alltmer på undantag utanför skyddade områden i våra fjäll-nära skogar och det är nog bara en tidsfråga innan det är dags att börja begära in samtliga fynd under häckningstid, även de från Lappland.

(CHRISTER OLSSON)

Nötväcka *Sitta europaea*

Vb: Frågan är hur etablerad nötväcken egentligen är i Västerbotten. Fynden ökar i lavinartad form och det börjar vara svårt att hålla reda på hur många väckor som faktiskt ses. Minst fem par häckade i år i Umeå (Ön, Baggböle herrgård, Backens kyrka, Tvårån vid E92 och Umedalen) (rrk Vb).

Nb: En häckning inleddes vid Furunäset, Munksund. Den första påbörjade häckningen i landskapet av ras-en *europaea*. Det är osäkert om häckningen lyckades då rapportören reste bort (rrk Nb). Därutöver 12 fynd av 14 ex, bland annat 1 hona Framnäs, Öjebyn, 1.1–30.12 (Lars Sandberg m.fl.) och 2 ex. Sävast 17.1–6.4 (Karin och Gustaf Löfgren).

Hjd: En häckning med 5 ungar, Mullbackarna, Svegssjön 11–21.6 (Leif Johansson) samt 3 pull Funäsdalen 21.6 (Bengt Warensjö).

Jmt: Konstaterad häckning: 6 pull nyligen flygga Unders-åker 14.6 (Dan Fritzon).

S Lpl: Sjätte-åttonde häckningarna i Lycksele lappmark. Första häckningsfyndet i Storumans kommun. Samtliga fynd gäller rasen *europaea* (rrk S Lpl).

N Lpl: 2 ex. Abborrträsk, Arvidsjaur kn 2.1–13.4 (Alex Alexandersson, Lars Johansson m.fl.), 1 ex. sj. Abraur, Arjeplog kn 11.4 (Anders Gustafsson) samt 1 ex. Sved-jan, Glommersträsk, Arvidsjaur kn 14.4 och 23–24.8 (Monica Berggren) samt 1 hona Domänvägen 23, Vuol-

lerim (Lule lappmark) 24.1–10.4 (Robert Stenmark, Björn Stenmark). Fynd nr 6–8 i P lpm och nr 4 i Lu lpm av rasen *europaea*. Fåglarna i Abborrträsk sågs även 2008 men ingen säkerställd häckning ännu (rrk N Lpl).

Nötväckans snabba expansion på bred front i norra Norrland är en riktig framgångssaga. Sådana kan vara värda att lyfta fram i Fågelåret, där dystra rapporter ofta dominerar. Det torde inte dröja många år innan den häckar även i Kiruna kommun.

(CHRISTER OLSSON)

Fynd av rasen:

Sitta europaea asiatica ”Sibirisk nötväcka”

P lpm: 1 ex. Gullön, Arvidsjaur kn 29.10–4.12 (Stefan Holmberg).

ning kunde inte konstateras. I parken gjordes också några observationer av trädkrypares med avvikande utseende och/eller läten under året. Trädgårdsträdskryparen häckade med en trädkryparhona åtminstone 2006 och 2008 vilket resulterade i två respektive tre (minst) flygga ungar. Det är sannolikt att observationerna av fåglar med intermediära karaktärer under 2009 avser hybrider från de häckningarna, men det är svårt att fastslå utom rimligt tvivel på grund av likheten mellan arterna.

(ALEXANDER HELLQUIST)

FOTO: THOMAS HULTQUIST

Trädgårdsträdskrypare *Certhia brachydactyla*, Alnarpsparken (Sk) 21 februari 2009.

Den enda nötväcka under året som med säkerhet bedömts vara av den sibiriska rasen *asiatica*. Den sibiriska nötväckerasen har inte varit representerad i *Fågelåret* sedan 2006 (6 fynd) och dessförinnan får vi gå tillbaka till 1997 för att hitta några.

(CHRISTER OLSSON)

Trädgårdsträdskrypare *Certhia brachydactyla*

(29/29 – 1/1)

Sk: 1 5K+ hane Alnarpsparken 2.1–31.12 (F) (Jonas Melin, Kristian Ståhl, Olof Persson m.fl.)

Fågeln som upptäcktes i oktober 2005 och sedan dess har varit Alnarpsparken trogen sågs under hela året. Den sjöng periodvis flitigt men någon häck-

Pungmes *Remiz pendulinus* EN

Artens kräftgång fortsätter i sydvästra Skåne där det under året sågs tio hannar och sju honor. Vid Krankejön lyckades bara två häckningar och totalt blev endast 16 ungar flygga i sydväst. I nordöstra Skåne bedöms situationen vara något bättre och där bland annat 11 ungar ringmärktes 16.6 (Olof Persson, Peter Öhrström) och tre kullar med 14 ungar observerades vid Karpalundsdammarna 23.6–1.7 (Roi-ne Strandberg). Under hösten ringmärktes blott 13 pungmesar vid Flommen (Falsterbo fågelstation) och vid Nabben räknades bara två sträckande (Nils Kjellén m.fl.).

I övriga landet noterades ett par i Blekinge och i

Småland fick ett par ut sex ungar vid Kalmar dämme. Två ungar sågs även vid Ökne glo vid Västervik som tyder på häckning där. På Öland konstaterades tre häckningar och ytterligare en bedömdes som trolig och på Gotland konstaterades två häckningar. I Halland sågs en bobyggande hane vid Tröninge ängar. I Närke noterades fem häckningsförsök vid Oset–Rynningeviken, men endast en kull lyckades och vid Kvismaren byggde två hannar bo, men häckning kunde inte konstateras. En möjlig häckning noterades i Östergötland och arten verkar tyvärr vara helt borta från Tåkern numera. I Värmland konstaterades landskapets tredje häckning då ett par fick ut tre ungar i Hammarö kommun. Totalt kommer vi därmed upp till drygt 20 konstaterade häckningar i landet under året.

Intressant observation:

Nrk: Vid Stentornet, Rynningeviken kontrollerades en 2K+ hane den 25.8. Han hade ringmärkts vid Kranesjön den 22.4.

(KRISTOFFER NILSSON)

Sommargylling *Oriolus oriolus* **EN**

Sammanlagt rapporterades ca 151 sjungande gyllingar 10.5–18.7, varav en dryg tredjedel från Sk. Med sedvanlig reservation för dubbelräkning. Årets summa är dock förhållandevis hög och ligger väl över medianen 127 för perioden 1992–2009.

Höstfynd (fr.o.m. 1.8) norr om Götaland och samtliga fynd i Norrland:

Hls: 1 ad. hane Maden, Ålsjön 23.5 (Tord Swales, Bengt Göthe, Robert Lindberg).

Vb: 1 honf. rast. Grundskatan, Bjuröklubb 3.10 (Joakim Wallström, Mattias Laisfeldt).

(THOMAS PETTERSSON)

Svartpannad törnskata *Lanius minor*

Fyra fynd gjordes under 2009, vilket ligger nära medianen (4,5) för perioden 1992–2009:

Sm: 1 ad. hane Örnakullen, Hamnarydsområdet 1.6 (Göran Heinrich). 1 1K Draven 13.9 (Stefan Andersson, Bengt Larsson, Sven Johansson, Mats Alderus).

Gtl: 1 ex. Nabben 2.7–3.8 (Claes Hansson, Meta Waern, Marcus Ollberg).

Upl: 1 2K+ hane Lilla Ultuna, Årike Fyris 16–17.6 (Johan Södercrantz).

(THOMAS PETTERSSON)

Ökenvarfågel *Lanius meridionalis* (9/9 – 1/1)

Gtl: 1 1K ssp. *pallidirostris* Vivesholm, Sanda 27–30.10 (F) (*Carl Tholin, Lukas Lovén, Olof Armini m.fl.).

Andra fyndet för Gotland. Sju av landets nu totalt

tio fynd har gjorts under höststräcket, från 30 augusti fram till november, och samtliga av dessa har varit årsungar.

(DAVID ERTERIUS)

Rödhuwad törnskata *Lanius senator* (56/56 – 4/4)

Öl: 1 3K+ hane V om Näsby, Ås 14–15.5 (F) (Anders Adolfsson, *Inge Larsson m.fl.). 1 hona Södra lundspetsen 1.6 (F) (*Maud Andersson, Owe Andersson m.fl.).

Nrk: 1 1K ssp. *senator* ringm. Venastugan 30.9–1.11 (F) (*Lennart Eriksson m.fl.).

Srm: 1 hane Årsta säteri 21.6 (F) (*Henrietta Wikell).

Ny art för Närke och faktiskt endast det andra fyndet för Södermanland. Sedan tidigare föreligger fem

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

Rödhuwad törnskata *Lanius senator*, Venastugan (Nrk) 4 oktober 2009.

fynd av 1K-fåglar, och av dessa har tre ansetts tillhöra den sydostliga rasen *L. s. niloticus*. De andra två, vilka bägge utgörs av ringmärkta individer, har ej rasbestämts.

(DAVID ERTERIUS)

Nötkråka *Nucifraga caryocatactes* **NT**

Sk: Nötkråka rapporterades under lämplig häcktid från åtminstone 30 lokaler, varav de flesta i nordöstra delen av landskapet. Dock inga säkra häckningar alls under året. Under hösten noterades nästan inga sträckrörelser (rrk Sk).

Bl: Säker häckning: 1 juv. Måstadtorp, Tvings kyrka 15.7 (Joakim Hemberg). Därtill två troliga häckningar vid Stiby backe och Svängsta (rrk Bl).

Sm: Noterad på 17 lokaler inom Kronobergs län 13.3–23.6 men inget häckning finns rapporterad. Från Kalmar län finns 15 fynd av 17 individer under häcknings-tid. Inom Jönköpings län finns fynd från 23 revir på lika många lokaler.

Öl: Under 2008 dök återigen de första nötkråkorna upp vid sin gamla häckningsplats runt Igelmossen och österut mot Bostorp och Dörby i Norra Möckleby socken. Detta blev under 2009 allt tydligare och det är högst sannolikt att nötkråkan i år åtminstone förskte sig på att häcka igen. I Böda, där en liten fast stam finns sedan sedan decennier, erhöles häckningsindikationer från Älgmaden (rrk Öl).

Gtl: Inga säkra häckfynd, men flera fynd under häckningstid från Fårö kan gälla häckande par (rrk Gtl).

Vstm: Ingen konstaterad häckning har rapporterats. Under häckningstid föreligger rapporter från nio lokaler med sammanlagt ca 10 par, kommunvis fördelade: Västerås (1), Hallstahammar (1), Köping (1), Sala (1), Surahammar (3), Lindesberg (1), Arboga (1) (rrk Vstm).

Vrm: Sju fynd under häckningstid finns rapporterade från 2009. Nötkråkans status som häckfågel i vårt landskap är alltså hölj i dunkel (rrk Vrm).

Dlr: Inga häckningar rapporterades. Vid Hässlen, Garpenberg, Hedemora, känd häcklokal för den tjocknåbbade rasen, sågs som mest 15 ex. 23.8 (Mats Forslund), vilket var 5 mer än fjolårets bottennotering. Troligen är det stora flertalet rapporter utanför Hässlen smalnåbbade, även om svårigheten att rasbestämma nötkråkor inte ska underskattas. I så fall skulle en

FOTO: P-G BENTZ

Nötkråka *Nucifraga caryocatactes*.

Vg: Sex fynd har gjorts under häckningstid (Rrk Göteborg). Senast en häckning konstaterades var 2007. Till skillnad från förra året gjordes dock fynd under maj–juni, så förmodligen häckar nötkråkan fortsatt sparsamt till sällsynt i rapportområdet.

Dls: En konstaterad häckning: En adult fågel matande en flygg, tiggande unge Bältnäs, Dals-Ed 26.6 (Börje Dahlén). Utöver detta ytterligare fyra fynd under häckningstid (rrk Dls).

Nrk: Tyvärr ingen konstaterad häckning i år, men i likhet med 2008 ändå gott om rapporter under häckningstid under 2009 (13 fynd) (rrk Nrk).

Srm: Under häckningstid finns 26 observationer vilket är fler än normalt av denna under häckningstid svårreda art (rrk Srm).

försiktig uppskattning av antalet häckande smalnåbbade nötkråkor ligga på 10–25 par. I Hässlen konstaterades 15 revir av den tjocknåbbade rasen år 2006, vilket kan ha minskat efter ett par dåliga hasselnötår (rrk Dlr).

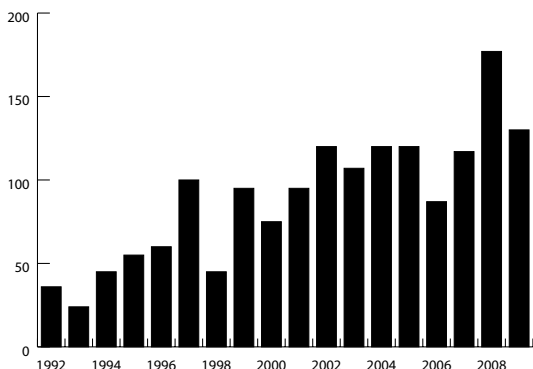
Gstr: Bara tre av årets över 200 observationer gjordes innan slutet av maj! De härrörde dessutom alla från ett relativt begränsat område runt Gysinge–Österfärnebo där nötkråkor sannolikt förekommer med hassel som näringsbas (rrk Gstr).

Hls: Två häckningar konstaterades inom Bollnäs kommun (rrk Hls).

Mpd: Tre fynd av 1–2 ex. gjordes under häckningstid 2009 (rk Mpd).

Ång: Inga säkra häckningar rapporterades. Arten noteras främst från tätorterna, men fynden är totalt sett tämligen

135

Rapporterade "svartkråkor" *Corvus c. corone* i Sverige 1992–2009.

Flera av de nordliga fynden utgörs troligtvis av riktiga långstannare. Från Dalarna skriver rrk om 1 ex. Mosjön, Malung-Sälen 6.1–20.9 (Jonas Svensson, Börje Dahlén, Hans-Erik Eriksson m.fl.): "Rrk anser det troligt att det är samma fågel som setts i trakten 2002, 2003, 2007 och 2008." Och rrk Västmanland kommenterar: "Även året innan, i juni, rapporterades en svartkråka ifrån Nora. Den gången noterades en enstaka grå fjäder i dräkten vilket medförde att den klassades som eventuell hybrid mellan svart- och gråkråka. Årets individ saknade helt gråa inslag, men det torde väl ändå vara ganska troligt att det är samma individ som har återvänt till Nora även detta år." (betraktas alltså inte som en ren svartkråka).

(FREDRIK FRIBERG)

Rosenstare *Sturnus roseus*

Endast fem fynd av rosenstare under 2009, vilket är ett mycket lågt antal för 2000-talet där årssumman ofta har legat runt tiotalet individer med en topp 2002 med inte mindre än 36 exemplar. Att flertalet rosenstare är ungfåglar på hösten speglar den gängse fyndbilden för landet.

Sk: 1 1K str Nabben 28.8 (Nils Kjellén, David Erterius, m.fl.), 1 1K Brantevik 21.9 (Ulf Backman) och 1 1K hela dagen i Edenryd 29.10 (Ola Svensson, m.fl.). 3 höstfynd, men inga värfynd är ganska normalt för senare år.

HI: 1 2K rast Arvidsgård, Onsala, 3.6 2009 (Stefan Svanberg m.fl.)

Srm: 1 1K Landsort, 3.9 2009 (Anders Westlund m.fl.)

(MAGNUS STRÖMBERG)

Pilfink *Passer montanus*

Arten har expanderat sakta men säkert i landets lappmarker och etablerade stammar finns bland annat i Norra lappland vid Glommersträsk, Jokkmokk och

Vuollerim Detta år noterades den första häckningen i Åsele lappmark.

Ås lpm: 1 par med ungar, Vilhelmina 8–9.6 (Inga Olofsson).

(THOMAS STRID)

Gulhämpling *Serinus serinus* **VU**

Trenden att de skånska gulhämplingarna numera har sitt kärnområde längre söderut på ostkusten håller i sig. Från Åhus finns det bara uppgifter om en kringströvande hanne vid Äspet och i år är det bara området kring Furuboda som uppvisar normala antal med, som mest, fem sjungande hannar. Tolv revir hittades i Simrishamns kommun där Kivik får betraktas som kärnområde. I Ystad hittades 6–7 revir och i Trelleborg ett par. Från Malmö och Falsterbo finns enstaka fynd under häckningstid och i år saknas observationer helt från NV-Skåne. I Falsterbo sträckte tio gulhämplingar under perioden 19.8–20.11 (Nils Kjellén m.fl.) vilket är över genomsnittet. Utifrån uppgifterna under häckningstid så har en minskning inträffat på senare år.

Antal individer i övriga landet: Bl (8), Sm (6), Öl (ca 20), Gtl (21), Hl (3), Vg (2), Boh (1), Ög (3), Upl (2), Dlr (1). Fyndet i Dalarna avser troligen samma hanne som dök upp vid Falu lasarett i fjol och var på plats 14.4–27.7 i år (Lotta Bonde m.fl.).

Konstaterad häckning:

Gd: 1 par fick ut minst fem ungar Kneipbyn, Västerhejde (Jan Janthe). Första konstaterade häckningen på Gotland.

(KRISTOFFER NILSSON)

Hämpling *Carduelis cannabina* **VU**

Hämplingen verkar expandera i norr eller beror det framför allt på bättre skådaraktivitet?

Ås lpm: 1 sj. Åsele 25.4 (Olle Thyrestam, Martin Alexandersson, Marcus Bergström, Per Thelin) och 1 rast Ark-sjöberget, Dorotea k:n 17.6 (Bernt Westin). Fjärde och femte fyndet i Åsele lappmark. De båda första gjordes så sent som 2006.

P lpm: 1 hanne Saltmyrans torvtäkt SO Abborrträsk, Arvidsjaur k:n 27.4 (Stefan Holmberg). 8:e fyndet för P lpm.

Lu lpm: 1 hanne rast. Vuollerim 26.4 (Mats Karström). 6:e fyndet för Lu lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris* **EN**

Tre konstaterade häckningar under året och många observationer under häckningstid är glädjande att

kunna sammanfatta. Det är därmed andra året i rad som häckning konstateras i landet för denna sällsynta häckfågel.

Konstaterade häckningar:

Hjd: 4 pulli Mittåkläppen 13.8 (Stefan Persson)

T lpm: 12 ex. (vissa juv.) Kärkevagge 23.7 (Mats Henriksson), 1 1K ringm. Latnjajavri 10.8 (Ulf Molau) .

Fynd under häckningstid:

Hjd: 9 ad. Mittåkläppen 14.6–9.8 (Helge Röttorp, Johan Södercrantz, Per Åsberg m. fl.), 1 ex. Helagsstugorna, Helags 21.6 (Lars Lindell).

Jmt: 1 ex. Laptentjahke, Bunnerfjällen (Åsa och Robert Ekberg), 1 ex. Ulvåjärnen, Storulvåfjällen 27.6 (Carl Tholin), 3 ex. Slottsdaalen, Sylarna/Bieljehke 15.8 (Christopher Magnusson), 3 ex. Sylarnas rastskydd, Sylarna/Bieljehke 16.8 (Christopher Magnusson)

Ly lpm: 21 ex. Långfjället, Artfjället 30.7–1.8 (Johan Stållberg)

P lpm: 3 ad. Torborg, V Arjeplog 4.6 (Rolf G Gustafsson)

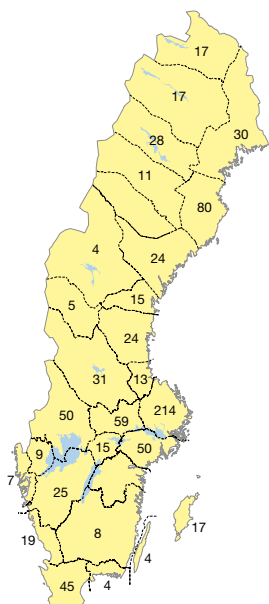
T lpm: Minst 7 ex. Kärkevagge 4.6–23.7 (Lars Imby, Olof Persson m. fl.), 4 ex. Njulla 20.6 (Fredrik Ahlström, Anette Rydhagen), 1 hona Björkliden stn. 23.6 (Ulf Eriksson), 2 ex. Latnjajavri 30.6 (Magnus Larsson, Jonas Lind), 1 ex. sj. Kebnekaise fjällstn. 1.7 (Bengt Neiss), 5 ex. Trollsjön 3.7 (Yngve Hareland, Lotta Hedkvist), 1 3K+ hanne ringm. Latnjajavri 5.7 (Ulf Molau).

Höga antal:

Sk: 500 ex. Näsholmarna, Foteviken 26.10 (Nils Kjellén).

Anmärkningsvärd observation:

Vg: 100 ex. Redberga 29–30.9 (Åke Abrahamsson, Ing-

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera* i Sverige 2009 (hela året).

Marie Bertilsson, Anita Ljungström). Tresiffriga antal i september är ovanligt i södra Sverige.

(KRISTOFFER NILSSON)

Snösiska *Carduelis hornemanni*

Ingen konstaterad häckning under året. Några observationer under häckningstid är en vanlig fyndbild för denna sällsynta häckfågel. Endast två gånger har häckning konstaterats under 2000-talet (2001 och 2008).

Fynd under häckningstid:

Ly lpm: 1 hanne Aivakjaure, Aivak, Sorsele 17.6 (Niklas Holmqvist, Hans Larsson, Hampus Lejon)

Lu lpm: 1 ex. Ritsem 5.7 (Micael Jonsson)

T lpm: Flera fynd, främst i Abisko-området.

(KRISTOFFER NILSSON)

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*

Totalt observerades ca 825 bändelkorsnäbbar i landet och även i år är det Uppland som står för flest med ungefär en fjärdedel av det totala antalet. Arten rörde sig över hela landet. Bland annat sågs 45 ex. i Skåne vilket nog bör betraktas som en invasion.

Trolig häckning:

Hls: 1 ad. + 1 juv. Immeråsen 2.5 (Peter Strandvik).

(KRISTOFFER NILSSON)

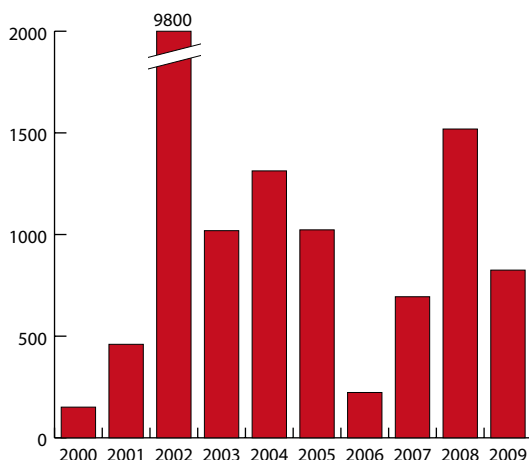
Tallbit *Pinicola enucleator* NT

Bl: 1 ex. Näsvisen, Karlshamn 20.3 (Rune Svensson).

Sm: 4 ex. Norra Krön, Vimmerby 17.1 (Johan Wiktorsson).

Öl: 4 ex. Trollskogen, Böda 21.3 (Hans Ackered, Stig Ny-
lund).

Boh: 1 1K hanne rast Holmen, Lane-Ryr 12.10 (Hans Petersson) och 4 ex. (varav 2 ad. hannar) Heestrand, Ta-

Rapporterade bändelkorsnäbbar *Loxia leucoptera* i Sverige 2000–2009.

num 21–22.12 (Thorsten Gansing, Owe Hougström, Jan Johansson m.fl.).

Vg: Tioalet individer finns rapporterade från 2009 (rrk Vg).

Nrk: Sammanlagt åtta fynd av 45 ex. gjordes under året, vilket får sägas vara en god utdelning för ett år utan större invasionsrörelser. Fynden är väl spridda över landskapet (rrk Nrk).

Srm: Under året gjordes tio observationer av tillsammans 15 fåglar, samtliga observationer utom en gjordes under september–december (rrk Srm).

Upl: Under perioden 3.1–1.4 gjordes 16 observationer omfattande 143 ex, som flest 20 ex. Skyttegårdarna, Valö 4.1 (Ragnar Hall, Martin Tjernberg) och 20 ex. Börje sjö, Junkkil 28.1 (Yngve Hareland).

Vstm: Åtta fynd (fem i januari–februari, max 20 ex, samt tre fynd i oktober–december) föreligger från 2009 (rrk Upl).

Vrm: Under januari–februari gjordes nio fynd av 50 ex. och under oktober–november gjordes sex fynd av 26 ex. (rrk Vrm).

Dlr: Inga fynd som tyder på häckning och arten noterades inte under perioden 21.3–17.9. Under årets första tre månader noterades 45 fynd av 569 tallbiter. De flesta sågs i februari i flockar med 10–35 ex. Hösten var betydligt lugnare med 8 fynd av 31 fåglar (rrk Dlr).

Gstr: Antalet tallbiter fördelade månadsvis: januari (3 fynd av 13 ex), mars (1 fynd av 1 ex) samt oktober (2 fynd av 3 ex) (rrk Gstr).

Hls: Av de elva fynd som gjordes under året gjordes endast två under hösten. Det måste sägas vara mycket märkligt då god tillgång på rönnbär brukar innebära god tillgång på tallbit. Inga fynd gjordes under årets sista två månader då rönnarna var fulla med bär (rrk Hls).

Mpd: Under våren rapporterades totalt 62 ex. med största flock om 18 ex. Under hösten rapporterades totalt 37 ex. med största flock om 13 ex. (rrk Mpd).

Ång: Inga indicier på häckning och ett mycket magert år för arten med totalt tio rapporter under februari, oktober och december (rrk Ång).

Vb: Med endast ca 200 sedda individer är 2009 ett riktigt bottenår för tallbit. Endast fyra fynd av totalt sex ex. är från hösten vilket är det lägsta höstresultatet sen 2001 (rrk Vb).

Nb: Intressanta fynd: 60 ex. Långsjön NV Buddbyn, Bodens 7.3 (Mats Bergquist, Ulf Tenbäck), 3 pull Hukanmaa, Pajala 20.6 (gm Åke Persson), 1 sj. Naakajärvi ekopark, Pajala 27.6 (Tomas Lundqvist, Lotta Rydström) samt 1 par Nälkäkielensvuoma NO Hukanmaa, Pajala 8.7 (Mats Alderus, Johnny Johansson, Håkan Åberg). Tre fynd i inlandet under häckningstid, varav en säker häckning. Fätalig under hösten fram till 10.11 (rrk Nb).

Hjd: Vårfynd: Fyra fynd av 26 individer 4.2–23.3. Höstfynd: Från Vemdalsskalet föreligger fynd från 8–27.12 med som mest 40 individer 8.12 (Per Åsberg).

Jmt: Fynd under häckningstid: 1 sj. hanne Jougdaberg, Jougdadalens naturreservat 21.3 (Tomas Bergström), 1 ex. Standardrutt 21F2C Hidberget 17.6 (Tor Persson),

1 sj. hanne Äspnäs, Ström 7.7 (Patrik Sandgren) samt 1 ex. Lundsjön, Aspås 28.7 (Magnus Billqvist, Ola Elleström, Erling Jirle). I övrigt ett ganska rikligt uppträdande med totalt 24 fynd och en pik i antal observationer i slutet av året. Observationerna med 80 resp. 50 ex. är bland de största flockar som rapporterats i Jämtland (rrk Jmt).

P lpm: Fynd under häckningstid: 5 ex. födosökande Båtsjaur, Arjeplogs k:n 26.7 (Jan-Eric Nilsson) och 2 ex. Arjeplog 5.8 (Anders Wirdheim).

Lu lpm: Fynd under häckningstid: Sju fynd av 10 ex, däribland 1 hona med föda åt ungar Pårtestugan, Kvikkjokk–Kabla FUR, Jokkmokks k:n 20.6 (Per Edenius).

T lpm: Fynd under häckningstid: 1 hanne Kaivesjärvi, Suoltajätkkä 29.6 (Olof Persson, Magnus Bladh, Viggo Norrby) och 1 sj. hanne Pahtajärvensaajot 13.7 (Andreas Garpebring).

Mycket svaga tallbitsrörelser noterades över landet hösten 2009. Inget heller finns att tillföra som mer tydligt visar var syd- respektive östgränserna för det någorlunda fasta utbredningsområdet går.

(CHRISTER OLSSON)

Ortolansparv *Emberiza hortulana* **VU**

Sm: Två sj. hannar hävdade revir vid Vesslö, Kalmar 11.5–4.7 (Mats Ranebo m.fl.).

Nrk: I Kvismareområdet, från Ängfallet i väster till Lindåsbacken i öster, noterades 9 sjungande hannar och 2 honor i maj (Kvismare fågelstation). Vid Ökna/Ökna utmarker i nordvästra Kvismareområdet noterades i början av juni 3 sjungande hannar och 1 hona (Bo Runesson). Med den sjungande hannen vid Fiskinge strandskog ger den sammanlagda rapporteringen från Kvismaren 13 sjungande hannar och 3 honor samt en konstaterad häckning vid Sörön, där ett par sågs med föda i näbbet till ungar. Några ungar sågs aldrig och slutresultatet är därmed okänt. I landskapet som helhet noterades 17 sjungande hannar, vilket är en glädjande ökning jämfört med de senaste åren då slutsumman stannat kring 10 sjungande fåglar per år (rrk Nrk).

Ög: Endast ströobsar av rastare eller oparade hannar. Inga häckningar (rrk Ög).

Srm: Som mest rapporterades 4 sjungande fåglar från Sofiebergsåsen, Eskilstuna 16.5 (Hans Bister). Förutom från Sofiebergsåsen finns inga rapporter om sjungande fåglar under våren. Detta är den sämsta siffran någonsin och bekräftar bara att arten snabbt håller på att försvinna från vårt rapportområde som häckfågel (rrk Srm).

Upl: Minst 35 revirhävdande hannar rapporterades 1.5–17.7, vilket glädjande nog är åtta fler än 2008. Än finns det kanske hopp! Vid några av lokalerna sågs även honor. Å andra sidan rapporterades negativa besök vid åtta lokaler som hyst ortolansparv fram till för något år sedan. Den kommunvisa fördelningen var: Enköping 22 sj, Norrtälje 6 sj, Uppsala 4 sj, Heby 2 sj. och Östhammar 1 sj. (rrk Upl).

Vstm: Tjugotvå sjungande hannar har rapporterats med följande kommunvisa fördelning: Västerås (8), Hallstahammar (2), Köping (2), Kungsör (2), Sala (2), Surahammar (2), Lindsberg (1), Nora (1), Norberg (1) och Fagersta (1) (rrk Vstm).

Vrm: Åter ett magert år, med endast ett fynd under häckningstid: 1 ex. sj. Hedås, Bjurtjärn 1.6 (Siw Elefalk, Gun Friberg). Denna lokal är inte tidigare känd för ortolansparven och det är troligt att fågeln gjorde ett tillfälligt gästspel. Arten får tyvärr anses som utgången som häckfågel i Värmland (rrk Vrm).

Dlr: Kommunvis fördelning av fynden: Hedemora: 1 hanne Bältarbo 25.5 (Stefan Wastegård). Säter: 1 hanne Flygfältsrakan, Gustafs 11.5 (Bo Hultgren) och 1 hanne Ljusterbrovägen 31.5 (Stig-Åke Svenson). Borlänge:

även om säkra häckningar inte konstateras varje år. Förmodligen häckar arten även vid fler lokaler där sjungande hannar hörts. Rrk vill därför uppmana till extra bevakning av lokaler med sjungande hannar i framtiden! (rrk Dlr).

Gstr: Häckningsindikationer: 2 ex. Särstasjön, Torsåker 7.5–3.8 (Christer Lindberg, Peter Ahlin, Peter Kuiper) och 1 sj. Bysjön, Bodäsdalgången 22.5–18.6 (Kjell Pålsson, Tomas Widholm, Peter Ahlin).

Hls: Antalet sjungande hannar (32) är i stort sett oförändrat sedan folåret. Allt fler fynd rapporteras från skogslandskapet, eller snarare från de allt större luckorna i det tidigare skogsbeklädda landskapet. Majoriteten av fynden utanför jordbruksmark görs i Bjuråker (rrk Hls).

FOTO: GÖRAN SNYGG

Ortolansparv *Emberiza hortulana* 1K, rastande vid Grötvik (Hl) 23 augusti 2009.

Upp till 11 ex. Övre Svärdsjö 3.5–29.6 (Nils-Erik Björkbacka, Per Gustafsson, Bengt Eriksson m.fl.) och 1 sj. hanne Sifferboheden 13.5–3.6 (Bror Wallbom, Britta Wallbom m.fl.). Falun: 1 ex. Enviken 6.5 (Ulf Widén, Gunnel Sundberg). Ludvika: 1 hanne Noaks, Nittkvarn 30.4 (Sten-Erik Bohlin). Smedjebacken: 1 ex. Tolvbo, Söderbärke 23.7 (Hans Svensson). Leksand: 1 ex. fågelmatningen Hundhagen 19.5 (Staffan Müller) och 2 hannar Limå bruk, Siljansnäs 21.5–22.6 (Anders Hans, Bo Alverfeldt, Birger Kaiser m.fl.). Mora: 1 ex. Färnäs 6.6 (Magnus Strömberg). Orsa: 1 ex. Hansjö 8.5 (Lars Hansson) och 1 ex. Grönklitt 27.6 (Lars-Göran Hansson). Naturligtvis är det sannolikt att flera häckningar genomfördes vid Övre Svärdsjö i Borlänge, där upp till 11 ex. rapporterades. Troligen häckar arten där årligen,

Mpd: 25 sj. hannar maj–juni (rrk Mpd).

Ång: Inga säkra häckningar rapporterade. Drygt trettio sjungande individer under maj–juli innebär att arten fortsatt finns på en låg, men till synes stabil nivå i landskapet (rrk Ång).

Vb: 83 sjungande hannar har rapporterats under 2009 och det är en svag förbättring jämfört med de två senaste åren men på det hela taget är det en normal summa för 2000-talet (rrk Vb).

Nb: Kommunvis fördelning av fynd under häckningstid: Piteå kn: 26 fynd av 34 ex. Luleå kn: 22 fynd av ca 40 ex. samt Bodens kommun 20 fynd av 24 ex. Något fler fynd i kustlandet jämfört med föregående år (rrk Nb).

Jmt: 1 sj. Alanäs 16–21.5 (Lars Bruks, Christer Pålsson, Ulla Henriksson), 1 sj. Stocke, Frösön 24.5 (Nils No-

telid), 1 sj. Färsån, Ragunda 8.6 (Urban Grenmyr), 1 sj. Ånnsjöns fågelskyddsområde 25.6 (Håkan Nilsson), 2 ex. lämpl biotop Stocke, Frösön 30.6 (Pontus Wennerjö) samt 1 ex. lockläte Stocke, Frösön 3.7 (Mats Axbrink). Återigen tycks ortolansparven ha häckat i Stocke på Frösön (rrk Jmt).

S Lpl: Ett fynd i Åsele lappmark och fem i Lycksele är en normal årssumma. På kalhyggena längs Attjeklintvägen söder om Lycksele har 1–3 sjungande hannar hörts sedan 2001 (rrk S Lpl).

Den svenska ortolansparvstammen söder om Norrlandsgränsen är numera att hänföra till isolerade förekomster vid Kalmar, Kvismaren (samt på några få ytterligare håll i Närke) och Eskilstunatrakten, med

Gulbrynad sparv *Emberiza chrysophrys*, Järvafältet (Upl) 14 januari 2009.

någorlunda livskraftiga stammar endast funna i Västmanland, Uppland och Dalarna. Arten tycks i och med årets fågelrapport vara utgången från Östergötland och Värmland. Vilket landskap står härnäst i tur?

(CHRISTER OLSSON)

Gulbrynad sparv *Emberiza chrysophrys* (0/0 – 1/1)

Upl: 1 hane Matningen S Säbysjön 3.1–27.2 (F) (*Olle Bernard, *Harald Ehrenborg, *Kjell Sahlberg m.fl.).

Ny art för landet! Den gulbrynade sparven häckar i östra Sibirien och övervintrar i centrala och sydöstra Kina. Arten är mycket sällsynt i Europa, och majö-

riteten av fynden är från Brittiska öarna (fem ind.). De flesta europeiska fynd är gjorda under senhösten, och det svenska fyndet avviker således en aning från den fyndbilden. Man skulle emellertid mycket väl kunna tänka sig en individ som anlänt under senhösten och sedan försökt sig på en övervintring.

(DAVID ERTERIUS)

Videsparv *Emberiza rustica* **NT**

Bl: 1 ad. hane Sandvik, Hasslö 23.5 (Anders Eriksson, Petter Simonsson, Micke Wilson m.fl.), 1 ex. Utklippan 10.9 (Johan Åhlén, Lennart Eriksson, Lage Johnson) och 1 ex. Utlängan 11–12.10 (F) (Lars-Gunnar Lundquist, Anders Adolffson, Tommy Lindberg, Linus Almqvist). Fem ex. på 1980-talet, tolv ex. på 1990-talet

FOTON: MICHAEL BERGMAN

och fyra ex. på 2000-talet visar med all tydlighet videsparvens sällsynthet i Blekinge (rrk Bl).

Sm: 1 ex. Furö, Oskarshamn 12.9 (Urban Rundström, Tommy Larsson). Detta är det sjunde fyndet för östra Småland.

Öl: 1 ex. Hälluddens stugby, Ölands norra udde 17.9 (Gabriel Norevik). Detta är naturligtvis en synnerligen låg årssumma. Endast under två år sedan 1978, då videsparven började ses årligen på ön (1990 och 2006), har denna låga årssumma tangerats (rrk Öl).

Gtl: 1 hona Roma slamdammar 21.4 (Bimbi Ollberg), 1 ex. Faluddens fyr 24.5 (Torsten Green-Petersen) och minst 2 ex. Gotska Sandön 28.5 (Markus Tallroth, Frida Johnsson, Jacob Rudhe m.fl.).

Vstm: 1 ex. Asköviken 7.9 (Niclas Lignell), 1 ex. Gnien,

Ramnäs, 6.9 (Ralf Lundmark) samt 1 hanne Hötjärn 27.4 (Dan Thunberg, Elisabeth von Knorring).

Vrm: Häckning: 1 par med 3–4 flygga ungar. Västersjön, 23.6 (Stefan Asker). 1 hanne sjungande på samma lokal 12.5 (Björn Ehrenroth, Ivar tengklint). Ytterligare 1 hanne Västersjön 23.6 (Stefan Asker). Alla årets observationer gjordes alltså vid klassiska videsparvlokalen Västersjön i nordligaste delen av landskapet (rrk Vrm).

Dlr: Inga konstaterade häckningar, dock sex fynd under häckningstid.

Gstr: Ett ex. Eggegrund 17.5. Sju höstfynd av åtta ex. föreligger från 3–11.9 (rrk Dlr).

Videsparven har i flera år omgetts av ett rykte som snabbt minskande i Norrland, och det kan därför vara av intresse att börja titta närmare på utvecklingen. Förutom någon enstaka förekomst i norra Värmland tycks Dalarna utgöra sydgränsen för regelbundna häckningar.

(CHRISTER OLSSON)

Dvärgsparv *Emberiza pusilla* **VU**

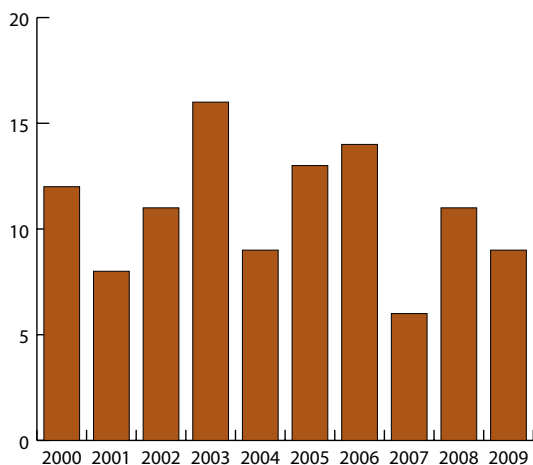
En häckning konstaterades under året och det är första säkra häckningen sedan 2006. Även en hel del observationer gjordes under häckningstid. Fynd utanför häckningstid: Sm (1), Öl (3), Srm (2), Upl (1), Vb (2).

Konstaterade häckningar:

Nb: 1 hanne matade ungar Äihämjärvi, Pajala 5.6–6.7 (Ragnar Alm, Kerstin Lundström m.fl.)

Fynd under häckningstid:

Nb: 2 hannar Äihämjärvi, Pajala 5.6–6.7 (Ragnar Alm, Kerstin Lundström m.fl.), 1 ex. sj. Juoksengi, Övertorneå 9.6 (Mats Bergqvist), 1 hanne sj. Huhanjärvi, Muotkavuoma, Pajala 11.6 (Rolf G Gustafsson), 1 ex. sj. Haparanda Sandskär, Hap. skg. NP 13.6 (Haparanda Sandskär fågelstation, Per Sandberg, Lars Sandberg), 2

Rapporterade dvärgsparvar *Emberiza pusilla* under häckningstid i Sverige 2000–2009.

ad. sj. Nälkäkielisenvuoma NO Hukanmaa, Pajala 8.7 (Mats Alderus, Johnny Johansson m. fl.), 1 ex. Haparanda hamn, Nikkala, Haparanda 16.7 (Roger Härlebo), 1 ex. Haparanda Sandskär 17.8 (Haparanda Sandskär fågelstation, Gabriel Norevik, Stina Andersson).

Lu lpm: Som mest 3 ad. hannar Luspebyggans hpl. Stubba nat. res., Gällivare 3.6–30.6 (Aron Sandling, Tomas Sandling m. fl.), 1 ex. Matojännkä, Purnu, Gällivare 22.6 (Åke Israelsson), 1 hanne sj. Lådejåkkåstugan, Padjelanta NP 6.7 (Krister Aronsson).

T lpm: 1 hanne sj. Likamaa NO Meresvaara, Kiruna 18.6 (Rolf G Gustafsson)

Anmärkningsvärt fynd:

Sm: 1 ex. Torsberg, Eksjö 21.11–19.12 (Håkan Sterner, Björn Karlsson m. fl.) Tredje fyndet i Småland.

FOTON: KRISTER CARLSSON

Dvärgsparv *Emberiza pusilla*, Södra Udden, Ottenby (Öl) 18 oktober 2009.

Tillägg:

2008: Mpd: 1 ex. Stornäsets reservat, Alnö 1.8 (Stefan Heimdahl, Johan Brenander). 4:e fyndet för Medelpad. (KRISTOFFER NILSSON)

Svarthuvad sparv *Emberiza melanocephala* (32/32 – 1/1)

Bl: 1 2K+ hona ringm. Utklippan 26–31.5 (F) (*Micke Wilson, *Oscar Carheden m.fl.).

Sjätte fyndet för Blekinge och det tredje för Utklippan. Typiskt datum, tio av de tidigare fynden är, likt årets individ, från den sista majdekaden.

(DAVID ERTERIUS)

Kornsparv *Emberiza calandra* EN

Under året kunde vi glädjande konstatera att ett par häckade på Öland vilket är den första häckningen i landskapet sedan 1975. Dessutom fanns ytterligare en revirhävdande kornsparv på Öland i en hel månad. Även i Blekinge gjordes en intressant observation där en 1K kornsparv noterades vid Ramdala reningsverk 25–26 augusti. Detta kan indikera en närbelägen häckplats som ej upptäckts. I Skåne var det som helhet ett bra år även om det finns regionala variationer. Nedan redovisas utdrag ur berörda rrk:s texter.

Sk: Kornsparvsåret 2009 började bra. Observationer-

FOTON: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA

Kornsparv *Emberiza calandra*, Hammar (Sk).

na av drygt 200 fåglar på vinterfältet i Hammar, ja, t.o.m. 225 ex. den 18.2 lovade gott. Häckningssommaren 2009 torde ha varit optimal för kornsparven – i den mån ett torrt och soligt väder är gynnsamt för den markhäckande arten.

Antalet revirhävdande hannar som noterades i sydöstra Skåne blev ca 40. Av dem var fem utan hona. Ytterligare fem par sågs utan att häckning kunde fastställas. Därtill noterades sjungande hanne på ytterligare en handfull platser på Österlen – in i Simrishamns kommun. Totalt torde minst 50 hannar ha hävdat revir i området mellan Ystad och Simrishamn. Antalet honor som fick fram ungar och matade blev nu 26, att jämföras med 16 matande honor 2008, 21 2007 och endast 13 2006. Vid flera revir sågs även honor mata flyg-

ga ungar. Fördelningen på häckningsgrödor blev 2009: sockerbetsfält 11, korn 10, ett par vardera i ärtor, vete, raps, morot och palsternacka.

Att arten väl håller ställningen i sydöstra Skåne är uppenbart. Tyvärr ser det fortsatt dystert ut för kornsparven i sydvästra Skåne. Peter Öhström kunde för andra året i rad inte notera någon häckning i området Fredshög–Kämpinge.

Extra intressanta är fynden av enstaka kornsparvar vid Falsterbo. Något som kan indikera in- och utvandring höst och vår. Ett värfynd noterades vid Kolabacken 23–24 april, samt den 21.5 (Tommy Holmgren) och den 14 november sträckte en ensam fågel ut vid Nabben (Nils Kjellén).

Kornsparvsåret fick en storstilad avslutning då ca 300 fåglar sågs på vinterfältet vid Hammar, öster Ystad 21.12 (Sven Persson och Kurt Ivarsson) samt även 23.12 (Arne Holgersson).

Övrigt: 16.6 sjungande hanne vid Kalthusen, Bingsmarken (Richard Bergendahl). 7.4 sjungande hanne Kullaberg (Mats Rellmar). Revirhävdande fågel 2.5 vid Norra Häljaröd, Höganäs (Rolf Helmersson). En kornsparv ringmärktes 11.4 vid Bingsmarken.

Bl: 1 K Ramdala reningsverk 25–26.8 (F) (Claes Andersson, Jan Svantesson, Fredrik Lennartsson m.fl.).

Öl: Häckning: Ett par Sandby med en flygg unge 29.7–18.8 (Anders Lundquist, Svante Martinsson, Lars Högstrom m.fl.). Observationer under häckningstid: 1 sj. Södra Möckleby 5.6–5.7 (gm Rrk Öland). Övriga observationer: 1 sju Sibyllas jaktstuga, Ottenby 9–11.5 (Ola Ejdrén, Henrik Pihlemark m.fl.). 1 ex. Södra Udden, Ottenby 14–15.5 (Markus Tallroth m.fl.). 1 ex. Södra Udden, Ottenby 2–3.6 (Gabriel Norevik, Calle Ljungberg, Lars Johansson m.fl.).

(KURT IVARSSON ARTVÄKTARE KORNSPARV)

(THOMAS STRID)

Brokig kardinal *Pheucticus ludovicianus*

(1/1 – 1/1)

Ång: 1 2K hanne Mårdsjön 28–30.4 (F) (*Sven Erik Jonsson, Sigurd Pålsson).

Ny art för Ångermanland och landets första värfynd. Uppträdde vid en fågelmatning, men hade tyvärr försvunnit när observationen blivit känd och fågelskådare kom till platsen. Var relativt skygg och ej ringmärkt. Detta i kombination med datumet samt att det var en 2K hanne gör att Rk bedömer det som sannolikt att fågeln anlänt från andra sidan Atlanten på naturlig väg. De flesta fynden i Europa utgörs av ungfåglar som anlänt till Brittiska öarna på hösten. Gissningsvis har Ångermanlandsfågeln följt detta mönster och anlänt till Europa föregående höst, för att sedan sträcka norrut efter att ha klarat vintern på denna sida av Atlanten.

(DAVID ETERIUS)

Kategori D

Category D

Svart svan *Cygnus atratus*

Artens förekomst är svårbedömd då vissa individer rör på sig en del. Skåne noterar en ökning i antal under den senaste femårsperioden.

Sk: 16 fynd av 13 ex. vilket är mer än tidigare år.

Bl: 3 fynd av 3 ex.

Sm: 1 fynd av 1 ex.

Öl: 2 fynd av 2 ex.

Gtl: Totalt 2 ex.

Vg: 3 fynd av 3 ex.

Srm: 1 fynd av 1 ex.

Dlr: Totalt 1 ex.

Nb: Totalt 1 ex. vid flera tillfällen. 1 förbifl. Boviken, Öjebyn, Piteå k:n 10.6 (Lars Sandberg), 1 Svensbyfjärden, Piteå k:n 13.6 (Tomas Lindberg) och 1 ad str N Notvikens hpl., Gammelstadsvikens nat. res., Luleå k:n 18.6 (Andreas Livbom). Tredje fyndet i landskapet.

(HENRIK LERNER)

Svangås *Anser cygnoides*

Alla fynd under året härrörde troligen från 1 ex. som rymde från Surte fågeldammar 2001.

Boh: 1 ad. Solberg, Romelanda 20.1-24.2 (Ulf Lindell, Peter Strandvik, Hans Petersson m.fl.) och 1 ex. med kanadagäss Öxnäs, Säve 2.2 (Bo Brinkhoff).

Vg: 1 ad. Göta älv, Älvängen, Ale k:n 12.2 (Göran Darefelt), 1 ex. Brogården, Östad, Lerum k:n 22.8 (Jan Mogol), 1 ex. rast Hjällsnäs 11.10 (Tommy Aronsson) och 1 ad. Järn, Mjörn 24.11 (Daniel Frederiksen).

(HENRIK LERNER)

Strippgås *Anser indicus*

Under året skedde första häckningen någonsin i Ångermanland, 1 par med 3 1K Sör-Lövvik, Nora s:n 20.7 (Lars-Erik Rodin). Arten som klassas som rymling har troligen häckat med enstaka par i landet de senaste åren (senast i Vg 2008). Notera dock att en del hybridhäckningar har skett så en viss försiktighet vid artbestämning är att föredra.

Sk: Totalt 22 ex. har rapporterats fördelade på årets alla månader. Största ansamling var 3 ad. vid Gröna jaktstugan, Foteviken 9–13.6 (Mattias Ullman, Mats Johansson).

Bl: Totalt 4 ex.

Sm: 1 fynd vardera av 1 ex. i de tre länen Jönköping, Kalmar och Kronoberg.

Öl: 1 fynd av 1 ex.

Hl: Flera fynd av totalt 1 ex.

Boh: 1 1K Sältorna, Färlevfjorden, Munkedal 27–28.11 (Ulf Teghammar, Joachim Thelin). Dessutom 2 1K-hybrider av strippgås på samma lokal 24–28.11 (Lennart

Hermansson, Joachim Thelin). Hybriderna gick tillsammans med kanadagäss.

Dls: Sjunde fyndet i landskapet. 2 ex. Lakeskär, Åmål 10.9 (Tage Kyrk).

Vg: Troligen 4 ex., men något ex. kan ha visat sig på mer än ett ställe. En häckning genomfördes av parkfåglarna i Nollhagaviken, vilket resulterade i 2 pull.

Ög: 3 fynd av 4 ex.

Srm: Totalt 3 ex.

Upl: 1 ex.

Vstm: Minst 5 ex.

Vrm: 1 ex. inre Kilsviken 1–10.6 (Birger Gustavsson).

Dlr: Minst 3 ex.

Gstr: 2 ex.

Vb: Minst 8 ex.

Nb: Minst 8 ex. På Skvalpen/Sandgrynnorna noteras förutom tre rena strippgäss även två hybrider mellan strippgås och vitkindad gås.

Jmt: Första fynden på sju år. 1 ex. Indalsälven, Mörsil 29.6–4.8 (Trond Sørhuus, Hanna Sørhuus, Hans Grundahl m.fl.) och 1 ex. rast Vängen, Alsen 3.10 (Kim Woxlägd).

Lu lpm: Åttonde fyndet i lappmarken. 3 stationär Sanden, Porsi, Jokkmokk k:n 25.6 (Aron Sandling, Micael Jonsson, Robert Stenmark).

(HENRIK LERNER)

Snögås *Anser caerulescens*

Under året gjordes flera fynd av 2K-fåglar men inga fynd av 1K-fåglar eller andra observationer som tyder på häckning. Merparten av observationerna rör enstaka ex. och den högsta ansamlingen var en familjegrupp på 3 ex. Nedan följer en sammanställning för landskapen fördelat på färgmorfer.

Sk: Flitigt observerade i Malmös parker och dessa fynd redogörs inte för. Utanför Malmö observerades 3 fynd av 3 ex. obestämd morf, 2 fynd av 3 ex. vit morf samt 3 fynd av 2 ex. blå morf. Av de med obestämd morf är det inte otroligt att det rör sig om samma individ som någon av de morfbestämda.

Hl: 2 fynd av 1 ex. vit morf.

Sm: 1 fynd av 1 ex. obestämd morf.

Öl: 4 fynd av 4 ex. blå morf. Möjligen var ena fyndet under våren en hybrid.

Gtl: 1 fynd av 1 ex. obestämd morf.

Vg: 2 fynd av 4 ex. vit morf samt 1 fynd av 1 ex. blå morf. En familjegrupp med 2 ad. och 1 2K rastade Hornborgasjön.

Nrk: 2 fynd av 2 ex. obestämd morf.

Ög: 1 fynd av 1 ex. vit morf.

Upl: 1 fynd av 1 ex. obestämd morf och 1 fynd av 2 ex. vit morf.

Vb: 1 fynd av 1 ex. vit morf.

(HENRIK LERNER)

Dvärgkanadagås *Branta hutchinsii*

Flera fynd föreligger, men inget av dem är färdigbehandlade av respektive rrk.

(HENRIK LERNER)

Kejsargås x vitkindad gås

Anser canagica x *Branta leucopsis*

Sk: 1 ex. Sandön 7.9 (Phil Benstead) och 1 ex. födosökande Barsebäcksfälten 27.9 (CG Gustavsson). Det är rimligt att anta att det rör sig om samma individ då hybridtypen är ovanlig.

(HENRIK LERNER)

Sk: Sedd i och kring det starka fästet Ängelholm under hela året med som mest 20 ex (9 hannar + 11 honfärgade) 7.9 (Nick Gräntz).

Vg: 1 Häckning (6 ungar) Sävåns dalgång, Partille 24.6 (Matserik Eriksson).

Dls: 1 hona rapporterad 15.3, men hade då enligt rapportören förmodligen funnit i Ed länge, i alla fall ett par månader. (Sture Orrhult)

Nb: 1 hanne Skurholmsfjärden, Luleå C 3.5 (Eva Nilsson).

Ås lpm: 1 par rast. Holmselet, Hällfors, Kultsjöån 21.6 (Thomas Birkö).

Lu lpm: 1 hanne stationär Vuollerim 24.4–1.7 (Mats Karström, Robert Stenmark).

(HÅKAN LERNEFALK)

FOTO: GÖRAN SNYGG

Buffelhuvud *Bucephala albeola* tillsammans med knipa *Bucephala clangula*, Trottaberg, Söndrum (HI) 8 maj 2009.

Brudand *Aix sponsa*

Ett fynd under året, som blev det femte för Ög.

Ög: 1 ad. hanne födosökande Folkparken, Norrköping 15.7–4.10 (Johan Karlsson, Stig Löwenhamn, Kjerstin Löfgren).

(HÅKAN LERNEFALK)

Mandarinand *Aix galericulata*

Årets fynd är som vanligt spridda över större delen av landet, med i de flesta fall fynd av enstaka fåglar. I flera fall är det troligen samma individer som återkommer flera år i rad. Någon häckning rapporteras varje år. I år blev det i Västergötland. Tionde fyndet i Nb. Femte fyndet i Ås lpm. Åttonde fyndet i Lu lpm.

Chilebläsand *Anas sibilatrix*

Två fynd av denna parkrymning. Hannen i Tåkern är med största sannolikhet samma individ som setts under åren 2005, 2007 och 2008 (rrk Ög).

Gd: 1 2K+ hanne Hällarna, Rivet 27.9 (David Lundgren).

Ög: 1 hanne Tåkern 20.5–5.7 (Anders Carlberg, Anders Elf).

(HÅKAN LERNEFALK)

Buffelhuvud *Bucephala albeola* (4/4 – 1/1)

HI: 1 hanne Trottaberg, Möllegård, Söndrum 7–30.5 (F) (*Roy Ottosson, Andreas Wernersson, Anders Wirdheim m.fl.).

Fågeln var ringmärkt, men det är osäkert om detta indikerar ett ursprung i fångenskap. Tidigare fynd, som alla utgjordes av hanner, kommer från Rösjön, Sk april 2002, Sisjön, Göteborg, Vg okt. 2002, Hullsjön, Vg maj 2004 och Kattjärn, Sunne, Vrm april 2007. Arten uppges ha ökat i Nordamerika i sen tid, och i Storbritannien har 13 fynd ansetts spontana t.o.m. 2008 (Hudson m.fl. 2008, 2009). Även om fåglar kan uppträda spontant hos oss är arten relativt vanlig i fångenskap i Europa.

(NILS KJELLÉN)

FOTON: LASSE OLSSON

Kamskrake *Mergus cucullatus*, Asks våtmark (Sk) 16 april 2009.

Kamskrake *Mergus cucullatus*

(D 16/16 – 2/2, E 2/2 – 0/0)

Sk: 1 ad. hanne Röstånga kyrka 13.4 (F) (Lars Rydgren m.fl.).

Jmt: 1 ad. hanne Kyrkviken, Föllingesjön 8.5 (F) (Ulla Henriksson, Gunnar Kvarnlöf, Christer Pålsson, *Jan Flagg).

Även kamskraken uppges ha ökat i Nordamerika och ett antal fynd har gjorts på Azorerna, Kanarieöarna och Island i sen tid. I Storbritannien har fem fynd hittills ansetts spontana (Hudson m.fl. 2009). Att avgöra vilka fåglar som är spontana torde dock vara en grannliga uppgift.

(NILS KJELLÉN)

Kamskrake x småskrake

Mergus cucullatus X serrator

Ett fynd under året, som visade sig vara samma ex som setts tidigare.

Denna hybrid återvände alltså, fågeln upptäcktes på samma lokal 2005, men var sedan borta 2006. Därefter har den varit på plats 2007 och så i år. 2008 valde den dock en annan lokal dock inom sockengränsen nämligen vid närbelägna Norebod. (rrk Gtl)

Gtl: 1 ad. hanne Gervalds, Vamlingbo 8.5 (Bimbi Ollberg).

(HÅKAN LERNEFALK)

Rödhöna *Alectoris rufa*

Sk: 7 ex. Skarhult 21.11 (Gunder Jönsson). Fjärde året under 2000-talet med observationer av denna förrymda eller illegalt utsatta art i Skåne.

(THOMA STRID)

Större flamingo *Phoenicopterus roseus*

(20/21 – 0/0)

2005: Sm: 1 ad str. Lidhemssjön 7.5 (*Ronny Johansson, *Fredrik Johnsson).

Det första fyndet sedan 1994! Dessförinnan sågs den nästan årligen från och med 1985.

(NILS KJELLÉN)

Kategori E Category E

Röd kardinal *Cardinalis cardinalis*

2002: Öl: 1 hanne Hallnäs by 28.4 (Johan Petersson, Tobias Berger m.fl.).

Observationer bordlagda av Raritetskommittén

Records still under consideration by the RC

Snögås *Anser caerulescens*

Vb: 1 ad. Bergön, Umeälvens delta 12.9 (F)

Ejder *Somateria mollissima borealis*

2008: Srm: 1 ad. hane Skansundet, Norra Mörkö 2.9 (F)

Iberisk gransångare *Phylloscopus ibericus*

Vg: 1 ex. Vrångö 3.5 (F, B)

Fynd som inte godkänts för publicering av Raritetskommittén

Records not accepted by the RC

Amerikansk tundrasvan *Cygnus columbianus columbianus*

Gtl: 1 ad. Hejnumdalen 27.11

Ejder *Somateria mollissima borealis/dresseri*

Sk: 1 ad. str. Kåseberga 16.3

Amerikansk sjöorre *Melanitta americana*

HI: 1 ad. hanne Mellbystrand 11.4

Buffelhuvud *Bucephala albeola*

Vrm: 1 ad. hanne Djuprämnen 24.6

Smutsgam *Neophron percnopterus*

Sk: 2 ad. Fyledalen 31.3

Stäpphöök *Circus macrourus*

Boh: 1 ad. hanne Hammars mosse, Harestad 30.5

Stäppvråk *Buteo buteo vulpinus*

Sk: 1 ad. Knutsvik, Brantevik 5.11 (F)

Örnvråk *Buteo rufinus*

1993: Upl: 1 2K+ Norrbystranden, Vendelsjön 29.7

Dvärgörn *Aquila pennata*

1948: Öl: 1 ex. Ottenby 12.8

Större skrikörn *Aquila clanga*

Nrk: 1 ex. Tybblebacken 10.4

Eleonorafalk *Falco eleonorae*

Bl: 1 ad. ljus fas Utklippan 5.9

Jungfrutrana *Grus virgo*

Dlr: 1 ex. Sörbo, Vika 10.5

Sibirisk tundrapipare *Pluvialis fulva*

Upl: 1 1K Ledsjärsviken 8.8

Silltrut *Larus fuscus barabensis*

Upl: 1 4K Skeppsbron, Stockholms ström, 28.8–6.9 (F)

Kaspisk trut *Larus cachinnans*

Sm: 1 ad. Kolboda 31.10 (F) och 1 ad. Kolboda 7.11 (F)

Sandtärna *Gelochelidon nilotica*

Sk: 1 ad. Skillinge hamn 21.5 och 2 ex. Hallands Väderö 1.6

Öl: 1 ad. Eckelsvik, Eckelsudde 1.8

Klippsvala *Ptyonoprogne rupestris*

Öl: 1 ex. Södra Lundsjön, Ottenby 17.10

Sibirisk piplärka *Anthus hodgsoni*

Sk: 1 ex. str. Nabben, Falsterbonäset 20.10

Gulärta *Motacilla flava feldegg*

Sk: 2 ad. Råbydammen 11.5

Sm: 1 hane Reningsdammarna, Gislaved 25.5

Sydnäktergal *Luscinia megarhynchos*

Gtl: 1 ex. Stora Beckrevet, Gotska Sandön 25.5

Blåstjärt *Tarsiger cyanurus*

Jmt: 1 ex. Storholmsjö naturreservat, 12.6

Vg: 1 hane Stora Salen, Kinnekulle 20.6 (F)

Vitgumpad buskskvätta *Saxicola torquatus maurus*

2008: Sk: 1 ex. Vombs boställe, Vombs fure 6.6

Svarthalsad trast *Turdus atrogularis*

Vrm: 1 hona Trångstad station 19.12

Upl: 1 honf. Vänge-Östfora 1.1

Ög: 1 honf. Gräsmarö 12.4

Stäppsångare *Hippolais caligata*

Vb: 1 ex. Holmö by, Holmöarna 19.8 (F)

Sibirisk gransångare *Phylloscopus collybita tristis*

Sk: 1 ex. ringm. Abbekås 10.10 (F)

Entita *Parus palustris dresseri*

Vg: 2 ex. Lidköping 4.1

Trädgårdsträckryp *Certhia brachydactyla*

Vg: 2 ex. Bräskullen, Skepplanda 9.4

Summary:

Rare birds in Sweden 2009

This constitutes the 35th annual report from the Swedish Rarities Committee. Records assessed by the RC are shown with a red heading. All records accepted for 2009, as well as a few older accepted records are published here. Some corrections and changes from earlier years are also given under the relevant species heading. Rejected records, records still under consideration and records of birds not considered to be genuine vagrants (categories D and E) are listed separately.

High numbers were noted for e.g. Steppe Eagle *Aquila nipalensis* (4), Oriental Turtle Dove *Streptopelia orientalis* (4), Red-flanked Bluetail *Tarsiger cyanurus* (9), Black-throated Thrush *Turdus atrogularis* (5) and Woodchat Shrike *Lanius senator* (4). Two new species for Sweden – American Bittern *Botaurus lentiginosus* and Yellow-browed Bunting *Emberiza chrysophrys* – was recorded in 2009. Up to and including 2009, a total of 492 species in AERC categories A–C have been recorded in Sweden (including historic records of Great Auk *Pinguinus impennis* and records of unidentified Frigatebird *Fregata* sp. and Fea's/Zino's Petrel *Pterodroma feae/madeira*). Other highlights included records of Egyptian Vulture *Neophron percnopterus*, Lesser Sand Plover *Charadrius mongolus*, Ross's Gull *Rhodostethia rosea*, Black-throated Accentor *Prunella atrogularis*, Melodious Warbler *Hippolais polyglotta* and Rose-breasted Grosbeak *Pheucticus ludovicianus*. During 2009

a review of the records of Common Redstart *Phoenicurus phoenicurus* of the south-eastern subspecies *samamisticus* was carried out, and the results are presented in the report.

Referenser

- Hashimoto, N., Rogers, D. & Chandler, R. 2010. Rapid moult to breeding plumage by a first-summer Curlew Sandpiper. *British Birds* 103:401-404.
- Hudson, N. and the Rarities Committee 2008. Report on rare birds in Great Britain in 2007. – *British Birds* 101:516–577.
- Hudson, N. and the Rarities Committee 2009. Report on rare birds in Great Britain in 2008. – *British Birds* 102:528–601.
- Rowlands, A., Kidner, P. & Condon, P. 2010. Yellow-nosed Albatross: new to Britain. – *British Birds* 103:376–384.
- Wilson M. G. & Korovin V. A. 2003. Oriental Turtle Dove breeding in the Western Palearctic. *British Birds*. 96:234–241.

FOTO: STEFAN LINDAHL

Lappuggla *Strix nebulosa*, Mästocka skjuttfält (HI) 25 april 2009.